

BIBLICKÉ DEJINY

STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA

**UČEBNICA PRE NIŽŠIE TRIEDY ŠKÔL
STREDNÝCH A PRE ŠKOLY MEŠTIANSKE**

SOSTÄV7L:

LUKÁŠ PETRA Š.
prof. náb. na reál. gymn. v Prievidi.

K

Cena Kč 15 -.

V RUŽOMBERKU

NÁKLADOM A TLAČOU »LEV«*a V RUŽOMBERKU

I

M
F

BIBLICKÉ DEJINY

STARÉHO A NOVÉHO ZÁKONA

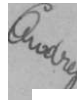
UČEBNICA PRE NIŽŠIE TRIEDY SKÔL
STREDNÝCH A PRE ŠKOLY MEŠTIANSKE

—
i 9-0 - I Ý/
KLÁŠTOR

SOSTAVÍL:

Ž Í I I N

LUKAS PETRAS,
prof. náb. na reál. gymn. v Prievidzi.

O r^e,

Cena Kč 15—.

V RUŽOMBERKU 1931.

NÁKLADOM A TLAČOU »LEV«*a V RUŽOMBERKU.

NIHIL OBSTAT.

Stanislaus Kiarlička,
dioecesanus censor.

Nr. 1178/1931.

IMPRIMATUR.

Sv. Križ rti/Hronom, 17. Aprilis 1931.

f Marianus mp.
episcopus Neosoliensis.

Upozornenie.

Nakladateľstvom „Leva“ v Ružomberku bol som požiadaný, aby som podľa učebnice prof. Antonom Šalátom napísanej (Biblický dejepis) zostavil novú učebnicu biblických dejín pre stredné a meštianske školy. Keď som sa práce podujal, pred očami som mal, aby učebnica vyhovela požiadavkám školy strednej aj meštianskej.

Pre prvú triedu stredných škôl je určená prvá časť učebnice: Starý zákon. V druhej triede sa preberá Nový zákon. Na strednej škole sa preberú aj všetky poznámky a state tlačené drobnými písmenami.

Keďže na meštianskych školách dľa novej osnovy v prvej triede treba prebrať celé biblické dejiny, preto je treba učebnú látku skrátiť. V prvom rade odpadajú všetky poznámky a state tlačené drobnými písmenami, tiež aj state označené hviezdíčkou (*). Tieto state si môžu žiaci aspoň prečítať.

Takto skrátené dajú sa celé biblické dejiny v jednom školskom roku prebrať. Preto podľa tejto učebnice možno učiť biblickým dejinám aj v VI. triede ľudových škôl, pre ktorú nová učebná osnova sústavné prebranie celej biblie predpisuje.

Úvod.

§ 1. Pojem a rozdelenie biblických dejín.

Aby sme spasenia dosiahli, musíme veriť, čo Boh zjavil, a zachovávať, čo prikazuje. Všetkému, čo Boh zjavil a učinil pre spásu našu, učí nás Cirkev sv. na základe zjavenia božieho. Zjavenie božie zahrňuje sa hlavne v biblických dejinách.

Pojem,

Biblické dejiny súvislé nám vyprávajú, ako sa Boh hneď od počiatku staral o človeka, zjavoval mu svoju vôľu a bol mu na pomoci, aby dosiahol spasenia.

Biblickými menujú sa preto, lebo deje v nich opísané sú čerpané hlavne z Biblie, čiže z Písma svätého.

Okrem Písma svätého prameňom zjavenia božieho je aj tradícia, čiže ústne podanie.

Písmo sväté je zbierka kníh, ktoré boli z vnuknutia Ducha sv. napísané a od Cirkvi za slovo božie uznané.

Písmo sv.

Vnuknutie, čiže pôsobenie Ducha sv. záležalo v tom, že Duch sv. spisovateľov tých kníh k písaniu povzbudil, rozum ich osvietil, aby len to napísali, čo sa s vôľou božou srovnáva.

Ako Písmo sv., tak aj biblické dejiny delíme na dve časti:

Rozdelenie,

1. na starozákonné,
2. na novozákonné biblické deje.

1. Starý zákon obsahuje zjavenie, ktoré Boh dal Tudu od stvorenia sveta až po príchod Ježiša Krista. Zjavenie toto pripravuje ľudské pokolenie na príchod Vykupiteľov.

Starý zákon,

V tejto príprave rozoznávame tri stupne:

- a) prazjavenie (od Adama po Abraháma),
- b) patriarchálne zjavenie (od Abraháma po Mojžiša),
- c) Mojžišovské a prorocké zjavenie (od Mojžiša po

Krista Pána).

Najväčšie časti Starého zákona sú proroctvá a predobrazy, ktoré sa vzťahujú na prislúbeného Mesiáša. Predobrazmi menujeme starozákonné osoby a veci, ktoré vopred zobrazovali niektorú novozákonnú osobu alebo vec. Celý Starý zákon je predobrazom alebo dľa sv. Pavla „tôňou“ Nového zákona.

Nový zákon. 2. Nový zákon obsahuje zjavenie, ktoré nám dal Boh skrze Ježiša Krista a sv. apoštolov. Opisuje:

- a) pozemský život Ježiša Krista, a to najprv skrytý a potom verejný,
- b) účinkovanie svätých apoštolov.

Nový zákon je vrcholom zjavenia božieho. Poučuje nás, že na Pánu Ježišovi splnilo sa všetko, čo bolo predpovedané o Mesiášovi v Starom zákone.

Knihy Písma svätého. Písmo sväté pozostáva zo 72 kníh. Starý zákon má 45 kníh¹ a Nový zákon 27.

Knihy Starého zákona. Dľa obsahu knihy Starého zákona delíme:

- a) na knihy dejepisné, ktorých je 21.
Sú to: 5 kníh Mojžišových, kniha Jozue, Sudcov, Rut, 4 knihy Kráľov, 2 knihy Kroniky (Paralipomenon), kniha Ezdrášova, Nehemiášova, Tobiášova, Judit, Ester a 2 knihy Machabejské.

- b) na knihy náučné, ktorých je 7.
Sú to: kniha Jobova, Žalmov, Príslovi, Kazateľ, Pieseň Šalamúnova, kniha Múdrosti, kniha syna Sirachovho.

- c) na knihy prorocké, ktorých je 17.
Sú to: knihy štyroch veľkých prorokov: Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel. Knihy 12 malých prorokov: Ozeáš, Joel, Amos, Abdiáš, Jonáš, Micheáš, Nahum, Habakuk, Sofoniáš, Aggeus, Zachariáš a Malachiáš.

Skoro všetky tieto knihy boli napísané rečou hebrejskou.

Knihy Nového zákona. Knihy Nového zákona sú:

- a) dejepisné, ktorých je 5. Sú to: štyri evanjelia (podľa sv. Matúša, Marka, Lukáša a Jána) a Skutky apoštolské od sv. Lukáša.
- b) náučných je 21. Sú to: 14 listov sv. Pavla ap. a 1 list sv. Jakuba, 2 listy sv. Petra, 3 listy sv. Jána a 1 list sv. Júdu.
- c) prorocká kniha je jedna: Zjavenie sv. Jána apoštola (Apokalypsis).

Knihy Nového zákona boli písané rečou gréckou, iba evanjelium sv. Matúša a list sv. Pavla ap. k Židom boli napísané rečou hebrejskou (aramejskou).

Dľa vonkajšej formy Písmo sv. sa delí na knihy, knihy sa delia na hlavy (kapitoly) a hlavy sú rozdelené na verše. Dľa tohoto rozdelenia sa označujú aj jednotlivé miesta Písma sv. Na pr. I. Mojž. 9, 5. (prvá kniha. Mojžišova, hlava 9. verš 5.), Mat. 2, 10—15. (Evanj. sv. Matúša, hlava 2. od verša 10 po 15.)

Preklady Písma svätého. Vulgata Písmo sv. je preložené takmer do všetkých jazykov svetových. Pre nás katolíkov zvlášte dôležitý je latinský preklad, zhotovený sv. Hieronymom — (t r. 420.), ktorý sa menuje Vulgata t. j. všeobecný. Tento bol od Cirkvi prijatý za úradný text Písma svätého.

Písmo sv. určené pre katolíkov do reči materinskej smie byť preložené len dľa Vulgáty.

Preklad musí byť schválený cirkevnou vrchnosťou. „Nihil obstat“ (nič neprekáža), „Imprimatur“ (nech je vytlačené) sú značky cirkevného schválenia.

Okrem toho Písmo sv. musí byť opatrené poznámkami a vysvetlivkami tiež od cirk. vrchnosti schválenými.

Svätí naši vierozvestovia Cyril a Metod preložili Písmo sv. do jazyka staroslovanského. V reči slovenskej vydal Písmo sväté Spolok sv. Vojtecha v Trnave.

Časť prvá.

STARÝ ZÁKON.

I. Prazjavenie.

(Od Adama po Abraháma).

§ 2. Stvorenie sveta.

1. Mojž. 1.

Na počiatku stvoril Boh nebo a zem. Ale zem bola pustá a prázdna, vody ju pokrývaly a tma obkľučovala. šesť dní stvo= renia_

Vtedy riekol Boh: „Buď svetlo!“ a stalo sa svetlo — a bol deň prvý.

Na druhý deň stvoril Boh oblohu nebeskú, t. j. ovzdušie, ktoré zem obkľučuje.

Tretieho dňa oddelil vody od suchej zeme, a zem na rozkaz Boží hneď rodila rozličné rastliny a ovocné stromy.

Štvrtého dňa učinil Boh na oblohe nebeskej slnce, mesiac a hviezdy.

Piateho dňa stvoril Boh v mori a vo vodách ryby a iných vodných živočíchov, a v povetrí vtáctvo.

Šiesteho dňa stvoril Boh rozličné druhy suchozemských zvierat. Konečne stvoril človeka na svoj obraz.

V siedmy deň odpočinul Boh, požehnal a posvätil deň tento.

* Okrem viditeľného sveta stvoril Boh aj svet neviditeľný, totižto duchov nebeských, čiže anjelov. Z počiatku všetci anjeli boli dobrí a blažení, ale neskoršie mnohí z nich prehrešili sa pýchou a neposlušnosťou proti Pánu Bohu. Týchto Boh potrestal tým, že ich vytvoril z nebeskej blaženosti a uvrhnul do večného zatratenia. I stali sa z nich zlí duchovia. Kým nás dobrí anjeli varujú Od zlého, chránia na tele a na duši, zatiaľ zlí duchovia stvorenie anjelov,

z nenávisti proti Bohu nás svádzajú k hriechu, aby sme aj my zatratení boli. Pokušeniam zlého ducha máme ustavične odporovať.

„Deň“ pri stvorení neznamena 24 hodinový deň, lež dlhú neurčitú dobu.

Vypravovanie Písma sv. o stvorení sveta poučuje nás, že svet nie je večný a nepovstal náhodou, ale že všetko stvoril Boh zo svojej vôle.

Mojžiš v tomto vypravovaní o stvorení sveta pridrižiava sa názoru svojej doby. V krátkosti chce vyložiť, že Boh všetko stvoril postupne a že všetko, čo stvoril, bolo dobré. O tom, ako sa svet postupne vyvinul, môžeme prijať hociktorú vedeckú mienku, ak len nevylučuje Boha.

Poučenie. Mojžiš líči stvorenie sveta v šiestich dňoch preto, aby národ izraelský priviedol k tomu, že šesť dní má pracovať a v siedmy deň si má odpočinúť a zasvätiť ho. V Starom zákone dňom odpočinku a modlitby bola sobota, posledný deň týždňa; ale v Novom zákone svätíme prvý deň týždňa, t. j. nedeľu, lebo v tento deň vstal Ježiš Kristus z mŕtvych a v ten deň soslal na Cirkev svoju Ducha svätého.

§ 3. Stvorenie človeka.

1. Mojž. 1—2.

Stvorenie Adama.	Keď Boh dokončil stvorenie sveta a naplnil zem rastlinami a zvieratmi, chýbal ešte tvor, ktorý by panoval nad všetkým. Vtedy riekol Boh: „Učiniťme človeka na náš obraz a na našu podobu; nech panuje nad celou zemou.“ A učinil Boh telo človeka z hlíny zeme a vdýchol do neho nesmrteľnú dušu. Prvému človeku dal Boh meno Adam, (t. j. muž zo zeme).
Raj-	Prvému človeku za bývanie určil Boh krásnu záhradu, raj. Rástli tam rozličné ovocné stromy, ktoré prinášaly chutné ovocie. V prostriedku záhrady stál strom života a tiež aj strom poznania dobrého a zlého. Túto záhradu mal Adam obrábať a jej ovocie požívať. Boh mu prikázal: „S každého rajského stromu jedz, ale zo stromu poznania dobrého a zlého nejedz, lebo v ktorýkoľvek deň by si z neho jedol, smrťou zomrieš.“ Strom tento mal na oko pekné ovocie,
Príkaz boží.	
stvorenie Evy-	K Adamovi priviedol Boh všetky zvieratá, ktorým on dával mená dľa ich prirodzenosti. Ale Adam medzi nimi nenašiel bytosti sebe podobnej. Boh porozumel jeho túžbe a riekol: „Nie je dobre človekovi byť samotným, učiniťme mu pomocnicu jemu podobnú.“ A dopustil na Adama hlboký sen, vyňal z tela jeho jedno rebro, z ktorého stvoril ženu. Boh ju priviedol k Adamovi, ktorý sa jej zaradoval a dal jej meno Eva, t. j. matka všetkých

živých. A požehnal ich Boh a riekol: „Rozmnožujte sa a naplňte zem a podmaňte ju.“

Takto sa stali Adam a Eva prvými rodičmi, čiže prarodičmi ľudského pokolenia. V raji žili šťastne a blažene. Žili v nevinnosti a v radosti. Boh ich prijal za dietky svoje a za dedičov kráľovstva nebeského; nič netrpeli a nemali nikdy zomrieť.

Život prvých ľudí v "1-

Kolíska ľudstva, čiže raj, pravdepodobne sa rozprestieral v Azii, v údolí riek Tigridu a Eufrata v terajšej Mezopotámii.

„Strom života“ menoval sa tak preto, lebo jeho ovocie malo zachovať človeku nesmrteľnosť tela. „Strom poznania dobrého a zlého“ menoval sa tak preto, lebo prvým ľuďom poskytnul príležitosť presvedčiť sa z vlastnej skúsenosti o rozdiel medzi dobrom a zlom.

Písmo sv. opisuje stvorenie ženy z rebra Adamovho: 1. aby bolo patrné, že aj žena je tej istej prirodzenosti ako muž; 2. aby bola znázornená nerozlučiteľnosť stavu manželského.

Poučenie. Vypravovanie Písma sv. o stvorení človeka poučuje nás o tom, že človek tak telesne, ako i duševne je povýšený nad všetko tvorstvo na zemi. Je korunou stvorenia. Nepochádza zo zvieräťa, azda z opice — ako to mnohí učia — ale je priamo od Boha stvorený. Pozostáva z tela a z duše. Telo naše prináleží zemi, duša však pochádza od Boha, ona je tým obrazom božím.

Ctime v sebe tento obraz boží. Nepoškvŕňujme dušu svoju hriechmi, ale usilujme sa žiť v nevinnosti a v stave posväcujúcej milosti.

§ 4. Hriech našich prarodičov a jeho následky.

1. Mojž. 3.

Blaženosť našich prarodičov v raji netrvala dlho. Zlý duch závidel im šťastie a preto ich sviedol k prestúpeniu prikázania božieho. V podobe hada doplazil sa do raja a dal sa do rozhovoru s Evou: „Prečo vám Boh zakázal jesť zo všetkých rajských stromov“? Ona odpovedala: „Z ovocia stromov, ktoré sú v raji jeme, ale z ovocia stromu, ktorý je prostred raja, zakázal nám Boh jesť, ba i dotýkať sa ho, aby sme snáď nezomreli.“ I riekol had žene: „Nijak nezomriete smrťou, lebo vie Boh, že v ktorýkoľvek deň z neho jesť budete, otvorí sa vaše oči: a budete jako bohovia, poznajúci dobré i zlé.“ Tu pozrela Eva na strom, a videla, že ovocie je na pohľad krásne, vzala z neho, jedla, dala aj svojmu mužovi a on tiež jedol.

Pokušenie.

Prestúpenie príkazu božieho.

Týmto skutkom naši prarodičia zneužili svoju slobodnú vôľu, neposlúchli príkaz boží a takto spáchali prvý hriech. Následky tohoto hriechu byly hrozné. Sotva ho spáchali, ozval sa v nich hlas svedomia, poznali svoju

Následky hriechu.

velkú vinu. Strach ich pojal a preto sa skrývali v rajskom stromovi.

Ale Boh hlasom svedomia zavola na Adama: „Kde si?“ Ten odpovedal: „Hlas tvoj slyšal som v raji: bál som sa a schoval som sa.“ Nato sa ho pýtal Boh, prečo jedol z ovocia zakázaného stromu? I riekol Adam: „Žena, ktorú si mi dal za spoločnicu, dala mi z toho stromu a tak som jedol.“ Tedy riekol Boh žene: „Prečo si to uči- nila?“ Ona odpovedala: „Had ma podviedol a jedla som.“

Ani jeden nechcel na seba vziať viny hriechu, jeden na druhého sa vyhovárali.

Vtedy vyniesol Boh svoj výrok nad spáchaným hriechom a riekol hadovi: „Ze si to učinil — prekliaty si medzi všetkými zvieratmi zeme. Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou a medzi tvojím semenom a jej semenom, ona pošliape tvoju hlavu a ty budeš číhať po jej päte.“

A žene riekol: „Rozmnožím trápenia tvoje, pod mocou muža budeš a on bude nad tebou panovať.“

Adamovi však riekol: „V potu tvári svojej budeš jesť chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si vzatý, lebo prach si a v prach sa obrátiš.“

Potom Boh Vyhnať našich prarodičov z raja blaže- nosti a k jeho bráne postavil cherubov s plamenným me- čom, aby zabránili ľuďom návrat do raja.

Prikázanie, ktoré dal Boh prvým ľuďom, bolo veľmi ľahké a primerané ich stavu. Len nepatrne obmedzovalo ich slobodu. Boh chcel vyskúšať ich poslušnosť a oni zachovaním jeho prikázania mali dokázať, že Boha uznávajú za svojho najvyššieho pána.

Keďže Adam a Eva boli zástupcovia celého ľudského pokolenia, prešiel ich hriech aj s následkami na všetkých ich potomkov a preto sa menuje hriechom dedičným.

Zpod hriechu dedičného milosťou božou bola vyňatá preblaho- slavená Panna Maria. Na ňu sa vzťahujú slová, ktoré riekol Boh hadovi: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou; ona pošliape tvoju hlavu“. Slová tieto sú súčasne aj prvou radostnou zvesťou o budúcom Vykupiteľovi. V toto dúfajúc, naši prarodičia činili pokánie a tak sa skrze zásluhy Vykupiteľa dostali do večného blahoslaven- stva.

Poučenie. Chráňme sa hriechu ako najväčšieho zla na svete. Písmo sv. nás napomína: „Ako pred hadom, tak utekaj pred hrie- chom.“ (Sir. 21, 2.)

§ 5. Kain a Ábel. Sét.

1. Mojž. 4.

Kain a Ábel
ain a ei Adam a Eva mali mnoho synov a dcér. Prví ich sy- novia boli Kain a Ábel. Kain bol roľníkom a Ábel pastie- rom. Ábel bol spravodlivý, ale Kain zlý.

Keďže ľudia aj po spáchanom hriechu poznávali, že Boh je najvyšším Pánom celého sveta a videli mnohé dobrodenia, ktoré od neho dožívajú, preto prejavovali mu patričnú úctu a vďaku tým, že mu prinášali obety.

Takúto obetu prinášali Pánu Bohu aj Kain a Ábel. Kain obetoval z úrody zemskej a Ábel baránka zo svojho stáda. Ábelova obeta pochádzala z úprimnej lásky k Bohu, ale Kainova nie. Boh milostivo shliadol na Ábela a na jeho obetu, ale na Kaina a na jeho dary nie.

Obety dvoch bratov,

Kain závidel božie požehnanie svojmu bratovi a v srdci svojom začal ho veľmi nenávidieť. Boh ho zato pokarhal slovami: „Prečo si sa rozhneval? Či nevezmeš odplaty, keď budeš dobre činiť, ale jestli zle, či nebude hriech hneď vo dverách?“ Kain nepočúval na tento hlas boží, ešte viac zahorel hnevom proti bratovi, vyvolal ho von na pole, tam ho zákerne napadnul, zabil a odišiel preč.

Prvá brato* vražda,

Vtedy Pán hlasom svedomia riekol Kainovi: „Kde je Ábel, tvoj brat?“ On spurné odpovedal: „Neviem, či som ja strážcom svojho brata?“ Vtedy mu riekol Boh: „Čo si to vykonal? Hlas krvi tvojho brata volá ku mne zo zeme. Preto prekliaty budeš na zemi, tulákom a pobehlíkom budeš.“ Kain poznajúc ťažký svoj hriech plný zúfalstva volal: „Väčšia je moja neprávosť, než aby som zaslúžil odpustenia.“ A Pán označil Kaina, aby ho ľudia poznali a mu vyhýbali. Kain od tohoto času nikde nenašiel pokoja, túlal sa po zemi a zlé svedomie ustavične ho trápilo.

Trest Kaina.

Ábel bol predobrazom budúceho Vykupiteľa:

Ábel	Kristus Pán	Ábel pred*
1. bol pastierom;	1. je pastierom našich duší. Sám hovorí o sebe: „Ja som pastier dobrý“;	obrazom Jes Krista,
2. obetoval Bohu milú obetu;	2. obetoval Bohu najmilšiu obetu, sám seba na kríži;	
3. bol vyvolaný do poľa a tam zabitý vlastným bratom;	3. bol vyvedený na vrch Kalvárie a tam ukrižovaný vlastnými krajanmi;	
4. lenže, kým krv Ábelova volala o pomstu do neba.	4. vyliata krv Krista Pána volala k Bohu o milosrdenstvo.	

Kain nepočúval hlas boží, dal sa strhnúť náruživosťou svojou (závisťou, nenávisťou) a stal sa bratovrahom. Boh aj nás vystriha pred hriechom hlasom nášho svedomia, ktorý je hlasom božím. Slysme tento hlas, aby sme neupadli do hriechu.

Set. Po tejto bratovražde Boh požehnal našim prarodičom miesto Ábela syna Seta. Set bol dobrý a nábožný; v tomto duchu vychovával aj svojich potomkov.

Set. Potomci Setovj a Kai= novK

Písmo sv. ich menuje synmi božími. Zpomedzi nich svojou nábožnosťou vynikal Henoch, ktorého Boh za živa vzal do neba. Potomci Kainovi však ostali zlí a preto ich Písmo sv. menuje synmi ľudskými. Kým sa potomci Setovi nestýkali s potomkami Kainovými ostali dobrí, ale keď sa neskoršie počali s nimi priateliť a keď s nimi vstupovali do príbuzenstva, pokazili sa od nich, takže pomaly celé pokolenie ľudské mravne klesalo.

Ľudia za onoho času dožívali sa vysokého veku. Tak na pr. dľa Písma sv. Adam žil 930 rokov, Set 912, Mathuzalem 969, Noe 950 rokov atd. Možno, že vtedy rokom menovali kratšiu dobu než dnes. Pravda, aj ľudská príroda bola vtedy silnejšia; striednosť a jednoduchosť života, bujnosť prírody a priaznivé podnebie blahodarne pôsobili na zdravie a život ľudí. Bola to konečne vôľa božia, aby sa tým istejšie zachovalo a rozšírilo zjavenie božie.

Poučenie. Potomci Setovi skazili sa od potomkov Kainových. Spoločnosť zlá je pre človeka vždy nebezpečná. Preto vyhýbajme spoločnosti zlých ľudí a vyhľadávajme spoločnosť ľudí nábožných a dobrých.

§ 6. Všeobecná skaza mravov. Potopa sveta.

1. Mojž. 6—8.

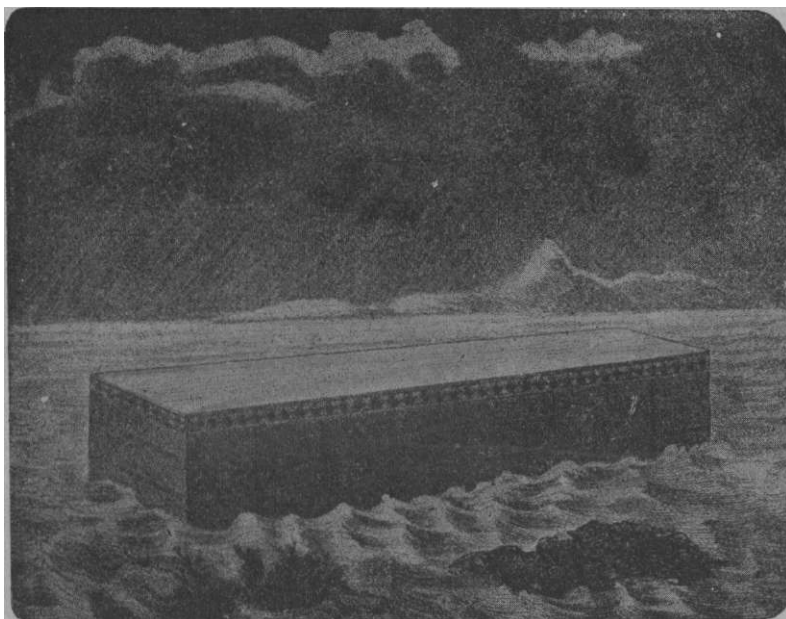
Skaza mravov. Rozmnožením pokolenia ľudského čím diaľ tým viac sa rozšírila aj nepravosť medzi ľuďmi. Nedbali už na Boha a jeho príkazy, dopúšťali sa nemravnosti a páchali rozličné hriechy. Keď videl Boh veľkosť skazenosti ľudskej, riekol: „Vyhubím človeka, ktorého som stvoril, s povrchu zeme.”

Noe — Ale medzi bezbožným ľudstvom žil so svojou rodinou Noe, muž spravodlivý a bohabojný, ktorý našiel milosť pred Pánom. Tomuto rozkázal Boh: „Vystav si koráb z otesaného dreva, narob priehrad v korábe a zatri smolou zvnútra i zvonku, lebo uvediem potopu na zem.”

stavba korá» ^oe sa (jaj ^pr^ce a urobil všetko, ako mu Boh kázal. Stodvacať rokov staval koráb a medzitým napomínal ľudí k pokániu. Ľudia si nepovšimli jeho výstražného hlasu, ale ďalej zotrúvali vo svojich nepravostiach. Keď už bol koráb hotový, rozkázal Boh Noemovi: „Vojdi do korábu ty a všetok tvoj dom.” Noe vtedy s celou svojou rodinou vošiel do korábu, na rozkaz boží vzal so sebou zo zvierat na obetovanie súcich po sedem párov a z ostatných po jednom páre. Vtedy začalo pršať, za štyridať dní a za štyridať nocí lial sa dážď na zem. Vody sa rozmnožily a za krátky čas pokryly aj najvyššie vrchy. Koráb Noemov vznášal sa na povrchu vôd. Na zemi zahynulo všetko stvorenie: ľudia a zvery; jedine Noe zostal na živu a tí, čo boli s ním v korábe.

Po stopädesiatich dňoch začaly vody upádať a koráb sa zastavil na vrchu Ararate. Po štyrícitich dňoch Noe, chcjúc sa presvedčiť, či je už zem suchá, vypustil z korábu krkavca. Tento sa nenavrátil, lebo našiel pre seba potravu. Nato vypustil holubicu, ktorá sa hneď vrátila, lebo nenašla miesta suchého, kde by si bola mohla odpočinúť. Po siedmych dňoch znovu vypustil holubicu, ktorá priletela nazpät a doniesla v zobáku zelenú olivovú ratolesť. Bolo to radostné znamenie, že vody už natoľko opadly, že sa stromy už zelenajú. Noe jednako počkal ešte sedem dní a opätovne vypustil holubicu, ktorá sa

Noe vykúpi
z korabu_

Podoba Noemovho korábu.

už nevrátila, lebo zem už bola celkom suchá. Vtedy Noe so svojou rodinou a so všetkými zvieratami vyšiel z korábu. Z vďačnosti oproti Pánu Bohu vystavil oltár a obetoval zápalnú obeť. Boh vzhliadol milostivým okom na túto obeť a v tom sa ukázala na oblohe nebeskej krásna dúha. I riekol Boh: „Svoju dúhu postavím v oblakoch a bude znamením smluvy medzi mnou a zemou a nebude viac potopy.“

Obeta.

Dúha.

Dľa novej mienky potopa táto nemusela byť na celej zemi, ale bola ňou postihnutá len tá čiastka zeme, kde vtedy bývali ľudia, teda údolie Mezopotámie.

Noemov koráb predobrazoval Cirkev sv. Ako tí, ktorí boli mimo korábu, zahynuli, tak aj tí, ktorí sú svojou vinou mimo sv. Cirkvi, nemôžu byť spasení.

Poučenie. Pri potope sveta vidíme showieVavosť božiu k hriešnikom, ale aj jeho spravodlivosť. Boh dlho čaká na polepšenie hriešnika, ale ak sa nepolepší, neujde trestu božiemu. Použime⁵ aj my času, ktorý nám Boh dáva k, polepšeniu nášho života, budme nábožní ako Noe a víedy v čas súženia nájdeme milosť u Boha.

§ 7. Potomci Noemovi.

1. Mojž. 9—11.

Sem, Chám,
Jáfet

Po potope sveta Noe sa stal druhým praotcom ľudského pokolenia. Mal troch synov: Sema, Cháma a Jáfeta. Noe so svojou rodinou obrábal zem a nasadil i viniča. Keď dorobil vína po prvý raz, neznájúc jeho sily, pil z neho viac a opil sa. Neslušne odokrytý ležal vo svojom šiatre. Keď to videl Chám, povedal to svojim bratom a robil posmech z otca. Sema a Jáfeta veľmi bolely tieto posmešky, vzali plášť a zakryli ním spiaceho otca. Keď sa Noe zobudil, dozvedel sa o všetkom. Vo svojom rozhorčení zlorečil Chámovi a jeho synovi Kanaanovi, ale Sema a Jáfeta požehnal: „Požehnaný Pán Boh Semov, Kanaan nech bude jeho sluhom. Nech rozšíri Boh Jáfeta a nech bydlí v stánkoch Semových.”

Noemovo požehnanie po dedičnom hriechu je druhé zaslúbenie Vykupiteľa. Noe Bohom osvietený predpovedá, že zo Semových potomkov *bude pochádzal Spasiteľ sveta.*

Poučenie. Víno mierne užívané je dobrodenie božie, najmä pre chorých a starcov. Nemierne však užívané pôsobí škodlivo, opojuje človeka a zbavuje ho rozumu. Preto sa chráňme opilstva.

Chám sa posmieval svojmu otcovi a preto ho zastihla kľatba otcova. Budme úctiví ku svojim rodičom, trpezlivo znášajme ich chyby, ak majú aké, aby nás v živote božie požehnanie sprevádzalo.

Bábelská
veža.

Stavba bábelskej veže. Potomci Noemovi onedlho sa rozmnožili a stal sa z nich veľký národ. Obývali územie Tigridu a Eufrata. Keď ten kraj už bol preľudnatený, rozhodli sa, že sa rozídu na všetky strany sveta. Ale prv si riekli: „Poďte, vystavme si mesto a vežu, ktorej vrch by dosiahol neba, a oslávme tak meno svoje prv, než sa po všetkých zemiach roztratíme.” A dali sa do roboty.

Zmätenie
jazykov,

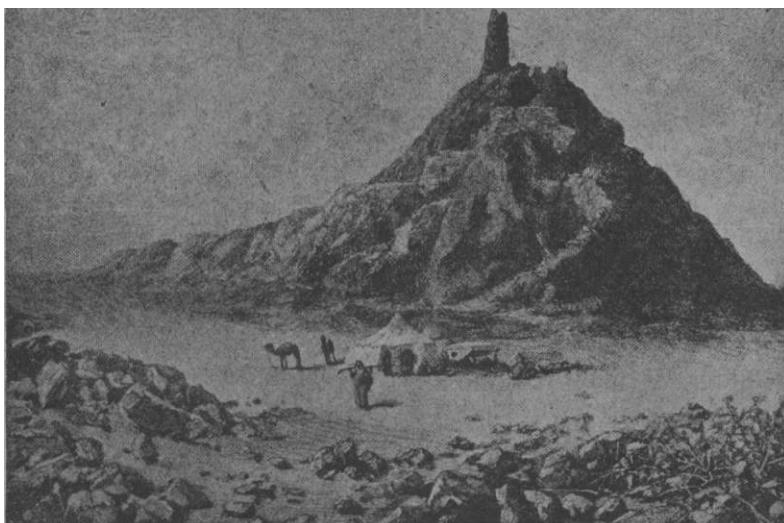
Ale Boh zmaril ich pyšný úmysel a riekol: „Zmäťme tam ject jazyk, aby nikto nerozumel reči svojho bližného.” Dosiaľ totižto všetci ľudia vraveli jednou rečou, teraz im však Boh zmätol jazyky, každý počal hovoriť inou rečou, nemohli sa vzájomne dorozumieť a preto boli donútení robotu tak nechať a rozišli sa po svete. Miesto toto menuje sa ešte i dosiaľ Bábél, čo znamená zmätenie.

Potomci Semovi zostali v Azii a z nich povstali národy semitské, Chámovi potomci sa presťahovali do Afriky, z nich povstali černosi a Jáfetovi potomci vtiahli do Európy a dali základ národom árijským. Z týchto čiasok sveta zaľudnaly sa všetky diely a krajiny sveta.

Ro[^]/^e nie
ULI>V^a-

Pohanstvo. Keď sa ľudia rozišli po celej zemi, pomaly zabudli na Boha a na prazjavenie a tak nábožensky ako aj mravne ustavične upádali. Následkom zatmenosti rozumu a skazenosti vôle odvrátili sa od úcty pravého Boha. Úctu Stvoriteľovi preukazovanú prenášali na tvory. Jedni klaňali sa slnku, mesiacu, hviezdám, ohňu, iní božskú úctu preukazovali ľuďom a zvieratám, ba mnohí klaňali

Pohanstvo.
Modlársťvo.

Zrúcaniny babylonskej veže.

sa aj modlám, ktoré si vytesali z kameňa a z dreva alebo uliali zo zlata a zo striebra.

S úpa[^]kom viery klesaly aj mravy. Hriechy nečistoty, krádeže, lúpeže, vraždy a iné nepravosti veľmi sa rozšírily medzi ľuďmi. Aby si ľudia uľahčili na svojom svedomí, aj svojich vymyslených bôžikov si predstavovali ako sebe rovných a vášňam podrobených, ba mnohí sa domnievali, že hriechami, ako smilstvom, obžerstvom, obetovaním vlastných dietok, atď. preukazujú svojim bohom úctu.

Úpadok
mravov,

Takto hlboko upadlo znova ľudské pokolenie v náboženskom a v mravnom ohľade. Bol to smutný následok hriechu dedičného, zatmenosti rozumu a skazenosti ľudskej vôle. Z tohoto biedneho duševného stavu jedine Boh mohol ľudstvo vytrhnúť.

II. Patriarchálne zjavenie.

(Od Abraháma po Mojžiša.)
(2300–1500 r. pr. Kr.)

ABRAHÁM.

1. Moiž. 12–14.

Patriarchom
via_

Po potope sveta sa vždy viac a viac rozmáhala bezbožnosť medzi ľudstvom a šírilo sa aj modlárstvo. Vtedy si Boh vyvolil z potomkov Semových nábožných a bohabojných mužov, aby skrze nich zachoval pravú vieru v Boha a udržal nádej na budúceho Mesiáša. Boli to patriarchovia: Abrahám, Izák, a Jakub. Oni otcovsky panovali nad svojimi príbuznými; boli správcami, kňazmi a sudcami svojich rodín. Viedli jednoduchý pastiersky život, živili sa chovom dobytky a bývali v šiatroch. Verili v jedného Boha, Stvoriteľa sveta, ktorého uctievali obetami a modlitbou; verili v život večný a nádej svoju skladali na budúceho Vykupiteľa. Vieru túto posilňoval v nich sám Boh, zjavujúc im často svoju vôľu. Toto im dané božské zjavenie menujeme patriarchálnym zjavením.

Vyvolenie
Abraháma.

Keď sa časom rozšírilo modlárstvo aj medzi potomkami Semovými, Boh si vyvolil nábožného muža Abraháma, aby bol otcom veriacich v Boha. Abrahám najprv býval v chaldejskom meste Ur, odkiaľ sa neskoršie presťahoval s celou svojou rodinou do Haranu v Mezopotámii. Ale keď sa aj tu rozmohlo modlárstvo, riekol Boh Abrahámovi: „Vyjdi zo svojej zeme, i z domu svojho otca a id do zeme, ktorú ti ukážem. Učiním ťa veľkým národom, zvelebím tvoje meno a budeš požehnaný... a v tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme.”

Slová „v tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme” sú tretím slubom božím o Vykupiteľovi. Spasiteľ sveta, ako prameň všetkého požehnanja, bude potomkom Abrahámovým.

Abrahám sa
vysťahuje do
Kanaanu.

Abrahám poslúchol rozkaz boží, so svojou manželkou Sárrou opustil dom otcovský, vzal so sebou aj syna po svojom nebohom bratovi, Lota, a s celým svojim služobníctvom a majetkom odišiel do zeme Kanaan. Keď prišiel k miestu Sichem, zjavil sa mu Boh a riekol mu: „Potomstvu tvojemu dám túto zem.” Abrahám vtedy na znak vďačnosti postavil oltár, obetoval Bohu a usadil sa v zemi tej.

Kanaan.

Krajina Kanaan leží v Malej Azii na východnom pobreží Stredozemného mora. Meno má od Kanaana, syna Chámovho, ktorého potomci tu bývali. Nazýva sa aj zemou Zaslúbenou, lebo ju Boh za-

sľúbil Abrahámovi a jeho potomkom. V našich časoch všeobecne sa nazýva Palestínou, ktoré meno pochádza od Filištincov, ktorí voľakedy obývali juhozápadnú časť tejto zeme. My ju voláme zemos Svätou, lebo bola javiskom zjavení božích tak v Starom, ako aj v Novom zákone. Bola to v tých časoch zem veľmi úrodná, tak že ju menovali mliekom a medom tekúcou krajinou.

Abrahám za istý čas zdržoval sa v Kanaane, ale keď nastala tam veľká neúroda a povstal hlad, vtedy sa so svojou rodinou uchýlil na čas do Egypta. Keď prestala neúroda a hlad, vrátil sa nazpäť.

Abrahám
v Egypte.

Údolie nilské v Egypte už za starodávna bolo bohatou zásobárňou v čas hladu: sem sa uchylovali, alebo odtiaľ sa zásobovali okolité národy.

Z počiatku Abrahám a Lot bývali spolu. Ale neskoršie rozmnožili sa ich stáda, pastviská im nestačily a medzi ich pastiermi často povstávaly hádky. Vtedy Abrahám ako pokojamilovný človek riekol Lotovi: „Prosím ťa, nech netní rozbroja medzi mnou a tebou, medzi mojimi a tvojimi pastiermi, veď sme bratia. Hľa, celá zem je pred tebou: jestli pôjdeš na ľavo, ja si podržím pravú stranu, ak si ty pravú stranu vyvolíš, pôjdem ja na ľavú.“ Lot na to pristal, odobral sa so svojou čeladou a stádami do úrodnej krajiny pri Jordáne a usadil sa v Sodome. Abrahám sa usadil v okolí Hebronu, v údolí Mambre.

Abrahám
a Lot.

Po nejakom čase sa stalo, že povstali nepokoje medzi sodomským kráľom a susednými cudzími panovníkmi. Títo vtrhli do krajiny, premohli sodomského kráľa, vyplienili mestá Sodomu a Gomoru. Mnohých z obyvateľov zajali, medzi nimi aj Lota a celú jeho rodinu. Len čo sa Abrahám o tomto dozvedel, ozbrojil svojich sluhov, ponáhal sa za nepriateľmi, v bitke ich premohol, vyslobodil Lota a všetkých zajatých a odňal nepriateľovi všetku korisť. Keď sa Abrahám víťazne navracal z boja, v ústrety mu šiel Melehizedech, kráľ sálemský (jeruzalemský), ktorý bol spolu aj kňazom Boha najvyššieho. Melchizedech na znak vďaky za víťazstvo obetoval Pánu Bohu chlieb a víno a dobrorečil Abrahámovi, a Abrahám dal Melchizedechovi desiatu časťku z celej korisťi na znak, že svoje víťazstvo privlastňuje jedine pomocou božej.

Víťazstvo
Abrahámovo

Melchii
zedech.

Melchizedech je predobrazom Ježiša Krista:

Melchizedech	Ježiš Kristus
1. bol kráľom sálemským a kňazom najvyššieho Boha.	1. je svrchovaným kráľom a najvyšším kňazom.
2. Obetoval nekrvavú obetu: chlieb a víno.	2. Ustanovil nekrvavú obetu omše sv. pod spôsobom chleba a vína.

Melchis
zedech pred
obrazom Je
žiša Krista.

Poučenie. Budme Pánu Bohu vo všetkom poslušní, ako Abrahám, ktorý na žiadosť božiu opúšťa dom svojho otca. Poslušnosť jeho odmenil Boh hojným požehnaním.

Abrahám nám dáva krásny príklad svornosti. K vôli pokoju hostový je priniesť obeť. Nasledujme jeho príklad. Písmo sv. hovorí: „Blahoslavení pokojamilovní, lebo oni volať sa budú dietkami božími. (Mat. 5, 9.)

§ 9. Boh navštívi Abraháma a tresce Sodomu a Gomorru.

1. Mojž. 18—19.

Boh u Abraháma.

Abrahám bol láskavý nielen ku svojej rodine, ale aj k cudzincom. Stalo sa, že istého letného dňa sedel pred svojím šiatrom. Tu zbadal, že sa k nemu približujú traja cudzí mužovia. Ihneď vstal, išiel im naproti, pozdravil ich a s najväčšou úctou ich pozval k sebe. Oni prijali pozvanie, vošli k nemu. Abrahám umyl im nohy a srdečne ich pohostil.

Na východe znakom najväčšieho uctenia je, keď hostovi umyjú nohy, alebo aj namastia olejom. Ľudia tam totižto chodia zväčša bosí, majú nohy zaprášené a od žiaru slnečného kožu rozpukanú, takže časté umývanie a mastenie nôh je potrebné.

Po hostine jeden z hostov predpovedal Abrahámovi: „O rok sa zase vrátim a Sára, manželka tvoja, bude mať syna.“ Abrahám len teraz zbadal, že v podobe cudzincov navštívil ho sám Boh v sprievode dvoch anjelov.

Sodoma a Gomorra.

Po hostine sa vznešení hostia Abrahámovi vybrali na ďalšiu cestu smerom k Sodome. Abrahám ich odprevadil. Cestou mu oznámil Boh, že hriechy sodomských a gomorrských sú tak veľké, že o pomstu volajú do neba, a preto, vraj, zničí tieto hriešne mestá. Ale Abrahám počal orodovať za mestá, aby sa Boh smiloval nad nimi k vôli spravodlivým, ktorí tam bývajú. Pán mu prisľúbil, že nezničí tie mestá, ak sa nájde v nich aspoň desať spravodlivých. Abrahám uspokojený navrátil sa do svojho šiatra, dúfajúc, že v Sodome aspoň desať spravodlivých sa nájde a Pán šiel ďalej.

Prímluva Abraháмова.

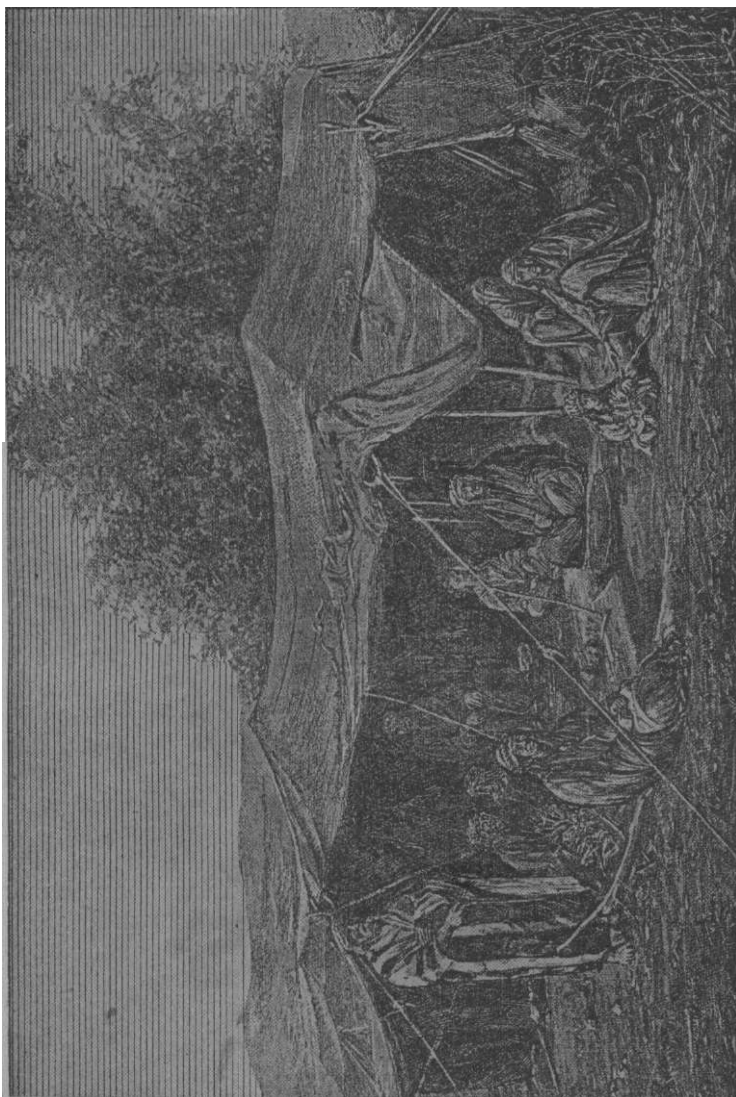
Zachránenie Lota.

Ale v Sodome ani desať spravodlivých sa nenašlo. Jedine Lot a jeho rodina boli spravodliví. Preto tí dvaja anjeli, ktorí odprevádzali Boha, odišli do Sodomy, vošli do domu Lotovho a oznámili mu, že Boh zničí mesto. Na druhý deň zavčas rána anjeli vyviedli Lota s jeho manželkou a s dvoma dcérami z mesta a prikázali im, aby sa ani len neobzreli nazpäť, ale aby sa čím skôr ponáhľali preč.

Zničenie miest.

Nato dopustil Boh na mestá Sodomu a Gomorru ohnivý sirkový dážď, ktorý úplne zničil obe mestá a ich

okolie. Ale Lotova manželka nezachovala rozkaz anjelov, späť sa obzrela, a preto, aj ona bola zachvátená ohnivým dážďom a obrátila sa na soľný stĺp.

o
v
c
o
o
v
n
a

Mestá aj s okolím sa prepadly, na ich miesto vystúpilo more, Mŕtve more, ktoré i dnes jestvuje a menuje sa morom Mŕtvym. V ňom totižto pre slanú a sirkou páchnucu vodu nijaký živočích nevyžije.

Mestá Sodoma a Qomorra ležaly pravdepodobne tam, kde je

2*

dnes južná čiastka Mŕtveho mora. K zničeniu miest použil Boh síl prírodných. Kraj ten totižto bol bohatý na asfaltové ložiská a naftové pramene. Tieto boly pravdepodobne za búrky bleskom zapálené; celý kraj zachvátil ohromný požiar; výbuchmi nafty a zemetrasením boly mestá zničené.

Lotova manželka pravdepodobne zomrela náhle ľaknutím pri pohľade na hroznú katastrofu, alebo obzerajúc sa zpäť oneskorila sa a bola zachvátená sirkovým dážďom. Na jej mŕtvom tele sa potom usadila vrstva soli.

Poučenie. Abrahám sa primlúval, keď videl aké veľké nešťastie hrozí mestu Sodome, a Pán ochotný bol na prímluvu Abrahámovu smilovať sa nad hriešnými mestami, ak sa v nich nájde aspoň desat spravodlivých, ako o to prosil Abrahám. Aj my sa modlime a primlúvajme u Pána Boha za bližných svojich.

Boh hrozným spôsobom zničil hriešne mestá, aby nám ukázal, ako sa mu oškliví hriech a hlavne hriech nečistoty. Chráňme sa preto hriechu tohoto, lebo jeho následky sú hrozné.

§ 10. Obetovanie Izáka.

1. Mojž. 22.

Izák. Abrahám obdržal po roku syna, ako mu to Pán bol prisľúbil. Dal mu meno Izák. Abrahám ho veľmi miloval.

Abrahámová poslušnosť. *Ľe(f) jzák dorástol, Boh chcel skúšať Abrahámovu poslušnosť a riekol mu: „Vezmi svojho jednorodeného syna Izáka, ktorého miluješ, a id do zeme Moria a obetuj ho tam ako zápalnú obeť na istej hore, ktorú ti ukážem.“* Abrahám poslúchol bez reptania rozkaz boží. Vstal zavčas rána, narúbal dreva k zápalnej obeť, naložil drevo na osla, vzal so sebou syna a dvoch služobníkov a vybral sa na cestu. Keď na tretí deň prišli k vrchu Pánom označenému, Abrahám riekol služobníkom: „Počkajte tu s oslom, ja a chlapec pôjdeme až tamto a keď si vykonáme poklonu, vrátíme sa k vám.“ Vtedy vzal drevo, naložil na ramená svojho syna, a sám vzal oheň a meč. Na ceste prehovoril Izák: „Otče môj! Hľa oheň a drevo, kdeže je zvierka k zápalnej obeť?“ Abrahám odpovedal: „Boh si zaopatří zvierka k zápalnej obeť, syn môj!“ Keď vyšli na vrch, Abrahám postavil oltár, položil naň drevo, poviazal syna a vyložil ho na oltár. Izák neodporoval, podrobil sa vôli božej a otcovej. Abrahám už vytiahol meč, aby obetoval svojho syna, keď tu zrazu zavolał na neho anjel Pánov: „Abraháme, nevystieraj ruky svojej na chlapca a ničoho mu neurob, včul už viem, že sa Boha bojíš a neušetril si jednorodeného svojho syna pre mňa.“ Vtedy sa Abrahám obzrel a na blízku zbadal v trní baránka za rohy zamotaného, tohoto vzal a obetoval ho miesto syna svojho.

V odmenu za poslušnosť Boh potvrdil doterajšie svoje zaslúbenia slovami: „Keďže si učinil tú vec a neušetril ani svojho jednorodeného syna k vôli mne, požehnám ta a rozmnožím tvoje semeno ako hviezdy nebeské a ako piesok, ktorý je na brehu morského a v tvojom semene budú požehnané všetky národy zeme.“ Týmito slovami Boh opätovne prisľúbil Abrahámovi, že z jeho národa narodí sa Vykupiteľ sveta.

Abrahám sa po tomto navrátil domov. Onedlho mu zomrela manželka Sára, ktorú pochoval do istej jaskyne v Hebrone. Potom svojmu synovi vykonal za manželku Rebeku, dcéru jedného zo svojich príbuzných. Keď sa takto postaral a svojho syna, zomrel v 175. roku svojho života.

Izák je predobrazom Krista Pána:

Izák	Ježiš Kristus	Izák preds obrazom Ježiša Krista.
1. bol jednorodeným synom Abrahamovým.	1. je jednorodeným synom božím.	
2. Otec ho neušetril a chcel ho obetovať;	2. Otec nebeský ho neušetril a obetoval ho za hriechy sveta;	
3. ticho a poslušne niesol na pleci drevo, na ktorom mal byť obetovaný;	ticho a poslušne niesol na pleci drevo kríža, na ktorom aj zomrel;	
4. mal byť obetovaný na hore Moria;	4. umrel za nás na hore Kalvárii.	

Poučenie. Buďme vo všetkom poslušní Pánu Bohu, ochotne plníme jeho prikázania i vtedy, keď nás to stojí obetu a sebazaprenie, ako to robil Abrahám.

§11. Ezau a Jakub.

1. Mojž. 25—35.

Po smrti Abrahámovej bol patriarchom jeho syn Izák. Mal dvoch synov: Ezaua a Jakuba. Ezau bol prvorodený, ryšavý, zarastlý a hrubej povahy; zaoberal sa poľovkou a roľníctvom; Jakub bol tichej povahy a bol pastierom. Ezau bol miláčkom Izákovým, ale matka Rebeka radšej mala tichého Jakuba.

Synovia Izaka

Ezauovi, ako staršiemu prislúchalo právo prvorodenstva, po ktorom však túžil aj Jakub a použil každej príležitosti, aby ho mohol obdržať.

Právo prvorodeného záležalo v tom, že: 1. prvorodený obdržal dvojnásobný podiel z otcovského dedičstva; 2. stal sa náčelníkom, sudcom, kňazom celej rodiny a ostatní mu boli podriadení; 3. obdržal zvláštne požehnanie otcovo. Prvorodený syn sa tohoto práva mohol aj zrieknuť v prospech niektorého brata.

Právo prvorodenstva.

Stalo sa raz, že si Jakub varil šošovicu, a v tom práve prišiel Ezau ustatý a hladný. Keď videl chutné jedlo, riekol Jakubovi: „Daj mi z tej väre, lebo som ná-

Ezau predáva svoje Právo-

ramne unavený." Jakub poznal ľahkomyselnosť Ezauovu, preto odpovedal: „Predaj mi svoje prvorodenstvo!" Ezau ľahkomyselne sa zaprisahal, že za miskú jedla mu prepustí prvorodenstvo. Potom obdržaným jedlom ukójil svoj hlad a odišiel, ani len nepomysliac na svoju ľahkomyselnosť. Otec Izák o tomto nič nevedel.'

Šošovica je na východe až do dnes veľmi obľúbeným jedlom.

Keď Izák zostárnul a v starobe svojej oslepnul, povolal Ezaua k sebe a riekol mu: „Syn môj, vidíš, že som zostarel, a neviem dňa svojej smrti. Vezmi svoju zbraň, túl a luk, a vyjdi na pole, a keď niečo ulovíš, priprav mi z toho pokrm, aký vieš, že ja rád mám, a prines mi, aby som jedol, a aby ťa moja duša požehnala, prv než zomriem."

Podvod Re* Ale slová tieto počula aj Rebeka; len čo sa vzdialil
bekyn a ja» Ezau, pripravila dve kozliatka ako divočinu, obliekla Jakuba v rúcho Ezauovo, kočkami obvinula jeho ruky a hrdlo a poslala ho s pripraveným pokrmom k otcovi.

Izák požehná Jakub prišiel k otcovi a riekol: „Otče môj, urobil som, ako si mi prikázal. **Vstaň**, posad sa a jedz z môjho lovu, aby ma tvoja duša požehnala." Izák poznajúc hlas Jakubov, riekol k nemu: „Pristúp sem, nech sa ťa dotknem a zkusím, či si ty môj syn Ezau, alebo nie." Vtedy on pristúpil k otcovi, a keď Izák omacal jeho hrdlo a ruky riekol: „Hlas síce je hlas Jakubov, ale ruky sú Ezauove." Potom sa z pokrmu najedol a dal Jakubovi otcovské požehnanie^

Hnev Ezaua. Sotva Jakub odišiel, prišiel Ezau a priniesol otcovi pripravené jedlo z ulovenej zveriny a riekol: „Vstaň, otče môj, a jedz z lovu syna tvojho, aby mi požehnala duša tvoja." Izák sa nad tým zadivil a riekol: „Ktože si ty?" On odpovedal: „Ja som tvoj prvorodený syn Ezau." — Týmto vyšiel na javo podvod Jakubov, nad čím sa Ezau veľmi rozhneval a vyhrážal Jakubovi, že ho zabije.

útek jakus Jakub sa bál hnevu Ezauovho a preto na radu mat-
bov. kinu ušiel ku svojmu ujcovi Labanovi do mesta Haran, do Mezopotámie.

Sen. Na ceste zastihla ho noc a musel na poli pod holým nebom prenocovať. Poručil sa do ochrany božej, dal si pod hlavu kameň a zaspal. A snívalo sa mu, že vidí vysoký rebrík, ktorý siaha od zeme až po nebo a po ňom hore a dolu chodia anjeli. Na vrchu stál sám Pán a riekol k Jakubovi: „Ja som Pán, Boh Abraháma, tvojho otca a Boh Izákov. Zem, na ktorej spíš, dám tebe a tvojemu

semenu, a v tebe budú požehnané všetky pokolenia zeme."

Keď sa Jakub prebudil, riekol: „V pravde, Pán je na tomto mieste, a ja som nevedel." Vzal potom ten kameň, ktorý mal pod hlavou, postavil ho na pamiatku a polial ho olejom. Miesto toto nazval Betel, t. j. dom boží.

Rebrik, ktorý Jakub videl vo sne, znázorňuje živé spojenie medzi nebom a zemou pomocou anjelov. Anjeli zostupujú s neba prinášajú nám božie požehnanie, vystupujú prednášajú naše modlitby pred trón boží.

Jakub potom cestoval ďalej a šťastlivo prišiel do Haranu k Labanovi, ktorý ho láskavo prijal. Laban mal dve dcéry: Liu a Ráchel. Staršia Lia mala boľavé oči a Ráchel bola neobyčajne krásna. Túto si zamiloval Jakub a sľúbil Labanovi, že za sedem rokov bude u neho slúžiť, ak mu ju dá za ženu. Ale po uplynutí siedmich rokov mu ujec za ženu dával Liu a keďže sa Jakub nechcel zrieknuť Ráchele, ešte nových sedem rokov musel slúžiť u Labana. Po ich uplynutí dostal za ženu Ráchel a s ňou polovicu majetku. Potom ešte šesť rokov ostal v Harane; hospodáril sám pre seba, Boh ho požehnával, tak že zbohatnul.

Jakub > u Las

Ráchel.

Po uplynutí dvaciatich rokov Jakub s celým svojím majetkom, stádami a čieľadou opustil Mezopotámiu, aby sa navrátil do Kanaanu. Keď sa približoval k hraniciam, poslal poslov k svojmu bratovi Ezauovi, aby ho smierili. Poslovia sa vrátili so zvesťou, že Ezau sa ešte ustavične hnevá a že so štyristo ozbrojenými mužmi tiahne proti Jakubovi. Jakub sa naľakal a prosil Boha o pomoc. V noci sa mu zjavil v podobe muža anjel Pána, Jakub zápasil s ním a riekol mu: „Nepustím ťa, ak ma len nepožehnáš." Nato mu anjel boží odpovedal: „Nebude sa viac nazývať tvoje meno Jakub, ale Izrael" (== bojovník boží, zápasiaci s Bohom) a požehnal ho.

Navrat jakubov.

Izrael.

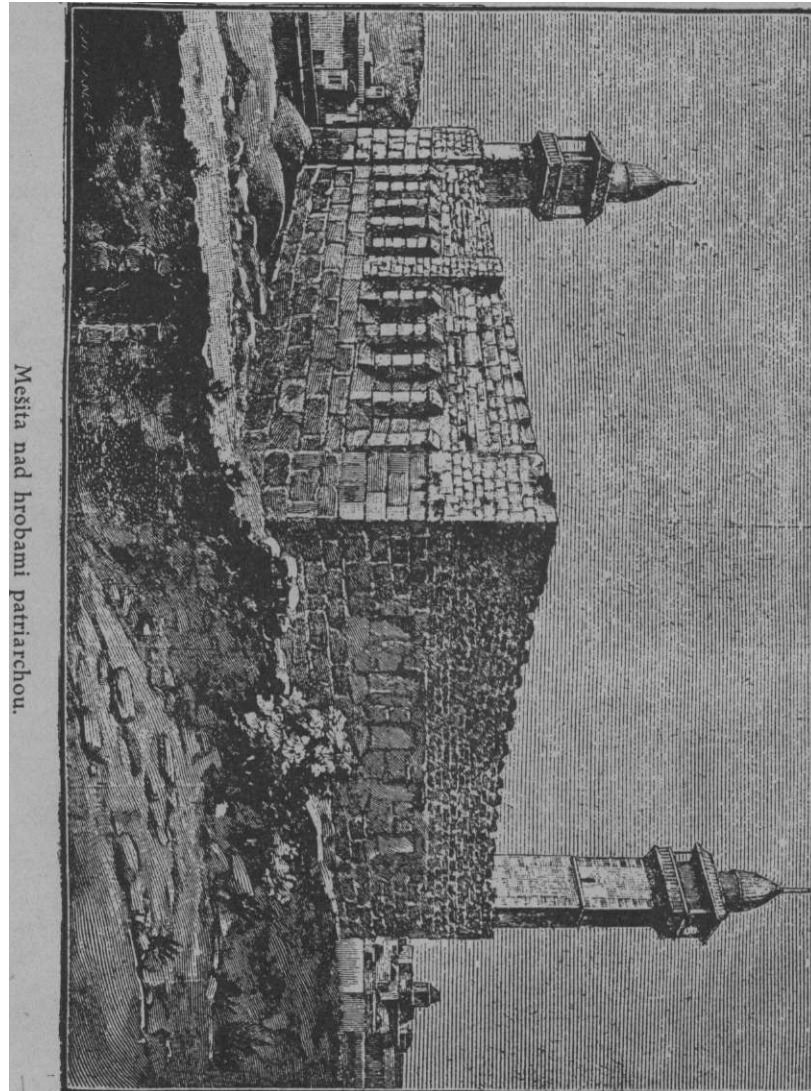
Od mena Izrael sa menujú potomci Jakubovi Izraelitmi.

Ráno videl Jakub prichádzať Ezaua so svojím vojskom. Odporúčajúc sa do ochrany božej šiel mu v ústrety a už od ďaleka sedem rás sa poklonil pred ním až k zemi. Ezau touto poníženosťou brata svojho dojatý bežal mu v ústrety, objal ho, pobožkal a plákal od radosti.

Jakub a Ezau sa pomeria,

Po tomto smierení rozišli sa Ezau a Jakub v láske a v svornosti. Jakub sa ponáhlal ku svojmu otcovi, ktorého našiel ešte živého a ktorý sa tešil jeho návratu. Ale matka už predtým zomrela. Izák zomrel v 180. roku života svojho; pochovali ho úctivo jeho synovia.

Rebeka a Jakub konali podvodne, aby Jakub dostal otcovské požehnanie; Boh iným spôsobom by sa bol postaral, aby prednosť Jakubova bola zaistená. Jakub za trest dlho sa musel zdržiavať v cudzine a Rebeka viac nevidela svojho miláčka. Ezau konal ľahko-

Mešita nad hrobami patriarchou.

myselne, že za misu šošovice zriekol sa práva svojho prvorodenstva. Podobne konajú aj tí, ktorí za nejaký dočasný zisk zriekajú sa práva na dedičstvo nebeské.

Poučenie. Jakub poníženosťou a láskou ukrotil hnev svojho-

brata. Niet ničoho krajšieho, ako keď sa udobria a spriatelía tí, ktorí predtým v nepriateľstve žili; poníženosť a láska je prostriedok, ktorým sa až k srdcu nepriateľa môžeme dostať.

V potrebách svojich utiekajme sa s dôverou k Bohu, ako to činil Jakub. Boh nám pomôže, keď sme toho hodní.

§ 12. Jozef a jeho bratia.

1. Mojž. 37—41.

Jakub mal dvanásť synov. Najradšej z nich mal Jozef. Na znak svojej lásky dal mu ušiť pekný, pestrý kabát.*To mu závideli bratia, ktorí už predtým hnevali sa na neho, lebo Jozef pred otcom odkryl ich zlé skutky, za ktoré boli otcom pokarhaní.

J^{ozef} miláček
otcov-

Stalo sa raz, že Jozef mal podivné sny. Zdalo sa mu, že s bratmi spolu viaže na poli obilie. Jeho snopy povstali, a snopy bratov klaňaly sa jeho snopom. Druhý raz sa mu snívalo, že slnce, mesiac a jedenásť hviezd sa mu klaňalo. Keď toto rozprával bratom a svojmu otcovi, sám otec mu dohovárал a riekol: „Čo má znamenať ten sen? Či azda ja a tvoja matka i tvoji bratia budeme sa ti klaňať až k zemi?" Odvtedy ho bratia ešte viac nenávideli.

Snyjosefove.

Raz bratia Jozefovi odišli so stádami svojimi ďaleko od šiatra otcovho do Sichemu. Otec poslal za nimi Jozefa, aby sa presvedčil, ako sa im voďí. Keď ho bratia z ďaleka uzreli, hovorili medzi sebou: „Hľa, snár ide! Poďte, zabime ho a hodme ho do starej vodnej jamy a povieme: divá zver ho zožrala." Ale najstarší Ruben odhovárал ich: „Nevylievajte jeho krvi, ale hodte ho do jamy tu na púšti, a svoje ruky zachováte bez viny." To hovoril preto, že ho chcel potajomky vyslobodiť a prinavrátiť otcovi.

Ju p^{da}*
^ože ai

Keď prišiel Jozef k svojim bratom, vrhli sa na neho, stiahli s neho kabát a tak ho hodili do vyschnutej studne. Potom sadli jesť. Ale Ruben sa vzdialil od nich, rozmýšľajúc, ako by mohol Jozefa vyslobodiť.

Medzitým sa priblížili k nim izmaelskí kupci. Juda oslovil svojich bratov: „Čo z toho máme, keď svojho brata zabijeme a jeho krv zatajíme? Lepšie bude predať ho Izmaelcom a naše ruky ostanú nepoškvrnené." Nato ho vytiahli zo studne a predali ho kupcom za dvacať strieborných peňazí. Darmo plakal Jozef a prosil svojich bratov, oni ostali neúprosní. Kupci odviekli Jozefa do Egypta, a bratia zamočili Jozefov kabát do krvi zabitého kozľaťa a poslali ho otcovi s odkazom, že Jozefa divá zver roztrhala. Keď otec uvidel zakrvavený kabát, zvolal: „To je

^oZef fára Put15 kabát mōjho syna, divá zver ho roztrhala, dravá zver žožrala Jozefa", a oplakával svojho dobrého syna.

Izmaelskí kupci predali Jozefa v Egypte Putifárovi, dvoranínovi faraonovmu. Keď tento videl, že Jozef verne slúži a je spoľahlivý, sveril mu spravovanie celého svojho domu. Ale Putifárova podlá manželka viackrát chcela Jozefa sviesi k hriechu, čomu on odporoval, hovoriac: „Jako môžem to zlé činiť a zhrešiť proti svojmu Bohu?" Preto sa nahnevala na neho, falošne ho obžalovala pred svojim mužom, že Jozef ju vábil na zlý skutok. Putifár sa nahneval a dal vrhnúť Jozefa do žalára.

Jozef v žalári. Jozef ani v žalári sa nespustil Pána Boha a preto mu Pán bol na pomoci. Správca žalára si zamiloval tichého Jozefa a poveril ho dozorom nad ostatnými väzňami. Medzitým sa stalo, že dvaja kráľovskí sluhovia, hlavný nalievač a pekár faraonov, sa tiež dostali do žalára. Jedného rána našiel ich Jozef veľmi smutných. Na jeho otázku, prečo sú takí smutní, odpovedali: „Mali sme sen, a

Sennalievača. niet, kto by nám ho vyložil." Na povzbudenie Jozefovo nalievač rozprával svoj sen: „Videl som pred sebou vinič, na ktorom boly tri ratolesti; vinič pomaly vyháňal a kvitol a potom dozieralo hrozno. A ja som mal pohár faraonov v ruke; bral som hrozno a vytlačal do pohára a podával som pohár faraonovi." Odpovedal Jozef: „Výklad sna je tento: Tri ratolesti sú ešte tri dni. Po nich si spomenie faraón na tvoju službu a nazpät ťa postaví na predošlé miesto; j budeš mu podávať pohár, jako si robieval predtým. Len potom, keď sa ti dobre povedie, pamätaj na mňa a učiň so mnou milosrdenstvo, aby si vnukol faraonovi, že by ntia^yyiedol z ^ohoto žalára, lebo tu nevinne trpím." Po tomto hl pekár vyložil ávaj séttf „Mal som tri koše pečiva na svojej hlave a v jednom koši, ktorý bol na vrchu, niesol som rozličné pokrmy, a vtáci z toho jedli." Jozef odpovedal: „Výklad sna je tento: Tri koše sú ešte tri dni. Po nich faraón vezme tvoju hlavu, a obesí ťa na križ a vtáci rozzobajú tvoje telo."

Sen pekára.

Ako Jozef predpovedal, tak sa aj stalo. Tretieho dňa oslavoval faraón svoje narodeniny, a vtedy nalievača prijal znovu do predošlého úradu a pekára dal obesiť. Ale nalievač, ktorému sa dobre vodilo, celkom zabudol na Jozefa.

Sny faraos nove.

O dva roky neskoršie mal aj faraón podivné sny. Snívaj sa mU; videl z rieky Nilu vystupovať sedem tučných kráv a za nimi sedem chudých. Tie chudé zožraly tie tučné. Ďalej sa mu snívalo, že vyrástlo z jedného ste-

bla sedem plných klasov a za tým hneď sedem tenkých a prázdnych. Tieto prázdne zničily tie plné. Faraón hneď ráno dal k sebe povolať všetkých egyptských mudrcov a hádačov, aby mu vyložili tieto sny; ale nikto ich nevedel vysvetliť. Vtedy si spomenul hlavný nalievač na Jozefa.

Jozef na rozkaz faraonov bol hneď zo žalára vyvedený a s pomocou božou vysvetlil sny kráľa takto: „Sedem pekných kráv a sedem plných klasov je sedem úrodných rokov, a sedem chudých kráv a sedem tenkých klasov je sedem rokov budúceho hladu. Teda nech si kráľ Už teraz vyhľadá múdreho a účinniveho muža a nech ho ustanoví nad zemou egyptskou. A ten nech postaví dozorcov nad všetky kraje a piatu časť z úrod po sedem úrodných rokov nech shromaždí do sýpok, a nech sa zapatrí zásoba pre budúcich sedem rokov hladu.“

Jozef vyloží sny faraóno⁵

Rada táto zaľúbila sa faraonovi a riekol Jozefovi: * „Preto, že tebe dal Boh znať všetko, čo si hovoril, ty budeš ustanovený nad mojim domom a nad všetkou zemou egyptskou.“ I snal prsteň z ruky svojej a dal ho na ruku Jozefovu, dal ho obliecť do najskvostnejšieho rúcha, dal mu na hrdlo zlatú reťaz a na kráľovskom voze dal ho voziť a oslavovať po celom Egypte. I pomenoval ho spasiteľom Egypta.

Jozefovo povýšenie,

V Egypte panovníci mali meno: faraón.

Na východe bolo vo zvyku vykladať sny, lebo snom pridávali veľký význam. Jozef s pomocou božou správne vysvetlil sny kráľovských úradníkov a sny faraóna. Boh často svojim vyvoleným v podobe sna vyjaví budúce veci.

Jozef je predobrazom Ježiša Krista.

Jozef	Ježiš Kristus
1. bol miláčkom svojho otca;	1. bol miláčkom Otca nebeského, ktorý o ňom povedal: „Toto je syn môj milovaný“;
2. bol nenávidený svojimi bratmi, lebo karhal ich nepravosťi;	2. bol nenávidený svojimi krajanmi, lebo karhal ich zlé skutky;
3. bol predaný vlastnými bratmi za dvacať strieborných;	3. bol zapredaný vlastným apoštolom za tricat strieborných;
4. nevinne trpel, bol konečne povýšený a pomenovaný spasiteľom Egypta;	4. tiež nevinne trpel, ale bol oslávený a stal sa skutočne Spasiteľom sveta;
5. zachránil obyvateľov Egypta od smrti hladom;	5. zachránil nás od smrti večnej.

Jozef preds obrazom Ježiša Krista.

Závisť je hriech ohavný. Vyvinie sa z nej nenávisť, ktorá človeka môže priviesť k najväčším zločinom, ako to vidíme u bratov Jozefových.

Poučenie. Jozef u Putifára je nám pekným príkladom, ako sa máme držať, keď nás niekto k hriechu svádza. V čas pokušenia pripomeňme si všade prítomnosť božiu a vzdychnime si s Jozefom: „Ako by som sa mohol dopustiť hriechu proti Bohu, Stvoriteľovi a láskavému Otcovi svojmu.“

§ 13. Jozefova rodina v Egypte.

1. Mojž. 41—50.

Neúrodné
roky.

Predpovedanie Jozefovo sa splnilo. Prišlo sedem úrodných rokov. Jozef v celom Egypte dal stavať sýpky a nashromaždil veľké množstvo obilia. Potom však nasledovali roky neúrodné a povstal hlad nie len v Egypte, ale aj v susedných krajinách. Hladujúci ľud sa utiekal k faraonovi, ale on ich posielal k Jozefovi. Jozef dal otvoriť sýpky a zaopatril ľud obilím. Zo všetkých krajín prichádzali ľudia kupovať obilie do Egypta.

Prvá cesta Jos
zefových bras
tov do
Egypta.

Aj v Kanaane povstala bieda a hlad. Keď Jakub počul, že v Egypte možno dostať obilie, poslal ta svojich synov, aby nakúpili zbožia, a len najmladšieho, Benjamína, si nechal doma. Bratia šťastlivo sa dostali do Egypta a boli predvedení pred Jozefa. Poklonili sa hlboko až k zemi, ale nepoznali ho. On ich však hneď poznal a rozpomenul sa na svoje dávne sny. Nedal sa však poznať svojim bratom, ale prísne ich oslovil: „Odkiaľ ste prišli?“ Oni odpovedali: „Zo zeme kanaanskej, aby sme nakúpili potrebnej potravy.“ „Vyzvedači ste, vy ste prišli vyskúmať neohradené miesta tejto zeme“, riekol im Jozef. Oni odpovedali: „Nie tak, pane, tvoji sluhovia prišli v pokoji nakúpiť zbožia. Dvanásť nás je bratov, synov jedného muža, jedného už niet, a najmladší ostal s naším otcom v zemi kanaanskej.“ Jozef im nato riekol: „Podrobím vás skúške. Jeden váš brat nech zostane sviazaný vo väzení, a vy odídete; odneste obilie a privedte svojho najmladšieho brata ku mne, aby som sa mohol presvedčiť o vašej reči.“ I dal pred ich očima sviazať a do žalára vrhnúť Simeona; sluhom však rozkázal, aby im naplnili vrecia obilím a každému jeho peniaze späť vložili do vreca. Bratia naložili obilie na oslov a odišli domov.

Bratia doma.

Doma rozpovedali otcovi, ako sa im vodilo. Keď otvorili vrecia a našli v nich peniaze, veľmi sa naľakali. Ale Jakub nijak nechcel pustiť s nimi do Egypta Benjamína, ktorý po strate Jozefa stal sa jeho miláčkom. Ale keď sa im minulo obilie a hlad trval ďalej, vtedy voľkynevoľky pustil s nimi aj Benjamína, hlavne keď sa Juda osvedčil, že ručí životom svojím za neho.

Bratia Jozefovi, nesúc so sebou dary, šťastlivo prišli do Egypta. Znovu sa poklonili Jozefovi. Jozef keď uvidel Benjamína riekol: „Toto je ten váš najmladší brat, o ktorom ste mi hovorili?“ A odvrátil sa od nich, lebo v očiach mu slzy zaihraly. A hneď vypustil z väzenia Simeona. Potom pohostil svojich bratov, usadiac ich pri stole dľa ve-ku, čomu sa oni veľmi divili. Jozef sa chcel náležite presvedčiť, či sa jeho bratia polepšili a preto po hostine rozkázal správcovi svojmu: „Napln' im vrecia obilím, a vlož každému jeho peniaze navrch do vreca, a môj strieborný pohár vlož navrch do vreca najmladšiemu.“ Správca tak urobil.

Dr , "h f cesta
, "ra ov t

Keď sa bratia už poberali domov, vtedy sluha Jozefov na jeho rozkaz bežal za nimi a riekol im: „Prečo ste sa odplatili zlým za dobré? Pohár, ktorý ste ukradli, je ten, z ktorého pijava môj pán.“ Bratia zadivení určite sa vyslovili: „U koho z tvojich služobníkov sa nájde, čo hľadáš, nech zomrie a my otrokmi budeme nášho pána.“ A hneď složili vrecia a sluha vo vreci Benjamínovom našiel pohár. Vtedy sa bratia veľmi naľakali a všetci sa vrátili k Jozefovi, padli pred ním na tvár a Juda v mene ostatných prehovoril: „Hľa, všetci sme otroci môjho pána.“ Jozef odpovedal: „Kto ukradol môj pohár, ten nech je mo- jím otrokom; vy však odídete slobodne k svojmu otcovi.“ Nato Juda riekol: „Ja zostanem miesto neho za otroka a chlapec nech ide so svojimi bratmi, lebo sa nemôžeme vrátiť k svojmu otcovi, keby toho chlapca nebolo.“

Skúška,

Jozef videl, že jeho bratia sa už polepšili, nemohol sa už zdržať a keď poslal všetkých okolo stojacích von, vypukol v hlasitý plač a zvolal: „Ja som Jozef! Žije ešte môj otec?“ Bratia od ľaku nevedeli prísť k slovu a preto Jozef ešte raz povedal: „Ja som Jozef, váš brat, ktorého ste predali do Egypta. Nebojte sa a nech vám je to nie ťažko na srdci, že ste ma predali do týchto krajín, lebo pre vaše zachránenie poslal ma Boh pred vami do Egypta. Ponáhľajte sa k môjmu otcovi a povedzte mu: Toto ti odkazuje tvoj syn Jozef: Boh učinil ma pánom všetkej zeme egyptskej, príď ku mne, aby si azda nezahynul, ty i tvoji synovia.“ Potom s radosťou poobjímal svojich bratov. Keď sa faraón dozvedel, že prišli Jozefovi bratia, obdaroval ich vozmi a rozličnými darmi.

Jozef dá sa
poznať,

Bratia sa vrátili domov a s radosťou zvestovali svojmu otcovi: „Jozef, tvoj syn žije, ba i panuje vo všetkej zemi egyptskej.“ Staručký otec uveril to len vtedy, keď mu všetko dokonále vyrozprávali a keď sa priznali ako

Radosť jaku=
bova—

predali Jozefa do Egypta. Keď konečne uvidel vOzy a kráľovské dary, ktoré mu faraón a Jozef poslali, radostne zvolal: „Dost' mi je na tom, keď len Jozef, môj syn, ešte žije; pôjdem ta, aby som ho videl, prv než zomriem.“

Jakub sa sťa-
huje do
Egypta.

Jakub hneď sa vydal s celou svojoU rodinou a čela-
dou na cestu. Na hraniciach Egypta radostne ho privítal
Jozef. A faraón vzhľadom na zásluhy Jozefove, udelil mu
úrodný kraj Qessen, kde sá Jakub usadil so svojou rodi-
nou a žil ešte' šťastne 17 rokov.

Proroctvo
Jakubovo.

Pred smrťou za svojich prijal dvoch synov Jozefo-
vých Efraima a Manasesa. Potom shromaždil okolo seba
celú rodinu, požehnal ich všetkých a Bohom osvietený
predpovedal Júdovi: „Nebude odňatá berla od Júdu, do-
kiaľ nepríde Ten, ktorý má byť poslaný, a On bude oča-
kávanie národov.“

Jeho smrť.

Na koniec vyslovil svoju žiadosť, aby bol pochovaný
v zemi kánaánskej pri hrobe svojho otca. Synovia verne
vyplnili posledný jeho rozkaz. Mrtvé jeho telo dal Jozef
natrieť voňavými masťami, ako to bolo zvykom u Egyp-
ťanov. Potom odprevadili ho do Kanaanu a tam v údolí
Mambre u Hebronu úctivo ho pochovali.

Jozefove pos-
ledné dni a
smrť.

Po smrti otcovej báli sa bratia, že včul Jozef sa na
nich vypomstí. Ale Jozef im riekol: „Nebojte sa, vy ste
zamýšľali proti mne zlé, ale Boh to obrátil na dobré.“
Jozef dožil sa 110 rokov. Pred smrťou prosil svojich bra-
tov, aby raz, keď sa ich potomci navrátia do Kanaanu, aj
jeho kosti vzali so sebou a uložili na večný odpočinok v
zemi Zaslúbenej.

V Egypte býva neobyčajne bohatá úroda, keď boly jarné dáž-
de a Nil sa vylial. Ale ak dážde vystanú a Nil sa nevyleje a sucho
panuje v zemi, vtedy Egypt býva postihnutý neúrodou a hladom.

Krajina Qessem s rozsiahlymi pastviskami najlepšie sa hodila
pre pastierský národ, akým boli potomci Jakubovi. V tejto krajine
žili Židia takmer oddelene od Egypťanov, preto svoju vieru čisto za-
chovali. Zem táto ležala pri hraniciach Egypta, zkadiaľ sa, keď by
bolo treba, ľahko mohli vysťahovať,

Požehnanie Jakubovo a jeho proroctvo bližšie označuje prislú-
beného Mesiáša. Bude pochádzať s panujúceho pokolenia Judovho.
Príde vtedy, keď Judovi potomci utratia kráľovskú moc. A skutoč-
ne kráľom Dávidom sa dostal v Izraeli kmeň Judov na trón kráľov-
ský. Keď Judovi potomci utratili kráľovskú moc a „berla bola odňa-
tá od Judu!“X- vtedy z rodu Dávidovho sa narodil Vykupiteľ sveta,
Ježiš Kristus.

Poučenie. Jozef nám dáva krásny príklad synovskej a bratskej
lásky. Veľkú krivdu musel zniesť od svojich bratov a predsa sa ne-
pomstil na nich, ale im odpustil a preukázal im veľké dobrodenia.
Veľkú lásku preukazuje svojemu staručkému otcovi. Keď sa dá bra-

tom poznať, prvé jeho slová sú: „Žije ešte môj otec?“ On, ktorý v Egypte dosiahol vysokej hodnosti, nehanbí sa za svojho otca a za svojich bratov, ktorí boli len jednoduchými pastiermi. Nehanbíme sa za rodičov a pokrevných našich bárs by sme dosiahli akejkoľvek vysokej hodnosti, lebo nie chudoba a nízkosť rodu, ale nešlachetný život zneuctieva človeka.

§ 14. Trpezlivý Job.

Job 1—42.

Za času patriarchov žil v zemi Hus, v Arábii nábožný a bohobojný muž, menom Job. Bol veľmi bohatý, preukazoval skutky milosrdenstva chudobným, a preto bol vo veľkej vážnosti u všetkých ľudí.

Boh chcel skúšať nábožnosť Jobovu, a preto dopustil na neho mnohé súženia. Voly a oslice mu zajali zbojníci a sluhov jeho pobili; ťavy mu odňali nepriatelia a celé stáda oviec mu zničil pálčivý ohnivý vietor. Sotva do počul Job jeden zlý chýr, už mu zvestovali iný. Končne dobehol jeden posol a riekol: „Keď tvoji synovia a dcéry jedli a pili v dome tvojho prvorodeného brata, náhle sa strhol prudký vietor a striasol štyri uhly domu, ktorý sa srútil a privalil tvoje deti, ktoré zahynuly.“ Vtedy vstal Job, roztrhol svoje rúcho na znak smútku a riekol: „Pán dal, Pán vzal, jako sa ľúbilo Pánovi, tak sa stalo, buď požehnané meno Pánovo.“ S

^{Boh} dopustí
"úženie"³

Zanedlho zastihlo Jóba ešte väčšie nešťastie. Boh dopustil na neho strašnú chorobu: Na celom tele sa mu vyhádzaly ošklivé vredy, ktoré mu pôsobily veľkú bolesť. V tomto nešťastí a zármutku nemal nikoho, kto by ho bol potešil. I vlastná manželka sa mu posmievala: „Ty ešte zotrúvaš vo svojej prostote? Zloreč Bohu a zomri.“ Ale on jej riekol: „Ako bláznivá žena si hovorila; keď sme prijali dobré veci z ruky božej, prečo by sme neprijali zlých?“

Choroba,

Keď sa Jobovi traja priatelia dozvedeli o jeho nešťastí, prišli ho navštíviť, aby ho potešili. Ale títo, keď videli všetko to nešťastie, ktoré Jóba zastihlo, začali mu dohovárať, že nábožnosť jeho nebola pravá, že dozaista má na svedomí ťažké hriechy, *fa* preto že ho Boh tak veľmi tresce. Job však ani v tom najväčšom utrpení nezúfal, ale tešil sa nádejou na budúce vzkriesenie: „Viem, že Vykupiteľ môj žije a že na posledný deň vstanem zo zeme a zasa vo svojom tele uzriem Boha svojho.“

[^]jei;*¹**

Trpezlivosť a dôveru Jobovu Pán Boh odmenil tým, že mu prinavrátí zdravie a znovu ho požehnal dobrými

^{Boh} odmení
^{tr}:jobôyu^{Sf}

d/Ajovccji /pOJVHOvod,

dietkami a rozmnožil jeho majetok dvojnásobne. Po tomto utrpení v šťastí a v blaženosti žil Job ešte mnoho rokov.

Kniha Job nie je knihou historickou, ale knihou náučnou. Napísaná bola v dobách Šalamúnových. Cieľom knihy je vysvetliť záhadu utrpenia. Poukazuje, že utrpenie nie je vždy trestom za hriechy, ale je často skúškou, ktorou Boh skúša našu stálosť v dobrom. Boh často utrpením dušu človeka očisťuje a ešte viac posväčuje.

Job hrdinskou trpezlivosťou je predobrazom Ježiša Krista, ktorý pre naše vykúpenie nevýslovné muky a bolesti tiež trpezlivo znášal a na príchod ktorého sa Job vo svojom utrpení tešil.

Poučenie. V utrpení nech nám je Job vzorom trpezlivosti. Trebárs by akékoľvek utrpenie prišlo na nás, znášajme ho hrdinsky s oddanosťou do vôle božej, ako vidíme u Jôba. „Koho Pán miluje, toho navštevuje“ hovorí sv. Pavel apoštol. (Žid, 12, 6.)

III. Mojžišovské a prorocké zjavenia.

(Od Mojžiša po Krista Pána).

1500 pr. Kr. – po nar. Kr.

Ä) Doba Mojžišova.

§ 16. Narodenie a povolanie Mojžišovo.

2. Mojž. 1—4.

Utláčanie
Izraelitov
v Egypte.

Potomci Jakubovi, čiže Izraeliti žili v Egypte asi 400 rokov. Za ten čas sa veľmi rozmnožili a stali sa národom veľkým. Kým žil Jozef a panovali faraóni, ktorí pamätali na dobrodenia Jozefom preukázané, dobre sa im vodilo. Ale neskorší panovníci úplne zabudli na Jozefa, Izraelitov považovali za cudzincov; ich rozmnožovanie naplňovalo ich strachom. Obávali sa, že v prípade vojny by sa mohli pridať k nepriateľovi a premôcť Egypťanov. Preto ich začali utláčať. Židia pod krutými dozorcami egypťskými museli konať ťažké roboty pri stavbách a na poli. Ťažkou robotou ich chceli vyhubiť. Ale keď sa národ židovský preca zveľadoval, vtedy nariadil faraón, aby každý židovský chlapec hneď po narodení bol hodný do vody a utopený.

Židom v Egypte zle sa viedlo odvtedy, čo cudzia dynastia pastierskych kráľov (Hyksov) bola zavrnutá a jej miesto zaujala národná, domorodá dynastia. Títo nenávideli všetkých cudzincov a zvlášte Židov, ktorí boli prívržencami starej cudzej dynastie.

Narodenie
Mojžišovo.

V tom čase narodil sa istej matke z pokolenia Léviho chlapec. Matka ho skrývala za tri mesiace, aby ho neutopili. Ale keď ho už ďalej nemohla skrývať, uplietla

z trstiny košík, vymazala ho zvonku a zvnútra smolou, uložila doň nemlúvniatko a opatrne položila do rieky Nilu medzi šarinu. Chlapčekova sestra Maria dávala na brehu pozor, čo sa s chlapcom stane. Onedlho šla tade sa kúpať do Nilu dcéra faraonova so nlúžkami. Tu razom začuje žalostný plač, ktorý sa ozýval z košíka. Hneď dala košík vytiahnuť. Keď košík otvorila, videla tam malého chlapčeka. Vedela, že je to židovský chlapec, ktorý z rozkazu faraonovho má byť utopený, ale smilovala sa nad ním a prijala ho za svojho. Medzitým pribehla ta aj chlapčekova sestra, Maria a hneď sa ponúkla, že nájde ženu hebrejku, ktorá by dieťa vychovala. Keď k tomu dcéra faraonova privolila, Maria hneď zavolala svoju matku. Tejto odovzdali malého chlapčeka, aby ho vychovala. Keď chlapec dorástol, musela ho matka oddať dcére faraonovej, ktorá ho pomenovala Mojžišom, čo znamená z vody vytiahnutý.

Odvtedy bol vychovávaný Mojžiš na dvore kráľovskom. Pilne sa učil všetkým egyptským vedám a umeniam. Na kráľovskom dvore sa zdržiaval až do 40. roku života svojho.

Mojžiš na
kráľovskom
dvore

V Egypte prekvitaly v tých časoch najmä prírodné vedy. V nich bol Mojžiš náležite vzdelaný.

Keď Mojžiš dorástol, videl, ako je prenasledovaný a utlačovaný jeho národ. I zastával sa ho verejne a bránil jeho práva. Preto nahneval sa faraón na neho a číhal mu na život, takže bol nútený ujsť z Egypta.

Mojžiš ušiel na polostrov Sinai do zeme madianskej. Na ceste prišiel k jednej studni, pri ktorej si odpočinul. Vtedy ta prišli dcéry madianskeho kňaza Jetra, aby napojily stáda svojho otca. Mojžiš pomohol im ich napájať a zastal sa ich pred ostatnými pastiermi. Keď to ony vyprávaly svojmu otcovi, ten dal k sebe zavolať Mojžiša a prijal ho do služby.

Útek.

Mojžiš pásaval Jetrovi ovce. Keď jedného dňa zašiel s ovcami až k vrchu Horeb, naraz uzrel horiaci ker. Keď videl, že ker nezhára, zo zvedavosti priblížil sa k nemu. Tu počul hlas z plameňa: „Mojžišu! nepribližuj sa sem: vyzuj obuv zo svojich nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá. Ja som Boh tvojho otca, Boh Abrahámov, Boh Izákov a Jakubov.“ Mojžiš plný úctivosti zakryl si tvár, lebo sa neopovážil pozrieť na Pána. Pán ďalej hovoril: „Videl som trápenie svojho ľudu v Egypte a preto sostúpil som, aby som ho vyslobodil z rúk Egyptčanov.“

Povolanie
Mojžišovo.

Posielam Ťa k faraonovi, aby si vyviedol môj ľud, synov izraelských, z Egypta."

Keď Mojžiš vo svojej skromnosti zdráhal sa prijať tak veľkú úlohu, Pán mu riekol: „Ja budem s tebou!" Vtedy sa pýtal Mojžiš Pána, čo má povedať synom izraelským, ak sa ho budú pýtať: „Kto Ťa poslal, aké je meno jeho?" Tu riekol Boh: „Ja som, ktorý som (Jahve). Tak povieš synom izraelským: Ktorý je, poslal ma k vám." „Neuveria mi, odpovedal Mojžiš, ale povedia: Nejavil sa ti Pán." Vtedy rozkázal mu Boh, aby hodil palicu, ktorú drží v ruke, na zem. Keď to Mojžiš urobil, premenila sa na hada. Keď na rozkaz Boží hada chytil, ten sa zmenil na palicu. Ďalej tiež na rozkaz boží vložil ruku svoju za nádrá a videl, že je celá postihnutá prašinou, ale keď ju druhý raz vložil, bola úplne zdravá. Týmto, mu dal Boh moc činiť zázraky, aby mu ľud uveril. Ale Mojžiš ešte ustavične sa vyhovárал a odvolával sa na svoju nevýmluvnosť. Vtedy mu Pán riekol: „Tvoj brat Áron je výmluvný, hľa, on ti prichádza v ústrety, on ti bude pomocníkom a on bude za teba hovoriť k ľudu."

Vtedy Mojžiš poslúchol rozkaz boží, opustil službu u Jetra a ponáhlal sa do Egypta. Na ceste stretol svojho brata Árona, ktorému všetko vyrozprával. Šli spolu, shromaždili starších Izraelitov a Áron im rozpovedal všetko, čo Mojžišovi Pán bol zjavil. Keď Mojžiš zázrakmi dokázal svoje poslanie, ľud uveril a ďakoval Pánu, že sa rozpamätal naň.

Vrch Horeb ie čiastkou pohoria Sinajského. Na mieste, kde sa dľa tradície zjavil Boh Mojžišovi, stojí dnes kláštor sv. Kataríny.

Boh v Starom zákone nazýva sa Jahve (Jehova) t. j. jestvujúci, preto, že je od večnosti sám od seba, kdežto všetko ostatné pochádza od neho. Meno toto bolo Izraelitom sväté.

V zachránení a povolání Mojžišovom vidíme podivné cesty prozreteľnosti božej. Mojžiš mal byť vodcom ľudu izraelského, a hľa, Boh hc uviedol do kráľovského dvora, aby si zaopatril potrebné vedomosti k budúcemu úradu.

Poučenie. Mojžiš sa ujímal utlačovaného svojho ľudu. Nasledujme jeho príklad; prikazuje nám to láska k blížnemu.

§ 16. Desať egyptských trestov.

2. Mojž. 5—14.

Mojžiš a Áron u faraóna. Mojžiš a Áron šli k faraonovi a žiadali od neho, aby prepustii izraelitov, lebo to žiada Pán. Faraón spupne odpovedal: „Kto je ten Pán, aby som poslúchol jeho hlas a prepustil Izraela? Pána nepoznám a Izraela neprepu-

stím." A ešte ukrutnejšie začal utláčať Židov. Darmo prišiel Mojžiš s Áronom znovu k faraonovi, darmo mu dokazovali zázrakmi, že ich poslal Boh, faraón zostal zatvrdlivý a nechcel ľud prepustiť.

Vtedy Boh dopustil na Egypt desať veľkých trestov: Desať trestov

1. Voda rieky Ninu premenila sa na krv, tak že ľudia a zvieratá nemali čo piť;

2. rozmnožily sa žaby tak, že vnikly i do príbytkov ľudských;

3. množstvo komárov trápilo ľudí a dobytok;

4. jedovaté muchy štípaly ľudí a dobytok, takže mnohí od toho zahynuli;

5. prišiel na dobytok veľký mor;

6. jedovaté vredy povstali na tele ľudí a zvierat, a mnohí od nich zahynuli;

7. celú krajinu zastihlo veľké krupobitie, ktoré zničilo úrodu,

8. a čo ešte ostalo, spustošily kobylky;

9. zaľahla na Egypt veľká tma, ktorá trvala tri dni, takže ľudia ani sa nemohli pohnúť z domu; a

10. pomreli všetci prvorodení v Egypte.

Údolie Gessen a národ izraelský zachránený bol od týchto trestov.

Kým tresty tieto trvaly, sľuboval faraón, že prepustí ľud izraelský, náhle však na prosbu Mojžišovu boly odvrátené, zostal zatvrdlivý. Len desiaty trest ho pohnul k tomu, aby prepustil ľud.

Pred desiatym trestom Mojžiš z rozkazu božieho nariadil Izraelitom, aby v určitý deň každý hospodár pre svoju rodinu zabil bezchybného baránka a krvou jeho potrel dvere svojho domu. Predpísal aj spôsob, ako majú baránka požívať: v noci nech sa všetci pripravia na cestu a držiak v ruke palicu tak nech jedia upečeného baránka a kosti nech mu nepolámu. Nech ho jedia s nekvaseným chlebom a s horkým šalátom.

Veľkonočný
baránok,

Izraeliti učinili, ako im Mojžiš rozkázal. O polnoci bola každá rodina pripravená na cestu, shromaždená a všetci jedli baránka. A hľa, v polnoci usmrtil Pán v celom Egypte všetkých prvorodených, aj faraonovi zomrel prvorodený syn. Plač a nárek sa ozýval po celom Egypte, lebo v každej rodine bol mŕtvy. Len Izraeliti boli od trestu zachránení

Smrť prvoro-
dených.

Izraeliti sa
vysťahujú
z Egypta.

Ešte v tú noc povolal faraón k sebe Mojžiša a Árona a prepustil synov izraelských. Oni hneď sa sobrali so svojimi stádami a všetkým svojim majetkom a vysťahovali sa z Egypta. So sebou vzali aj kosti Jozefove. Sám Boh ich viedol ukazujúc im cestu vo dne jasným oblakom a v noci ohnivým stĺpom.

Priechod cez
Červené
more.

Medzi tým faraón oľutoval, že prepustil z krajiny Izraelitov a preto so svojim vojskom ponáhlal sa za nimi. Izraeliti už boli pri Červenom mori. Keď videli svojich prenasledovateľov, veľmi sa naľakali. Ale Mojžiš ich posmeľoval a zdvihol svoju palicu nad more a, hľa, vlny morské sa rozdvajili a páľčivý vietor vysušil dno morské. Židia chytro prešli suchou prietržlinou. Ale ponáhľali sa za nimi aj Egyptčania, keď prišli naprostred mora, povstala nad nimi hrozná búrka a vtedy Mojžiš na rozkaz boží vystrel ruky nad more, vlny sa zavrely a pochovaly celé vojsko egyptské. Takto zázračne vyslobodil Boh synov Izraela z rúk Ľgyptčanov. Lud plný bázne božej spolu aj s Mojžišom ďakoval Bohu za toto dobrodenie.

Tresty, ktorými bol zastihnutý Egypt, sú podstatne živelné pohromy, ktorými často býval Egypt navštevovaný. Zázrak je v tom, že tieto pohromy na rozkaz Mojžišov jedna za druhou sa dostavily a na jeho slová prestávaly.

Na pamiatku svojho vyslobodenia z Egypta slávia Židia Veľkú noc a požívajú baránka veľkonočného. Baránok veľkonočný je predobrazom Ježiša Krista:

Baránok
veľkonočný
predobrazom
Ježiša Krista.

Baránok veľkonočný	Ježiš Kristus
1. bol bezchybný, bol znakom nevinnosti;	1. bol bez hriechu, nevinný;
2. krv baránka zachránila židovských prvorođených od telesnej smrti;	2. krv Ježišova nás zachránila od smrti duševnej, t. j. od večného zatratenia;
3. kosti veľkonočného baránka nepolámali;	3. ani kosti Ježišove nepolámali na križi, hoci to robievali ukrižovaným;
4. telo baránka slúžilo za pokrm Izraelitom;	4. Telo Ježiša Krista v prevelebnej sviatosti Oltárnej slúži za pokrm duši našej.

Sv. Ján Krstiteľ menuje J. Krista baránkom, ktorý sníma hriechy sveta.

Dľa sv. Pavla apoštola priechod cez Červené more bol predobrazom sv. krstu (Žid. 10, 19.). Ako len cez vlny Červeného mora viedla cesta zo zeme otroctva do zeme Zaslúbenej, tak skrze krst svätý dostaneme sa z moci diabla a vstupujeme do Cirkvi svätej.

Poučenie. V trestoch egyptských a vo vysťahovaní Židov z Egypta vidíme všemohúcnosť, spravodlivosť a milosrdenstvo božie. Boh zázrakmi dokazuje svoju moc, prísne tresce zatvrdlivých Egyptčanov a preukazuje milosrdenstvo tým, ktorí v neho dôverujú a o pomoc prosia.

§ 17. Izraeliti na púšti. Desatoro božích prikázaní.

2. Moiz. 15–34.

Od Červeného mora tiahli Židia na pustatinu polostrova Sinai. Bola to púšť neúrodná a bez vody. Keď sa im minula strava, ktorú so sebou vzali, počali šomrať na Mojžiša a Árona, že ich radšej mohli nechať v Egypte, ako tu na púšti majú zahynúť hladom a smädom.

Šomranie
ľudu.

Vtedy Boh zvestoval Mojžišovi, že ľudu poskytne pokrm a nápoj. A skutočne večer priletelo množstvo prepelíc, tak že mohli si z nich nalapať a ich chutné mäso požívať; ráno však bola púšť drobnými bielymi zrnkami, mrazu podobnými, pokrytá. I spytovali sa zadivene Mojžiša: „Čo je to?“ S Mojžiš odpovedal: „To je chlieb, ktorý vám Pán dal za pokrm. Nech nasbiera z toho každý na pokrm, koľko potrebuje.“ Pokrm tento pomenovali mannou. Chutil ako chlieb s medom a maslom. Týmto pokrmom živil Boh ľud izraelský za 40 rokov, kým nedošli do Kanaanu. Manna padala každodenne, mimo soboty, v piatok však vo väčšom množstve, aby si ľud aj na sobotu mohol nasbierať.

Manna.

Keď potom nemali čo piť, Mojžiš z rozkazu božieho udrel palicou skalú vrchu Horeb, z ktorej hneď vystriekol hojný prameň a ľud ukojil svoj smäd.

Manna, ktorá každodenne s neba padala a slúžila Izraelitom za pokrm, bola obrazom prev. sviatosti Oltárnej, pravého to nebeského chleba. Manna udržiavala len telesný život, ale Oltárna sviatosť živí nás duševne, zabezpečuje nám život večný. — Od tejto biblickej manny treba rozoznávať mannu prirodzenú, ktorá na polostrove Sinai v hájoch tamariškových vyteká z listia tohoto stromu v letných mesiacoch v podobe krupají. Táto prirodzená manna nie je taká chutná, a nebola by stačila pre také množstvo, ako bolo Izraelitov.

V treťom mesiaci po východe z Egypta prišli Izraeliti k hore Sinai a postavili tam svoje šiatre. Boh skrze Mojžiša im zvestoval, že chce učiniť s nimi smluvu. Ľud sa chystal za tri dni na príchod Pánov. Tretieho dňa husté oblaky zaľahly na vrch Sinai, počalo sa blýskať a hrmieť. Potom ozýval sa z vrchu silný hlas trúb. Ľud plný bázne približoval sa k hore. Zrazu nastalo úplné ticho a s hory Sinai sám Boh prehovoril k ľudu a vyhlásil im týchto desať prikázaní:

Izraeliti pri
hore Sinai.

„I. Ja som Pán Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov krome mňa, aby si sa im klaňal.

Desatoro
Božích prikás

II. Nevezmeš božieho mena na darmo.

III. Spomni, aby si deň sviatočný svätzil.

IV. Cti otca svojho i matku svoju, abys bol dlho živý na zemi.

V. Nezabiješ.

VI. Nezosmilniš.

VII. Nepokradneš.

VIII. Nepremluviš proti svojmu bližnému krivého svedectva.

IX. Nepožiadaš manželky bližného svojho.

X. Nepožiadaš ani jeho domu, ani jeho role, ani ničoho, čo jeho je."

Krv úmluvy.

Po vyhlásení desatoro božích prikázaní Mojžiš priblížil sa k vrchu, kde uslyšal ďalšie príkazy božie a popísal si ich. Na druhý deň vystavil pod horou oltár a v mene všetkých dvanástich kmeňov Izraela priniesol Pánu Bohu obeť. Potom prečítal ľudu knihu smluvy. Ľud jednohlasne volal: „Všetko, čo Pán hovoril, vykonáme a budeme poslušní." Na to vzal Mojžiš krv obeťnú, pokropil ňou ľud a riekol: „Toto je krv smluvy, ktorú uzavrel s vami Pán."

Po uzavrení úmluvy Mojžiš z rozkazu božieho vystúpil na vrch Sinaj a zostal tam 40 dní. Tu mu oznámil Boh, ako má vystaviť stánok boží, usporiadať bohoslužby a zjavil mu všetky ostatné príkazy, ktoré má ľud zachovávať. Konečne na dvoch kamenných tabuliach oddal mu napísaných desatoro božích prikázaní, ktoré už predtým bol ľudu oznámil.

Zlaté teľa.

Kým sa zdržoval Mojžiš na hore, ťažko sa previnili mnohí Izraeliti. Nazdávali sa, že sa Mojžiš už nevráti, zabudli na svoj sľub Bohu daný, shromaždili sa okolo Árona a nútili ho, aby im učinil bohov, akých majú Egypťania. Áron im rozkázal, aby priniesli zlaté náušnice svojich žien a dcier. Keď to učinili, Áron z hriechnej bojzlivosti neodvážil sa im odporovať, ale dal z náušnic uliatať modlu: zlaté teľa a vystavil preň oltár. Oni prinášali mu obety, tancovali a spievali okolo neho, ako to videli u pohanov.

Hnev Mojžiš
šov.
Potrestanie
modlárov.

Medzitým Mojžiš zostupoval s hory a niesol so sebou i dve kamenné tabule. Keď sa priblížil k tábore a uzrel zlaté teľa a okolo neho tancujúci ľud, veľmi sa nahneval, hodil tabule o zem, takže sa rozbily. Potom schytil teľa, dal ho rozbiť na prach a dal popraviť podlých modlárov.

Na druhý deň pokarhal Árona a ľud pre ťažký hriech a znovu sa vybral na vrch, aby odprosila Pána za túto

urážku, a primlúval sa za Ľud. Boh na prímluvu Mojžišovu odpustil Ľudu, dal Mojžišovi druhé kamenné tabule s desatoro božími prikázaniami.

Keď po 40 dňoch Mojžiš s hory zostupoval, žiarou sa skvela jeho tvár, tak že Izraeliti báli sa k nemu priblížiť.

Desatoro prikázaní, ktoré Boh vyhlásil Izraelitom na hore Sinai, sú vlastne obnovením prirodzeného zjavenia božieho, ktoré je vstopené do srdca každého človeka. Napísané sú tie prikázania na tvrdé kamene, aby aj takto bola znázornená ich večná trvácnosť a záväznosť.

Smluva, ktorú Boh uzavrel s Ľudom izr. na Hore Sinai a potvrdil krvou obetných zvierat, je obrazom smluvy Nového zákona, ktorú Ježiš Kristus vlastnou krvou potvrdil.

Poučenie. Boh staral sa o Ľud izraelský na pustatine, on stará sa aj o nás, udeľuje nám každodenný pokrm a rozličné iné dary.

Nebudme nevďační Pánu Bohu, ale zachovávajme božie prikázania. Ľud židovský zabudol na sľub, že chce vo všetkom zachovávať zákony božie, odvrátil sa od Boha a oddal sa modlárstvu. Tak činíme aj my, keď zabúdame na svoj sľub, ktorý sme pri sviatosti krstu učinili a pri sviatosti pokánia obnovili, keď sa oddávame hpechu a miesto Boha slúžime zlému duchu.

* § 18. Šiator úmluvy, kňazstvo, bohoslužby a sviatky.

2. Mojž. 25—40, 3. Mojž. 1—25.

Mojžiš počas štyridenného pobytu na hore Sinai obdržal od Boha určité predpisy straniva konania služieb božích. Predovšetkým dal vystaviť bohoslužebný stánok, čiže šiator smluvy. Ľud dobrovoľne a hojne prinášal potrebné veci: zlato, striebro, skvosty, kože atď. Stánok bol zhotovený zo stĺpov drevených, z plátna a koží, a dal sa ľahko rozoberať a s miesta na miesto prenášať. Pozostával z dvoch častok, ktoré boli oddelené krásnou, drahocennou oponou. Väčšia sa menovala svätyňou, menšia svätyňou Najsvätejšieho. Okolo šiatra sa rozprestieralo nádvorie, čiže pitvor.

šiator
úmluvy.

Do svätyne mohli vojsť len kňazi. Bol tam: 1. obetný stôl zlatom obložený, na ktorý sa kládlo dvanásť bielych nekvasených chlebov a nádoba s vínom; 2. zlatý sedmiramenný svietnik, ktorého lampy boli naplnené najčistejším olejom; 3. drevený kadidlový oltár, tiež zlatom pokrytý, na ktorom sa pálily večer a ráno voňavé veci.

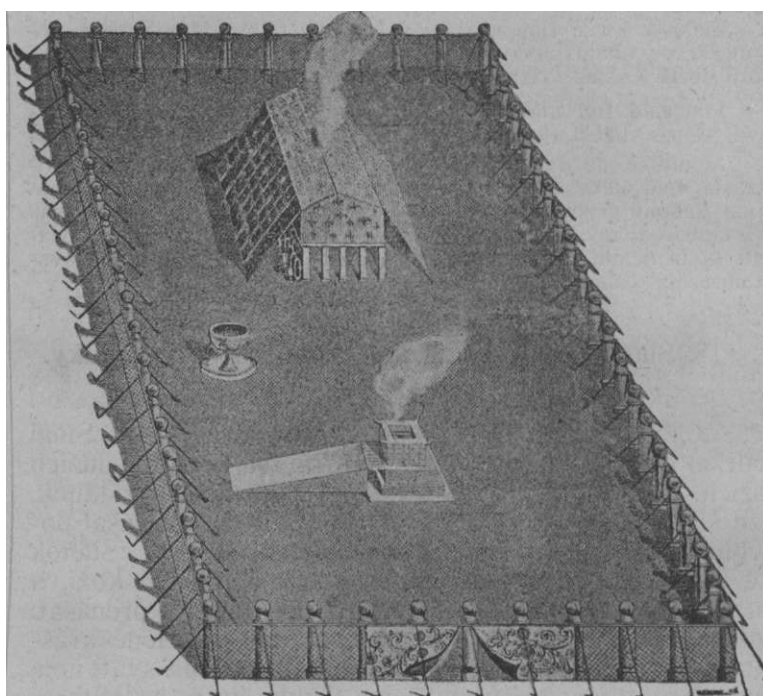
Svätyňa.

Do svätyne Najsvätejšieho mohol vstúpiť len hlavný kňaz. Tu bola uložená archa úmluvy. Bola to drevená, zvonica a zvnútra zlatom obitá skriňa. Na dvoch bokoch

Svätyňa naj,
svätejšieho,
Archa

mala po dve zlaté obrúčky, do ktorých boli vložené pozlátené drúčky, aby sa mohla prenášať. Na vrchu bola zlatá platňa, na ktorej boli dvaja cherubi, tvárou proti sebe obrátení. Bol to milostivý trón, odkiaľ oznamoval Boh svoju vôľu Mojžišovi a neskôr hlavnému kňazovi. Do archy úmluvy boli uložené dve kamenné tabule desatoro božích prikázaní, rianna v zlatej nádobe a neskoršie Áronov vykvitnutý prút.

Pitvor. Okolo šiatra v pitvore shromažďoval sa ľud. Tu bol

Pohľad na svätostánok.

oltár pre zápalné obety. Na ňom horel posvätný oheň, ktorý nikdy nesmel vyhasnúť. Bol tam aj medený kotol, v ktorom si kňazi umývali ruky a nohy prv než mali vstupovať do svätyne alebo k oltáru.

Šiator úmluvy bol predobrazom chrámov kresťanských, archa úmluvy bola predobrazom svätostánku na našich oltároch, kde Pán Ježiš v prev. sviatosti Oltárnej je prítomný.

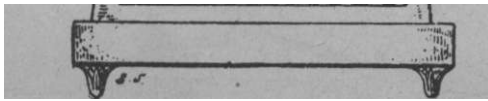
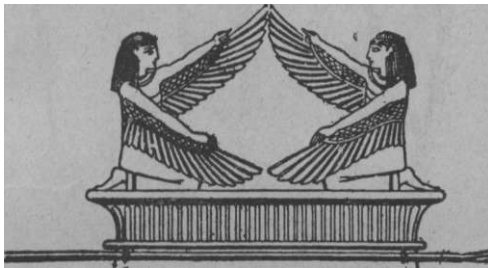
Kňazstvo.

Úrad kňazský u Židov za starodávna zastávali patriarchovia, neskoršie pohlavári jednotlivých kmeňov a

po uzavretí úmluvy Boh si vyvolil Leviho pokolenie na kňazstvo. Áron bol ustanovený za hlavného kňaza, jeho synovia za kňazov a ostatní mužovia pokolenia Leviho takzv. leviti za ich pomocníkov. Kňazmi mohli byť len mužovia z rodiny Áronovej. Ich úlohou bolo: 1. prinášať obety; 2. konať službu vo svätyni; 3. učiť náboženstvu a 4. súdiť vo vážnejších veciach. Pri putovaní prenášali archu úmluvy. Leviti však spevom a hudbou zväčšovali krásu bohoslužieb a pri putovaní mali na starosti šiator úmluvy.

Mojžiš na rozkaz boží sriadil rozličné obety. Dľa predmetu byly dvojaké: krvavé a nekrvavé. Pri krvavých obetovali Pánu bezchybný hovädzí dobytok, tiež aj ovce, kozľatá, v prípade chudoby holúbkov. Pri nekr-

Obety,

Archa úmluvy.

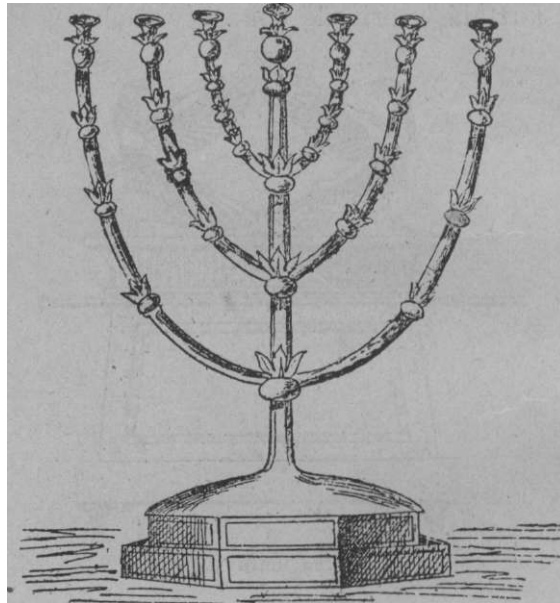
vavých obetách obetovali chlieb, prvotiny obilia, víno a iné plody zemskej úrody, Dľa úmyslu, akým tieto obety Pánu prinášali, byly štvoraké: a) obeta poklony, b) obeta odprosenia za hriechy, c) obeta poďakovania a d) obeta prosebná.

Krvavé obety Starého zákona predobrazovaly krvavú obetu Ježiša Krista na kríži; posvätné chleby obetné predstavovaly nekrvavú obetu omše sv. Hlavný kňaz predobrazoval Ježiša Krista, ktorý sám priniesol krvavú obetu na kríži a v omši svätej každodenne ju obnovuje.

Sviatky, ktoré ľud židovský z rozkazu božieho svätieval, byly tieto:

Sviatky,

1. Každý týždeň sobota.
2. Sviatky veľkonočné na pamiatku vyslobodenia z Egypta. Vtedy jedávali veľkonočného baránka s nekvaseným chlebom a s horkým šalátom, aby si pripomínali horkosť utrpenia v Egypte. — Veľká noc bola tiež aj sviatkom jara; po týchto sviatkoch obyčajne začínala sa žatva.
3. Sviatky turíčne, čiže letnice na pamiatku zákonov daných na hore Sinai. Slávili sa pädesiaty deň po Veľkej noci. — V neskoršej dobe bola to súčasne poďakujúca slávnosť za ukončenie žatvy.
4. Sviatky šiatrové, čiže sviatky „pod zeleným“ na

Sedmiramenný svietnik.

pamiatku, že na pustatine v šiatroch prebývali. Slávily sa v jaseni. Keďže sa vtedy ukončila oberačka ovocia a hrozna, ďakovali Bohu za tieto dary a prinášali z nich obety.

5. Sviatok smierenia slávil sa v piaty deň pred sviatkom šiatrovým. V tento deň sám hlavný kňaz konal bohoslužby, vstupoval do svätyne Najsvätejšieho a odprosival Pána za hriechy celého ľudu. Deň tento svätili prísnyňm pôstom a pokánim.

K týmto sviatkom v dobe neskoršej pribudly aj iné sviatky. Okrem toho zvlášte slávil každý siedmy rok, čiže rok sobotný, a tiež aj každý pädesiaty rok, jakožto rok jubilejný.

V dňoch sviatočných konaly sa spoločné bohoslužby, ku ktorým sa dostavil každý dospelý židovský muž.

Spôsob svätotenia_

Hlavný kňaz v slávnostnom rúchu.

Kto sa opovážil v sobotu, alebo vo sviatok rušiť sviatočný odpočinok služobnou prácou, bol dľa zákona prísne potrestaný, obyčajne ukamenovaný.

Ako izraeliti pilne navštevovali svätostánok a prinášali tam obety Bohu, tak aj my v nedeľu a v dni sviatočné ochotne navštevujme chrámy božie a buďme úctivo prítomní na službách božích.

§ 19. Cesta do Zaslúbenej zeme.

4. Mojž. 10—36, 5. Moiz. 5—34.

- Vyzvedači. Keď ľud druhého roku po vystahovaní z Egypta prišiel ku hraniciam Kanaanu, Mojžiš na rozkaz boží poslal do krajiny dvanásť mužov, aby ju potajomky prehliadli. Oni tak aj učinili. Keď sa po 40 dňoch navrátili, doniesli krásne ovocie, medzi iným taký stravec hrozna, že dvaja chlapi ho museli niesť na drúčku. Vyzvedači rozchýrili medzi ľuďom, že je to síce zem veľmi úrodná, ale ju obýva ľud veľmi silný, že sú tam veľké mestá a mocné hradby, ktoré ťažko-možno dobyť a že tu očakáva Židov isté zahynutie. Ľud sa dal týmito a podobnými zvestami nastrašiť, zbúrili sa proti Mojžišovi a chcel sa navrátiť do Egypta. Dvaja z vyzvedačov Jozue a Kaleb napomínali ľud, aby sa nebál a dôveroval v Boha, pomocou ktorého premôžu všetkých nepriateľov. Ale ľud ich nepočúval, ba chcel ich ukameňovať.
- Trest pre nedôveru. Vtedy Boh vyjaviť Mojžišovi, že za trest pre túto nedôveru oproti Pánu Bohu budú ešte 40 rokov potulovať sa na púšti, dokiaľ všetci, ktorí majú vyše 20 rokov nevymrú, a len Jozue a Kaleb uvidia Zaslúbenú zem. Tých desať vyzvedačov však, ktorí ľud búrili, zomrelo náhlou smrťou.
- Povstanie proti Mojžišovi a Áronovi. Neskoršie povstalo nové vzbúrenie, a síce Kore, Dathan a Abiron povstali proti Mojžišovi a Áronovi, lebo túžili za hodnosťou hlavného kňazstva, ktoré závideli Áronovi a jeho synom. Pre túto vzburu ich Boh strašne potrestal: zem sa otvorila pod nimi a prehltila ich spolu i so šiatrami. A 250 mužov, ktorí s nimi držali a opovážili sa vniknúť do svätyne a tam obetovať, zničil oheň s neba.
- Prút Áronov. Na druhý deň rozkázal Boh Mojžišovi, aby od vodcov jednotlivých pokolení prijal po jednom prúte a aby vložil prúty do svätého stánku pred archu smluvy; či prút vykvitne, toho vyvolí Boh za hlavného kňaza. Na druhý deň vykvitnul prút Áronov, Mojžiš ho ukázal ľuďu, ktorý z toho poznal, že je to vôľa božia, aby Áron bol hlavným kňazom. Prút vložil Mojžiš na pamiatku do archy smluvy.
- Pochybovanie Mojžišovo. Keď Židia už 40. rok putovali, znovu prišli do kraja, kde nebolo vody a znovu reptali proti Pánovi. Pán prikázal Mojžišovi, aby zázračnou palicou udrel skalú a tá vydá vodu. Mojžiš a Áron pochybovali v božom milosrdenstve, nedôverovali, že by Boh preukázal nejaké do-

brodenie ľudu stále reptajúcemu, a preto, Mojžiš dvakrát musel udreť skalu palicou a len potom vyšla voda. Pre toto pochybovanie potrestal ich Boh tým, že ani oni nevojdu do Zaslúbenej zeme, ale na púšti zomrú.

A skutočne Áron onedlho zomrel a všetok ľud ho oplakával.

Medzi tým omrzelo Židov stále putovanie po púšti, i znovu šomrali proti Bohu a Mojžišovi, že nemajú na dostač chleba a vody a že sa im spríkrila ľahká manna. Na to dopustil Boh na nich jedovatých hadov; ktorí mnohých usmrtili. Vtedy ľud kajúcne prosil Mojžiša, o pomoc. Mojžiš na rozkaz Pána dal uliať medeného, hada, povýšil ho na žrd v podobe križa, a ktokoľvek z uštipnutých s ľútosťou a dôverou pozrel na tento znak, bol od smrti zachránený a uzdravený.

Jedovaté
hady –

Medený had.

Na púšti povýšený medený had je predobrazom Spasiteľa na križ povýšeného; lebo „ako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka, aby nikto, kto v neho uverí, nezahynul, ale mal život večný“, hovorí sám Ježiš Kristus. (Ján 3, 14.)

* Židia sa približovali k hraniciam moabitským neďaleko Jordánu. Vtedy kráľ moabitský dal k sebe zavolať vešťa Baláma, aby zlorečil ľudu izraelskému. Keď však Balám s jedného vrchu uzrel tábor Izraelitov, miesto zlorečenia žehnal ich a prorockým duchom nadchnutý predpovedal o Mesiášovi: „Ajhľa, vidím ho, ale nie teraz; hľadím na neho, nie však z blízka. Výjde hviezda z Jakuba a povstane berla z Izraela.“ Keď kráľ počul tieto slová, nahneval sa a poslal Baláma domov.

Proroctvo Ba
lámo.

Po 40 ročnom putovaní po púšti pritiahli Židia k východným hraniciam Kanaánu k hore Nebo. Tu Mojžiš tušiac svoju smrť, shromaždil všetok ľud a naposledy prehovoril k ním. Napomínal ich, aby aj oni, aj ich detky v zemi Zaslúbenej pridržiavali sa verne Pána Boha a jeho príkazov. V tomto prípade ich bude Pán požehnávať, ale ak sa odvrátia od Nebo, zastihne ich trest. Povedal aj proroctvo o budúcom Mesiášovi: „Proroka z tvojho národa a z tvojich bratov vzbudí ti Pán Boh tvoj: toho poslúchaj.“

Potom pred celým ľudom vložil ruky svoje Jozuovi na hlavu a tým ho ustanovil miesto seba za vodcu národa. Konečne dal ľudu posledné požehnanie, vystúpil na vrch Nebo, odkiaľ mu Pán ukázal Zaslúbenú zem. Tu zomrel Mojžiš v 120. roku svojho života.

Smrť
Mojžišova,

S vrchu Nebo, ktorý leží asi 20 km. na východ od ústia Jordánu do Mrtvého mora, je krásny výhľad na dolinu jordánsku a na celú Palestínu.

Mojžiš preds
obrazom Je-
žiša Krista.

Mojžiš je skvelým predobrazom Ježiša Krista:

...x
Mojžiš	, v" ..
Ježiš Kristus
1. vyslobodil ľud židovský z otroctva egyptského;	1. vyslobodil ľudstvo z otroctva diabla;
2. založil smluvy Starého zákona krvou obetnou;	2. založil Nový zákon svojou vlastnou krvou;
3. bol svojmu ľudu vodcom, zákonodarcom a sudcom.	3. je našim vodcom, zákonodarcom a bude našim sudcom.

Aj jednotlivé deje zo života Mojžišovho podobajú sa dejom zo života Ježiša Krista. Na pr. Mojžiš ako dieťa ušiel pred ukrutnosťou faraonovou; Ježiš ako dieťa ušiel pred ukrutnosťou Herodesovou. Mojžiš 40 dní sa zdržoval na hore Sinai; Ježiš tiež 40 dní sa zdržoval na púšti. Mojžiš ustavične musel bojovať s neposlušným ľudom, ktorý neuznával jeho vodcovstva; Ježiš Kristus tiež musel bojovať s farizejmi a zákonníkmi, ktorí ho nechceli uznať za Mesiáša.

Poučenie. Putovanie Židov na púšti znázorňuje naše putovanie tu na zemi. Kým Židia pridávajú sa Pána a jeho príkazov, dobre sa im vodilo, keď sa od neho odvrátili, zastihol ich trest boží. Snažme sa tento život prežiť v bohabojnosti, zachovávajúc božie príkázania, vtedy božie požehnanie bude nás sprevádzať a dosiahneme zasľúbenej večnej blaženosti.

§ 20. Zaujatie zeme Zasľúbenej.

Jozue 1—24.

jozue. Prieš
chod cez
j or an.

Po smrti Mojžišovej vodcovstva sa ujal Jozue. I rie-
^ol ^ nemu Boh: „Vstaň a prejdi Jordán, ty a všetok ľud
s te} ,ou a j^' j q zeme! ktorú dám synom Izraelským; jako
som bol s Možišom, tak budem i s tebou." Vtedy Jozue
pohnul sa s celým táborom a prišiel až k rozvodnenej
rieke Jordánu. Kňazi na predku niesli archu smluvy. Len
čo prišli k vode, tá sa rozdvajila. Horný tok sa zastavil
a dolný odtiekol, takže všetok ľud suchou nohou prešiel
cez rieku. Zatiaľ, pravda, stáli kňazi s archou úmluvy
uprostred rieky. Keď všetci prešli, vlny rieky znovu sa
spojily. Na pamiatku tohoto zázračného priechodu dal Jo-
zue na brehu rieky postaviť pomník z dvanásť kameňov.

Jordán je hlavná rieka Kanaanu. Zvlášť po jarných daždoch
býva rozvodnená, takže priechod cez ňu je veľmi obťažný.

Vtedy sa práve doplnilo 40 rokov putovania po púšti. Na ro-
vine pri Jordáne slávili Izraeliti prvé veľkonočné sviatky v zemi
Zasľúbenej a požívali pokrmu z úrody zeme, lebo manna už pre-
stala padať.

Vydobytiejes
n c h anu^{Kana}

y z e m [Kanaan v tom čase prebývali rozličné náro-
dy oddané modlárstvu, ktoré museli Židia premôcť a zem
od nich zaujať. Izraeliti bez prekážok prišli až k mestu

Jerichu. Mesto bolo ohradené silnými múrami. Jozue dľa božieho pokynu so svojim ľuďom za 6 dní každodenne obchodil mesto, pri čom kňazi niesli archu úmluvy a trúbili. Siedmeho dňa hneď na úsvite obišiel všetok ľud mesto sedemkrát. A keď pri siedmej obchádzke kňazi začali trúbiť, všetok ľud začal kričať hlasom veľkým. Vtedy z božej moci rozborily sa hradby mesta, Izraeliti vnikli do mesta, nepriateľa premohli a mesto zaujali. Potom rad radom dobyli aj ostatné mestá, všade zvíťazili nad nepriateľmi a čoskoro zaujali celú krajinu.

Pád Jerichs dľa svätých otcov predobrazoval pád pohanského sveta, ktorý nastal hlášením evanjelia Kristovho skrze svätých apoštolov.

Jozue rozdelil celú krajinu na dvanásť častok medzi jednotlivé pokolenie Izraela. Pokolenie Leviho nedostalo osobitného kraja, zato však dostali Levíti 48 miest roztratených po celej krajine, aby medzi všetkým ľuďom mohli konať svoje kňazské povinnosti. Na výživu dostávali desatinu z úrody a určitú časťku z obetí. Zato však dve vetvy Jozefovho pokolenia Efraim a Manasses obdržali osobitné kraje, ako im to patriarcha Jakub bol prisľúbil, keď ich prijal za svojich.

Rozdelenie krajiny.

Jozue pred svojou smrťou shromaždil všetky pokolenia v Sícheme, kde pochovali telesné pozostatky Jozefove so sebou prinesené a pripomenul im všetky dobrodenia božie. Podobne ako Mojžiš tak aj on im na srdce kládol, aby Boha verne milovali a jemu slúžili, a hlavne aby sa nespoločovali s pohanmi. Potom zomrel v 110. roku života svojho.

Smrť Jozuova.

Jozue svojím životom a úradom bol predobrazom Ježiša Krista. Už aj meno Jozue znamená čo Ježiš = vysloboditeľ. On uviedol ľud cez Jordán do Zaslúbenej zeme, Ježiš Kristus vodou krstu sv. vedie veriacich do kráľovstva nebeského.

Poučenie. Z dobytia zeme Zaslúbenej vidíme, že Boh je verný vo vyplnení sľubov svojich, ale žiada, aby sme aj my svoje dobré predsavzatia zachovali.

B) Doba sudcov.

§ 21. Sudcovia. Gedeon.

Sude. 6—8.

Židia boli národom veľmi nestálym v službe božej. Často zabúdali na Pána Boha, odvracali sa od neho a klaňali sa modlám. Po každom takomto hriechu potrestal ich Boh tým, že poslal na nich pohanských nepriateľov, ktorí nad nimi zvíťazili a ich utláčali. Keď však poznali

Sudcovia.

a oľutovali svoju vinu a navrátili sa k Bohu, Pán poslal im výbojných mužov, ktorí ich oslobodili od nepriateľov. Títo mužovia ich potom aj riadili, vynášali nad nimi sudcovské výroky a preto sa menovali sudcami. Významnejší sudcovia boli: Gedeon, Samson, Heli a Samuel.

Gedeon.

Gedeon. Keď sa takto raz Židia oddali modlárstvu, Boh ich vydal do rúk Madianitov, ktorí ich za 7 rokov veľmi sužovali. V tomto súžení navrátili sa k Bohu a prosili ho o pomoc. Vtedy Pán poslal anjela svojho ku Gedeonovi, udatnému mužovi, ktorý práve mlátil obilie na poli. I riekol mu anjel: „Pán s tebou, najsilnejší z mužov! Id a vyslobodíš Izraela z ruky Madianitov. Ja budem s tebou.“ Gedeon hneď poslal poslov ku všetkým kmeňom a volal ich do boja. Shromaždilo sa 32.000 mužov. Boh však nechcel, aby sa Židia mohli chváliť, že vlastnou silou zvíťazili a preto Gedeon z rozkazu božieho nariadil, aby sa všetci bojazliví mužovia vrátili domov. Vtedy odišlo 22.000 mužov. Ale aj tých 10.000, ktorí ostali, bolo ešte veľa, lebo Boh im chcel ukázať, že nie svojou silou, ale mocou božou zvíťazia nad nepriateľom. Preto Gedeon na pokyn boží viedol vojsko k potoku, a len tých si ponechal, ktorí rukou k ústam prinášali si vodu z potoka a tak pili z nej, a ostatných prepustil domov. Takto mu ostalo 300 dobrých bojovníkov.

,J^{eho}
víťazstvo.

Týchto ozbrojil Gedeon: každému dal do ruky trúbu, prázdný hrniec a podeň fakľu. Potom v nočnej tme priblížili sa k nepriateľskému taboru a obkľúčili ho. Na dané znamenie začali všetci razom trúbiť, hrnce o zem trepať a držiac v ruke horiace fakle volali. „Meč Pánov a Gedeonov.“ Zo spánku prebudené nepriateľské vojsko prišlo do veľkého zmätku a vraždiac sa vzájomne všetci preč bežali. Aj Židia mnohých pobili. Keď sa Gedeon víťazne vrátil z boja, chceli ho Židia zvoliť za kráľa. Ale on riekol: „Nebudem ja panovať nad vami, ani môj syn, ale panovať bude nad vami Boh.“

Gedeon so svojimi bojovníkmi predobrazoval Ježiša Krista s jeho apoštolmi. Ako Gedeon s malým, ale odhodlaným vojskom zvíťazil nad početným nepriateľom; tak Ježiš Kristus s malým ale neohrozeným sborom svojich apoštolov zvíťazil nad množstvom pohanov a nevercov. Zbraňou bojovníkov Gedeonových bola trúba a horiaca fakľa; zbraňou apoštolov Ježišových bol hlas sv. evanjelia a svetlo viery.

§ 22. Samson.

Sude. 13—16.

Samson.

Inokedy zas pre svoje hriechy dostali sa Izraeliti pod nadvládu Filištincov, ktorí ich utláčali za 40 rokov.

O- (t*.si,

Keď sa polepšili. Boh im poslal mohutného vodcu Samsona.

Samson už od malička bol Bohu zasvätený. Boh ho obdaril neobyčajnou silou. Samson, užívajúc svojej sily, narobil Filištincom mnoho škody. Tak raz za času žatvy nachytal na poliach filištinských mnoho líšok, sviazal po dve spolu, na chvosty im priviazal horiace fakle a pustil ich do zbožia, ktoré všetko zhorelo. Týmto činom roz-zúrení nepriatelia obklúčili zem judskú a chceli Samsona chytiť. Samson sa ich nebál, ale keď bol obklúčený, chytil do ruky škraňu oslovu a mnohých filištincov pobil a tak sa zachránil.

Raz zas zbadali nepriatelia, že Samson jedného večera prišiel do mesta Gázy. Hneď zatvorili pevné brány mesta, aby ho na druhý deň ráno mohli chytiť. Samson o polnoci chcel odísť z mesta a keď našiel brány zatvorené, vyvalil ich, vzal aj so stĺpmi, na ktorých boli upevnené a odniesol na blízky vrch.

Keď nepriatelia videli, že sa Samsona nemôžu zmocniť, podplatili filištinskú ženu Dalilu, aby sa dozvedela o tajomstve Samsonovej sily. Keď raz Samson prišiel k nej, ona ho opojila vínom a vtedy jej Samson ľahkomyseľne vyznal, že sila jeho spočíva vo vlasoch. Keď Samson zaspal, ostrihala mu vlasy a zavolala v dome svojom ukrytých Filištincov. Tito sa vrhli na Samsona, vy-lúpili mu oči, poviazali ho a uvrhli do väzenia. V žalári musel im krútiť ručný mlyn.

I stalo sa, že raz Filištinci mali veľké slávnosti: predviedli Samsona, aby ich zabával spevom a tancom. Samson sa dal priviesť ku stĺpom, na ktorých spočívala celá dvorana. I prosil Boha, aby mu aspoň na chvíľu pri-navrátil predošlú silu. Razom chytil stĺpy, potriasol ich, načo srútila sa celá budova. Pobitých bolo viac tisíc tam shromaždených Filištincov. On sám, pravda, tiež zahy-nul s nimi.

Samson bol „nazarénom“. Nazarění činili sľub, že nebudú piť nič opojného a že budú verne slúžiť Bohu. Na znamenie tohoto sľubu sa neholili a nestrihali. Samsona už jeho matka zaslúbila Pánu Bohu a práve tento sľub a jeho prísny život boli zdrojom jeho sily. Žena Dalila priviedla ho k prestúpeniu tohoto sľubu a ostrihala, mu vlasy. Týmto bol pozbavený ochrany božej.

Samson nedopustil sa samovraždy. Chcel zahubiť svojich - nepriateľov, ktorí sa mu posmievali a rúhali sa Pánu Bohu, ale to ináč nebolo možné, len keď aj on zahynie s nimi.

Upadne do
rúk nepriate*
lov.

Pomsta
Samsonova.
Jeho smrť.

*** § 23. Rút.**

Rút 1—4.

Elimelech sa
vystahuje do
zeme
moabskej.

V tom čase, keď sudcovia spravovali ľud izraelský, bol raz hlad v krajine. Vtedy istý muž z Betlehema, menom Elimelech so svojou manželkou, zvanou Noemi a dvoma synmi vystahoval sa do zeme moabskej. Elimelech onedlho zomrel. Jeho synovia sa potom oženili a vzali si za manželky dcéry moabské; jedna sa volala Orfa a druhá Rút. Po desiatich rokoch však obidvaja synovia zomreli. Keďže medzitým prestal hlad v krajine izraelskej, Noemi sa sobrala, aby sa vrátila do svojej vlasti. Obe nevesty ju odprevádzaly. Cestou im riekla: „Idte každá do domu svojej matky; daj vám Boh, aby ste našly odpočinok v domoch svojich.“ Vtedy Orfa sa navrátila k rodičom, Rút však riekla: „Kdekoľvek pôjdeš, pôjdem aj ja s tebou, a kde ty zostaneš, zostanem aj ja. Tvoj ľud je môj ľud a tvoj Boh, je môj Boh. Len smrť ma od teba odlúči.“ Teda išly spolu.

Rút. Jej ver⁵
nosť a praco*
vitosť.

Prišli do Betlehema v čas žatvy. Tu Rút pilne sbierala klasy na poli bohatého a nábožného muža Bóza, ktorý bol príbuzný nebohého Elimelecha, aby tak obživila svoju svokru. Keď ju Bóz videl a dozvedel sa, že je to žena moabská, ktorá prišla s Noemi a počul o nej mnoho dobrého, nariadil žencom, aby schválne viac klasov nechávali. Keď prišiel čas jedenia, pozvali ju, aby jedla so žencami. Sám Bóz kládol pred ňu jedlá. Rút sa za preukázanú láskavosť úctivo poďakovala a pilne sbierala ďalej. Večer vytlkla klasy a obilie priniesla svojej svokre. Na druhý deň na radu svojej svokry pripojila sa k robotníckam Bózovým a žala s nimi do konca žatvy.

Booz si ju
vezme za,
manželku.

Keď bolo po žatve, vzal si Bóz Rút za manželku. Boh ich požehnal synom, ktorý sa menoval Obed. Tento zas mal syna Izaiho, ktorý bol otcom kráľa Dávida.

Rút bola síce pohanka, ale verila v pravého Boha, verne zachovávala štvrté prikázanie božie a preto bola prijatá do sväzku národa židovského a vyznamenaná tým, že sa stala pramatkou kráľa Dávida, z ktorého rodu pochádzal Vykupiteľ sveta.

Rút je príkladom detinskej lásky k rodičom a povdačnosti k dobrodincom. Ďalej nám dáva príklad usilovnosti a pracovitosti.

§ 24. Heli a Samuel.

I. Kráľ. 1—8.

Heli a jeho
synovia.

Heli bol nielen sudcom, ale aj hlavným kňazom. Bol muž nábožný a svedomite konal svoje povinnosti, ale

mal dvoch nezdarných synov: Ofniho a Fineesa. Títo svojím držaním sa pohoršovali ľud, rušili služby Božie, zneuctievali Bohu zasvätené veci a kradli ešte aj z obetí, ktoré ľud Bohu prinášal. Otec ich síce často napomínal, ale nikdy ich prísne nepotrestal.

V tom čase priviedla k Helimu istá matka, menom Anna, svojho malého syna Samuela, aby sa u neho od malička priučal službe božej.⁺ Zo Samuela vyrástol dobrý mladík, milý Bohu i ľuďom. Práve skrze neho zjavil Boh Helimu, že tak jeho synov, ako aj jeho samého pre hriechu nedbanlivosť zastihne trest boží.

A skutočne o nejaký čas opätovne Filištinci napadli Židov. Heliho dvaja synovia išli do boja. Darmo si priniesli Židia so sebou aj archu úmluvy. Boli v boji porazení, archa smluvy dostala sa do rúk nepriateľa; aj synovia Heliho boli zabití. Keď túto smutnú zvesť priniesol posol Helimu, ten od ľaku spadol s kresla, zlomil si krk a zomrel.

Z prípadu Heliho vidíme, že rodičia sú povinní mravne vychovávať svoje deti a nad nimi bdieť, a keď nemôžu pri nich doceliť zadržanie zákona božieho pekným slovom, majú použiť i trestu. Zanedbanie tohoto pomstí sa tak na dietskach, ako aj na rodičoch.

Po smrti Heliho stal sa Samuel sudcom a hlavným kňazom. Bol mužom bohabojným. Ľud izraelský na jeho výzvu činil pokánie, a preto Boh odvrátil od neho nepriateľov.

Archa úmluvy im tiež bola vrátená Filištincami.

Títo totiž zanesli archu úmluvy do chrámu svojho pohanského boha. Na druhý deň však našli modlu na zemi ležať pred archou úmluvy. Filištinci to brali za zlé znamenie. K tomu Boh poslal na nich rozličné živelné pohromy, ako neúrodu, kobylky a mor. Ľud naplnený strachom volal na kniežatá: „Prepusíte archu Boha izraelského a nech sa vráti na svoje miesto a nech nás neusmrtí i s naším ľudom.“ Vtedy naložili archu Pánovu na voz a zaviezli do krajiny Izraelskej.

Keď krajina bola zachránená od nepriateľov, venoval Samuel veľkú pozornosť spravovaniu krajiny. Shromažďoval okolo seba mladíkov, povzbudzoval ich k životu ctynostnému, vyučoval ich zákonu božiemu a posvätnému umeniu (písomníctvo, hudba, spev), aby vychoval budúci dorast pre spravovanie krajiny.

Samuel svojou nábožnosťou a horlivosťou je tiež predobrazom Ježiša Krista. O ňom ako mladíkovi hovorí Písmo sväté: „Prosieval a rástol a milý bol ako pred Pánom, tak pred ľuďmi.“ Družina Samuelová predobrazovala sbor apoštolov a učeníkov Ježišových.

Smrť Heliho
aje osynov_

Samuel . . .

Ježiš? starost.
krajinu

C) Doba slávnych kráľov.

§ 25. Vznik kráľovstva v Izraeli. Saul prvý kráľ.

I. Kráľ 8—31.

Ľud izraelský Keď Samuel zostarnul, ustanovil za sudcov svojich
zia a raa. dvojoch synov: Joela a Abia. Títo však nenasledovali prí-
klad svojho otca a súdili nespravodlivo. Vtedy sa shro-
maždili starší z ľudu a žiadali Samuela, aby im ustanovil
kráľa, ako majú aj iné národy. Samuel tomu z počiatku
odporoval, keďže sám Pán je kráľom židovského ľudu.
Ľud však naliehal a vtedy mu sám Boh oznámil, aby vy-
hovel žiadosti ľudu.

Samuel za y tom čase prišiel k Samuelovi udatný mladík z po-
že Saul T' koleni'a Benjamínovho menom Saul. Hľadal stratené stá-
do oslie svojho otca a keď ho nemohol nájsť, prišiel o
radu k Samuelovi. Boh zjavil Samuelovi, aby Saula po-
mazal za kráľa židovského. Samuel vzal posvätný olej
a pomazal Saula za kráľa so slovami: „Pomazal ťa Pán
za panovníka nad svojim dedictvom a vyslobodíš svoj
ľud z rúk jeho nepriateľov." Potom svolal ľud židovský a
predstavil im Saula ako kráľa. Ľud s jasotom pozdravil
a oslavoval svojho prvého kráľa.

Saul bol z počiatku poslušný Bohu a zachovával je-
ho prikázania. Preto Pán bol s nim, jeho pomocou pre-
mohol a pokoril všetkých nepriateľov národa židovské-
ho a tým upevnil svoju moc.

Spreneverí sa Neskôršie však stal sa vysokomyseľným a neposlú-
o u' chol rozkaz Boží. Boh totižto skrze Samuela rozkázal
Saulovi, aby s vojskom išiel proti bezbožnému národu
Amalekitov a vyhubil ich. Prikázal mu však, aby si pre
seba ničoho nenechal z koristi, ale všetko obetoval Bo-
hu. Ale Saul, keď premohol Amalekitov, nechal pre seba
ich najlepšie stáda. Okrem toho, keď sa víťazne navracal
domov, dal si postaviť slávobránu a dal sa oslavovať.
Keď potom Samuel prišiel k Saulovi a vytýkal mu jeho
neposlušnosť, Saul sa vyhovárал, že preto zachoval naj-
lepšie stáda dobytká a oviec, aby ich neskoršie obeto-
val Pánovi. Samuel odpovedal: „Lepšia je poslušnosť,
nežli obeta. A tak zato, že si zavrhol slovo Pánovo, za-
vrhol ťa Pán, aby si nebol kráľom."

Samuel za Vtedy Samuel na rozkaz boží šiel do Betlehema k
^lttvida**' Izaimu a za budúceho kráľa izraelského pomazal jeho
najmladšieho syna Dávida, ktorý pásaval ovce.

Vyvolenie Dávida za kráľa bolo tajné, Saul o tom nič nevedel. Saul od toho času, čo prestúpil rozkaz boží, často býval znepokojovaný výčitkami svedomia a stal sa zádumčivým. Vtedy na radu svojich priateľov dal zavolať k sebe pastiera Dávida, ktorý krásne vedel hrať na harfe. Dávid hudbou a spevom obveseľoval kráľa a kráľ si ho zamiloval.

Onedlho povstala vojna medzi Židmi a Filištincami. Saul tiahol do boja. Na boji sa zúčastnili aj bratia Dávidovi. V tábore Filištincov bol istý silný, dobre vyzbrojený muž, obor Goliát. Tento pyšne sa postavil pred tábor, vysmieval sa Izraelitom a rúhal sa Pánu Bohu. I zvolal: „Vyberte spomedzi vás muža a nech sa pustí do súboja. Ak ma porazí, tedy budeme vašimi sluhami, ale jestli ja premôžem a porazím jeho, budete vy poddanými a budete nám slúžiť.“ V tábore židovskom nenašiel sa nikto, kto by sa bol odvážil bojovať s Goliátom.

Boj s Filištincami.

Goliát.

Vtedy prišiel do tábora Dávid. Priniesol potravu svojim bratom. Keď počul posmešné slová Goliátove, ohlásil sa u Saula, že bude bojovať s Goliátom. Saul súhlasil a dal Dávidovi svoju vojenskú výzbroj. Ale Dávid sa nevedel v nej pohybovať, lebo nebol tomu zvyklý. Složil teda výzbroj, vzal svoju pastiersku palicu a prak, vybral si päť hladkých kameňov z potoka a šiel proti Goliátovi. Tento pohrdlivo zvolal: „Či som ja pes, že prichádzaš na mňa s palicou?“ Ale Dávid riekol: „Ty prichodíš na mňa s mečom, ja však prichádzam na Teba v mene Pána zástupov.“ Potom vložil kameň do praku, zahnal sa a vypustil kameň. Trafil Goliáta priamo do čela. Obor spadol na zem, Dávid rýchle priskočil k nemu, vytiahol mu vlastný meč a odtiaľ mu hlavu. Keď to Filištinci videli, naľakali sa a utiekli.

Boj Dávida s Goliátom.

Po vydobytom víťazstve Dávid zdržoval sa na kráľovskom dvore. Jeho sláva so dňa na deň rástla, židovský ľud ho oslavoval ako víťaza. To mu závidel Saul a zo žiarlivosti chcel ho zmárniť. Keď raz Dávid k obveseleniu kráľa hral na harfe, tento razom chytil do ruky kopiju a silne ju hodil proti Dávidovi. Ale Dávid sa obratne uhnul a kopija vrazila do steny.

Ľud oslavuje Dávida,

Dávid videl, že mu v kráľovskom dvore hrozí nebezpečenstvo, preto ušiel a skrýval sa na pustatine. Tu ho vyhľadal sám syn Saulov Jonatan, ktorý veľmi rád mal Dávida a upozornil ho, aby dával na seba pozor, lebo ho Saul bude prenasledovať. A skutočne Saul s vojskom šiel hľadať Dávida. Dávid sa skrýval v horách judských. Raz bol ukrytý so svojimi priateľmi v zadnej časti jednej tmavej jaskyne, do ktorej si prišiel oddýchnuť aj

Saul prenasleduje Dávida.

Smrť
Saulova.

Saul. Keď Saul zaspal, Dávid prikradol sa k nemu a odrezal mu mečom kraj pláštá. Keď Saul vyšiel z jaskyne, Dávid mu ukázal odrezaný kus pláštá, čím mu naznačil, že kráľ bol v jeho moci. Druhý raz zas v noci potajomky sa dostal Dávid so svojim priateľom Abizaim do šiatra kráľovho. Kráľ spal. Abizai chcel kráľa zavraždiť, ale Dávid to nedovolil, lež vzal mu len kopiju a pohár. Keď bol Dávid v bezpečnosti, ukázal to kráľovi. Vtedy Saul poznal, že bol znovu v moci Dávidovej, poznal jeho šľachetnosť, ľutoval svoj čin a prestal ho prenasledovať. Dávid sa, pravda, k Saulovi už nevrátil.

Zanedlho napadli Saula Filištinci. Vojsko Saulovo bolo premožené, jeho synovia v boji padli a sám kráľ bol ťažko ranený. Keď videl, že sa dostane do rúk nepriateľa, rozkázal svojmu zbrojnošovi, aby ho zabil. Keď to nechcel urobiť, vtedy Saul sám chytil meč, hodil sa naň a tak sa prebodnul.

Keď sa Dávid o tom dozvedel, na znak smútku roztrhol svoje rúcho a oplakával Saula a jeho syna Jonatána.

Kráľovia židovskí z rozkazu božieho bývali od hlavného kňaza pomazaní posvätným olejom. Tým bolo znázornené, že ich dôstojnosť a moc pochádza od Boha, že sú panovníkmi „z milosti božej“. Nábožný zvyk mazania panovníka olejom svätým zachoval sa v kresťanstve podnes.

So vznikom kráľovstva v Izraeli vznikol aj zvláštny úrad prorocký. Už Samuel zakladal školy prorocké, v ktorých sa učili mladíci zákonu božiemu a pripravovali sa k povolaniu prorockému.

Dôstojnosť kráľovská a úrad prorocký predobrazovali kráľovský a učiteľský úrad Ježiša Krista.

§ 26. Dávid kráľ.

2. Kráľ. 1–24.

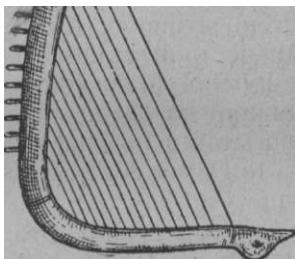
**Dávidovasta»
rosť o služby** Po smrti Saulovej stal sa kráľom izraelským Dávid., g pomocou božou zvíťazil nad nepriateľmi a tým upevnil svoju moc. Za stále sídlo si zvolil Jeruzalem, na vrchu Sione postavil nádherný stánok pre archu úmluvy. Predovšetkým staral sa o to, aby sa služby božie odbavovali čo najskvelejšie. Sriadil sbory kňazov a levitov, ktorí pri službách božích spievali nábožné piesne a hrait na rozličných hudobných nástrojoch. On sám často spevom a hrou na harfe oslavoval Boha. Nadchnutý duchom prorockým a básnickým, složil mnoho krásnych piesní, tak zvaných žalmov, v ktorých velebil Pána Boha a budúceho Mesiáša.

Dávid ako prorok o budúcom Mesiášovi predpovedal, že pribijú na kríž jeho ruky a nohy, spočítajú jeho kosti; že si podelia jeho rúcho a o jeho plášť hodia si lós; že bude kňazom na¹ veky podľa rádu Melchizedechovho, lebo bude tiež obetovať chlieb a víno. Dávidovi prisľúbil Pán, že sa z jeho rodu narodí Vykupiteľ, ktorý bude večne panovať.

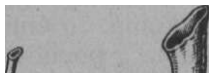
Dávid ako prorok,

Dávid zamýšľal vystaviť Pánu Bohu aj nádherný chrám, ale Boh mu oznámil skrze proroka Nátana: „Mnoho krvi si vylial a veľmi mnoho bojov si viedol: nebudeš môcť stavať dom môjmu menu. Syn tvoj mi dom vystaví, pretože bude kniežaťom pokoja.“

Hudobné nástroje v dobe Dávidovej.

Harfa.

Roh.

Psalterion.

Syrinx.

Flétna.

Ale popri svojej nábožnosti dopustil sa kráľ Dávid ťažkého hriechu. Požiadal totižto hriešne manželku istého svojho vojaka Uriáša, menom Betsabé. Aby si ju mohol vziať za ženu, napísal svojmu vojvodcovi Joabovi, aby Uriáša postavil na miesto, kde bude najtuhší boj, aby tam Uriáš zahynul. Tak sa aj stalo. Uriáš v boji padnul a Dávid za manželku si vzal pozostalú vdovu.

Hriech
Dávidov _

Pokánie.	Toto počínanie Dávidovo neľúbilo sa Pánu Bohu. Preto poslal k nemu proroka Nátana, ktorý ho prísne karhal pre spáchaný hriech a predpovedal mu, že ho zastihne trest boží. Dávid uznal svoju vinu, ľutoval svoj hriech volajúc: „Srtiiluj sa nado mnou Bože, podľa veľkého milosrdenstva svojho.“ (Žalm 50, 1.)										
Povstanie Absalona.	Trestom bolo pre Dávida, že mu zomrel syn, ktorý sa bol narodil prvým od Betsabé. Ale najväčší bôľ mu spôsobil iný jeho syn Absalom. Absalom bol krásny mladík, ale pyšný a namyslený. V pýche svojej dychtil po kráľovskej korune. Nevedel sa už dočkať smrti otcovej a preto so svojimi priateľmi povstal proti otcovi a tiahol na mesto Jeruzalem. Dávid bosýma nohama utekal pred svojim nezdarným synom z Jeruzalema cez potok Cedron na vrch Olivetský. Medzitým sa shromaždilo aj vojsko Dávidovo. Vyvinul sa prudký boj medzi Dávidovým vojskom a povstalcami. Dávid svojim vojvodcom prikázal, aby šetrili život jeho syna. V boji však boli povstalci porazení, sám Absalom utekal z boja na mulici. Ale keď mulica bežala pod jedným stromom, Absalomove dlhé vlasy sa zachytily o haluzie, mulica odbehla a on ostal visieť na haluzi. Vtedy ta dobehol Joab, vodca kráľov a v rozhorčenosti troma kópiami ho prebodnul. Lud hodil mrtvé jeho telo do jamy a na znak opovrhnutia zasypal ho skálím. Keď sa to Dávid dozvedel, smútil nad svojim nezdarným synom.										
Smrť Dávidova.	Dávid pred svojou smrťou pripravil všetko, aby jeho syn a nástupca Šalamún mohol Bohu vystaviť nádherný chrám. Na smrteľnej posteli napomínal svojho syna „Zachovávaj príkazy Pána Boha svojho, abys chodil po jeho cestách a aby si porozumel všetkému, čo činiš.“ Potom usnul po 40. roku svojho panovania a pochovaný bol na Sione.										
Dávid predobrazom Ježiša Krista.	Kráľom Dávidom dostalo sa pokolenie Judovo na kráľovský trón v Izraeli, ako to bol predpovedal patriarcha Jakub. Kráľ Dávid bol praotcom Spasiteľa. Ježiš Kristus často sa me- nue v Písme svätom „Synom Dávidovým“. Ale Dávid bol spolu i predobrazom Ježiša Krista.										
	<table><thead><tr><th>Dávid</th><th>Ježiš Kristus</th></tr></thead><tbody><tr><td>1. narodil sa v Betleheme a strávil svoj mladý vek v • skrytosti;</td><td>1. Tiež sa narodil v Betleheme, svoj mladý vek strávil v zátiší nazaretskom;</td></tr><tr><td>2. premohol obra Goliáta;</td><td>2. premohol diabla;</td></tr><tr><td>3. nevinne bol prenasledovaný, ale proti svojmu nepriateľovi bol veľkodušný;</td><td>3. nevinne bol mučený a usmrtený, modlil sa za svojich nepriateľov;</td></tr><tr><td>4. bol kráľom i prorokom.</td><td>4. je kráľom všetkých kráľov a prorokov.</td></tr></tbody></table>	Dávid	Ježiš Kristus	1. narodil sa v Betleheme a strávil svoj mladý vek v • skrytosti;	1. Tiež sa narodil v Betleheme, svoj mladý vek strávil v zátiší nazaretskom;	2. premohol obra Goliáta;	2. premohol diabla;	3. nevinne bol prenasledovaný, ale proti svojmu nepriateľovi bol veľkodušný;	3. nevinne bol mučený a usmrtený, modlil sa za svojich nepriateľov;	4. bol kráľom i prorokom.	4. je kráľom všetkých kráľov a prorokov.
Dávid	Ježiš Kristus										
1. narodil sa v Betleheme a strávil svoj mladý vek v • skrytosti;	1. Tiež sa narodil v Betleheme, svoj mladý vek strávil v zátiší nazaretskom;										
2. premohol obra Goliáta;	2. premohol diabla;										
3. nevinne bol prenasledovaný, ale proti svojmu nepriateľovi bol veľkodušný;	3. nevinne bol mučený a usmrtený, modlil sa za svojich nepriateľov;										
4. bol kráľom i prorokom.	4. je kráľom všetkých kráľov a prorokov.										

Mohutná krajina Dávidova predobrazovala ríšu Ježiša Krista, Cirkev sv.

Po Dávidovi nám ostala zbierka piesní, takzvaná kniha Dávidových žalmov. Je ich 150. Žalmy sú nábožné piesne, ktoré sa spievaly v sprievode strunového nástroja, psalterion zvaného. Dávid už ako pastiersky chlapec a neskoršie ako kráľ skladal a spieval takéto piesne. V nich oslavuje Boha (žalmy chvály), ďakuje za obdržané dobrodenia (žalmy vďaky), prosí Boha o milosrdenstvo a slútovanie (ž. prosebné a kajúce), poučuje ľud o mravných pravdách (ž. poučné), ospevuje dobrodenia, ktoré Boh preukázal národu židovskému (ž. historické). Najmä dôležité sú žalmy, ktoré obsahujú prorocktva o budúcom Mesiášovi (žalmy Mesiánske).

Dávidove
žalmy.

Poučenie. Dávid nech nám je príkladom nábožnosti a horlivosti v službe božej. A keď sme zhrešili, ako zhrešil aj Dávid, nasledujme ho aj v pokání.

Príklad nevďačného Absolona nech je pre nás odstrašujúcim. Zlorečené je dieťa, ktoré nenávidí svojich rodičov, za dobré odpláca im zlým. Už na tomto svete stihá trest boží takéto deti. Nezarmujeme teda svojich rodičov.

§ 27. Kráľ Šalamún.

3. Kráľ. 2—11.

Po smrti Dávidovej stal sa kráľom v Izraeli najmladší jeho syn Šalamún. Pridržiaval sa napomenutia svojho otca, zachovával božie prikázania. Hneď po nastúpení na trón priniesol Pánu Bohu hojné obety. I zjavil sa mu vo sne Pán a riekol mu: „Žiadaj čo len chceš, aby som ti dal.“ Šalamún prosil Boha: „Pane Bože daj svojmu služobníkovi srdce schopné, aby vedel tvoj ľud súdiť.“ Táto žiadosť tak sa zaľúbila Bohu, že mu dal nielen múdrosť, ale aj veľké bohatstvo, slávu a dlhý život.

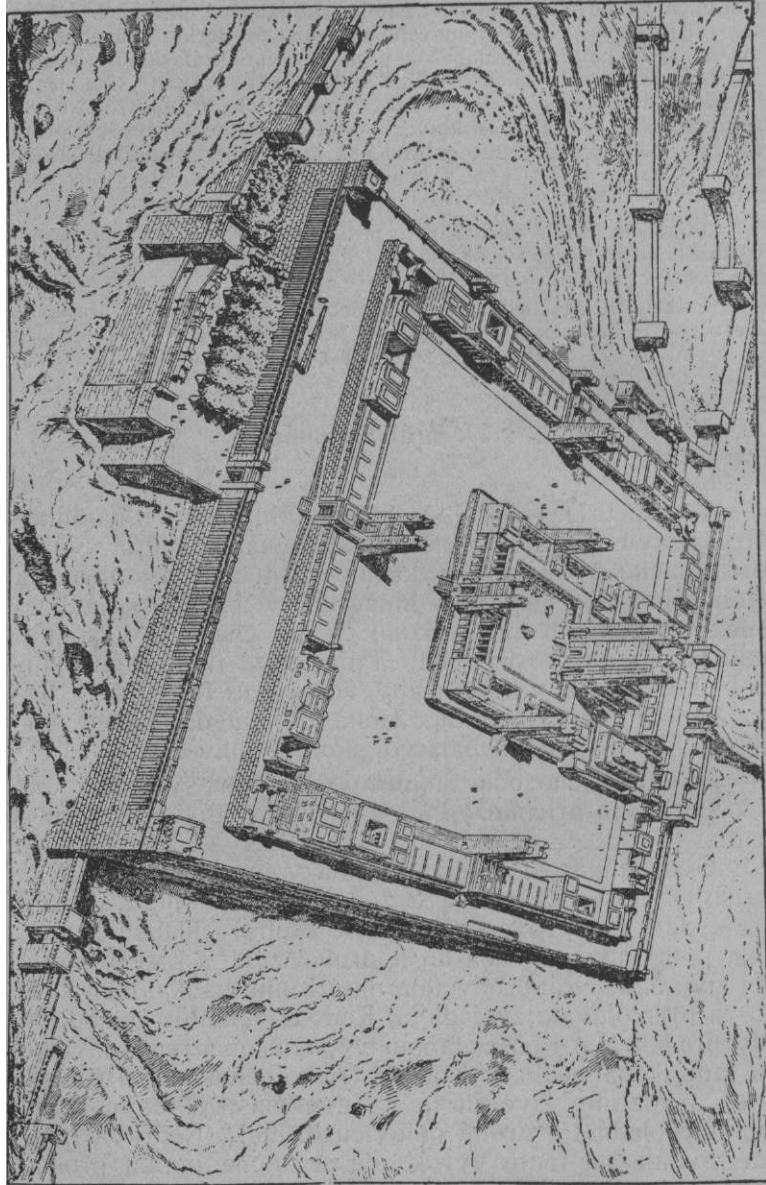
Prosba
Šalamúnova.

Múdrosť jeho bola známa po širokom svete a z ďalekých krajín prichádzali k nemu ľudia, aby ho prosili o radu.

Svoju múdrosť dokázal najmä v tomto prípade: Raz prišli k nemu na súd dve ženy. Bývalý spolu a mali malé deti, chlapcov. Raz v noci zomrel chlapec jednej; ona potajomky položila ho k druhej žene a k sebe vzala jej živé dieťa. Ráno povstala medzi nimi hádka, lebo každá si prisvojovala živé dieťa. Keď sa nemohly dohodnúť, šly pred kráľa. Keď Šalamún vypočul obe ženy a videl, že ani jedna nechce popustiť, riekol sluhom: „Prineste meč a roztnite živé dieťa na dve časti: dajte jednu polovicu jednej a druhú polovicu druhej.“ Nepravá matka pristala na tento výrok, ale skutočná matka prosila kráľa, aby len nechal dieťa na žive a radšej ho prisúdil tej druhej. Z toho Šalamún poznal, že ona je pravá matka živého dieťaťa a prisúdil ho jej.

Výrok
Šalamúnov.

V štvrtom roku svojho panovania počal stavať Šalamún v Jeruzaleme na hore Moria nádherný chrám boží.

Mnoho tisíc robotníkov pracovalo na stavbe chrámu za sedem rokov. Chrám bol stavaný dľa plánu Dávidovho

a podobal sa svätostánku, pravda, rozmery jeho byly o mnoho väčšie. Bol stavaný z tesaného kameňa a z drahého cedrového dreva; zvnútra bohato bol ozdobený zlatom, striebrom a drahými kameňmi. Umelecké rezby a maľby okrašľovali chrám.

Keď bola stavba chrámu dokončená, chrám bol slávnostne posvätený a zo svätostánku na Sione bola do neho v slávnom sprievode prenesená archa úmluvy a sláva Pánova naplnila tento dom boží.

Okrem chrámu božieho vystavil Šalamún aj nádherný kráľovský palác na Sione. V ňom zvlášť vynikala veľkolepá trónna sieň. Trón kráľovský bol zhotovený zo slonových kostí a bohato ozdobený zlatom.

Kráľovský palác.

Sláva Šalamúnova sa šírila po celom vtedajšom svete. Panovníci okolitých krajín prichádzali do Jeruzalema, aby obdivovali Šalamúnovu múdrosť a slávu, a prinášali mu veľké dary. Medzi inými prišla k nemu na návštevu aj kráľovná zo Sáby. Keď slyšala múdru reč Šalamúnovu a videla jeho slávu, zvolala: „Tvoja múdrosť a tvoje činy sú väčšie ako povest, ktorú som počula.“

Sláva Šalamúnova.

Ale Šalamún nezostal vždy tak ctnostným, ako bol zpočiatku. Na svoj dvor totiž povolal pohanské speváčky, tanečnice a umelkyne, ktoré na starosť ho tak skazily, že im k vôli dal stavať aj pohanské chrámy a modly. Týmto dal zlý príklad svojim poddaným.

Šalamúnov pád

Nádhera kráľovského dvora, množstvo služobníctva a časté slávnosti vyžadovaly veľké náklady. Preto Šalamún uvalil ťažké dane na ľud. Z tejto príčiny na sklone jeho panovania povstala proti nemu vzbura, ktorú však krvavo potlačil. V čele zbúrencov bol kráľovský úradník Jeroboam, ktorému sa podarilo ujsť do Egypta.

Keďže Šalamún podporoval modloslužobníctvo, Pán mu oznámil, že za trest kráľovstvo izraelské po jeho smrti sa rozpadne. Pred svojou smrťou spamätal sa Šalamún a sám uznal: „Márnosť nad márnosti a všetko je len márnosť.“ Zomrel v 58. roku života svojho a v 40. roku svojho panovania; pochovaný bol na Sione.

Smrť jeho.

Poučenie. Prípád Šalamúna nech nám je výstrahou, že ani najväčšia múdrosť nezachráni človeka pred upadnutím do hriechu, ak človek nevyhýba zlým príležitostiam.

Knihy Šalamúnove. Šalamún napísal 3 poučné knihy. Sú to: Kniha Prísloví, Kniha Kazateľ a Pieseň piesní.

Z prísloví Šalamúnových najznámejšie sú:

— Bázeň Pánova je počiatok múdrosti.

— Kto s múdrymi obcuje, múdry bude; priateľ bláznov podobným stane sa im.

Príslovia Šalamúnove.

— Mnoho mluvenia nebýva bez hriechu.

— Maľučký je mravec a predsa múdrejší nad všetkých mu-
drcov. Id k nemu, leňochu a spytuj cesty jeho a uč sa múdrosti.
Nemá vodcu, ani učiteľa, ani pána a predsa pripravuje si v lete po-
krm a shromažďuje v žatve, aby potom jedol.

— Na úrok požičiava Pánu, kto smiluje sa nad chudobným.

V knihe Kazateľ nás poučuje Šalamún, že na svete niet nič
stáleho a že všetko je len márnosť.

Pieseň piesní opisuje čistú lásku dvoch verných snúbencov.
Láska tá je obrazom spojenia Ježiša Krista so svojou Cirkvou.

D) Doba úpadku ríše Židovskej.

§ 28. Rozdelenie ríše Židovskej. Proroci.

3. Kráľ. 12.

Rozpadnutie
rajiny.

po smrti Šalamúnovej nastúpil na trón jeho syn Ro-
boam. Ťucj žiadal od neho, aby umenšil ťažké dane, ktoré
bol ešte jeho otec uvalil na nich. Ale Boboam na radu
svojich zlých priateľov nesnížil daní, ale ešte väčšie uva-
lil na ľud. Vtedy ľud povstal proti nemu, desať pokolení
sa odtrhlo od neho a vyvolily si za kráľa Jeroboama,
bývalého kráľovského úradníka Šalamúnovho. Roboa-
movi ostalo verné len pokolenie Judovo a Benjamínovo
a tiež aj potomci Leviho. Takto sa rozpadla slávna ríša
Židovská na dve čiastky: na kráľovstvo Judské, v kto-
rom panoval Roboam a potomci Dávidovi, a na kráľov-
stvo Izraelské, kde panoval Jeroboam. Prvá krajina roz-
prestierala sa na juhu s hlavným mestom Jeruzalemom,
izraelská krajina ležala na severe a hlavným jej mestom
bol Sichem a neskoršie Samaria.

Následky
rozpadnutia.

Rozdelenie doposiaľ jednotného kráľovstva na dvoje
majo smutn g následky. Obe kráľovstvá brojily proti sebe,
vzájomne sa oslabovaly a nevedely odolať útokom von-
kajších nepriateľov. Jeroboam, kráľ krajiny Izraelskej,
prerušil všetky styky s Judskom. Keďže sa obával, že by
sa jeho ľud mohol navrátiť k rodu Dávidovmu, ak bude
navštevovať chrám jeruzalemský, dal vystaviť v krajine
pohanské chrámy a modly a riekol ľudu svojmu: „Ne-
choďte viac do Jeruzalema! Hľa tvoji bohovia, ó Izraelu,
ktorí ťa vyviedli zo zeme egyptskej." V tomto duchu pa-
novali aj jeho bezbožní nástupcovia. Nieto divu, že aj ľud
dľa príkladu svojich kráľov vždy viac a viac upádal do
modlárstva. Modlárstvo z krajiny Izraelskej pomaly sa
rozšírilo aj do kráľovstva Judského. Obidve krajiny šly
v ústrety istej záhube.

Proroci. Boh však ani v týchto ťažkých časoch neopustil úplne ľud svoj, ale v obidvoch krajinách s času na čas vzbudil nábožných mužov, ktorí bezbožných kráľov ako aj ľud karhali, k pokániu napomínali, odvracali od modlárstva, usilovali sa ho priviesť k úcte pravého Boha a pripravili k príchodu budúceho Mesiáša. Aby im ľud veril, v mene Pána činili mnohé zázraky a predpovedali budúce osudy národa. Najmä mnoho prorokovali o budúcom Mesiášovi, a preto títo mužovia sa menujú prorokmi.

Proroci,

Prorokmi boli vlastne už Mojžiš, Samuel a Dávid, ale pravé obdobie prorokov sa začína hlavne po rozdelení kráľovstva Židovského. Niektorí z prorokov napísali aj obsiahle knihy o svojom účinkovaní, ako Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel. Týchto menujeme aj veľkými prorokmi. Tých, ktorí napísali menšie knihy, menujeme malými prorokmi. O účinkovaní ostatných prorokov vieme z kníh Písma sv., ktoré opisujú panovanie kráľov židovských.

Zpomedzi prorokov, po ktorých nám neostaly knihy, vynikajú najmä: Eliáš a Elizeus.

Dejiny doby kráľovskej v Izraeli opisujú nám štyri „knihy Kráľov“ a dve knihy takzvané „Paralipomenon“, čiže „Kroniky“.

Poučenie. Boh prísne trestá nepravosti ľudskej, ale vo svojom milosrdenstve napomína nás k pokániu a k polepšeniu života skrze Cirkev sv., ako niekedy napomínal ľud židovský skrze prorokov.

iʿyy Jo

a) Záhuba krajiny Izraelskej.

V-

§ 29. Eliáš.

3. Kráľ. 17—22, 4. Kráľ. 1—2.

Eliáš účinkoval v Izraelskej krajine za panovania kráľa Achaba. Tento bezbožný kráľ za manželku sľ vzal pohanku a jej k vôli vystavil chrám pohanskej modle Bálovi a klaňal sa jej. Vtedy prišiel k nemu Eliáš a predpovedal mu, že zakaiaľ nebude odstránená modla Bálová, do tých čias nebude ani dážďa ani rosy. A skutočne nastalo veľké sucho. Eliáš sa ukryl pred úkladmi kráľovými pri potoku Karit, kde ho Boh zázračne živil, totižto krkavci mu prinášali chlieb a mäso.

Bezbožnosť
kráľa Achaba.

Suchotá,

Onedlho vyschnul aj potok, vtedy z rozkazu božieho šiel Eliáš do dediny Sarepty v zemi Sidonskej. Keď prišiel k bráne mesta, videl ženu, ktorá zbierala drevo. Pýtal si od nej vody a kúsok chleba. Ona odpovedala, že má už len málo oleja a múky a že si teraz

Eliášrozmno*
ží múku a
^ol'í-

sbiera drevo, aby upiekla chleba pre seba a svojho syna a že potom umrú. Vtedy Eliáš zázračným spôsobom jej rozmnožil múku i olej, takže jej múky a oleja neubývalo, kým sucho trvalo.

Neskoršie sa stalo, že syn tejto chudobnej ženy ochorel a zomrel. Eliáš ho zázračne z mŕtvych vzkriesil.

Obeta
pohanských
kňazov.

Sucho už trvalo tri roky a šesť mesiacov, nebolo úrody, hlad a bieda sa rozmnožily v celej krajine. Vtedy Eliáš na rozkaz boží išiel ku kráľovi Achábovi a kázal mu shromaždiť ľud izraelský a falošných prorokov Bálových na horu Karmel. Keď sa to stalo navrhol, aby pohanskí kňazi pripravili obeť svojmu bohu, ale ju nepodpálili: a že on tiež prinesie obeť Bohu izraelskému. Ktorý boh pošle oheň s neba na obeť, toho uznajú za pravého Boha a budú sa mu kľaňať. Kráľ a ľud na to pristal. Vtedy pohanskí kňazi postavili oltár, položili naň obeťné zviera a prosili pohanského boha Bála, aby poslal na oltár oheň a podpálil obeť. Ešte aj trýznili seba samých, ale všetko bolo márne, oheň neprichádzal. Potom Eliáš postavil oltár, položil naň obeťné zviera, vodou dal poliať celý oltár, takže i jarky okolo oltára sa naplnily vodou. Nato vrúcne prosil Boha: „Pane Bože Abrahámov, Izákov a Izraelov ukáž, že si Ty Boh izraelský a ja že som Tvoj služobník.“ A hľa, hneď oheň padol s neba na oltár, zapálil a strávil obeť. Keď ľud videl tento zázrak padol na tvár a volal: „Pán je Boh, Pán je Boh.“ Potom modlil sa Eliáš ďalej k Pánu Bohu a na jeho prosbu čoskoro začalo pršať; užitočný dážď pokropil suchú zem.

Obeta .
Eliášova.

Eliáš vzatý
do neba.

Neskoršie Eliáš na rozkaz boží pomazal za proroka Elizea. Potom spolu šli k rieke Jordánu a ako sa tam medzi sebou rozprávali, razom ohnivý voz sa zjavil pred nimi a na ňom Eliáš za živa bol vzatý do neba, ako kedysi Henoch.

Eliáš je po Mojžišovi najväčší prorok starozákonný. Mojžiš bol zakladateľom bohovlády u Izraelitov, Eliáš však bol jej obnoviteľom.

Pre horlivosť za zákon boží obdržal milosť, že neokúsil smrti, lež hneď stal sa účastným slávy nebeskej. Pravda, úplnej blaženosti nebeskej obsiahol len po vykúpení Kristom Pánom. Pod „ohnivým“ vozom treba rozumieť jasnú žiaru, ktorá Eliáša obkľúčila.

Eliáš svojimi zázrakmi, víťazstvom nad modlárstvom a tým že bol od stnrti zachránený, bol predobrazom Ježiša Krista.

Poučenie. Boh na modlitbu Eliášovu poslal s neba oheň na obeť a dážď k pokropeniu suchej zeme. Hľa, jako mocne pôsobí modlitba spravodlivého. Preto sa odporúčajme do modlitieb ľudí nábožných a bohabojných.

§ 30. Prorok Elizeus.

4. Kráf. 2—13.

Nástupcom Eliášovým bol prorok Elizeus. Z božej moci činil mnoho zázrakov, takže ľudia si povrávali: „Duch Eliášov sostúpil na Elizea.“

Nezbedné deti.

Keď raz Elizeus išiel do mesta Bethel, na ceste posmievali sa mu prostopašní chlapci a kričali na neho: „Poď hore, plešivec!“ Elizeus ich pokarhal a hneď na to z blízkej hory vybehli dva medvedi vrhli sa na chlapcov a štyriacich dvoch z nich rozdriapali. Takto potrestal Boh zlých chlapcov, že si robili posmech zo staršieho človeka.

Raz zas jedna chudobná vdova prišla k Elizeovi a sťažovala si, že ju sužuje veriteľ, a keďže nemá z čoho zaplatiť mu dlh, chce jej odobrať dvoch synov za otrokov. Povedala, že nemá ničoho, iba málo oleja. Elizeus jej prikázal, aby išla domov, vypožičala si nádoby na olej od susedov a aby z tej trochy oleja, čo má doma, naliala do každej nádoby. Ona tak urobila, a hľa, všetky nádoby sa naplnily olejom, ktorý bol zázračne rozmnožený. Olej potom predala, vyplatila dlh a ešte jej aj ostalo na výživu.

Elizeus rozmnoží olej.

Druhý raz zasa prišiel k Elizeovi vojvodca syrského kráľa Náman. Bol nakazený malomocenstvom a hľadal pomoc u Elizea, o ktorom počul, že mnohých vyliečil. Elizeus mu skrz sluhu odkázal, aby sa vykúpil v rieke Jordáne sedem ráz. Náman, ktorý očakával, že ho Elizeus sám okamžite uzdraví, urazil sa nad tým, prečo práve v Jordáne mu káže sa kúpať, keďže v jeho vlasti sú väčšie rieky. Ale sluhovia ho prehovorili, aby len poslúchol božieho proroka. Náman to učinil a bol uzdravený.

Uzdravenie Námana.

Z povdačnosti vrátil sa k Elizeovi a chcel ho bohaté obdarovať. Ale Elizeus neprijal ničoho. Keď Náman odišiel, Elizeov lakomý sluha Qiezi bežal za ním a riekol mu, že jeho pán si žiada jednu hrivňu striebra a dvoje šiat, lebo že prišli k nemu dvaja mladíci a tí to potrebujú. Náman mu dal dve hrivne a dvoje šiat. Qiezi si to všetko skryl. Keď sa Elizeus dozvedel o tom, pokarhal ho a prepustil zo služby s tým, že vyslovil nad ním trest boží, aby totižto upadol do tej istej choroby, z ktorej sa bol vyliečil Náman, čo sa hneď i stalo.

Qiezi.

Elizeus vykonal ešte mnoho iných zázrakov. Keď zomrel, pochovaný bol v jaskyni neďaleko Samarie. Boh ho aj v hrobe oslávil zázrakom. Jedného dňa konal sa pohreb blízko hrobu Elizeovho. V tom sa približovali zbojníci. Vtedy tí, čo niesli mŕtvolu, naľakaní položili ju

Zázrak na hrobe Elizeovom.

napochytr do hrobu Elizeovho a utiekli. A hľa, len čo sa mŕtve telo dotklo kostí Elizeových, ožil mŕtvy.

Malomocenstvo je strašná choroba, ktorá na východe ešte ai dnes sa vyskytuje. Najprv sa vyhodia na tele biele lesklé škvrny, ktoré sa premenia na ošklivé vredy. Telo človeka hnije, odpadáva od kostí a rozširuje neznesiteľný zápach: je to nákazlivá choroba. Preto malomocní nesmeli sa s nikým stýkať, boli na seba odkázaní.

Hrivna (lat. talentum) bola najvyššia váhová a peňažná jednotka u východných národov. V Palestíne platila hrivňa babilonská. Jedna hrivňa striebra mala hodnotu okolo 6000 Kč., hrivňa zlata okolo 160.000 Kč.

U Židov pochovávali mŕtvych do jaskýň buď prírodných alebo umelých, t. j. do skaly vytesaných. Mŕtvolu obvinuli do plátna a tak ju uložili do výklenku v jaskyni.

Vzkriesenie mŕtveho dotknutím kostí Elizeových odôvodňuje úctu svätých ostatkov.

Poučenie. Šediny sú ozdobou, korunou veku starého. Majme v úctivosti starších ľudí! Trest boží stíha tie deti, ktoré sa posmievajú starším ľuďom, ako vidíme v prípade proroka Elizea.

Elizeus nezištne, z lásky pomohol Námanovi. Nežiadal a neprijal odmeny. Podobne pomáhajme aj my svojim bližným, jedine preto, že to Boh prikazuje.

Lakomstvo je prameňom mnohého zla, preto je zaradené medzi hlavné hriechy. Svádza k luhaniu, podvodu, k nevernosti atď., ako to vidíme u sluhu Elizeovho. Chráňme sa tohoto hriechu.

* § 31. Prorok Jonáš. ^{^^^} 3 - ív .

Jon. 1—4.

Rozkaz boží. Jonáš žil a účinkoval za panovania izraelského kráľa Jeroboama II. Boh mu rozkázal, aby šiel do Ninive, hlavného to mesta ríše Asýrskej a aby jeho obyvateľom hlásal pokánie, lebo boli veľmi zlí a bezbožní. Ale Jonášovi nebola po vôli táto úloha, nechcel ísť do Ninive, a preto odišiel do prístavného mesta Joppe, sadol na loď, ktorá mala odísť do Tarzisu. Takto chcel vyhnúť rozkazu Pánovmu.

Búrka na mori.

Sotva opustila loď prístav, Boh dopustil veľkú búrku a vlnobitie. Lodi hrozilo nebezpečenstvo stroškotania. Plavci z počiatku do mora hádzali všetko, čo loď obťažovalo, aby sa loď ľahšie udržala na vlnách. Keď však búrka neprestávala, riekli medzi sebou: „Hodme lósy, aby sme poznali, prečo nás zastihlo toto zlé?" Lós padol na Jonáša, ktorý tuho spal na lodi. Keď ho zobudili pýtali sa ho, kto je* a čo zlého urobil? Jonáš vyznal svoju vinu a sám ich žiadal, aby ho hodili do mora a potom že prestane búrka. Oni to spočiatku nechceli urobiť, ale keď videli, že víchor neprestával, ale je vždy silnejší, ho-

dili Jonáša do mora. A hľa, búrka hneď prestala. Jonáša plávajúceho na vlnách mora prehltna veľká ľudožrútská ryba, ale z božieho dopuštenia ostal v jej vnútornostiach živý. 1 modlil sa k Pánu Bohu a ryba, ho na tretí deň vyvrhla na suchú zem.

Teraz po druhý raz prikázal mu Boh, aby išiel do Ninive a hlásal tam pokánie, lebo ináč bude zničené celé mesto. Jonáš učinil podľa rozkazu božieho, šiel do Ninive a vyzýval obyvateľov mesta k pokániu volajúc: „Ešte štyridať dní a Ninive bude rozbúrané.“ Obyvatelia mesta uverili jeho slovám, spolu aj so svojim kráľom činili prísne pokánie, polepšili sa a preto sa Boh smiloval nad nimi a nezničil mesto.

Jonáš vyšiel z mesta na jeden vrštek, postavil si tam šiator a očakával, ako bude mesto zničené. Ale keď minulo štyridať dní a mesto nebolo zničené, zarmútil sa nad tým a žiadal si zomrieť. Ale Pán ho poučil o svojom milosrdenstve. Pri šiatre Jonášovom bola rastlina brečtan, ktorá svojou tŕfou chránila Jonáša pred úpalom slnka. Jedného dňa červ ohrýzol korene rastliny, ona vyschla a už neposkytovala chládok Jonášovi. Vtedy Jonáš umorený horúčosťou slnka znovu si žiadal zomrieť. Na to mu riekol Pán: „Tebe je ľúto za brečtanom, ktorý za jednu noc vyrástol a za jednu noc zahynul: a ja sa nemám slutovať nad Ninive, veľkým mestom, v ktorom je viac než 120.000 ľudí.“ Jonáš vtedy uznal svoj omyl a uspokojený navrátil sa do zeme Izraelskej.

Jonáš je predobrazom Ježiša Krista:

Jonáš	Ježiš Kristus
1. hodený bol do mora, aby sa jeho obetovaním zachránili ostatní ľudia, ktorí boli na lodi;	1. obetovaný bol na dreve kríža, aby sa jeho obetou zachránili ľudia od večnej záhuby;
2. tri dni bol vo vnútornostiach ryby, na tretí deň bol odtiaľ vyslobodený;	2. telo Pánovo tri dni odpočívalo v hrobe, tretieho dňa vstal Pán Ježiš z mrtvých;
3. keď Židia neposlúchli hlas jeho, bol poslaný k pohanom, tí ho poslúchli a činili pokánie.	3. podobne aj sv. apoštolovia, keď národ židovský neprijal sv. evanjelium, poslaní boli k pohanom, ktorí poslúchli ich hlasu.

Jonáš v
Ninive.

Jonáš pouče*
ný o božom
milosrden-
stve.

Jonáš pred*
obrazom J.
Krista.

Poučenie. Učme sa z priebehu proroka Jonáša, že pred Bohom nemôžeme nikde utiecť a sa skryť. On je prítomný všade, všetko vidí, vie a jeho ruka bárske nás môže zastihnúť. Preto zachová-
vajme jeho prikázania, ak nechceme na seba uvaliť trest boží.

§ 32. Asýrske zajatie. ^ ^ £

4. Kráľ. 17—18.

Márne napomínal Boh skrze prorokov ľud izraelský k pokániu a k polepšeniu života. Lud neposlúchol ich hlasu, posmieval sa im a prenasledoval ich. Modlárstvo

zaniknutie
izraelskej
kTM, in, y-

sa rozšírilo po celej krajine a tým aj mnohé iné hriechy a neprávosti. Konečne prišiel trest boží. Za panovania bezbožného kráľa Ozeáša (727—722) vtrhol so silným vojskom asyrský kráľ Salmanasar do Izraelskej krajiny, dobyl hlavné mesto Samariu. Jeho nástupca Sargon Vv v r. 722. zaujal celú krajinu. Kráľa a veľkú časť obyvateľstva odviezol do zajatia do Asýrie.

Samaritáni.

do krajiny Izraelskej však osadil pohanských obyvateľov zo svojej ríše. Títo sa neskoršie úplne smiešali s tam ostavšími Izraelitmi. Hlavným mestom im ostalo Samaria a preto sa volali aj Samaritánmi. Náboženstvo ich bolo miešaninou pohanstva a židovstva. Z tejto príčiny ich nenávideli Židia z Judska a pretrhli s nimi všetky styky.

Do zajatia asýrskeho odvedení Izraeliti nikdy sa už nevrátili do svojej vlasti. Takto kráľovstvu Izraelskému bol navždy koniec.

Asýria bola mohutná ríša, ktorá sa rozprestierala pôvodne v údolí riek Tigrida a Eufrata. Neskoršie jej moc siahala až k hraniciam krajiny Izraelskej. V roku 606. nr. Kr. bola podmanená Babylončanmi.

§ 33. Tobiaš a syn jeho.

Tob. 1—14.

Tobiaš koná skutky mislosrdenstva.

V asýrskom zajatí, v meste Ninive, žil nábožný a bohabojný muž, menom Tobiaš. Pre jeho statočnosť obľúbil si ho asýrsky kráľ a prepustil ho na slobodu, tak že sa mohol v celej krajine voľne pohybovať. Tobiaš tejto výhody použil k tomu, že navštevoval zajatých Izraelitov, pomáhal im v núdzi, tešil ich a povzbudzoval k pokániu. Keď sa na trón asýrsky dostal Sennacherib, vnuk Salmanasarov, krvavo prenasledoval zajatých Izraelitov. Mnohých dal usmrtiť a ich mrtvé telá zakázal pochovávať. Vtedy Tobiaš potajomky ich pochovával.

Oslepne.

I stalo sa, že jedného dňa prišiel Tobiaš ustatý domov. Ľahol si pod stenu, aby si odpočinul, ale v tom mu spadol lastovičí trus do očí, od čoho oslepnul. Toto nešťastie znášal trpezlivo, s oddanosťou do vôle božej. Následkom tohoto nešťastia rodina Tobiašova upádala do chudoby.

Jeho manželka Anna usilovne pracovala, aby vyživila rodinu. Stalo sa, že raz za prácu dostala kozliatko. Keď slepý Tobiaš počul hlas kozľafa a nemyslel, že by jeho žena toľko bola zarobila, riekol k svojim domácim: „Hľadte, aby to nebolo ukradené! Vráťte ho jeho pánom, lebo my nesmieme jest ani sa dotýkať kradeného. „Takýto statočný bol Tobiaš aj vo svojej chudobe.

Jedného dňa si spomenul Tobiáš, že už dávno bol požičal desať hrivieň striebra istému Gábelovi, ktorý býval v meste Ráges. Keďže teraz v núdzi potreboval peniaze, zavolať k sebe svojho syna, ktorý sa tiež menoval Tobiáš a rozkázal mu, aby išiel dlh vyzdvihnúť. Ale mladý Tobiáš neznal cesty do mesta Rágesu, hľadal si teda sprievodcu. I našiel istého mladíka, ktorý znal cestu a ochotný bol s ním ísť. Otec im dal požehnanie a vybrali sa na cestu.

Mladý To=
biáš ide do
Ragesu.

V podvečer prvého dňa prišli k rieke Tigridu. Tobiáš si chcel umyť nohy, v tom však priplávala k nemu veľká ryba, ktorej sa naľakal. Sprievodca ho posmelil, aby chytil rybu za plutvy a vyhodil na breh. Tobiáš to učinil, potom na rozkaz sprievodcu ju vypitval, vybral jej žiž a ako liek si ju schoval. Ostatok ryby potom upiekli a čo nezjedli, nasolili a vzali si na cestu.

Rybacia žiž.

Čoskoro prišli do istého mesta, v ktorom býval pri-
buzný Tobiášov menom Ráguel. Na radu sprievodcovi vošli k nemu. Ten ich s radosťou prijal. Ráguel mal dcéru Sáru, ktorá sa zaľúbila mladému Tobiášovi tak, že si ju pýtal za ženu. Ráguel, ktorý poznal čestnú rodinu Tobiášovu, vyhovel jeho žiadosti a dal mu svoju dcéru za manželku.

Ráguel.

Medzitým čo Tobiáš slávil svadbu, odišiel sprievodca sám do mesta Ráges ku Gábelovi, vyzdvihol od neho peniaze a priniesol ich mladému Tobiášovi. Tobiáš dva týždne sa zdržal u Ráguela. Tento bol bohatým mužom a so svojou dcérou dal Tobiášovi aj polovičku svojho majetku. Konečne sa Tobiáš odobral od neho a so svojou manželkou a so všetkým, čo obdržal, spolu i so sprievodcom poberal sa domov.

Svadba To*
biášova.

Za ten čas staručkí rodičia úzkostlivo očakávali svojho syna. Mysleli si, že niekde zahynul na ceste a že sa už viac nevráti domov. Matka často vychádzala na blízky vŕštek a pozerala, či neprichádza ich syn. Jedného dňa konečne uzrela prichádzajúceho Tobiáša. Spolu aj s otcom išli mu v ústrety a s radosťou vítali svojho syna. Vtedy syn na rozkaz sprievodcov rybácou žľčou potrel oči slepého otca, a hľa, beľmo spadlo s jeho očí a zase videl. Mladý Tobiáš vyprával všetko svojmu otcovi, ako sa im vodilo. Teraz ešte väčšia bola radosť a vrúcne ďakovali Všemohúcemu Bohu.

Návrat k ro-
dičom.

Na to povolal starý Tobiáš k sebe syna svojho a spytoval sa ho, čo by mali dať tomu sprievodcovi? Syn odpovedal: „Otče, spýtaj sa ho, či by azda nevezal po-

Chcú odme*
niť sprievod*
cu

Rafael. iovicu so všetkého, čo sme priniesli?" A chceli mu dať polovicu svojho majetku. Ten však odpovedal: „Zveľobujte Boha nebeského a chváľte ho, lebo učinil s vami svoje milosrdenstvo. Dobrá je modlitba s pôstom a almužnou, lepšia ako nakopiť poklady zlata. Keď si sa modlieval a mŕtvych pochovával, ja som tvoju modlitbu donášal Pánovi. A teraz poslal ma Pán, aby som ťa vyľiečil, lebo ja som Ráfael anjel, jedon zo siedmich, ktorí stojíme pred Pánom." Keď to povedal zmizol. Oni však padli na zem a velebili Boha.

Tobiáš dáva poučenie svojmu synovi.

Starý Tobiasť na sklone svojho života dal svojmu synovi krásne naučenie:

„Syn môj, keď Boh vezme moju dušu, pochovaj moje telo: a maj v úcte svoju matku po všetky dni jej života. A po všetky dni svojho života maj na mysli Boha; chráň sa, aby si nikdy k hriechu neprivilil a prikázania Pána Boha nášho nezanedbával. Zo svojho majetku dávaj almužnu a neodvracaj svojej tvári od chudobného. Ak budeš mať mnoho, dávaj hojne, ak budeš mať málo, aj z mála hľad vdačne dávať, lebo almužna od každého hriechu i od smrti večnej oslobodzuje. **Co** nechceš, aby sa ti stalo od iného, hľad, aby si to nikdy inému neučinil.“

Syn odpovedal: „Otče učiním všetko, čo si mi rozkázal.“ A skutočne cez celý život sa riadil dľa naučenia svojho otca.

Osud Tobiasťov veľmi sa podobá osudu trpezlivého Jóba. Život obidvoch nás učí, že Boh utrpenie spravodlivých, trpezlivo znášané, odmeňuje a obráti na radosť.

Poučenie. Starý Tobiasť je príkladom dobročinnosti, ktorú preukazoval každému v núdzi postavenému. Jeho dobré skutky, pôst, modlitba a almužna získaly mu požehnanie božie. V konaní dobrých skutkov nasledujme jeho príkladu.

Mladý Tobiasť nech nám je vzorom detinskej úcty a poslušnosti k rodičom. Ako jeho chránil a sprevádzal anjel boží na jeho cestách, tak aj nás chráni anjel strážca na cestách života. Poslúchajme jeho vnuknutia.

* § 34. Hrdinská Judít.

Jud. 1—16.

Holofernes obkľúči Betsuliu.

Po zaujatí Izraelskej krajiny chcel asýrsky kráľ (pravdepodobne Asurbanipal) podmaniť aj krajinu Judských. Preto poslal svojho vojvodu Holoferna s veľkým vojskom, aby zaujal Judsko. Holofernes rad radom dobýval menšie mestá a ukrutne vraždil obyvateľov. Takto prišiel s vojskom i k mestu Betulii, ktoré bolo ohradené silnými múrami. Holofernes so svojím vojskom obkľúčil mesto a dal pretrhnúť vodovodné rúry, ktorými mesto bolo zásobované vodou. V meste nastal veľký nedostatok vody; obyvatelia mesta strašným smädom trápení sa usniesli, že ak Boh nepošle mimoriadnej pomoci, o päť dní vydajú mesto nepriateľovi.

Žila vtedy v meste istá bohobožná vdova menom Judit. Ona vyzývala ľud k pokániu a povzbudzovala, aby dúfal v milosrdenstvo božie. Sama sa obliekla do kajúceho rúcha, posypala si hlavu popolom a prosila Boha o milosrdenstvo.

Judit_

Boh jej dodal takej smelosti, že sa rozhodla ísť do tábora Holofernovho. Obliekla sa do najskvostnejšieho rúcha, vyzdobila sa šperkami, spolu i so svojou slúžkou vyšla von z mesta a poberala sa do nepriateľského tábora. Bola chytená nepriateľskou strážou a predvedená pred Holoferna. Pre svoju neobyčajnú krásu veľmi sa mu zalúbila. K tomu domnieval sa Holofernes, že opustila a zradila svoj národ a že mu bude na pomoci pri dobýjaní mesta. Ponechal ju teda v tábore a dovolil jej, aby voľne mohla z tábora vychádzať a do neho sa vracieť.

Na štvrtý deň po jej príchode dal Holofernes pripraviť hlavným svojim dôstojníkom veľkú hostinu, na ktorú bola pozvaná aj Judit. Pri večeri Holofernes vesele hodoval a pil mnoho vína. Keď sa hostia rozišli, Holofernes premožený vínom ľahol si a tuho zaspal. Vtedy prišla k jeho posteli Judit, sňala zo stĺpu vlastný meč vojvodov a odťala mu hlavu. Odťatú hlavu dala do vreca, oddala slúžke a obe sa ponáhľali von z tábora.

Hostina,
Holofernovho
o o ern va_

Prišli k bránam mesta a boly vpustené. Judit všetko porozprávala a ukázala hlavu Holofernovú. Potom obyvatelia mesta vztýčili na žrd hlavu nepriateľského vodcu a chystali sa na útok.

^tek nepria*
tL a1

Len vtedy, keď zavčas rána podniklo židovské vojsko útok, zbadal nepriateľ, že ich vojvodca bol zavraždený. Povstal medzi nimi veľký zmätok a dali sa na útek. Židovské vojsko ich prenasledovalo a mnohých z nich pobili.

Vtedy radoval sa všetok ľud, vďaka vzdával Bohu, že ich vyslobodil z rúk nepriateľa a velebili Juditu hovoriac: „Ty si sláva Jeruzalema, ty radosť Izraela, ty česť ľudu nášho. Budeš požehnaná až na veky.“ Keď Judit vo vysokom veku zomrela, smútil za ňou celý národ.

Judit predobrazovala preblahoslavenú Pannu Máriu. Ona svojím hrdinským činom zachránila mesto Betuliu a celú krajinu od skazy časnej. Panna Maria však skrze svojho syna premohla moc diabla a tak oslobodila ľudstvo od skazy večnej, a preto je velebená od všetkých kresťanov.

Judit pred*
obraz Panny
Márie,

Judit nám dáva krásny príklad lásky k vlasti. Život svoj vystavila nebezpečenstvu, len aby zachránila svoju vlasť od nepriateľa.

b) Úpadok kráľovstva Judského.

* § 35. Izaiáš a Jeremiáš.

4. Král. 18—24, 2. Par. 28—35.

Význam kra- Krajina Judská bola o mnoho menšia ako Izraelská, jmy judskej niaia v§ak y deji_nách židovských väčší význam. Tu bolo slávne mesto Jeruzalem a v ňom nádherný chrám boží s archou úmluvy. Tu sa udržalo zákonité kňazstvo a nad touto krajinou panovali potomci kráľa Dávida.

Panovali síce aj v tejto krajine bezbožní kráľovia, ktorí sa oddali modlárstvu a za sebou strhli aj ľud. Ale vtedy Boh posielal k nim prorokov, ktorí zlých kráľov karhali, ľud vyučovali, k pokániu povzbudzovali a udržovali vieru v pravého Boha a nádej na budúceho Mesiáša. Takto sa stalo, že ľud v kráľovstve Judskom neklesol tak hlboko ako v Izraelskom, tým viac, že medzi kráľmi judskými našli sa aj dobrí, bohabojní panovníci.

Medzi prorokmi, účinkujúcimi v krajine Judskej, vynikajú najmä Izaiáš a Jeremiáš.

izaiáš. **Izaiáš** účinkoval za panovania viacerých kráľov, najmä za nábožného kráľa Ezechiáša. Neprestajne napomínal svojich krajanov k pokániu, predpovedal im tresty, ktoré Boh dopustí na nich, ak sa nepolepšia.

Z proroctví jeho najvýznamnejšie sú tie, ktoré znejú o budúcom Mesiášovi. Predpovedal jeho narodenie, dôstojnosť, zázraky, utrpenie, smrť a oslávenie. Ani jeden z prorokov neprorokoval o Mesiášovi tak jasne a zreteľne ako Izaiáš. Významnejšie jeho proroctvá sú:

Proroctvá o „— Hľa, panna počne a porodí syna a nazvané mu Mesiášovi. Jbude meno Emmanuel. — íioX ^ .

— Boh sám príde a spasí vás. Vtedy otvoria sa oči slepých a uši hluchých, kulhavý skákať bude ako jeleň a rozviaže sa jazyk nemých.

— Obetovaný je preto, že sám chcel a neotvoril úst svojich, ako baránok vedený bude k zabitiu, onemie a neotvorí úst svojich..

— Maľučký narodil sa nám a syn daný je nám a kniežatstvo je položené na jeho ramenách, nazvané bude (jeho meno: Podivný, Radca, Boh, Silný, Otec budúceho Wveku, Knieža pokoja?'

PredpoWie
smrť Ezechiás
šovu.

Chorému kráľovi Ezechiášovi predpovedal jeho smrť. vrú_cne prosil Boha o predĺženie života. Boh

vyslyšal jeho prosbu, uzdravil ho a skrze Izaiáša mu oznámil, že ešte o 15 rokov predĺži jeho život. Tak sa aj stalo. Nábožný kráľ Ezechiáš po 15 ročnom panovaní zomrel.

Prorok Izaiáš bol dľa židovskej tradície na rozkaz bezbožného kráľa Manasesa usmrtený.

Micheáš prorok bol vrstovník Izaiášov. Predpovedal, kde sa narodí Vykupiteľ: „A ty Betleheme Eirata maličký si medzi tisícami judskými; z teba vyjde ten, ktorý má byť panovníkom v Izraeli.“

Micheáš.

Jeremiáš žil a účinkoval tiež za panovania viacerých kráľov, najmä za kráľa Joziáša a jeho nástupcov (Joakima a Sedeciáša). Keďže úprimne miloval svoj národ a obával sa o jeho budúci osud, boľastne nariekal nad jeho mravnou skazenosťou a zaslepenosťou. Vrucne napomínal k pokániu bezbožných kráľov, jako aj ľud. Ale oni pohrdali jeho slovami, posmievali sa mu a prenasledovali ho. Vtedy Jeremiáš predpovedal, že príde kráľ babylonský, ktorý zničí mesto Jeruzalem, zaujme krajinu a ľud odvieče do ťažkého zajatia, ktoré bude trvať sedemdesiat rokov.

Jeremiáš.

%

X
S

§ 36. Babylonské zajatie.

4. Kráľ. 24—25.

Keď sa ľud kráľovstva Judského nepolepšil, prišiel na nich prorokom Jeremiášom predpovedaný trest, V roku 606 mocný kráľ babylonský Nabuchodonozor napadol Judskú krajinu, zaujal Jeruzalem, vyraboval chrám a kráľa Joahima s mnohými poprednými mužmi odvie-dol do zajatia. Na krajinu uvalil veľké poplatky. Po troch rokoch znovu napadol Judsko, premohol a do zajatia odvie-dol kráľa Jechoniáša asi s 10.000 poprednými oby-vateľmi. Za kráľa ustanovil Sedeciáša. Tento panoval bezbožne, dopúšťal sa modlárstva a zneuctil chrám boží. Konečne vzbúril sa proti Nabuchodonozorovi, a preto tento tretí raz napadol vojskom krajinu; po dlhom boji zaujal Jeruzalem a celú krajinu. Hlavné mesto spolu aj s nádherným chrámom bolo zborené; ľud na tisíce bol povraždený a čo ostalo na žive, bolo odvečené do zaja-tia. (Rok 587 pr. Kr.) Sám kráľ bol v boji chytený, osle-pený a v okovách odvedený do zajatia. Jeho synov a príbuzných dal Nabuchodonozor povraždiť.

Nabuchodo*
nozor zauj*
me Júdsko_

Z horiaceho chrámu archu úmluvy zachránil Jeremiáš. Potom ju skryl v akejsi jaskyni pohoria Nebo, a od tej doby už ju nikto nenašiel.

jeremiáš pla. Prorok Jeremiáš bol ponechaný na slobode a bolo
" ^Wiom " mu dovolené, aby mohol zostať v Jeruzaleme. Zronený
záhubou svojho národa a zničením mesta Jeruzalema, často sedával nad jeho rumami, plakal a nariekal nad jeho skazou a záhubou národa.

Keď sa neskoršie mnohí zo Židov v Judsku pozostávajúcich vysťahovali do Egypta, so sebou vzali aj proroka Jeremiáša. On aj tu káral ich bezbožnosť, a preto dľa ústneho podania bol nimi ukamenovaný.

Žalospevy proroka Jeremiáša, v ktorých narieka nad smutným osudom Jeruzalema a ľudu židovského, v Cirkvi sv. sa spievajú vo Veľký týždeň.

Prorok Jeremiáš bol predobrazom Ježiša Krista:

Jeremiáš	Ježiš Kristus
1. miloval svoj ľud, plakal nad jeho zaslepenosťou a napomínal ho k pokániu;	1. bol tiež verným synom svojho národa, napomínal ho k pokániu a plakal nad jeho skazenosťou;
2. predpovedal skazu mesta Jeruzalema a proroctvo jeho sa splnilo;	2. tiež predpovedá skazu mesta a aj jeho proroctvo sa splnilo;
3. od svojich krajanov bol prenasledovaný a konečne usmrtený.	3. tiež bol ustavične prenasledovaný od predných činiteľov svojho ľudu a konečne usmrtený.

Poučenie. Dľa príkladu Jeremiášovho povinní sme milovať svoju vlasť a svoj národ, z ktorého pochádzame. Máme pracovať na rozkvetení svojej vlasti a varovať svojich krajanov od všetkého zlého, čo by mohlo zapríčiniť záhubu vlasti a národa.

Zničenie mesta Jeruzalema nech nám slúži za strašlivý príklad spravodlivosti božej. Boh splní svoje vyhrážky, ak hriešnik nedbá jeho napomínaní a sa nepolepší.

§ 37. Daniel.

Dan. 1—12.

Daniel a jeho traja priatelia.

Babylonský kráľ Nabuchodonozor zpomedi tých židovských mladíkov vyvolil si niekoľkých vznešených, ktorí by mu na kráľovskom dvore posluhovali. Títo boli vychovávaní na kráľovskom dvore a boli vyučovaní všetkým babylonským vedám. Medzi vyvolenými bol aj Daniel a jeho traja priatelia Ananiáš, Mizael a Azariáš.

Zachovávajú zákon Mojžišov.

Pokrmy dostávali so stola kráľovského. Ale boli im davané aj také jedlá, ktoré zákon Mojžišov nedovoľoval požívať, a preto prosili kráľovského dozorcú, aby im dával len pokrmy jednoduché, aké im zákon dovoľuje požívať. Ten sa obával, že by mladíci schudli a nechcel

to urobiť. Nato na návrh Danielov robil s nimi za desať dní skúšku. A keď po desiatich dňoch Daniel a jeho spoločníci vypadali o veľa krajšie ako ostatní mladíci, tak vyhovel ich žiadosti. Daniel a jeho priatelia vynikali svojou múdrosťou a vedomosťami nad ostatnými, a preto si ich kráľ obľúbil a povýšil ich do vysokých hodností.

Onedlho dal Nabuchodonozor spraviť zlatú sochu, Zlatá modla, postavil ju na rovine krajiny babylonskej, shromaždil okolo nej množstvo ľudu a žiadal, aby sa jej každý klaňal. Keď zazvneli trúby, všetci prítomní padli na zem a klaňali sa soche, len traja priatelia Danielovi sa jej nechceli klaňať, považovali to za modlárstvo. (Daniel tam vtedy prítomný nebol.) Kráľ sa rozhneval nad tým a dal ich hodiť do tuho zakúrenej pece. Ale anjel 'Pána ochraňoval mladíkov, tak že im oheň neuškodil. Chodili uprostred plameňa a prespevovali chválu Bohu. Keď to kráľ videl, vyvolal ich von a po celej krajine dal vyhlásiť, aby sa nikto neopovážal rúhať Bohu židovskému, ktorý takto zázračne zachránil troch mladíkov.

Za najkrutejší trest smrti bolo u babylončanov považované upálenie vo vápennej peci alebo hodenie medzi dravé zvery.

* Medzitým Daniel zachránil od smrti ukameňovania istú ctnostnú ženu menom Zuzannu, ktorú boli dvaja sudcovia ľudu falošne obvinili z hriechu cudzoložstva. Daniel dokázal jej nevinnosť a rozhorčený ľud obidvoch falošných sudcov ukameňoval.

Daniel zachráni Zuzannu.

Po smrti Nabuchodonozorovej stal sa kráľom v Babylone jeho vnuk Baltazár. Tento raz usporiadal veľkú hostinu, na ktorú dal priniesť posvätné nádoby chrámu jeruzalemského, ktoré bol Nabuchodonozor odniesol, a spolu aj s hosťmi pil z nich a tak ich zneuctil. Vtedy ukázala sa na stene ruka a napísala tieto slová: „Mane, Thekel, Fares.“ Kráľ sa naľakal a zblednul. Zavolať svojich mudrcov, aby mu význam tých slov vyložili. Keď to nevedeli urobiť, dal zavolať Daniela, ktorý ich vysvetlil takto: „Mane znamená: spočítal Boh kráľovstvo tvoje a spraví mu koniec, Thekel: zavesený si na váhu, a nájdený si menej váhy majúcim, Fares: rozdelené je kráľovstvo tvoje a dané je Medom a Peršanom.“

Baltazár.

Mane, Thekel, Fares.

Tajné písmo sa vyplnilo. Ešte v tú noc bol Baltazár zavraždený, Medovia a Peršania napadli krajinu a rozdelili si ju. Kráľom medským sa stal Darius.

Poučenie. Buďme mierni v jedení a pití ako Daniel a jeho priatelia a nepoživajme pokrmov, ktoré sú v čase Cirkvou sv. ustanovenom (v pôste) zakázané.

Dľa príkladu troch mládencov nehanbime sa ani my verejne vyznať svoju vieru. Oni hotoví boli radšej umrieť ako zaprieť svoju vieru a klaňať sa pohanskej modle.

Osud kráľa Baltazára nech slúži za výstrahu všetkým, ktorí zneužívajú posvätné veci, miesta a osoby.

§ 38. Danielov boj proti modlám.

Dan. 14.

Medský kráľ Darius, ktorý zaujal Babyloniu, ustanovil vo svojej krajine tri kniežatá, medzi ktorými bol aj Daniel. Po smrti Dariovej nastúpil na trón Cyrus. Tento veľmi si vážil Daniela a zvolil si ho za radcu a priateľa.

Modla Běl. y tom čase Babylončania ctili modlu zvanú Běl. Každý večer jej predkladali rozličné pokrmy nazdávajúc sa, že to cez noc pojie. Keď Cyrus žiadal od Daniela, aby sa aj on klaňal modle, tento mu riekol: „Ja sa len živému Bohu klaniam.“ Kráľ riekol: „Myslíš teda, že Běl neni bohom živým? Či nevidíš koľko zjje a vypije každý deň?“ Daniel odpovedal: „Nemýľ sa kráľu! Běl je z vnútra hlinený a z vonkajšku medený a vôbec neje.“

Aby o tom presvedčil kráľa, jedného večera položili mnoho pokrmov pred modlu. Daniel však potajomky dal posypať podlahu kostola popolom. Potom kráľ zamknul dvere kostola a zapečatil ich kráľovskou pečaťou. Ráno išiel Daniel s kráľom do chrámu. Pečať nebola porušená, a keď vošli do chrámu, pokrmov pred modlou už nebolo. Ale na podlahe bolo vidieť šlapaje, ktoré svedčily, že v noci tam chodili ľudia. Našli tajný vchod do chrámu, ktorým kňazi v noci dnú chodievali a obetné pokrmy odnášali. Kráľ sa nad týmto podvodom rozhneval, dal chrám a modlu hneď srúcať a modlárske kňazov usmrtiť.

Živá modla: had_ Babylončania uctievali aj akéhosi hada. Cyrus riekol Danielovi: „Nemôžeš povedať, že tento nie je živý boh: klaňaj sa mu tedy!“ Daniel odpovedal: „Pánu Bohu svojmu sa klaniam, lebo on je Boh živý; tento však neni boh. Dovoľ mi, ó kráľu, a zabijem ho bez meča a kyjaka.“ Keď mu to kráľ dovolil, Daniel sváril smolu, masť a srst, dal to žrať hadovi, od čoho ten zdochol.

Daniel medzi levami. njeia a vyhrážkami donútili kráľa, aby im ho vydal. Hodili ho do jednej jamy, kde bolo sedem vyhladovaných levov. Ale títo sa ho ani nedotkli. Boh živil Daniela zázračne za šesť dní. Na siedmy deň prišiel kráľ k jame, aby

oplakával Daniela. Ale keď pozrel do jamy, videl, že Daniel sedí medzi levmi neporušený a zvolal: „Veľký si Pane Bože Danielov!“ Potom hneď dal vytiahnuť Daniela z jamy a dal do nej pohádzať tých, ktorí žiadali smrť Danielovu. Lvi ich hneď roztrhali.

Ako pohanskí kňazi zavádzali ľud a udržiavali ho v tme duševnej, tak to činia až po dnes mnohí ľudia. Chcú odvrátiť svojich blížnych od pravej viery Kristovej a priviesť ich k novodobému pohanstvu (nevere, pôžitkárstvu, hmotárstvu). Spoločnosti týchto ľudí máme sa vyhýbať.

Daniel bol aj prorokom: Predpovedal, že ľud židovský sa vráti do svojej vlasti a že si znovu vystaví chrám boží. O zaslúbenom Vykupiteľovi predpovedal čas jeho príchodu:

Daniel ako prorok.

„Od toho času, ako vyjde reč, aby zasa bol vystavený Jeruzalem až po Krista vojvodu, sedem týždňov a šesdesiat dva týždne budú, a po šesdesiatich dvoch týždňoch zabitý bude Kristus: a nebude ľud jeho, ktorý ho zaprie. A mesto i svätinu rozmece ľud s vojvodom, ktorý príde, a koniec jeho bude skazenie.“ To jest: od toho času čo vyjde rozkaz vystaviť Jeruzalem až po začiatok verejného účinkovania Ježišovho uplynie šesdesiat deväť ročných týždňov, t. j. 483 rokov. V sedemdesiatom týždni bude Kristus zabitý.

Ezechiel. V zajatí babylonskom súčasne s Danielom žil prorok Ezechiel. Kým Daniel účinkoval na kráľovskom dvore, zatiaľ Ezechiel pôsobil medzi ľuďmi. Shromažďoval okolo seba ľud, vyučoval ho pravdám náboženským a napomínal k pokániu. Tešil Židov, zarmútených nad stratou slobody a svojej vlasti. Predpovedal koniec zajatia a návrat do vlasti. Prorokoval tiež aj o príchode zaslúbeného Mesiáša a o sláve budúceho Jeruzalema.

Ezechiel.

§ 39. Návrat Židov zo zajatia babylonského.

2. Par. 36., 1. Esdr. 1—8.

Židia sedemdesiat rokov boli v zajatí babylonskom (606—536), ako to bol predpovedal prorok Jeremiáš. Tento ťažký trest priviedol ich k pokániu; navrátili sa k Bohu a zošklivilo sa im modlárstvo. Túžili po svojej vlasti a žiadali si, aby znovu mohli prinášať obety Pánu Bohu v jeho chráme.

Vtedy kráľ perský Cyrus, akoby na božský pokyn, dovolil Židom vrátiť sa do svojej vlasti a vystaviť znovu kostol v Jeruzaleme. Vydal im aj posvätné nádoby, ktoré bol Nabuchodonozor odniesol z chrámu. A tak okolo 42.000 Židov navrátilo sa do Judska pod vedením Zorobabela, kniežaťa z rodu Dávidovho (r. 536).

Cyrus dovoľí
Ľ
1 om,

Hneď po svojom príchode do vlasti začali stavať nový chrám na rumoch niekdajšieho slávneho chrámu. Ale chrám tento nebol tak nádherný, ako predošlý, a preto sa

Nový chrám,

mnohí starci nad tým zarmucovali. Ale prorok Aggeus ich tešil slovami: „Ešte máličko... a veľká bude sláva domu tohoto posledného viac, ako toho prvého, a dám pokoj na tomto mieste, hovorí Pán zástupov." (Ag. 2., 5—10.)

Prorok
Záchariáš.

Súčasne prorok Zachariáš zvestuje slávny vchod Kristov do Jeruzalema: „Plesaj dcéra sionská, vesel sa dcéra jeruzalemská: Hľa, tvoj kráľ príde, tebe spravodlivý a spasiteľ; on je chudobný a sediaci na oslici." (Zach. 9, 9.)

Ezdráš a
Nehemiáš.

O sedemdesiat rokov neskoršie (r. 466 pr. Kr.) sa navrátila druhá čiastka zajatých Židov pod vedením kňaza Ezdráša. Kráľ perský Artaxerxes I. im dovolil znovu vystaviť múry a hradby okolo Jeruzalema. (V roku 458. Od tohoto roku sa počítajú Danielom predpovedané ročné týždne.) Židia pod vedením Nehemiášom dali sa do práce. Ale im v tom prekážali Samaritáni. Preto jedna čiastka mužov strážiła hranice a odrážala útoky nepriateľské, a druhá čiastka stavala hradby. Keď bolo všetko dostavané, shromaždil sa ľud v Jeruzaleme na slávnosť stánkov. Kňaz Ezdráš prečítal zákon boží, ľud počúval jeho slová, uznával svoje viny a hriechy otcov, obnovil smluvu s Bohom a prinášal Pánu Bohu hojné obety.

V novom chráme už nebola archa úmluvy. Od tých čias, ako ju bol prorok Jeremiáš zachránil zo Šalamúnovho chrámu a skryl, nikto ju nemohol viac nájsť.

Prorok
Malachiáš.

V tomto čase účinkoval posledný z prorokov, Malachiáš. Dôležité je jeho proroctvo o obete Nového zákona, ktorú ustanoví Spasiteľ. „Od východu slnca až na západ veľké je meno moje medzi národmi, a na každom mieste prinášajú mi temian a obetujú obetu čistú." (Mal. 1, 10.)

Pravidlá
múdrosti.

* Pravidlá múdrosti. Aby Židia, ktorí sa navrátili zo zajatia do vlasti, aj naďalej zotrvali na ceste spravodlivosti, Jezus, syn Siračov napísal pre nich pravidlá múdrosti.

Z nich najvýznamnejšie sú:

— Prameň múdrosti je slovo Boha na výsosti, a jeho cesty sú prikázania večné.

— Synu! Utekaj pred hriechom, ako pred hadom: lebo keď sa mu priblížiš, uštipne ťa.

— Synu! Všimaj si času a chráň sa zlého.

— Nehovor: zhrešil som a čo zlého sa mi prihodilo? Lebo Boh je shovievavý odplatiteľ.

— Prosbe súženého neodopieraj a neodvracaj svojej tvári od úbohého.

— Jestli hľadáš priateľa, v skúšaní ho hľadaj a neľahko mu ver. Lebo niektorý býva priateľom, dokiaľ z toho úžitok má, ale v deň súženia nezotrvá.

— Požehnanie otcov utvrzuje domy synov, ale kliatba matkina vyvracia ich zo základov.

— Kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom; a kto dotýka sa smoly, zamaže sa.

*§ 40. Ponížená Ester.

Est. 1—16.

Mnohí zo Židov nevrátili sa do vlasti, ale aj naďalej ostali v Babylone, lebo kráľovia perskí, pod právomoc ktorých sa dostal Babylon, nakladali s nimi mierne, tak že si mnohí zadovážili pekný majetok. Medzi nimi bol aj nábožný a bohabojný muž Mardocheus a jeho chovanica Ester, dcéra jeho nebohého brata. Perský kráľ Asvér obľúbil si krásnu, ctnostnú a poníženú Esteru a učinil ju kráľovnou. Mardocheus často prichádzal do kráľovského paláca, aby videl ako sa Estere vodi.

Ester
kráľovná,

Raz dvaja kráľovskí komorníci sa sprisahali proti kráľovi a chceli ho zavraždiť. O tom sa dozvedel Mardocheus; oznámil to Estere a tá to oznámila kráľovi. Záležitosť bola vyšetrená, komorníci boli usvedčení a popravení. Celý tento prípad bol zapísaný do krajinského pamätníka.

Mardocheus
spr^o sa hanie

Onedlho povýšil kráľ za najvyššieho hodnostára v ríši istého Amanu. Všetci kráľovskí služobníci kľaňali sa tomuto pyšnému človekovi, na kolená padali pred ním, ale Mardocheus to učiniť nechcel. Preto Aman zanevrel na Mardochea a spolu i na všetkých Židov. Obvinil ich u kráľa, že majú svoje vlastné zákony a preto že nezachovávali nariadenia kráľovské. Nahovoril kráľa, aby vydal rozkaz, aby jedného dňa v celej ríši všetci Židia boli porazení a ich majetok zhabaný. Keď sa to dozvede! Mardocheus, veľmi sa zarmútil a tiež aj medzi ostatnými Židmi nastal veľký plač. Mardocheus prosil Esteru, aby orodovala u kráľa za všetkých Židov.

Aman.

V Perskej ríši bol vynesenej zákon, že ku kráľovi nikto nesmel vstúpiť bez predvolania. Kto vstúpil bez zavedenia, zaraz bol usmrtený, len vtedy nie, ak mu kráľ na znak milosti podal kráľovskú berlu.

Ester modlila sa a postila tri dni. Potom odela sa do kráľovského rúcha a predstúpila pred kráľa. Kráľ práve sedel na tróne a hnevliivo pozrel na Esteru. Ona skoro zamdlela od ľaknutia. Vtedy kráľ sostúpil s trónu, podal jej kráľovskú berlu a riekol jej: „Neboj sa, Ester, nezomrieš: lebo tento zákon je pre všetkých iných ustanove-

Ester u kráľa_

ný, ale nie pre teba. Čo chceš? Aká je tvoja prosba?" Ona odpovedala: „Jestli sa ľúbi kráľovi, prosím, aby si prišiel dnes ku mne aj s Amanom na hostinu, ktorú som pripravila.“

Kráľ aj s Amanom prišli na hostinu. Ale Estera ešte sa bála predniesť svoju žiadosť, a preto ho prosila, aby aj na druhý deň prišiel na hostinu, že mu potom oznámi svoju žiadosť. Kráľ to prisľúbil.

Mardochea

V tú noc kráľ nevedel spať, dal si teda čítať z kráľovského pamätníka. Keď prišli na to miesto, kde bolo opísané, ako odhalil Mardocheus sprisahanie proti kráľovi, kráľ sa pýtal: „Akú česť a odplatu dostal Mardocheus za túto vernosť?" Služobníci odpovedali: „Zhola nijakej odmeny nedostal." Ráno dal kráľ zavolať Amana a riekol mu: „Čo sa má urobiť mužovi, ktorého kráľ žiada uctiť?" Aman si myslel, že kráľ jeho chce uctiť, preto odpovedal: „Človek, ktorého chce kráľ uctiť, nech sa oblečie do kráľovských šiat, a posadí na koňa, na ktorom jazdíva kráľ, a dostane na hlavu korunu kráľovskú, a prvý z kráľovských kniežat, idúc po ulici mesta pred nim, nech volá: Takto bude poctený, koho kráľ uctiť chce." Riekol mu kráľ: „Id a učiň všetko Mardocheovi, čo si povedal.“

Ester primlúva
Va národ^{SVo}

Aman s veľkou nevoľou vyplnil rozkaz kráľov. Keď prišiel čas hostiny, kráľ aj s Amanom dostavili sa k Ester. Po hostine pýtal sa kráľ: „Aká je tvoja žiadosť, Ester?" Ona odpovedala: „Jestliže som našla milosť v твоich očiach, ó kráľu, a jestliže sa ti ľúbi, daruj mi môj život, o ktorý žiadam, a môj ľud, za ktorý prosím. Lebo ja i môj ľud vydani sme, aby sme boli sotrení, a aby sme zahynuli." Kráľ sa pýtal: „Kto je to, že by sa opovážil to urobiť?" Ester odpovedala: „Protivník a nepriateľ náš najhorší je tento Aman.“

Smrť

Amanova.

Aman zblednul, kráľ však spomenul si na jeho úklad^{pr} židom: nahneval sa na neho a dal ho obesiť na tú istú šibenicu, ktorú Aman bol už pripravil pre Mardochea.

Ešte toho istého dňa povýšil kráľ Mardochea na hodnosť Amanovu a rozkaz na vyvraždenie Židov dal odvolať a zrušiť.

Všetci Židia sa radovali a ďakovali Bohu; že takto boli zachránení od smrti.

Na pamiatku tohoto svojho zachránenia slávia Židia sviatok lósov (Purim), lebo lósom bol určený deň, kedy mali byť vyvraždení. Toho dňa je v synagógach čítaná kniha Ester, aby si pripomenuli Židia túto udalosť.

Ester predobrazovala prebi. P. Máriu:

Ester

1. bola vyňatá zpod všeobecného zákona smrti;
2. pre svoju krásu a skromnosť stala sa kráľovnou;
3. primlúvala sa u kráľa za svoj ľud;
4. bola zvelebovaná od celého národa židovského.

Panna Maria

1. bola vyňatá zpod všeobecného zákona hriechu dedičného;
2. pre svoje ctnosti učinená bola kráľovnou nebies;
3. primlúva sa u Pána Boha za svojich verných;
4. je zvelebovaná od všetkých krestanov-katolíkov.

Ester pred*
obrazom Pans
ny Márie.

Poučenie. Amanovi vyplnilo sa príslovie: „Kto druhému jamu kope, sám do nej padá.“ Nepomlúvajme bližneho pred predstavenými, nežiadajme zlo svojím bližným a nebuďme pomstliví ako Aman, aby sa vyššie spomenuté príslovie nevyplnilo na nás.

41. Prenasledovanie Židov.

I. a II. kniha Machab.

Po zajatí babylonskom Židia za nejaký čas verne slúžili Bohu, a preto sa im dobre viedlo. Neskoršie však znovu sa odvrátili od Boha, a preto znovu prišlo na nich súženie. Dejiny Židov
P^o babylon*
m za;at1,

Macedonský kráľ Alexander veľký v r. 333 zaujal ríšu Perskú a podmanil aj Judsko. Židom dovolil, aby žili v pokoji dľa svojich zákonov. Ale po smrti Alexandra Veľkého rozpadla sa jeho ríša a Palestína pripadla z počiatku pod nadvládu Egypta (v rokoch 320—198) a neskoršie sa dostala pod vládu syrských kráľov (v rokoch 198—142).

Za vlády egyptskej (Ptolomeov) mnoho Židov bolo zčiasťky odvedených a zčiasťky sa vysťahovalo do Egypta, hlavne do Alexandrie. Tu sa im dobre vodilo. Mali svoje školy, synagógy a podľa jeruzalemského vzoru i svoju veľradu. Aj na kráľovskom dvore dosiahli vysokých hodností. Židia pod
vládou
egyptskou,

Pre Židov egyptských, ktorí zväčša po grécky hovorili, boly v tomto čase prekladané knihy Písma sv. Starého zákona do gréckeho jazyka. Preklad tento bol zhotovený v Alexandrii od sedemdesiatych prekladateľov.

Keď sa, neskoršie Palestína dostala pod nadvládu syrských Seleucidov, nastaly pre Židov znovu ťažké časy.

Zpomedzi syrských kráľov najkrutejšie zachádzal so Židmi Antioch IV. V celej svojej ríši chcel mať jednotnú vieru, t. j. pohanskú, a preto zakázal Židom zachovávať zákon Mojžišov a silou-mocou snažil sa ich priviesť k pohanstvu. Všade, staval pohanské chrámy a nútil Židov, aby sa klaňali pohanským modlám a jedli bravčové mäso, ktoré im zákon Mojžišov zakazoval požívať. Ktorí ne- vláda sýrska.
Antioch IV.

uposlúchli jeho rozkazu, tých dal mučiť a usmrtiť. Vtedy mnohí Židia z bojzlivosti prestúpili zákon boží, klaňali sa modlám a jedli zo zakázaného mäsa. Iní to však nechceli urobiť a radšej podstúpili najstrašnejšie muky, ba radšej i život svoj obetovali, nežli by boli prestúpili zákon boží.

Požívanie bravčového mäsa bolo zákonom Mojžišovým prísne zakázané. Na východe, kde panujú veľké horúčosti, je požívanie tučného mäsa zdraviu nebezpečné.

Eleazar.

Medzi hrdinskými mučeníkmi bol aj 90-ročný starac menom Eleazar. Nútili ho, aby jedol zo zakázaného mäsa. Keď to nechcel urobiť, bol ukrutne mučený. Vtedy niektorí jeho priatelia z ľútosti nad ním chceli mu priniesť dovolené mäso, aby sa zdalo, že je zo zakázaného mäsa. Ale on ani k tomu nechcel privoliť a radšej podstúpil mučennícku smrť, než aby zákon boží bol prestúpil.

Bratia
Machabejskí.

Medzi hrdinskými vierovyznavačmi bola aj jedna matka, zvaná machabejská, so svojimi siedmimi synmi. Boli predvedení pred ukrutného kráľa. Antioch ich chcel donútiť k prestúpeniu zákona božieho. Ale najstarší syn riekol kráľovi: „Hotoví sme radšej zomrieť, ako zákon boží prestúpiť.“ Vtedy rozhnevaný kráľ dal ho mučiť pred očami ostatných bratov a matky: dal mu vyrezať jazyk, stiahol kožu s hlavy, odťal od zhybov ruky a nohy a konečne na ohni upieť. Myslel si, že týmto odstraší ostatných bratov. Ale tí sa vzájomne posmeľovali a jeden po druhom boli mučení a usmrtení.

Najmladší
brat.

Keď prišiel rad na najmladšieho, Antioch mu pod prísahou sľuboval, že ho učiní bohatým, len aby odstúpil od svojej viery. A keď to mladík neohrozene odmietol, kráľ oslovil matku, aby šetrila život svojho najmladšieho syna a nahovorila ho k prestúpeniu zákona božieho. Ona však posmeľovala svojho syna slovami: „Syn môj, pozri na nebo a na zem a na všetko čo je v nich, a poznaj, že to stvoril Boh z ničoho: preto neboj sa tohoto kata, ale buď hodným spoločníkom bratov svojich a prijmi smrť!“ Vtedy mladík riekol kráľovi: „Neposlúchnem rozkazu kráľovho, ale poslúchnem prikázanie božie.“ Vtedy ho rozúrený kráľ dal čo najukrutnejšie mučiť a usmrtiť. Naposledy podobným spôsobom bola usmrtená aj matka.

Eleazar a bratia machabejskí radšej podstúpili mučennícku smrť, ako by boli odstúpili od svojej viery. Svojou hrdinskou smrťou na veky ostanú vzorom stálosti vo viere.

§ 42. Boje Machabejcov za samostatnosť.

I. a II. kniha Machab.

Kráľ Antioch IV., ukrutný prenasledovateľ Židov, sľuboval židovskému kňazovi Matiašovi veľké bohatstvo a slávu, ak odstúpi od svojej viery. Ale on to odoprel urobiť a so svojimi piatimi synmi utiekol do hôr. A mnohí zo Židov, ktorí horlili za zákon boží, pridružili sa k nim. Tu sa ozbrojili a z hôr robili časté výpady proti nepriateľovi. Matatiáš hrdinsky bojoval proti pohanom, rúcal im oltáre a modly.

Matatiáš.

Keď umieral, napomínal svojich synov, aby vytrvali v hájení zákona božieho, a za vodcu ustanovil svojho udatného syna Judáša.

Judáš po smrti otcovej tak udatne bojoval proti pohanom, že ho pomenovali Machabeom, t. j. kladivom.

v J^u<*ää
Machabejský.

Meno toto prešlo na jeho potomkov a na všetkých jeho prívržencov, ktorí povstali na ochranu vlasti a náboženstva.

Judáš Machabejský s pomocou božou v mnohých bitkách premohol nepriateľov, vydobyl krajinu od nich a konečne zaujal mesto Jeruzalem. Dal rozboriť chrám pohanský, srúcať modly, vyčistil pohannými zneuctený chrám boží, postavil oltár a priniesol Pánu Bohu obety zápalné. Takto obnovil služby božie. Potom aj so svojimi vernými opevnil hradby mesta Jeruzalema, aby sa mohli úspešnejšie brániť proti nepriateľom.

Keď sa to dozvedel Antioch, ponáhlal sa so silným vojskom do Judska, aby pokoril Židov. Ale na ceste zastihol ho trest boží. Spadol s voza, veľmi sa poranil a k tomu upadol do ťažkej choroby. Vtedy poznal svoju krutosť, sľuboval polepšenie, ale už bolo neskoro. Biedne zahynul.

Smrť
Antiocha lv_

Judáš udatne bojoval aj proti nástupcom Antiochovým. V mnohých bitkách porazil ich vojská. Raz v jednej bitke padlo aj mnoho Židov. Keď ich pochovávali, našli u nich obetné dary pohanské, ktoré brať bolo Židom zakázané. Z toho všetci poznali, že ich zahynutie v boji bolo trestom od Boha, a prosili Pána, aby im tento hriech odpustil. Judáš učinil sbierku a 12.000 drachiem* striebra poslal do Jeruzalema, aby boli konané obety za padlých vojakov, lebo „svätá a spasiteľná myšlienka je modliť sa za mŕtvych, aby od hriechov oslobodení boli.“ (II. Mach. 12, 46.)

Modlitba za
mŕtvych_

6 h' sW^vH&V/mi. (9 UyWA, fä

l' /JLoAJ, l l o

Z tohoto miesta Písma sv. vysvitá, že niektoré hriechy — všedné — i po smrti môžu byť odpustené, t. j. že je očisťec, kde duše zomrelých trpia za svoje viny. Modlitby a obety za zomrelých sú ich dušiam osožné a nimi ich utrpenie v očisťci býva skrátene.

Konečne v jednej bitke zomrel i Judáš hrdinskou smrťou. Po jeho smrti za samostatnosť národa ďalej bojovali jeho bratia Jonatáš a Šimon. Krajina na čas tešila sa pokoju a blahobytu. Asi za 100 rokov udržala svoju samostatnosť pod panovaním kniežat z rodu Machabejcov.

Ale neskoršie povstaly medzi ich potomkami spory o trón a vnútorné krvavé boje. Za týchto bojov jednotlivci volali na pomoc proti svojim protivníkom svetovládnych Rimanov. Rimania aj prišli s veľkým vojskom a vtiahli do Jeruzalema. Potom zaujali celú krajinu a podrobili ju svojemu panstvu. Za židovského kráľa ustanovili cudzinca Herodesa Idumejského, ktorý kruto vládol nad Židmi. (37 r. pr. Kr.)

Takto Židovská krajina úplne stratila svoju samostatnosť, berla kráľovská bola odňatá od Judu a jeho potomkov, a prešla na cudzincov. Dľa proroctva Jakubovho nadišiel čas, keď mal na svet prísť prislúbený Mesiáš.

Boje Machabejcov za zákon boží a za svoj národ nech nás povzbudzujú k horlivosti za svoju vieru a nech nás učia obetavej láske k vlasti a k svojmu národu.

Poučenie. Kým Židia zachovávali zákony božie a boli svorní i jednotní, dobre sa im vodilo; udržali samostatnosť svojej vlasti. Ale náhle sa odvrátili od zákona božieho a nesvornosť zavládla medzi nimi, utratili svoju národnú samostatnosť. Viera, dobré mravy, pracovitosť a svornosť sú najbezpečnejšími zárukami budúcnosti národa a štátu.

* § 43. Túžba ľudstva po Vykupiteľovi.

Túžba po Mesiášovi u
• Židia. Pred narodením Ježiša Krista Židia boli jediným národom, ktorý ctí pravého Boha. Ako nám dejiny Starého zákona svedčia, Boh zvláštnym spôsobom sa staral o tento národ, dával mu vodcov, slávnych kráľov a v ťažkých chvíľach utrpenia posielal mu prorokov, ktorí ho udržiavali v pravej viere a tešili nádejou na budúceho Mesiáša. Práve z predpovedí prorokov mohol poznať národ židovský, že sa už priblížil čas príchodu Mesiášovho. Berla bola odňatá od potomkov Judových a ku koncu sa chýlilo obdobie prorokom Danielom predpovedané. Národ stenal pod cudzím jarmom, mravne a nábožensky upádal. V týchto ťažkých časoch zbožní Izraeliti obracali zrak svoj k nebesiam, túžobne volali po Mesiášovi, od ktorého očakávali pomoc. Niektorí ovšem

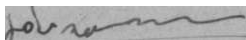
čakali ho ako mocného panovníka, ktorý obnoví slávnu ríšu Dávidovu; lež boli aj takí, ktorí túžili po Mesiášovi ako po učiteľovi božskej pravdy, ktorý vyslobodí ľudstvo od bludu a hriechu a prinesie spásu celému svetu.

Pohania. Stav pohanstva bol v čase príchodu Kristovho tiež veľmi biedny. Sami robili posmech zo svojich pohanských bohov, ktorých ešte aj hriechami uctievali. Nevera a nemravnosť zúplna presiakla verejný a rodinný život. Veľká časť ľudstva bola pozbavená všetkých ľudských práv (nachodila sa v otroctve). Otroci a chudobní neboli považovaní za ľudí, s nimi mohol ich pán podľa svojej vôle nakladať. Ale boháči žili v hojnosti a kruto zachádzali so svojimi poddanými a otrokmi. Neznali lásky k bližnému. Rodinný život bol celkom rozvrátený. Ženy nemali nijakých práv. Rodičia beztrešne márnili chromé, im nepohodlné deti a deti v dospelosti nectily svojich rodičov a s nimi kruto zachádzali.

Nie div, že aj medzi pohanmi u ľudí šľachetnejšieho smýšľania zavládla všeobecná túžba po božskom učiteľovi, ktorý by ľudstvo pred úplným mravným úpadkom zachránil a povzniesol.

Keď takto očakávanie Spasiteľa a volanie po ňom stalo sa všeobecným, v tejto plnosti času soslal Boh svojho Syna, aby svetu priniesol vykúpenie a spásu. Tým Vykupiteľom a Spasiteľom sveta bol

Ježiš Kristus.

Stav
pohanstva —

T. úfba po
„
pohanov,

ň r (/ o - i) —.

t

Časť druhá. NOVÝ ZÁKON.

Úvod.

* § 1. Palestína za časov Kristových.

Stav zemepisný. Krajina táto sa spomína pod rozličnými menami. Najstaršie jej pomenovanie bolo „Kanaan“, ktoré pochádza od jej praobyvateľov. Židia ju menovali „zemou Zaslúbenou“, lebo ju Boh zaslúbil Abrahámovi a jeho potomkom. Rimania ju pomenovali Palestínou; toto pomenovanie pochádza od Filištincov, ktorí voľakedy obývali jednu časťku tejto zeme. Kresťania ju všeobecne volajú „zemou Svätou“, lebo bola javiskom účinkovania a utrpenia Ježiša Krista.

Pomenovanie.

Palestína leží v Malej Ázii. Jej hranice sú: od severu Libanonské pohorie, od východu pustatiny Syrskej, od juhu pustatiny Arabskej a od západu Stredozemné more. Rozprestiera sa asi na 59.000 km².

Hranice.

Palestína je veľmi hornatá. Významnejšie hory sú:

Horopis.

1. Pohorie Libanonu a Antilibanonu na severnej hranici. Tu je najvyššia hora Hermon. Odtiaľto dopravoval kráľ Šalamún drevo cedrové ku stavbe chrámu.
2. Karmel vypína sa medzi Stredozemným morom a jazerom Qenezaretským. Tu priniesol Bohu obeť prorok Eliáš.
3. Tábor, na ktorom sa Ježiš premenil pred svojimi apoštolmi.
4. Hora Blahoslavenství, na ktorej mal Ježiš svoju známu reč.
5. Qarizim, kde mali Samaritáni svoj chrám.
6. Hora Olivetská, kde sa započalo utrpenie Pánovo; tiež odtiaľ vstúpil Ježiš na nebesá.
7. Hora Kalvária, kde bol Ježiš Kristus ukrižovaný.

8. Za Jordánom významnejšia hora je Nebo, z ktorej je krásny výhľad na údolie jordánske.
- Vodopis. Jediná väčšia rieka Palestíny je Jordán. Vyviera v Antilibanone, preteká cez jazero Qenezaretské. Jazero Qenezaretské alebo more Tiberiatské je dlhé 20 km, široké 11 km, hĺbka je 150—250 m. Jazero toto je bohaté na ryby. Na pobreží jeho sa rád zdržiaval Ježiš Kristus a učinil tam mnoho zázrakov. Jordán vteká do Mrtvého mora, ktoré je dlhé 76 km, široké 16—17 km. Voda je presiaknutá soľou a syrou, a preto v nej nijaký živočích nevyžije. Menším prítokom Jordánu je Karit, kde sa zdržoval prorok Eliáš.
- Podnebie. Podnebie krajiny je mierne. Leto býva suché bez dažďov a len hojné rosy ovlažujú zem. V zime trvajú dažde niekoľko týždňov. Sneh padá len zriedka na pohorí Libanone.
- Úrodnosť zeme. Palestína bola za starodávna krajina veľmi úrodná; volali ju „zemou tekúcou medom a mliekom“. Rodí sa tam obilie, znamenité hrozno a rozličné druhy južného ovocia. V neskoršej dobe bolo roľníctvo zanedbávané, ale za našich časov židovskí kolonisti venujú mu väčšiu pozornosť.
- Obyvateľstvo. Krajina táto mala za časov Kristových okolo 2 a pol milióna obyvateľov, zväčša Židov. Za starodávna hovorili Zidia hebrejsky, ale za časov Kristových prevládala reč aramejská a čiastočne grécka. Teraz má Palestína obyvateľov niečo vyše 800.000. Z nich je 570.000 mohamedánov (Turkov a Arabov), 150.000 Židov, 80.000 kresťanov (v tom počte okolo 20.000 katolíkov) a niekoľko tisíc iného vierovyznania.
- Rozdelenie. Palestína bola od Rimanov rozdelená na štyri kraje, čiže provincie: na Qalileu, Samariu, Judeu a Pereu. Prvé tri kraje tvorily Predjordánsko a štvrtá Zajordánsko. Každú spravoval cisársky námestník, rodom obyčajne Riman.
- Galilea. a) Galilea bola severná čiastka Palestíny. Odtiaľto pochádzala väčšina učeníkov Ježišových; on sám sa v tomto kraji rád zdržiaval a preto sa menoval aj „Galilejským“. Galilejskí Zidia mali zvláštne nárečie. Významnejšie mestá v Galileji sú: pri jazere Genezaretskom Kafarnaum, Betsaida, Magdala a Tiberias; v prostred zeme Kána, Nazaret a Naim.
- Samaria. b) Samaria bolo prostredná a najmenšia provincia v Predjordánsku. Jej obyvateľstvo bolo miešanina Izraelitov a pohanov (Samaritáni), a preto sa judskí Zidia

s nimi nestýkali. Dôležitejšie mestá tejto provincie boli: Samaria, Sichem, Silo, Betulia a Bethel. Blízo Sichema bola studňa Jakubova.

c) Judea sa rozprestierala na južnej čiasťke Predjordanánska. V tomto kraji sa zachovalý židovské tradície najčistejšie a preto sa tamojší Židia vyvyšovali nad ostatných. Tu bolo hlavné mesto celej krajiny Židovskej, Jeruzalem. Jeruzalem bol strediskom náboženského, kultúrneho a politického života. Iné pamätné mestá sú: na východ od Jeruzalema Betfage, Betania, Jericho; na juh Betlehem a Hebron; na západ Emaus, Joppe a na sever Cezarea Primorská.

Judea.

d) Perea tvorila kraj Zajordanánsky. Obyvateľstvo mala väčšinou pohanské. Významnejšie mestá sú: Cezarea Filipova, Damašek, Pella a pevnosť Macherus, kde bol svätý Ján Krstiteľ väznený. Tu bolo aj územie gréckych koloniálnych miest, takzvané Dekapolis.

Perea.

Pomery politické. Za časov Kristových Palestína nebola krajinou samostatnou, lež bola poddaná Rimanom, V roku 37 pr. Kr. Rimania ustanovili za židovského kráľa Herodesa Idumejského. Ten dal základ dynastie herodianskej, ktorá dlhú dobu panovala nad Židovskou krajinou. Niektorí Židia boli prívržencami tejto dynastie, a preto sa menovali herodiáni. Ale väčšia časťka národa ťažko niesla cudzie panstvo, nenávidela Rimanov a hlavne z tejto príčiny očakávala takého Mesiáša, ktorý by ich oslobodil zpod jarma rímskeho a učinil zasa samostatným národom.

Palestína pod vládou*

Stav náboženský. V náboženskom živote sa u Židov za časov Kristových javil tiež veľký úpadok.

V čele náboženského života stál hlavný kňaz. Úrad hlavného kňaza bol dedičný v rode machabejskom; ale keď Herodes rod tento dal vyvraždiť, na tento úrad pod vlivom rímskym často sa dostávali nehodní ľudia. Hlavnému kňazovi pomáhali kňazi. Títo boli od doby Dávidovej rozdelení do 24 tried a jednotlivé triedy týždenne striedavo konaly bohoslužby. Predstavení kňazských tried sa menovali kniežatá kňazské.

Kňažstvo,

Okrem kňazov boli aj zákonníci, čiže učitelia zákona.

Títo vzdelávali sa vo vykladaní Písma sv. a najmä zákona Mojžišovho. V 30. roku veku svojho mohol každý verejne vystúpiť a ľud vyučovať.

Najvyššou náboženskou a súdobnou inštanciou u Židov bola veľrada, synedrium zvaná. Predsedal v nej hlavný kňaz a jej členovia boli: bývalí hlavní kňazi, kniežatá

Veľrada.

kňazské, zákonníci a starší z Ľudu. Počet všetkých členov bol 71. Rada táto súdila vo vážnejších veciach, ale na smrť odsúdiť mohla len s dovolením cisárskeho námestníka. Veľrade boly podriadené menšie súdy v rozličných mestách. Najnižším súdom bol rozhodčí súd.

Synagógy. Strediskom náboženského života bol u Židov chrám v Jeruzaleme. Tu sa konávaly obety a odbavovali služby božie. Ale pre veľkú vzdialenosť z rozličných miest krajiny ťažko bolo mnohým Židom sem sa dostať, a preto, aby bez spoločných bohoslužieb nemuseli celkom zostať, zriadili si v mnohých mestách modlitebný, takzvané synagógy. Tu sa schádzali v sobotný deň a sviatok na spoločné modlitby. Tu bolo čítané a vysvetľované aj Písmo sv., ale obety sa v nich nesmeli konať.

V styku s pohanmi mizla medzi Židmi aj pravá zbožnosť a dobré mravy. Rozdelení boli na niekoľko náboženských tried, ktoré navzájom bojovaly proti sebe. Vedúce triedy boly: farizeji, sadduceji a essenii.

Farizeji. Farizeji (= oddelení) meno majú odtiaľ, že sa oddelovali nielen od pohanov, ale aj od obecného Ľudu židovského. Na vonok úzkostlivo zachovávali zákon Mojžišov, pred Ľudmi ukazovali sa svätuškármii a rozhlasovali svoje dobré skutky, ale v duchu svojom boli podlí. Keď im Ježiš Kristus vytýkal ich falošnosť (menoval ich pokrytcami), stali sa jeho veľkými nepriateľmi.

Sadduceji. Sadduceji boli prívržencami grécko-rímskej kultúry a následkom čulých stykov s pohanmi skoro úplne sa spohanštili. Popierali božiu prozreteľnosť a neverili v zmŕtvých vstanie tela a nesmrteľnosť duše. Ich heslom bolo: „Čím viac užiť na zemi.“

Esseni. Essenii žili na západ od Mŕtveho mora. Zavrhovali súkromný majetok a verejné bohoslužby. Ich viera bola presiaknutá mnohými pohanskými poverami.

Nie div, že pod vodcovstvom týchto tried aj Ľud nábožensky a mravne stále upádal. A keď prišiel Ježiš Kristus, aby ich duševne a mravne pozdvihol, práve vedúci činitelia neuznali ho za prisľúbeného Mesiáša a pod ich vlivom väčšina národa židovského ním opovrhla.

A) Skrytý život Ježiša Krista.

§ 2. Anjel zvestuje narodenie sv. Jána* Krstiteľa a narodenie Ježiša Krista.

Luk. 1, 5—38.

Anjel zvestuje narodenie sv. Jána Krstiteľa. Boh skrze prorokov Izaiáša a Malachiáša predpovedal, že

pred príchodom Vykupiteľovým narodí sa muž, ktorý pripraví ľud na jeho príchod. „Hľa, ja posielam posla svojho, aby pripravil cestu pred tvárou mojou.“ (Mal. 3, 1.) Týmto poslom, ktorý pripravoval ľud na príchod Vykupiteľov, bol sv. Ján Krstiteľ.

Sv. Ján Krstiteľ bol synom nábožného kňaza Zachariása a Alžbety. Zachariáš a jeho manželka Alžbeta žili za časov kráľa Herodesa v malej dedine neďaleko Jeruzalema. Boli spravodliví pred Bohom a verne zachovávali jeho prikázania. Nemali dietok, čo ich veľmi zarmucovalo. Preto často sa modlievali k Bohu, aby ich požehnal dieťaťom.

Zachariáš a Alžbeta.

Raz, keď Zachariáš prinášal obeť vo svätyni jeruzalemského chrámu, zjavil sa mu anjel Pána. Zachariáš sa žľakol, ale anjel mu riekol: „Neboj sa, Zachariáš. lebo vyslyšaná je tvoja modlitba: Alžbeta, tvoja manželka porodí ti syna a nazveš mu meno Ján. I budeš mať radosť a mnohí sa budú radovať z jeho narodenia. Bude totižto veľkým v očiach Pánových, vína a liehoviny piť nebude, a ešte v živote svojej matky naplnený bude Duchom svätým, a mnohých zo synov Izraelových obráti k Pánu Bohu.“ Zachariáš nedôverčivo sa opýtal: „Po čom to mám poznať?“ Anjel odpovedal: „Ja som Gabriel, ktorý stojím píed Bohom a poslaný som toto ti zvestovať. A hľa, budeš nemý a nebudeš môcť hovoriť až po ten deň, keď sa to stane, preto že si neuveril mojim slovám.“ Potom anjel zmiznul.

Anjel Gabriel.

Ľud očakával Zachariáša a divil sa, že tak dlho mešká vo svätyni. Konečne Zachariáš vyšiel, ale nemohol k ľudu prehovoriť. Znakmi dal shromaždeným na javo, že mal videnie. A keď sa skončila doba jeho služby, vrátil sa do domu svojho a očakával vyplnenie toho, čo priľúbil anjel.

Zachariáš

Mesto judské v horách, kde býval Zachariáš je dľa ústneho podania malá dedina zvaná „Sv. Ján v horách“. Leží 7 km na juhozápad od Jeruzalema. Na tom mieste, kde stál dom Zachariášov, v ktorom sa narodil sv. Ján Krstiteľ, je dnes vystavený kostol a kláštor františkánsky.

Zvestovanie narodenia Ježišovho. V tom istom čase v Nazarete v malom galilejskom mestečku, žila bohabojná panna, menom Maria. Bola zasnúbená Jozefovi, nábožnému tesárovi. Obidvaja pochádzali z rodu Dávidovho.

Maria.

O šesť mesiacov po videní Zachariášovom poslal k nej Boh anjela Gabriela. Panna Maria bola práve v modlitbe zahrúžená, keď sa jej zjavil anjel a pozdravil ju:

Zjaví sa jej anjel.

„Zdravas' milosti plná; Pán s tebou, požehnaná ty medzi ženami." Panna Maria sa zľakla, ale anjel ďalej hovoril: „Neboj sa, Maria, lebo si našla milosť u Boha; hľa, počneš v živote a porodíš syna a nazveš ho menom Ježiš. Ten bude veľký a synom Najvyššieho volať sa bude: a bude kráľovať v dome Jakubovom na veky a kráľovstvu jeho nebude konca." Panna Maria zadivene sa opýtala anjela: „Ako sa to stane?" Anjel odpovedal: „Duch svätý sostúpi na teba a sila Najvyššieho zatieni ťa. A preto i to sväté, čo sa z teba narodí, volať sa bude Synom božím." Nato riekla Maria: „Ajhľa dievka Pánova; nech sa mi stane podľa tvojho slova!"

Potom anjel zmiznul a Panna Maria ďakovala Pánu Bohu za milosť, že ju vyvolil za matku Vykupiteľovu.

Jozefovi³⁵

Neskoršie sa zjavil anjel Pána aj Jozefovi a zvestoval mu, že Maria mocou Ducha svätého porodí syna, ktorého má nazvať Ježišom (Spasiteľom), lebo vyslobodí ľud svoj od hriechov.

Pamiatku anjelského zvestovania slávime 25. marca. Udalosť túto si pripomíname aj vtedy, keď sa modlíme „Anjel Pána".

Anjel pomenoval Pannu Máriu milosti plnou. Tento pozdrav svedčí, že Panna Maria bola zachránená od každého hriechu tak osobného ako aj dedičného. P. Maria je tá panna, o ktorej hovorí prorok Izaiáš: „Hľa panna počne a porodí syna a nazvané bude jeho meno Emanuel." (Iz. 7. 14.)

Poučenie. Panna Maria ochotne sa podrobila vôli božej; týmto nám dala príklad, že aj my sa máme bez reptania podrobiť riadeniu božiemu.

§ 3. Maria navštívi Alžbetu. Narodenie sv. Jána Krstiteľa.

Luk. 1, 39—79.

Panna Maria navštívi Alžbetu. Panna Maria po zvestovaní anjelskom vybrala sa na cestu do Judska, aby navštívila Alžbetu príbuznú svoju a oznámila jej radostné posolstvo anjelské. Keď vošla do domu, srdečne sa pozdravila¹¹⁶ a Alžbeta naplnená Duchom svätým radostne zvolala: „Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný plod života tvojho. A jako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána prichádza ku mne?" Vtedy Maria odpovedala krásnym chválospevom, v ktorom ďakovala Pánu Bohu, že ju vyvolil za matku Spasiteľa: „Zvelebuj duša moja Pána a zaplesal duch môj v Bohu Spasiteľovi mojom, preto že vzhliadol na poníženosť svojej dievky: lebo hľa, odteraz blahoslavenou ma nazývať budú všetky pokolenia."

PAPbT¹¹¹⁶
z e y,

Chválospev
P. Márie.

Panna Maria zostala u Alžbety asi tri mesiace, potom sa navrátila do Nazaretu.

Chválospev P. Márie od začiatočného slova latinského textu menuje sa: „Magnifikat.“ Panna Maria predpovedá v ňom, že ju ako matku božiu budú ctíť a velebiť všetky národy. Predpoveď táto sa aj splnila.

Pamiatku navštvivenia Panny Márie slávime dňa 2. júla.

Narodenie sv. Jána Krstiteľa. Keď sa doplnil čas od anjela predpovedaný, Alžbeta porodila syna. Keď to počuli susedia a príbuzní, radovali sa tomu spolu s rodičmi. I shromaždili sa na ôsmy deň a chceli dať nemluvniatku meno Zachariáš, ako sa menoval aj otec. Ale matka odporovala tomu a riekla: „Nijakým spôsobom, ale volať sa bude Jánom.“ Príbuzní sa odvolávali, že v rodine nikto nemá takého mena. Keď sa nevedeli dohodnúť, opýtali sa otca, aké má byť meno chlapca. Zachariáš, keďže bol nemý, vzal tabuľku a napísal na ňu: „Ján je jeho meno.“ A hľa, naskutku otvorily sa ústa jeho, začal hovoriť a naplnený Duchom svätým velebil Boha: „Požehnaný Pán Boh Izraelov, lebo navštívil a vykúpil svoj ľud.“

Vtedy prítomní naplnení bážňou božou zvolali: „Čo len z toho chlapca bude? Lebo veď ruka Pánova je s ním.“ A chlapec rástol a rozmáhal sa telesne i duševne. Keď odrástol, utiahol sa do pustatity a prísny životom sa pripravoval k svojmu vystúpeniu.

Chválospev Zachariášov je akoby posledný mesiánsky žalm. Od počiatočného slova latinského textu menuje sa: „Benediktus“. Zachariáš predpovedá v ňom, aké milosti nám prinesie vykúpenie Kristovo a že jeho syn Ján pripraví cestu k príchodu Pána.

Sviatok narodenia sv. Jána Krstiteľa je 24. júna.

§ 4. Narodenie Ježiša Krista.

Luk. 2, 1—20.

Prorok Micheáš predpovedal, že Mesiáš sa narodí v Betleheme. Ale Panna Maria a sv. Jozef bývali v Nazarete. Aby sa splnilo proroctvo Micheášovo, k tomu riadením božím prispel rímsky cisár Oktavián Augustus (30 r. pr. Kr. — 14 po Kr.).

Cisár Augustus vydal rozkaz, aby boli popísaní všetci obyvatelia jeho ríše. Každý musel sa dať zapísať v tom meste, z kadiaľ pochádzali jeho predkovia. Jozef a Maria pochádzali z rodu kráľa Dávida, museli teda ísť do Betlehema, mesta Dávidovho. Ale Betlehem bolo malé mestečko, a kým ťa prišli, boli už všetky miestnosti zaujaté, lebo mnoho ľudu sa tam shromaždilo k popisu. Keď v meste márne hľadali nocľah, vybrali sa von z mesta do jednej jaskyne, ktorá slúžila betlehenským pa-

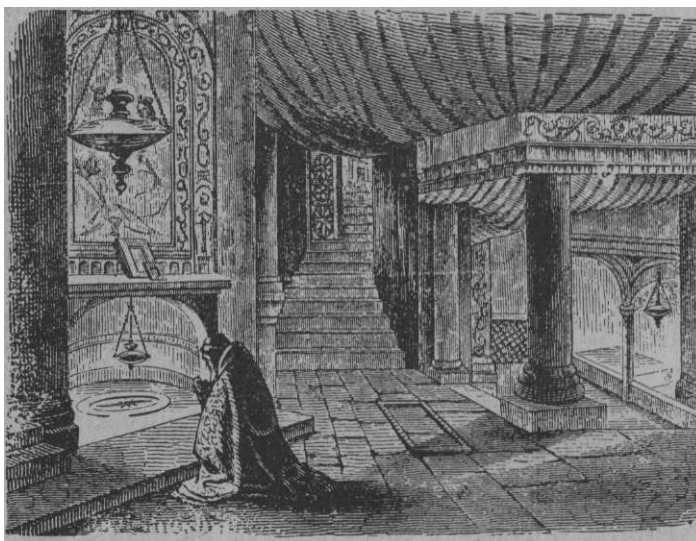
$\hat{e}t_{SY_n^p a}^{0i}$

Pomenova.
nie J

$\hat{i}^{\circ}_0^d v^{em}y$
Betleheme,

stierom v páde zlého počasia za maštaľ. Jozef a Maria sem sa uchýlili. A hľa, v tej noci sa tu narodil z Panny Maria Vykupiteľ sveta Ježiš Kristus. Maria zavinula do plienok božské dieťa a položila ho do jasiel.

Anjel zvestus y tý noc na nľvách betlehenských chudobní pastieri
JĚ, P. jeho rom strážili svoje stáda. Razom obklúčila ich veľká žiara a
narodenie, zjavil sa im anjel Pána. Oni sa naľakali, lež anjel im rie-
kol: „Nebojte sa, lebo hľa, zvestujem vám veľkú radosť,
ktorá bude pre všetok ľud: Narodil sa vám dnes Spasi-
teľ, Kristus Pán, v meste Dávidovom. A toto vám bude
znamením: Nájdete nemluvniatko obvinuté v plienkach
a položené v jasiach.“ Keď anjel dohovoril, zjavilo sa
veľké množstvo anjelov, ktorí chválili Boha: „Sláva Bo-

Kaplnka na mieste, kde sa Ježiš Kristus narodil.

Pastieri sa hu na výsostiach' a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle."
mu klaňajú, Keď nebeský zjav zmiznul, pastieri hovorili medzi
sebou: „Zajdime do Betlehema a pozrime si tú vec, čo sa
to stalo, čo nám Pán oznámil.“ A hneď pospiechali do Be-
tlehema. A skutočne v mášťálke našli Pannu Máriu, Jo-
zefa a malé dieťa do plienok zavinuté a v jasiach ulo-
žené. Padli pred ním na kolená a klaňali sa mu. Potom
navrátili sa ku svojim stádam, velebili Boha a vyprávali
každému o tom, čo videli a počuli.

Na tom mieste, kde sa Ježiš Kristus narodil, cisár Konštantín
Veľký a jeho matka sv. Helena vybudovali krásny chrám k úcte

Panny Márie. Pod hlavným oltárom je kaplnka, ktorá stojí na mieste niekdajšej jaskyne, kde sa narodil Ježiš Kristus.

Jasle, do ktorých bol Ježiš Kristus uložený, sú dnes ako drahocenná relikvia uschované v Ríme v chráme Panny Márie saežnej. f . >

Znamenie, dľa ktorého mali pastieri najsf Mesiáša bol dôležitý preto, lebo Zidia očakávali bohatého a slávneho Mesiáša. A keďže Ježiš Kristus na tento svet prišiel v najväčšej chudobe, a v chudobe strávil celý svoj život, preto ho väčšia čiastka národa neuznala za prisľúbeného Mesiáša.

Poučenie. Chválospev anjelov: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“ opakuje cirkev svätá pri omši svätej, aby sme si pripomenuli veľké dobrodenia, ktoré nám Ježiš Kristus priniesol. Ako niekdy nábožní pastieri klaňali sa malému Ježiškovi, tak aj my sa mu klaňajme, skrytému v prevelebnej Sviatej oltárnej.

Pozostatky sv. jasličiek. Uložené v chráme S. Maria Maggiore v Ríme.

§ 5. Pomenovanie a obetovanie Pána.

Luk. 2, 21—39.

V ôsmy deň po svojom narodení dostalo božské dieťa meno Ježiš, ako to už bolo od anjela zvestované.

Ježiš je toľko, ako Spasiteľ, Vykupiteľ. Sviatok mena Ježiš slávime v nedeľu, ktorá je medzi Novým rokom a Zjavením Pána.

Keď mal Ježiš štyridsať dní, Maria a Jozef zanesli ho do chrámu jeruzalemského, aby ho podľa zákona Mojžišovho predstavili Bohu a priniesli obeť: pár hrdličiek alebo dve holubiatka. Vtedy prišiel do chrámu istý nábožný starec, menom Simeon, ktorý túžobne očakával príchod Vykupiteľov. Duch svätý mu zjavil, že neumre,

Pomeno-
vanie.

Obetovanie-

dokiaľ neuvidí Spasiteľa sveta. Len čo vstúpila Panna Maria s dieťaťom do chrámu, on v nemluvniatku poznal zasľúbeného Mesiáša, vzal ho na svoje ruky a radostne zvolal: „Teraz prepusti Pane svojho sluhu podľa slova tvojho v pokoji, lebo moje oči videly spasenie tvoje, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých národov:—za svetlo k osvieteniu pohanov a k sláve ľudu izraelského." Potom ich požehnal a prorockým duchom nadchnutý riekol P. Márii: „Hľa, položený je tento na pád a na povstanie mnohým v Izraeli, a na znamenie, ktorému sa bude odporovať. A tvoju vlastnú dušu prenikne meč."

Bola v tom istom čase v chráme aj istá nábožná staručká žena, menom Anna, ktorá tiež vebila Pána, že jej doprial uzrieť Vykupiteľa sveta.

Obetovanie prvorodených v chráme jeruzalemskom dialo sa na pamiatku toho, že Boh pri vyslobodení z Egypta zachránil prvorodencov židovských od smrti. Panna Maria a Ježiš neboli povinní zachovať zákon Mojžišov, ale predsa sa mu podrobili, aby nám dali príklad, ako si máme aj my vážiť zákony cirkevné.

Podobná obyčaj panuje aj v Cirkvi katolíckej, keď matky do kostola nosia svoje nemluvniatka, aby prosily pre ne požehnanie božie. (Vádzka.)

Pamiatku obetovania Pána slávime 2. februára. Menuje sa tento sviatok aj Očisťovanie Panny Márie, alebo Hromnice. Cirkev vtedy svätí sviečky takzvané hromničky na pamiatku toho, že Simeon nazval Ježiša Krista „svetlom k osvieteniu pohanov".

§ 6. Mudrci od východu.

Mat. 2, 1—23.

Mudrci v jes
ruzaleme. Keď sa narodil Ježrš v Betleheme, z východných krajín prišli traja mudrci do Jeruzalema a riekli: „Kde je ten kráľ židovský, ktorý sa narodil? Lebo videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu klaňať." Keď to počul kráľ Herodes, veľmi sa naľakal, lebo si myslel, že ten novonarodený kráľ mu odoberie kráľovstvo. Dal teda svolať kniežatá kňazské a zákonníkov a pýtal sa ich, kde sa má narodiť Kristus. Oni mu riekli: „V Betleheme Judovom, lebo takto je napísané skrze proroka." Vtedy Herodes potajomne dal k sebe povolať mudrcov a vypytoval sa ich na čas, v ktorom sa im ukázala hviezda. Keď mu všetko porozprávali, poslal ich do Betlehema a riekol im: „Idte a pilne sa dopytujte na dieťa a keď ho nájdete, oznámte mi, aby som i ja prišiel pokloniť sa mu."

Herodes to, pravda, nehovoril úprimne, nechcel sa isť klaňať božskému dieťaťu, ale zamýšľal dať ho zavraždiť.

Keď traja mudrci opustili Jeruzalem, hľa, hviezda znovu sa im ukázala a viedla ich do Betlehema. Tu zastala nad miestom, kde bolo božské dieťa. Mudrci vošli do domu, našli dieťa s Máriou jeho matkou, padli na kolena a klaňali sa mu. Potom mu obetovali svoje dary: zlato, kadidlo a myrhu.

$\hat{\{}}^{\text{d}} \times \text{d} \text{v}$
 $\text{e}^{\text{L}} \text{C}_m \text{eme}$

V noci vo sne ich Boh napomenul, aby sa nevracali k Herodesovi, lebo ten čihá na život dieťaťa. Vtedy sa inou cestou navrátili do svojej vlasti.

Mudrci od východu, t. j. z krajiny ležiacej na východ od Palestíny boli pravdepodobne babylonskí alebo perskí kňazia, magovia. Zaoberali sa zvlášte prírodnými vedami, hvezdárstvom, vykladáním snov a inými tajnými vedami. Dľa tradície boli traja mudrci pohlavármi malých arabských kmeňov, a preto ich považovali za kráľov. Podľa starého podania menovali sa: Gašpar, Melicher a Baltazár.

Dary mudrcov majú hlboký význam. Zlato znamená kráľovskú hodnosť Ježiša Krista, kadidlo jeho prirodzenosť božskú a myrha jeho prirodzenosť ľudskú.

Myrha je drahocenná voňavá masť, robená z miazgy istého stromu, ktorý rastie v Arábii. Podobná je balzamu a užíva sa jej k balzamovaniu mŕtvol.

Poučenie. Mudrci ochotne prekonali veľkú cestu, len aby sa mohli pokloniť božskému dieťaťu. Aj my máme vďačne konať cestu do chrámu božieho, kde je Ježiš Kristus prítomný v prevelebnej Sviatosti oltárnej. Klaňajme sa mu, a miesto zlata obetujme mu čisté srdce, miesto kadidla svoju pobožnosť a na miesto myrhy svoje utrpenie a sebazaprenie.

Zavraždenie dieťat. Medzitým Herodes netrpezlivo očakával návrat mudrcov. Keď sa dozvedel, že traja mudrci sa už navrátili domov, veľmi sa rozhneval a umienil si, že dá v Betleheme a v okolí povraždiť všetkých chlapcov, ktorí majú niže dvoch rokov. Myslel si, že medzi nimi zahynie aj ten novonarodený kráľ.

Herodes dá povraždiť ne,
m u v m a a

Ale tak sa nestalo, lebo v noci vo sne anjel boží sa zjavil Jozefovi a riekol mu: „Vstaň, vezmi dieťa i jeho matku, a uteč do Egypta, a buď tam, až pokým ti nepoviem. Lebo stane sa, že Herodes hľadať bude dieťa, aby ho zmárnil.“ Jozef poslúchol a ešte v tú noc sa vydal S dieťaťom i s matkou na cestu do Egypta.

útek do Egypta,

Keď mudrci k Herodesovi nechodili, poslal tento vojakov, aby v Betleheme a okolí vyvraždili všetkých chlapcov niže dvoch rokov. Plač a nárek rodičov sa ozýval po celom okolí.

Zavraždené nemluvniatka sú prví mučeníci. Bárš neboly pokrstené krstom vody, Cirkev sv. ich uctieva ako svätých, lebo byly pokrstené krstom krvi. Ich pamiatku slávime 28. dec. (Mláďatká).

Kráľ Herodes neprežil dlho svoj ukrutný skutok. Upadol do ťažkej choroby, telo mu počalo hniť a červy takrečeno za živa ho zožrali.

Návrat
z Egypta.

Keď Herodes zomrel, anjel Pánov zjavil sa vo sne Jozefovi v Egypte a riekol mu: „Vstaň a vezmi dieťa i matku jeho a id' do zeme Izraelovej* lebo skonali ti, ktorí čihali na život dieťaťa.”

Sv. rodina
v Nazarete.

Jozef s dieťaťom i matkou hneď sa navrátil do zeme Židovskej. Ale obával sa ísť do Judska, lebo tam panoval syn ukrutného Herodesa, Archelaus zvaný, preto išiel do Galilejska, do mestečka Nazaretu a tam sa usadil. Tu bývala sv. rodina, tu bol Ježiš vychovaný. Splnilo sa teda, čo bolo predpovedané o ňom skrze prorokov, že sa bude volať nazaretským.

Sv. Jozef nám slúži za pravý vzor obetavosti a poslušnosti. Ochotne a bez reptania koná obťažnú cestu do Egypta, žije v cudzine, len aby zachránil život božského dieťaťa. Obetuje svoje pohodlie, stará sa o sv. rodinu, stáva sa jej ochrancom. — Sv. Jozef je ochrancom Cirkvi svätej. Pamiatku jeho slávime 19. marca.

§ 7. Dvanásťročný Ježiš v chráme jeruzalemskom.

Luk. 2, 41—52.

Maria a Jozef chodievali každoročne k veľkonočným slávnostiam do chrámu jeruzalemského, ako to predpisoval zákon Mojžišov.

Ježiš ostane
v chráme.

Keď mal Ježiš dvanásť rokov, pojali ho so sebou rodičia do chrámu jeruzalemského na veľkonočné sviatky. Keď vykonali svoju pobožnosť, vracali sa domov. Ale Ježiš ostal v Jeruzaleme, čo hneď nezbadali jeho rodičia. Domnievali sa, že bude medzi príbuznými a že s nimi pôjde domov. Prešli deň cesty. Hľadali ho medzi pokrevnými a známymi, ale ho nenašli. Vtedy sa vrátili nazpät' do Jeruzalema a tam ho hľadali.

Náleznu ho
v chráme.

Konečne na tretí deň našli ho v chráme sedieť medzi učiteľmi a zákonníkami. Týchto počúval, vypytoval sa ich a odpovedal na ich otázky tak múdre, že sa všetci nad tým divili.

Vtedy matka pristúpila k nemu a riekla mu: „Synu, prečo si nám tak učinil? Hľa, otec tvoj i ja s boľastou sme ťa hľadali.” On odpovedal: „Načo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?” Ale oni nerozumeli úplne týmto jeho slovám.

Potom sa navrátil Ježiš s nimi do Nazaretu a bol im oddaný. A vzrámal sa v múdrosti a veku i milosti u Boha a u ľudí.

Mojžišov zákon nariaďoval, aby každý dospelý Izraelita do roka trikrát putoval do Jeruzalema (na Veľkú noc, na Turice, na sviatky Stánkov). Zákon ten zaväzoval všetkých, jakonáhle dosiahli 12 rokov. V dvanástom roku sa stával židovský mladík „synom zákona“ t. j. bol povinný zachovávať všetky zákony.

Ježiš Kristus nech nám slúži za vzor, podľa ktorého aj my máme pilne navštevovať chrám boží a počúvať slovo božie.

„A bol im poddaný“ to je krátka zpráva, ktorú nám sv. evanjelium udáva o mladom veku Ježiša Krista.

Až do 30. roku svojho života žil v skrytosti v Nazarete. Dľa ústneho podania pomáhal sv. Jozefovi v tesárskej robote. Bol poslušný svojim rodičom. Týmto nám sám Syn Boží dal príklad, ako máme milovať svojich rodičov a svoju lásku k nim najmä poslušnosťou preukazovať.

Detinskú dobu Ježiša Krista si pripomíname, keď sa modlíme radostný ruženec. Tajomstvá radostného ruženca sú: 1. Ktorého si, Panno, z Ducha svätého počala; 2. ktorého si, Panno, Alžbetu navštívila v živote nosila; 3. ktorého si, Panno, v Betleheme porodila; 4. ktorého si, Panno, v chráme obetovala; 5. ktorého si, Panno, v chráme našla.

B) Verejný život Ježiša Krista.

I. Príprava k verejnému vystúpeniu Ježiša.

* § 8. Účinkovanie sv. Jána Krstiteľa.

Mat. 3, 1—12, Mark. 1, 1—8, Luk. 3, 1—20, Ján 1, 19—28.

Ján, syn Zachariášov, keď vyrástol, zdržiaval sa na Ján na púšti, púšti, kde viedol prísny život. Nosil rúcho zo srsti ťavy a bol opásaný koženým pásom; jeho stravou boli korenky, lesné ovocie, lesný med a kobyľky.

V pätnástom roku panovania cisára Tiberia (30 r. po narodení Kristovom) vystúpil verejne na rozkaz boží. Chodil po kraji okolo Jordánu a hlásal pokánie: „Čiňte pokánie, lebo priblížilo sa kráľovstvo nebeské.“ Napomínal ľudí, aby sa pripravovali na príchod Mesiášov: „Pripravujte cestu Pánovi, spravte mu rovné chodníky.“

Mnohí až z Jeruzalema a celého Judska prichádzali k nemu, počúvali jeho slová a činili pokánie. Týchto sv. Ján krstil v rieke Jordáne. Prišli k nemu aj farizeji a saduceji. Ján karhal aj týchto slovami: „Čiňte hodné ovocie pokánia; každý strom, ktorý nerodí dobrého ovocia, bude vyťatý a na oheň hodený.“

Každému dával dobré napomenutie; tak mýtnikom riekol, aby nevyberali viac, ako majú predpísané, vojakov napomínal, aby nikoho nedrancovali a neutiskovali, lež boli spokojní so svojím platom.

Vydáva sve*
dectvo
o Ježišovi.

Mnohí zo Židov sa domnievali, že azda Ján je ten zasľúbený Mesiáš. A preto poslali k nemu kňazov a levitov, ktorí sa ho spýtali: „Kto si ty?“ Ján vyznal: „Ja nie som Kristus.“ Vtedy ďalej sa ho pýtali: „Teda Eliáš si ty?“ odpovedal: „Nie som.“ „Prorok si ty?“ a odpovedal: „Nie.“ Keď naliehali na neho, aby im povedal kto je, riekol im „Ja som hlas volajúceho na púšti.“ Na to oni riekli: „Čože teda krstiš, keď si ty nie Kristus, ani Eliáš, ani prorok?“ On odpovedal: „Ja vás síce krstím vodou, ale príde silnejší odo mňa, ktorému nie som hoden rozviazať remienok na jeho obuvi: ten vás bude krstiť Duchom svätým a ohňom... a shromaždí si pšenicu do stodoly, kdežto plevy spáli v ohni neuhasiteľnom.“

Takto pripravoval sv. Ján Krstiteľ ľud k prichodu Vykupiteľa.

Krst, ktorý udeľoval sv. Ján v Jordáne, nebol sviatosťou, lež bol len predobrazom krstu Ježišom Kristom ustanoveného. Krst Jánov bol len znakom pokánia, krst Kristov však priniesol nám odpustenie hriechov.

Poučenie. Dľa príkladu sv. Jána Krstiteľa učme sa aj my od mladosti odporovať náruživostiam a rozkošiam sveta, mierne žiť, cvičiť sa v sebazaprení, aby sme ľahšie mohli odolať pokušeniam zlého ducha.

§ 9. Pokrstenie Ježišovo. Udalosti po krste.

Mat. 3, 13—17, Mark. 1, 9—20, Luk. 4, 1—14, Ján 1, 29—51.

Ježiš sa dá
pokrstiť.

Krst Ježišov. Keď Ježiš dosiahol triciateho roku života svojho a dľa vôle božej mal začať svoje verejné účinkovanie, prišiel z Nazaretu k rieke Jordánu k Jánovi, aby sa dal pokrstiť. Ján vo svojej poníženosti zdráhal sa a riekol: „Ja od teba mám byť pokrstený a ty prichádzaš ku mne?“ Ježiš odpovedal: „Nechaj len, lebo tak nám sluší splniť všetku spravodlivosť.“ Vtedy Pán Ježiš vstúpil do vody a Ján ho pokrstil. Keď Ježiš vystúpil z vody, otvorilo sa nad ním nebo, Duch svätý v podobe holubice vznášal sa nad Ježišom a s neba bolo počuť slová: „Toto je syn môj milovaný, v ktorom mám zaľúbenie.“

Zjavením Ducha svätého a slovami Otca nebeského: „Toto je syn môj milovaný“ sám Boh vydal svedectvo o Pánu Ježišovi, že je Syn boží a zasľúbený Mesiáš.

Pánu Ježišovi nebolo potrebné dať sa pokrstiť, ale keďže na seba vzal hriechy sveta, preto sa postavil do radu hriešnych ľudí, aby sa im prispôbil v kajúcnosti.

ježišna púšti.

Diabol pokúša Ježiša. Po svojom krste odišiel Ježiš na púšť, kde sa zdržiaval 40 dní a pripravoval sa pôstom

a modlitbou k svojej veľkej úlohe. Keď po štyrícitich dňoch vyhladnul, vtedy pristúpil k nemu diabol, aby ho pokúšal. Najprv chcel vzbudiť v ňom túžbu po jedení a riekol mu: „Keď si ty Syn boží, povedz, aby sa tieto kamene stály chlebmi.“ Ježiš odpovedal: „Písané je, nielen samým chlebom žije človek, lež každým slovom, ktoré pochádza z úst božích.

Pokúšiteľ,

Potom ho pojal diabol do svätého mesta a postavil na vrchol chrámu a riekol mu: „Keď si Syn boží, hoď sa dolu; veď napísané je: anjelom svojim prikázal o tebe a na rukách ťa ponosú, aby si snáď neurazil svojej nohy o kameň.“ Odpovedal mu Ježiš: „Písané je zas: Nebudeš pokúšať Pána Boha svojho.“

A opäť ho pojal diabol na horu vysokú, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a riekol mu: „Toto všetko ti dám, jestliže padneš a budeš sa mi klaňať.“ Vtedy mu odpovedal Ježiš: „Íď, satane! Lebo napísané je: Pánu Bohu svojmu sa budeš klaňať a jemu jedine poctu božskú vzdávať.“ Vtedy ho opustil diabol a hľa, prišli anjeli a posluhovali mu.

Na pamiatku 40 denného pôstu Kristovho zaviedla Cirkev svätá tiež 40 denný pôst pred Veľkou nocou.

Ježiš dovolil, aby ho pokúšal diabol: 1. lebo tým dokázal, že je pravý človek, podrobený utrpeniu a skúške; 2. dal nám príklad, ako aj my máme pokušeniam zlého ducha odporovať.

Diabol chcel vzbudiť v Pánu Ježišovi a) žiadosť tela, b) žiadosť ducha t. j. pýchu a c) nezriadenú žiadosť očí. Toto je prameňom všetkého zla.

Prví učeníci Ježišovi. Po tomto pokúšaní navrátil sa Ježiš zas k Jordánu. Keď ho Ján uzrel, riekol ku shromaždenému ľudu: „Ajhľa Baránok boží, ajhľa, ktorý sníma hriechy sveta.“ Keď to počuli dvaja učeníci Jánovi, Ondrej a Ján, pripojili sa k Ježišovi a stali sa jeho učeníkmi. Na druhý deň Ondrej priviedol k Pánovi svojho brata Šimona. Keď ho Ježiš uvidel riekol mu: „Ty si Šimon, syn Jonášov, ty sa budeš volať Kefas t. j. Peter“ (to znamená: skala). Potom povolal Ježiš za učeníka Filipa a ten zas priviedol k Pánovi Natanaela, ktorý sa menoval aj Bartolomej. Toto boli prví učeníci Ježišovi.

Baránkom božím menoval sv. Ján Krstiteľ Pána Ježiša čiastočne preto, že veľkonočný baránok bol jeho predobrazom, čiastočne že proroci prirovnávali trpiaceho Mesiáša k trpelivému baránkovi. (Iz. 53, 7.)

Poučenie. Ako učeníci nasledovali Ježiša Krista keď ich povolal, tak ho nasledujme i my poslušne, kedykoľvek nás volá dobrým vnuknutím.

§ 10. Prvý zázrak Ježišov.

Ján 2, 1—11.

Svadba
v Káne
Galilejskej.

Onedlho bola svadba v Káne Galilejskej, na ktorú bola pozvaná aj matka Ježišova. Povolali tiež i Ježiša a jeho učeníkov. Bolo tam viacej hostí, a preto čoskoro sa im minulo víno. Domáci prišli do zmätku. Keď to spozorovala Panna Maria, potichu riekla Ježišovi: „Nemajú vína.“ Ježiš odpovedal: „Čo je mňa a teba do toho, ženo? Neprišla ešte moja hodina.“ Panna Maria plná dôvery, že Ježiš vyslyší jej prosbu a spomôže mladoženíchom, riekla posluhovačom: „Čokoľvek vám povie, spravte.“ V predsieni stálo šesť veľkých kamenných nádob na vodu, ktoré slúžily na ošišťovanie dľa obyčaje židovskej. Ježiš riekol posluhovačom: „Naplňte nádoby vodou.“ Keď ich naplnili až do vrchu, povedal im: „Teraz načieraajte a zaneste starostovi svadby.“ I zanieli. Keď starosta svadby okúsil nápoj, uznal ho za veľmi dobré víno a riekol mladoženíchovi: „Každý človek predkladá najprv dobré víno, a potom keď sa podnapijú, to čo je planšie, ale ty si zachoval dobré víno až dosiaľ.“

Ježiš premenil
vodu na
vino.

Toto bol Ježišov prvý zázrak, ktorým dokázal svoju bdžskú moc a jeho učeníci uverili v neho.

Kána bola malá dedinka v Galilejsku. Pravdepodobne niekto z príbuzných Panny Márie mal tu svadbu, preto bola pozvaná aj Panna Maria.

O sv. Jozefovi sa Písmo sv. už nezmieňuje, z čoho súdime, že on už vtedy bol mŕtvy.

„Ženo“ bolo na východe čestné oslovenie. Znamená asi toľko, ako pani.

Nádoby v predsieni naplnené vodou slúžily k umývaniu rúk pred hostinou a po hostine a po každom jedle. Bolo to potrebné, lebo sa neužívalo ani nožov ani vidličiek, ale sa jedlo holými prstami.

Poučenie. Ježiš Kristus zúčastnil sa na svadbe, radoval a zabával sa s radujúcimi. Nevinné radosti a zábavy sú dovolené. Ale chrániť sa máme zábav tých, ktoré by nám poskytovaly príležitosť k hriechu.

Ježiš učinil prvý zázrak na prímluvu svojej matky, z čoho poznávame, že mocná je prímluva Panny Márie u jej Syna. Aj my ju prosme o prímluvu s najväčšou dôverou, keď žiadame niečo od Pána Boha.

II. Prvý rok verejného účinkovania Ježišovho.

§ 11. Ježišovo vystúpenie v Jeruzaleme. Nikodem.

Ján 2, 13—22, 3, 1—21.

Ježiš vyčistí
chrám.

Ježiš vyháňa predavačov z chrámu. Keďže sa blížila slávnosť veľkonočná, Pán Ježiš vybral sa so svojimi uče-

nikami z Qalilejska do Jeruzalema. Príduc do mesta, hneď išiel do chrámu. V predsieni chrámu sedeli peňazomenci a predavači, ktorí s veľkým krikom predávali volov, baránkov, holubov a iné veci, potrebné k obetám. Keď to Ježiš videl, naplnený svätom hnevom spravil bič z povrázkov, vstúpil medzi predavačov, poprevracal im stoly, rozsypal peniaze a vyhnal ich z chrámu so slovami: „Odneste to odtiaľto a nerobte z domu môjho Otca dom kupecký." Toto smelé vystúpenie Pánovo bázňou naplnilo prítomných, tak že nik sa mu neopovážil odporovať.

Keď potom Ježiš vstúpil do chrámu, prišli k nemu niektorí Židia a riekli mu: „Jaký znak nám ukážeš, že toto robíš?" Ježiš im odpovedal: " Srúcajte tento chrám a v troch dňoch ho postavím." Oni riekli: „Štyriatšesť rokvo stavali tento chrám a ty v troch dňoch ho postavíš?" Ale on hovoril o chráme svojho tela, lež oni nerozumeli jeho slovám.

Ježiš pred*
povedá svoje
z mŕtvych
vstanie.

Učenci jeho len po z mŕtvych vstaní Ježišovom rozpomenuli sa na tieto slová; rozpomenuli sa na ne aj Židia, ale ich zneužili a prekrútili pred súdom, keď žalovali na Pána Ježiša.

Slová: „Aký znak nám ukážeš" znamenajú: dokáž nám zázrakom, že máš moc toto činiť.

V predsieni chrámu sa predávaly veci k obetám potrebné. Mnohí Židia totiž zďaleka prichádzali, a obťažne by im bolo bývalo so sebou hnať obetné zvieratá. Pravda, následkom toho bola v predsieni chrámovej veľká špina a jarmočný ruch vyrušoval Židov, ktorí pobožnosť konali.

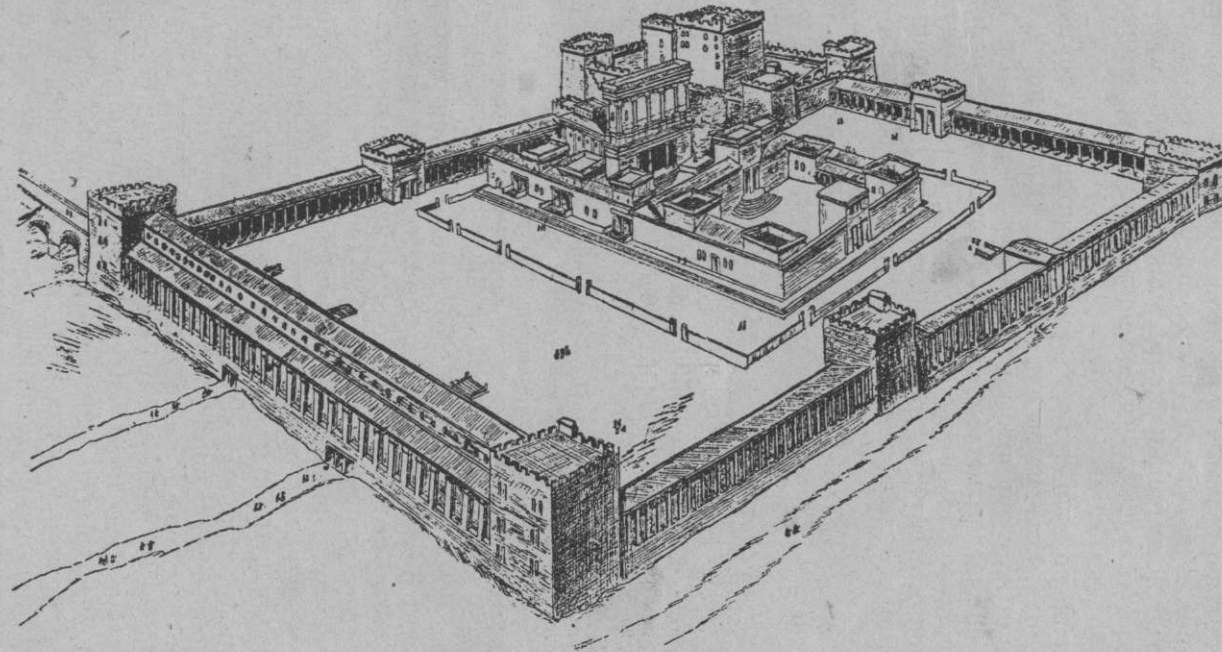
Prvé verejné vystúpenie Ježišovo stalo sa v chráme jeruzalemskom na veľkonočné sviatky, lebo toto miesto bolo strediskom náboženského života u Židov.

Poučenie. Naše katolícke chrámy sú o mnoho posvätejšie ako bol chrám jeruzalemský. Radi ich navštevujeme a chovajme sa tam pobožné a úctivo.

*** Ježiš a Nikodém.** Kým sa Ježiš zdržoval v Jeruzaleme, mnohí zo Židov uverili v neho. Medzi týmito bol aj Nikodém, farizej a člen veľrady židovskej. Tento muž z bázne pred ostatnými farizejmi v noci prišiel k Pánu Ježišovi, aby počúval jeho učenie. I riekol Ježišovi: „Pane, vieme, že od si od Boha vyšiel ako učiteľ, lebo nikto nemôže robiť tie zázraky, ktoré ty činiš, iba keď je Boh s ním."

Nato Ježiš v krátkosti ho poučil, ako môžeme obsiahnuť večné blahoslavenstvo. Medzi iným riekol: „Veru, veru povedám ti: jestli kto znovu sa nenarodí z vody a z Ducha svätého, nemôže vojsť do kráľovstva božieho ... A jako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka. Lebo tak Boh miloval svet, že Syna

Ježiš poučuje
Nikodéma.

Chrám jeruzalemský za časov Kristových.

svojho jednorodeného dal, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný ... kto verí v neho, nebýva súdený, ale kto neverí, už je odsúdený."

Nikodém uveril v Ježiša Krista, ale zo strachu pred ostatnými Židmi neopovážil sa verejne ho vyznávať. Bol jeho tajným prívržencom.

Ježiš Kristus v rozhovore s Nikodémom nás poučuje, že krst svätý je ku spaseniu nevyhnutelne potrebný.

Poučenie. Nikodémovi sú podobní mnohí kresťania-katolíci, ktorí veria v Ježiša Krista, ale obávajú sa ho verejne vyznávať. Za svoju vieru nemáme sa nikdy hanbiť, ale máme ju smele vyznať.

* § 12. Ježiš a Samaritánka.

Ján 4, 3—42.

Pán Ježiš po veľkonočných sviatkoch vracal sa i so svojimi učeníkmi nazpät' do Qalilejska. Cesta ho viedla cez Samariu. I prišiel k mestu, ktoré sa menovalo Sichar. Neďaleko mesta bola studňa, ktorú dľa ústneho podania bol dal patriarcha Jakub vykopať, a preto sa menovala studňou Jakubovou. Pri tejto studni sa posadil Ježiš, kým učeníci išli do mesta nakúpiť potravu.

Ježiš pri studni Jakubovej.

Vtedy prišla z mesta jedna samaritánska žena po vodu; keď načrela vody, oslovil ju Ježiš a pýtal od nej vody.

Poznomenať musíme, že medzi Židmi a Samaritánmi panovalo veľké nepriateľstvo, tak že sa nestýkali, ani nepozdravovali, ba ani z jednej nádoby piť nechceli. Preto sa žena podivila nad žiadosťou Ježišovou a riekla: „Jakože ty, ktorý si Žid žiadaš piť odo mňa, ktorá som ženou samaritánskou?" Ježiš jej odpovedal: „Keby si znala, kto je ten, kto ti hovorí: daj sa mi napiť, ty by si azda bola pýtala od neho, a bol by ti dal živej vody." Žena nerozumela jeho slovám a preto riekla: „Pane, ani nemáš čím načrieť a studňa je hlboká; odkiaľ máš teda živú vodu?" Odpovedal Ježiš: „Každý, kto pije z tejto vody, znova bude smädný! ale kto bude piť z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť na veky." Nato riekla žena: „Pane, daj mi tej vody, aby som nežíznila a nechodila sem načierať."

Rozhovor Ježišov so Samaritánkou.

Pán Ježiš jej potom vytýkal jej tajné hriechy, z čoho poznala, že nemá dočinenia s obyčajným človekom, a preto riekla: „Pane, vidím, že si ty prorok. Naši otcovia na tejto hore sa klaňali a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je to miesto, kde klaňať sa prináleží." Odpovedal jej Ježiš: „Žena ver mi, že prichádza hodina, kedy ani na tejto

Ježiš vyjavi, že je Me* siášom.

hore, ani v Jeruzaleme nebudete sa klaňať Otcovi. Boh je duch a ti, ktorí sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v duchu a v pravde." Nato riekla žena: „Viem, že príde Mesiáš, ktorý sa nazýva Kristus, a keď ten príde oznámí nám všetko." Odpovedal Ježiš: „Ja som to, ktorý hovorím s tebou."

Akonáhle žena uslyšala tieto slová, zanechala svoju nádobu pri studni a celá naradovaná bežala do mesta, volajúc: „Poďte a pozrite človeka, ktorý mi povedal všetko, čokoľvek som učinila, či on nie je Kristus?" A mnohí sa sobrali z mesta a išli sa podívať na Pána Ježiša.

Medzitým prišli učenici z mesta s pokrmom a núkali Pána Ježiša aby jedol. On neprijal pokrm, ale riekol: „Mojim pokrmom je, plniť vôľu toho, ktorý ma poslal."

Ježiš učí
v Šamani.

Kým si apoštolovia oddýchli, mnohí Samaritáni z ineprijš[^j] Ježišovi a prosili ho, aby prišiel k nim. Ježiš vyhovel ich žiadosti, zostal v tom mesta dva dni, vyučoval ich a mnohí uverili, že je Spasiteľom sveta.

Studňa Jakubova ešte aj dnes jestvuje neďaleko mesta Sychem. Je 23 metrov hlboká.

Na východe pramenitú vodu menujú vodou živou, aby ju rozoznali od vody stojacej. Ale Pán Ježiš rozumie pod živou vodou svoje učenie a milosť posväcujúcu. Sám hovorí: „Kto verí vo mňa, nebude nikdy žízniť." (Ján 6, 35.)

Poučenie. Duch človeka je pravý chrám boží. V srdci svojom sa máme Bohu klaňať na každom mieste. Len tá úcta je Bohu milá, ktorá pochádza zo srdca. Ale týmto Ježiš Kristus nezakazuje zovňajšie výkony úcty božej, ako klaknúť, biť sa v prsia, modliť sa atď., ale žiada, aby vonkajšie obrady boli spojené s vnútornou pobožnosťou.

§ 13. Ježiš v Káne Galilejskej a v Nazarete.

* f

Ján 4, 43—54, Luk. 4, 14—30.

Kráľovský
úradník hľadá*
u³ Ježiša^C
u ezisa.

Ježiš uzdraví syna kráľovského úradníka. Zo Sychemu odišiel Pán Ježiš do Galilejska a prišiel do Kány, kde bol v^od^u Premenil na víno. Sem prišiel k nemu istý kráľovský úradník ktorého syn bol chorý v Kafarnaume. Počul totiž o zázrakoch Ježišových a bol presvedčený, že aj jeho syna môže uzdraviť. Prosil Pána Ježiša, aby prišiel čím skôr k nemu a uzdravil jeho ťažko chorého syna. Ježiš mu riekol: „Ak len nevidíte divy a zázraky, neveríte." Úradník ďalej prosil: „Pane poď skôr, než mi syn umrie!" Vtedy mu riekol Ježiš: „Íď, syn tvoj žije!" On uveril jeho slovám a ponáhlal sa domov. Keď sa približoval k domu, sluhovia mu šli v ústrety a zvestovali, že jeho syn žije a že sa má lepšie. A vyzvedal sa na hodinu.

Ježiš uzdraví
jeho syna.

v ktorú sa syn lepšie začal cítiť. A riekli mu, že včera o siedmej hodine zanechala ho zimnica. Z toho poznal, že sa to práve v tom čase stalo, keď mu Ježiš povedal: „Tvoj syn žije.“ A uveril v neho on sám a všetci jeho domáci.

Poučenie. Kráľovský úradník aj so svojou rodinou pod dojmom učiného zázraku uveril v Ježiša Krista, t. j. uznával ho za všeomohúceho a všade prítomného Boha a za pravé držal jeho učenie. Podobne verme aj my v Ježiša Krista a dľa príkladu kráľovského úradníka prosme ho ako svojho nebeského lekára, aby nám bol na pomoci v našich trápeniach.

*** Ježiš káže v Nazarete.** Ježiš sa potom navrátil do Nazaretu, kde bol vychovaný. Bol deň sobotný. Dľa obyčaje vošiel do synagógy, kde sa shromažďovali Židia k modlitbe a čítavalo sa Písmo sv. Ježiš vstal a dal znamenie sluhovi, aby mu dal knihu, že bude čítať. Ten mu podal knihu Izaiáša proroka. Rozvinul ju a počal z nej čítať: „Duch Pánov jejiado mnou: preto pomazal ma, poslal^ mŕ zvestoval evanjelium chudobným, uzdravovať JL skrúsených srdcom, ohlasovať zajatým prepustenie a slepým videnie a prepustiť utlačených na slobodu, ohlasovať vzácny rok Pánov a deň odplaty.”

Ježiš číta
proroctvo
Izaiáša.

Keď prečítal tieto slová, oddal knihu sluhovi a posadil sa. Oči všetkých boli na neho upreté. Vtedy počal hovoriť k nim: „Dnes vyplnilo sa toto písmo vo vašich ušiach.“ A vysvetľoval im, že slová prorokove vzťahujú sa na neho. A všetci mu prísvedčali a divili sa jeho slovám. Ale súčasne aj závišť naplnila ich srdcia, pohoršili sa nad tým, že na seba vzťahuje slová prorokove a hovorili: „Odkiaľ má tento tú múdrosť a mohútnosť? Či je to nie syn Jozefov? Či jeho matka nevolá sa Maria?“ Keď to zbadal Ježiš riekol im: „Veru, veru povedám vám, že žiaden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti.“

Na seba
všahuje
slová
prorokove.

Reč Ježišova popúdila prítomných k takému hnevu, že povstali proti nemu, vyviedli ho von so synagógy a z mesta a viedli ho na kraj vrchu, na ktorom mesto stálo a chceli ho hodiť do priepasti. Ale v tom sa Pán Ježiš obrátil k nim, všetci od neho odstúpili a on prostred zástupu šiel s takou vážnosťou, že nikto sa neopovážil rukou siahnuť na neho.

Ježiša chcú
usmrtiť.

Ježiš dokazoval svojim krajanom, že na ňom sa plnia proctvá Starého zákona, ale títo nielen že neuznali pravdu túto, nielen že neprijali Krista za Mesiáša, lež chceli ho aj zavraždiť. Ale Ježiš dokázal, že proti jeho vôli nijaká moc mu nemôže ublížiť.

Poučenie. Nazaretskí neverci násilím chceli umlčať Pána Ježiša, ale nič nevykonali; podobne márne sa namáhajú neverci našej doby zničiť dielo Kristovo t. i. Cirkev svätú.

§ 14. Ježišovo účinkovanie v Kafarnaume.

Mat. 9, 2—8, Mark 2, 1—12, Luk. 4, 31, 44, 5, 1.

Kafarnaum, z Nazaretu odišiel Ježiš do Kafarnaumu pri jazere
Ježišovo Genezaretskom a ubytoval sa v dome Petrovom. V tom-
ježišovo. ^meste sa Pán Ježiš rád zdržiaval, tak že ho nazýval aj
„mestom svojím". Odtiaľto vychádzal na všetky strany
Židovskej krajiny. V tomto mestečku bývali aj niektorí
jeho učeníci, ktorí sa živili rybárstvom.

Ježiš, vyháňa **Uzdravenie posadlého.** V dni sobotné učieval Pán
Ježiš v synagóge a všetci ho pozorne počúvali. Stalo sa
raz, že do synagógy prišiel aj človek, ktorý bol posadlý
zlým duchom. Keď tento uvidel Ježiša, zvolal veľkým
hlasom: „Ach, čo je ťa po nás Ježiš Nazaretský? Prišiel
si nás zahubiť? Znáš ťa, kto si: Svätý boží." Vtedy Pán
Ježiš rozkázal zlému duchu: „Umlkni a vyjdi z neho."
I vrhol ho diabol do prostriedku, ale nič mu neuškodil a
vyšiel z neho. Keď to videli prítomní naplnení bážňou bo-
žou hovorili medzi sebou: „Čo je to za slovo, že mocou
a silou rozkazuje nečistým duchom a vychádzajú." A roz-
šírila sa povest' o tom po celom okolí.

Posadlosť nebola nemocou telesnou, ale duševnou, bárs často
bola s ňou spojená. Zlý duch z dopustenia božieho môže sa zmoc-
niť tela niektorého človeka a učiniť ho nástrojom svojim. Za Ježiša
Krista bolo mnoho diablom posadlých ľudí. Diabol napial sily, aby
udržal svoju moc nad ľuďmi. Ale Pán Ježiš aj zlým duchom roz-
kazoval a často zázrakom dokázal svoju moc nad nimi.

Uzdravenie svokry Šimonovej. Zo synagógy odišiel
Pán Ježiš do domu Šimona Petra. Svokruša Šimonova
bola chorá, mala zimnicu. Pán Ježiš na prosbu Petrovu
ju uzdravil, tak že hneď vstala a poslúhovala Pánovi a
jeho učeníkom.

Zvesť o tomto uzdravení čoskoro sa rozšírila po ce-
lom meste. A vtedy všetci, čo mali chorých, prinášali ich
k Pánovi. On vkladal na nich ruky a uzdravoval ich.

Ježiš vyučuje z loďky Petrovej, **Zázračný lov rýb.** Raz na brehu jazera Genezaretského
shromaždilo sa okolo Pána Ježiša mnoho ľudí. chceli ho vidieť a počúvať jeho učenie. Pri brehu jazera
boly dve loďky, jedna bola Petrova a druhá prináležala
Jánovi a Jakubovi jeho bratovi. Vtedy Ježiš vstúpil do
loďky Petrovej a odtiaľ vyučoval ľud, ktorý sa bol usa-
dil na brehu jazera. Keď prestal vyučovať, riekol Šimo-
novi: „Zavez na hlbinu a rozostrite si siete na lovenie."
Šimon odpovedal: „Učiteľu, celú noc sme pracovali a
ničoho sme nechytli, ale na tvoje slovo rozostrem siete."

A keď to urobili, chytili také množstvo rýb, až sa im trhala sieť. Vtedy na pomoc volali Jakuba a Jána a obe loďky naplnili rybami tak, že sa skoro ponorily.

Apoštolovia
chytili množs-
stvo rýb.

Keď to videl Šimon Peter plný bázne božej padnul k nohám Ježišovým a zvolal: „Odíď odo mňa, Pane, lebo som človek hriešny“. Ježiš mu riekol: „Neboj sa, odteraz budeš už ľudí loviť.“ Učeníci potom pritiahli loďky k brehu, zanechali všetko a nasledovali Ježiša.

Ježiš Kristus týmto zázrakom dokázal, že ie Pánom prírody. Súčasne však chcel poučiť apoštolov svojich, jak málo môžu vykonať bez neho svojimi vlastnými silami; keď však s pomocou božou začnú svoju prácu, jej úspech je istý. Aj my počínajme svoje práce vzývaním pomoci božej.

Lodka Petrova a sieť do mora pustená predstavuje Cirkev svätú, more tento svet. Bez pomoci božej nepodarilo by sa apoštolom získať nikoho pre Cirkev, ale s milosťou božou budú mať hojnú korisť.

Uzdravenie porazeného. Po nejakom čase Pán Ježiš znovu sa zdržoval v Kafarnaume v dome Šimona Petra. Mnoho ľudí sa shromaždilo okolo neho a počúvali jeho slová. Boli medzi nimi farizeji a zákonníci. Vtedy priniesli ta človeka porazeného. Ale pre veľký zástup ľudu nemohli sa dostať dnu k Pánu Ježišovi. Vyniesli teda chorého na plochú strechu domu a otvorom tam urobenným na povrazoch spustili ho pred Ježiša.

K Ježišovi
priniesú
porazeného.

Ježiš, vidiac túto silnú vieru, riekol chorému: „Dúfaj synu, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy“. Vtedy niektorí zo zákonníkov mysleli: „Tento sa rúha; ktože môže odpúšťať hriechy, leda sám Boh?“ Ježiš, vidiac ich myšlienky, riekol im: „Načo myslíte zlé vo svojich srdciach? Čo je ľahšie povedať: „Odpúšťajú sa ti hriechy a či povedať: vstaň a choď. Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy“ — vtedy riekol porazenému: — „Vstaň, vezmi svoje lôžko a id domov!“

Ježiš ho
uzdraví.

Chorý hneď vstal, vzal svoju posteľ a odišiel domov. Keď to videly zástupy, oslavovali Boha, že dal takú moc ľuďom.

Ježiš Kristus najprv uzdravil dušu chorého a potom telo, čím chcel dokázať, že duša má prednosť pred telom.

Farizeji a zákonníci z viditeľného zázraku mohli poznať neviditeľnú moc Kristovu odpúšťať hriechy.

*** Povolanie Matúša.** Raz Ježiš Kristus videl v Kafarnaume pri mýte sedieť istého mýtnika, menom Levyho (Matúša). Zastavil sa u neho a riekol mu: „Poď za mnou.“ Ten hneď zanechal mýto, šiel s Pánom a na jeho počesť usporiadal veľkú hostinu. Farizeji a zákonníci, vidiac Pána Ježiša jesť v dome mýtnikovým, riekli jeho učeníkom:

„Prečo jedáva váš učiteľ s mýtnikmi a hriešnikmi?“ Keď to počul Ježiš riekol im: „Nepotrebujú lekára ti, ktorí sú zdraví, ale tí, ktorí sa majú zle. Neprišiel som povolávať spravodlivých, lež hriešnikov k pokániu.“ Od toho času Matúš zanechal všetko a nasledoval Ježiša.

Mýtnici boli u Židov v najväčšom opovržení, lebo boli v službách pohanských Rimanov. Sedávali pri cestách a pri mostoch a vyberali mýto. Keďže obyčajne vymáhali viac ako bolo spravodlivé, ľud ich nenávidel a počítal ich medzi verejných hriešnikov. Ježiš Kristus neopovrhol nimi, ale získaval ich svojou láskavosťou. Aj mýtnika Levyho povolal na hodnosť apoštolskú.

§ 15. Ježiš na hore Blahoslavenství.

Mat. 5—7, Luk. 6, 12—16.

Ježiš volí apoštolov. Chýr o zázrakoch Ježišových rozniesol sa po celej Židovskej krajine, ba aj mimo jej hraníc a mnoho ľudí prichádzalo k nemu, len aby mohli počuť jeho učenie. Raz sa tiež veľké množstvo ľudu shromaždilo okolo neho. Vtedy riekol Ježiš Kristus učeníkom svojim: „Žatva je síce veľiká, ale robotníkov málo. Proste teda Pána žatvy, aby si poslal robotníkov do žatvy.“

Potom vyšiel na blízku horu a celú noc tam strávil v modlitbe. A keď nastal deň, zavolať k sebe svojich učeníkov a vyvolil z nich dvanásť, ktorých pomenoval apoštolmi: Šimona, ktorého pomenoval Petrom, Ondreja a jeho brata Jakuba, Jána, Filipa, Bartolomeja, Matúša, Tomáša, Jakuba Alfejevho, Šimona, ktorý sa volá Horlivcom, Judu brata Jakubovho a Judáša Išariotského, ktorý sa stal zradcom.

Slovo „apoštol“ je grécke a znamená toľko, čo posol alebo poslanec. Peter je pomenovaný na prvom mieste, lebo on sa má stať hlavou Cirkvi.

Ježišova reč na hore. Medzitým zástupy ľudu vzrástly, a vtedy Pán Ježiš umiestil sa na hore a začal hovoriť k svojim apoštolom a k shromaždenému ľudu:

Osmoro bla» „Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľov-
hoslavenství. stvo nebeské.

Blahoslavení tichí, lebo oni budú vládnuť zему.

Blahoslavení, ktorí trúchlia, lebo oni budú potešení.

Blahoslavení, ktorí lačnejú a žiznia po spravodlivosti,
lebo oni budú nasýtení.

Blahoslavení milosrdní, lebo oni dôjdu milosrdenstva.

Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.

Blahoslavení pokojamilovní, lebo oni volať sa budú dietkami božími.

Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť, a keď vás budú prenasledovať a lživo budú na vás hovoriť všetko zlé pre mňa. Radujte sa a plesajte, lebo vaša mzda je hojná v nebesách. Veď takto prenasledovali aj prorokov, ktorí boli pred vami.

Vy ste soľ zeme. Jestliže soľ vyvetreje, čím sa osolí? Na nič už nie je súca, leda aby sa von vyhodila a pošliapala od ľudí. Vy ste svetlo sveta. Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesách.

Povinnosti apoštolov.

Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som zrušiť, lež doplniť. Lebo povedám vám, ak len nebude vaša spravodlivosť hojnejšia, nežli zákonníkov a farizejov, nevojdete do kráľovstva nebeského. Počuli ste, že starým bolo povedané: Nezabiješ; a kto zabije, vinen bude súdu. No ja povedám vám, že každý, kto sa hnevá na svojho brata, vinen bude súdu. Keď teda prinášaš svoj dar na oltár, a tam sa rozpomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe: nechaj tam svoj dar pred oltárom, a id' najprv smieriť sa so svojim bratom, a potom prídeš a prednesieš svoj dar.

Pravá spravodlivosť.

Počuli ste, že bolo povedané starým: Oko za oko a zub za zub. No ja povedám vám, aby ste sa neprotivili zlému; lež keď ťa kto uderí po pravom líci, nastav mu i druhé. Bolo povedané: Milovať budeš bližného svojho a nenávidieť budeš nepriateľa svojho. No ja povedám vám: Milujte nepriateľov svojich, dobročiňte tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a osočujú, aby ste boli dietkami vášho Otca, ktorý ja na nebesách.

Láska k ne« priateľom.

Dajte si pozor, aby ste nekonali svojej spravodlivosti pred ľuďmi, aby vás videli; ináč nebudete mať odmeny u vášho Otca, ktorý je na nebesách. Keď teda rozdávaš almužnu, nevytrubuj pred sebou, jako pokrytci robia v synagogách a po uliciach, aby boli ctení ľuďmi. Veru, povedám vám: dostali svoju odplatu. Ale keď ty rozdávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo činí tvoja pravá; aby tvoja almužna bola v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti. A keď sa modlíte, nebuďte jako pokrytci, ktorí sa radi modlievajú v synagogách, aby ich ľudia videli. Veru povedám vám: dostali svoju

Dobrý úmysel.

odmenu. Ale ty, keď sa budeš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor dvere a modli sa k svojmu Otcovi v skrytosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti. A keď sa postíte, nebuďte smutní, jako pokrytci, aby ich ľudia videli, že sú vypostení. Veru, povedám vám: že dostali svoju mzdu.

Pravé poklady.

Neshromažďujte si pokladov na zemi, kde hrdza a moľ kazí, a kde sa kmíni podkopávajú a kradnú. Ale shromažďujte si poklady v nebi, kde ani hrdza ani moľ neži, a kde sa kmíni nepodkopávajú a nekradnú. Lebo kde je tvoj poklad, tam je i tvoje srdce. Nikto nemôže slúžiť dvom pánom, alebo jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného bude sa držať a druhým bude pohŕdať. Nemôžete slúžiť Bohu i mammone (bohatstvu). Preto povedám vám: nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa budete odievať. Veď váš Otec vie, že všetko toto potrebujete. Hľadajte teda najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko sa vám pridá."

Týmito slovami nám Ježiš Kristus nezakazuje pracovať a starať sa o živobytie, ale zakazuje len prílišnú starosť o tuzemské veci, ktorá nás vedie k zanedbaniu spasenia duševného.

Varovanie pred posudzovaním bližného.

„Nesúďte, aby ste neboli súdení. Lebo akým súdom budete súdiť, takým budete súdení, a jakou mierou budete merať, takou nameria sa vám. Čože ty vidíš smeť v oku svojho brata, kdežto brvna vo svojom oku nevidíš? Pokrytče, vytiahni najprv brvno zo svojho oka, a potom hľad vyťahnuť smeť z oka svojmu bratovi.

Vytrvalosť v modlitbe.

Pýtajte, a dá sa vám; hľadajte, a nájdete; klopte, a otvorí sa vám. Lebo každý, kto pýta, dostane; a kto hľadá, nájde; a klopajúcemu sa otvorí. Všetko teda, čokoľvek chcete, aby ľudia činili vám, i vy činite im.

Falošní prosoci.

Varujte sa nepravých prorokov, ktorí prichádzajú k vám v rúchu ovčom, ale zvnútra sú dravými vlkami. Po ich ovocí poznáte ich. Či vari sbierajú s trňa hrozno, alebo s bodlače figy? Každý dobrý strom nesie dobré ovocie, kdežto zlý strom nesie zlé ovocie. Každý strom, ktorý nenesie dobrého ovocia, bude vyťatý a na oheň hodený. Teda po ich ovocí poznáte ich. Nie každý, kto hovorí: Pane, Pane, vojde do kráľovstva nebeského, lež kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesách, ten vojde do kráľovstva nebeského.

Dom na skale.

Každý kto počúva tieto moje slová a činí ich, podobný je múdremu mužovi, ktorý si vystavil dom na skale. I spustil sa dážď a prišly potoky a duly vetry a oborily

sa na ten dom a nespadol, preto že bol založený na skale. A každý, kto počuje tieto moje slová a nečiní ich, podobný bude pochabému mužovi, ktorý si vystavil dom na piesku. I spustil sa dážď, a prišli potoky a dudy vetry a oborily sa na ten dom a spadol, a sborenisko jeho bolo veľké."

Dom na pie*
sku.

I stalo sa, keď Ježiš dokončil tieto reči, divily sa zástupy nad jeho učením, lebo vyučoval ich ako majúci moc, a nie ako ich zákonníci a farizeji.

Reč Ježišova na hore Blahoslavenství obsahuje celú mravou kresťanskú. V nej nám láskavý Spasiteľ naznačil životné pravidlá, ktoré nás privedú ku kresťanskej dokonalosti.

S 16. Udalosti po kázaní na hore.

Mat. 8, 1—13, Luk. 7, 1—17.

Uzdravenie malomocného. Keď Ježiš dokončil svoju reč a sostúpil s hory, zástupy aj ďalej ho nasledovali. Vtedy prišiel k nemu človek malomocný, padol pred ním na tvár a prosil ho: „Pane, jestli chceš, môžeš ma očistiť." Pán Ježiš natiahol ruku, dotknul sa ho a riekol: „Chcem, buď čistý." A hneď bol uzdravený. I riekol mu Ježiš: „Hľad, aby si nikomu nepovedal; ale id, ukáž sa kňazovi a obetuj dar za svoje očistenie, jako prikázal Mojžiš."

Ježiš uzdraví
malomocné*

Malomocenstvo je strašná choroba, ktorá sa na východe aj dnes vyskytuje. Kto upadne do nej, býva pokrytý ošklivými vredmi, telo mu počína hniť a odpadávať jednotlivé údy. Keďže je to choroba nákazlivá, ňou postihnutí boli vytvorení z ľudskej spoločnosti, museli žiť o samote na odľahlom mieste.

Keď sa takýto chorý uzdravil, nesmel sa hneď navrátiť do spoločnosti ľudskej, ale musel sa podrobiť dľa zákona Mojžišovho zvláštnym očišťovacím obradom v prítomnosti kňazov. Kňaz ho potom vyhlásil za uzdraveného a on priniesol Pánu Bohu predpísanú obeť.

Uzdravenie sluhu stotníkovho. Pán Ježiš prišiel zase do Kafarnaumu. Tu bol istý pohanský stotník, muž dobrého srdca, ktorý aj samým Židom preukazoval mnoho dobra. I stalo sa, že mu ťažko ochorel jeho verný sluha. Stotník ten mnoho počul o zázrakoch Ježišových, a pevne veril, že aj jeho chorého sluhu bude môcť Ježiš Kristus uzdraviť. Preto poslal k nemu starších zo Židov a prosil, aby Ježiš Kristus prišiel uzdraviť jeho sluhu. Pán Ježiš hneď sa vybral na cestu do domu stotníkovho. Keď sa približoval k domu, sám stotník mu prišiel v ústrety, padol pred ním na kolená a riekol: „Pane, nie som hodný, aby si vošiel pod moju strechu, ale riekni len slovo a uzdravený bude môj sluha." Keď to počul Ježiš, podivil

Stotník prosí
o uzdravenie
svo;hosluhu_

Ježiš ho
uzdraví.

sa a riekol tým, ktorí ho sprevádzali: „Veru, povedám vám, nenašiel som toľko viery u Izraelitov.“ Potom sa obrátil k stotníkovi a riekol mu: „Id a jako si veril, nech sa ti stane.“ A uzdravený bol sluha v tú hodinu.

Pohanský stotník je pravým vzorom viery a pokory. Jeho slová: „Pane, nie som hoden...“ opakuje Cirkev svätá v omši svätej a pri svätom prijímaní. S podobnou poníženosťou máme aj my. prijímať Pána Ježiša do srdca svojho pri sv. prijímaní.

Ježiš vzkries
si mládenca
naimského.

Vzkriesenie mládenca naimského. Stalo sa raz, že Ježiš išiel do mesta, ktoré sa volá Naim, a išli s ním aj jeho učeníci a veľký zástup. A keď sa približovali k bráne mestskej, stretli pohrebný sprievod. Na hrobitov niesli mŕtvého, jediného to syna chudobnej vdovy. Keď Pán Ježiš videl žiaľ matky, pohnutý milosrdenstvom riekol jej: „Neplač!“ Potom pristúpil k máram a dotkol sa ich, a tí ktorí niesli mŕtveho, postáli. A riekol Ježiš k mŕtve-
mu: „Mládenče, povedám ti vstaň!“ A, hľa, hneď sa posadil ten, ktorý bol zomrelý a počal hovoriť. A Ježiš ho od-
dal jeho matke.

Všetci prítomní, vidiac tento veľký zázrak, naplnení boli bážňou božou, velebili Boha a riekli: „Veľký prorok povstal medzi nami a Boh navštívil svoj ľud.“ A povest o tomto zázraku rozniesla sa po celom Júdsku.

U Židov nedávali mŕtvolu do rakvy, lež zavinuli ju do bieleho plátna a tak niesli na márach. Vzkriesenie naimského mládenca znázorňuje duševné vzkriesenie hriešnikovo. Pri sviatosti pokánia aj k nám volá láskavý Spasiteľ: „Hriešniku, povstaň zo svojich hriechov.“

§ 17. Svätý Ján Krstiteľ uväznený a sťatý.

Luk. 7, 17–35, Mark 6, 17–29.

Ján uväznený.

Po smrti ukrutného Herodesa, ktorý bol dal zavraždiť betlehemské nemluvniatka, panoval v Galilejsku jeho syn, tiež Herodes zvaný (priezviskom Antipas). Tento si vzal za ženu manželku svojho brata Filipa, menom Herodiádu, hoci jeho brat ešte žil. Skutok tento protivil sa zákonu božiemu a preto sv. Ján Krstiteľ karhal Herodesa a riekol mu: „Nesmieš mať manželku svojho brata.“ Herodes sa nahneval a z návrhu Herodiády dal Jána uväzniť. Ale neodvážil sa ho usmrtiť, lebo vedel, že je muž spravodlivý a tiež sa obával aj ľudu, ktorý ctil Jána ako proroka. Ale Herodiáda ho nenávidela a strojila úklady jeho životu.

Posolsívo Jái
noyo k Ježi:
šovi.

Učeníci Jánovi navštevovali ho vo väzení a vyprávali mu o Pánu Ježišovi a jeho zázrakoch. Ján chcel, aby jeho učeníci od samého Ježiša Krista boli poučení a pri-

dali sa k nemu. Preto poslal dvoch učeníkov k Ježišovi s odkazom: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo iného máme očakávať?“ Pán Ježiš práve vtedy, keď prišli poslovia Jánovi, uzdravoval mnohých chorých. Preto riekol im: „Idte, oznámte Jánovi, čo ste počuli a videli: slepí vidia, kriví chodia, prašiví sa očisťujú, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú, chudobným sa ohlasuje evanjelium, a blahoslavený je, kto sa nepohorší nado mnou.“

Keď poslovia odišli počal Pán Ježiš pred zástupami zvelebovať svätosť a ctnosť sv. Jána. Povedal o ňom: „Nieto väčšieho proroka medzi narodenými zo žien nad Jána Krstiteľa.“

Ježiš velebí Jána.

Po nejakom čase Herodes slávil svoje narodeniny a urobil veľkú hostinu, na ktorú pozval mnohé kniežatá a popredných náčelníkov vojenských. Na hostine bola aj Salome, dcéra Herodiády. Táto svojim tancom okúzli Herodesa a všetkých spolustolujúcich. Herodes jej pred všetkými riekol: „Pýtaj odo mňa, čo chceš a dám ti.“ A zaprisahal sa, že čokoľvek bude pýtať dá jej, bárs aj polovicu kráľovstva.

Hostina u Herodesa.

Ona vyšla von a radila sa so svojou matkou, čo si má pýtať. A tá riekla: „Hlavu Jána Krstiteľa.“ Ona hneď sa vrátila ku kráľovi a riekla mu: „Chcem, aby si mi dal hneď na mise hlavu Jána Krstiteľa.“ Keď to Herodes počul, veľmi sa zarmútil, ale pre prísahu a k vôli spolustolujúcim nechcel žiadosť dievčaťa odmietnuť, poslal do žalára kata a kázal priniesť hlavu Jánovu. Kat v žalári sťal Jána a priniesol jeho hlavu na mise, oddal dievčaťu a tá ju oddala svojej matke.

Ján sťatý.

Keď to počuli učeníci Jánovi, prišli, vzali jeho telo a úctivo ho pochovali.

Ježiš Kristus sám vydal o sv. Jánovi naskvelejšie svedectvo, že je muž pevnej povahy, prísnych mravov a veľkých milostí. Nebojí sa ani žalára ani smrti, keď je reč o hájení zákona božieho.

Poučenie, Z Herodesovho prípadu sa učme, aby sme neprisali ľahkomyselne. Herodesova prísaha bola hriešna a preto sa bezdôvodne na ňu odvolával.

* § 18. Ježiš a kajúca hriešnica.

Luk. 7, 36—50.

Istý farizej, menom Šimon, pozval Pána Ježiša na hostinu. Pán prijal pozvanie a posadil sa k stolu. O tom sa dozvedela istá žena, ktorá bola v meste známa ako veľká hriešnica, ale ktorá často počúvala slová Pánove a ľutovala svoje hriechy. Keď sa teda dozvedela, že Pán

Hriešnica u
nôh Ježišova

Ježiš stoluje v dome Šimonovom, vzala drahocennú alabastrovú nádobu, naplnenú drahou masťou, prišla k Pánovi, padla na kolená k jeho nohám, slzami ľútosti ich kropila a svojimi vlasmi utierala; potom v poníženosti bozkávala ich a mazala prinesenou masťou.

Šimonovo
pohoršenie.

Keď to videl Šimon, pohoršil sa a myslel v sebe: „Keby tento bol prorokom, vedel by zaiste, čo a jaká je to žena, ktorá sa ho dotýka, lebo je hriešnica.“ Ale Pán Ježiš, znajúc jeho myšlienky, riekol: „Šimone, mám ti niečo povedať.“ A on riekol: „Učiteľu, povedz!“ Istý veriteľ mal dvoch dlžníkov, jeden mu bol dlžen 500 desiatnikov a druhý 50. Keď nemali odkiaľ zaplatiť, odpustil im obom. Ktorýže ho teda viac miluje?“ Šimon odpovedal: „Myslím že ten, ktorému viac odpustil.“ Ježiš riekol: „Dobre si súdil.“ A obrátiac sa k žene hovoril ďalej: „Vidíš túto ženu? Vošiel som do tvojho domu a nedal si mi vody na nohy, kdežto táto slzami zmáčala mi nohy a svojimi vlasmi utierala. Nedal si mi bozku, kdežto táto, odkedy vstúpila, neprestala mi bozkávať nohy. Nepomazal si mi hlavu olejom, kdežto táto masťou pomazala mi nohy. Preto ti povedám: Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo mnoho milovala.“

Pri slovách týchto počali pri stole sediaci medzi sebou hovoriť: „Kto je tento, že i hriechy odpúšťa?“ Ježiš však riekol žene: „Tvoja viera ti pomohla, id' v pokoji.“

Na východe pri hostinách ležali hostia na nízkych pohovkách, hlavou súc obrátení k stolu. Nohy mali bosé, lebo sandály odkládali v predsieni. Tu sluhovia hosťom umyli nohy, prípadne im ich namazali olejom. Vzácnym hosťom aj hlavu pomazali voňavou masťou a uvítali ich bozkom.

Poučenie. Kajúca hriešnica bola Maria Magdaléna. Je vzorom pravého pokánia. Keď sme ju nasledovali v hriechoch, nasledujme ju aj v pokání a láske k Bohu a obsiahneme odpustenie svojich hriechov.

III. Druhý rok verejného účinkovania Ježišovho.

§ 19. Ježiš uzdraví človeka chorého 38 rokov.

Ján 5, 1—47.

Liečivý rybník.

Pán Ježiš šiel zase k veľkonočným sviatkom do Jeruzalema. V tom čase bol pred takzvanou ovčou bránou mesta istý rybník, ktorý sa menoval Betsaida (čo značilo toľko, ako dom liečby). Obklopený bol piatimi pitvornami, kde sa zdržovali chorí a očakávali pohyb vody. Anjel

Pánov sostupoval totižto občas do vody a rozvlnil ju. Kto do rozvlnenej vody prvý vstúpil, ozdravel, čo by bol býval v akejkoľvek chorobe.

Bol tu istý človek, ktorý už 38 rokov sa trápil v ťažkej chorobe. Keď ho Ježiš uzrel riekol mu: „Chceš byť zdravý?“ Chorý odpovedal: „Pane, nemám človeka, ktorý by ma pustil do rybníka, keď sa voda pobúri a kým ja prídem, druhý vstúpi predo mnou.“ Riekol mu Ježiš: „Vstaň, vezmi si posteľ a choď!“ A, hľa, chorý hneď bol uzdravený, vzal si posteľ a odišiel.

38 rokov
chorý,

Toto všetko stalo sa v sobotu. Mnohí zo Židov, keď videli, že uzdravený nesie svoju posteľ riekli mu: „Sobota je, nesmieš si niesť posteľ.“ On im odpovedal: „Ten, ktorý ma uzdravil riekol mi: „Vezmi si posteľ a choď.“ I opýtali sa ho: „Kto je to ten človek?“ Ale on im nevedel povedať, neznal totiž Pána Ježiša.

Ježiš ho
uzdraví
deň sobotný.

Toho istého dňa našiel Pán Ježiš uzdraveného v chráme a riekol mu: „Hľa, vyzdravel si; nehreš už viac, aby sa ti niečo horšieho neprihodilo.“ Keď uzdravený poznal svojho dobrodincu, išiel k Židom a oznámil, že Ježiš Kristus bol ten, ktorý ho uzdravil.

Preto Židia sa nahnevali na Ježiša a dohovárali mu, že uzdravuje v deň sobotný. Ale on im odpovedal: „Môj otec až dosiaľ účinkuje, i ja účinkujem.“ Tieto slová ešte viac ich rozhorčili, a chceli Ježiša usmrtiť, lebo nielen že rušil sobotu, ale že Boha menuje svojim otcom a tak sa rovným činí Bohu.

židia napá-
da J^ú Ježiša,

Ovčou bránou menovali tú bránu, ktorou hnávali ovce k obetám do chrámu. Rybník ten mal liečivú vodu a preto ho volali Betsaida, čiže dom liečby.

Zo slov Ježišových: „Nehreš už viacej, aby sa ti niečo horšieho neprihodilo“ môžeme usudzovať, že človek ten prítiahol na seba tú chorobu svojimi hriechami. Boh často trestá hriech už na tomto svete.

* § 20. Ježiš opätovne účinkuje v Galilejsku.

Mat. 12, 1—50.

Ježiš Kristus po slávnostiach veľkonočných opustil Júdsko a vrátil sa do Galilejska. Ale niektorí farizeji a zákonníci aj ta ho nasledovali, aby ho mohli pozorovať.

Stalo sa raz, že Ježiš išiel so svojimi učeníkmi v deň sobotný popri siatinách. Učeníci boli hladní a preto trhali klásky a jedli zrnká. Keď to videli farizeji, riekli Ježišovi: „Hľa tvoji učeníci robia, čo neslobodno robiť v sobo-

Učeníci trhar
J^ú klásky,

tu." Ježiš nepokarhal učeníkov svojich, lež farizejom odpovedal: „Syn človeka je pánom i soboty."

Farizeji obvi-
ňujú Ježiša,
že má spojens-
tie s diab-
lom.

Stalo sa raz, že priviedli k Pánovi človeka, ktorý bol posadlý diablom. Bol slepý a nemý. Ježiš ho uzdravil, tak že videl a hovoril. Vtedy farizeji povedali: „Tento nevyháňa diablov, leda skrže Belzebuba, knieža diabol-
ské." Ježiš im riekol: „Každé kráľovstvo proti sebe roz-
dvojené, spustee-a neobstojí. A jestliže satan vyháňa sa-
tana, rozdvojený je proti sebe; jako teda obstojí jeho
kráľovstvo?"

Ježiš kára
farizeov.

Ježiš Kristus potom vytýkal farizejom zátvrdlivosť ich srdca, ich neveru a boj proti pravde. Poukázal im sú-
časne na veľkosť ich hriechu. Medzi iným riekol: „Každý
hriech i rúhanie odpustí sa ľuďom, ale kto hreší proti Du-
chu svätému, neodpustí sa mu ani v tomto veku, ani
v budúcom."

Vtedy niektorí zo zákonníkov a farizejov žiadali Pá-
na, aby učinil nejaké znamenie na oblohe nebeskej. Ježiš
odpovedal: „Pokolenie zlé pohľadáva znamenie, avšak
nedá sa mu znamenie, leda znamenie proroka Jonáša.
Lebo ako Jonáš bol v bruchu veľryby tri dni a tri noci,
tak bude Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci."

Bratia
Ježišovi.

Kým Ježiš hovoril k zástupom, jeho matka a príbuz-
ní stáli vonku a chceli sa s nim rozprávať. Vtedy mu
ktosi povedal: „Hľa, tvoja matka a tvoji bratia stoja von-
ku a hľadajú ťa." Vtedy Ježiš vystrel ruku, ukázal na
svojich učeníkov a riekol: „Hľa, moja matka a moji bra-
tia. Lebo ktokoľvek plní vôľu môjho Otca, ktorý je v ne-
besách, to je môj brat i sestra i matka."

§ 21. Podobenstvá Ježišove o kráľovstve božom.

Luk. 8, 4—15, Mat. 13, 24—54.

Keď Pán Ježiš prišiel jedného dňa k jazeru Genera-
zetskému, veľký zástup ľudu sa shromaždil okolo neho.
Vtedy vstúpil na lodku a ľud sa usadil na brehu jazera.
Pán Ježiš počal ich vyučovať. Aby mravným a nábožen-
ským pravdám ľudia lepšie porozumeli a hlbšie si ich
vštepili do srdca, hovoril k zástupom v podobenstvách.

Podobenstvo je vypravovanie skutočnej alebo aspoň možnej
udalosti z každodenného života, ktorou sa znázorňuje alebo objas-
ňuje niektorá náboženská alebo mravoučná pravda.

O rozsievateľ-
čovi.

Vyšiel rozsievateľ rozsievateľ semeno: a keď rozsieval,
jedno padlo podľa cesty, a pošliapalo sa a vtáci nebeskí
pozobali ho. A iné padlo na skalú a vzišlo uschlo, preto

že nemalo vlahy. A iné padlo medzi trnie a spolu vzrastajúce trnie udusilo ho. A iné padlo do dobrej zeme a vzišlé prinieslo stonásobnú úrodu."

Tedy pýtali sa ho jeho učeníci, také to má byť podobenstvo? On im riekol: „Semeno je slovo božie. Tí však vedia cesty to sú tí, ktorí počúvajú, ale potom prichádza diabol a vyníma im slovo zo srdca. Na skalu sú tí, ktorí keď počúvajú, s radosťou prijímajú slovo, ale nemajú koreňov; ktorí veria na čas, ale v čas pokušenia odstupujú. Ktoré však medzi trnie padlo, to sú tí, ktorí počúvali, ale keď odídu bývajú zahlušení starosťami a bohatstvami a rozkošami života a neprinášajú úrody. Kdežto to, čo do dobrej zeme: to sú tí, ktorí keď počujú slovo, v dobrom srdci zachovávajú ho a prinášajú úrodu v trpezlivosti."

Povedal im aj iné podobenstvo: „Podobné je kráľovstvo nebeské človeku, ktorý si zasial na roľu dobré semeno. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ a prisial kúkoľa medzi pšenicu a odišiel. A keď bylina vyrástla a vydala úrodu, vtedy sa objavil i kúkoľ. Tu pristúpili sluhovia hospodárovi a riekli mu: „Pane, či si nezasial na svoju roľu dobrého semena? Kde sa vzal teda kúkoľ?" I riekol im: „Nepriateľský človek to spravil." Tu riekli mu sluhovia: „Či chceš, aby sme šli a posbierali ho?" I povedal: „Nie, aby ste snád pri sbieraní kúkoľa nevytrhali spolu s ním i pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy, a v čas žatvy poviem žencom: Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopkov, aby sa spálil, pšenicu však shromaždíte mi do stodoly."

Vtedy mu riekli jeho učeníci: Vysvetli nám podobenstvo o kúkoli na roli." On im odpovedal: „Ten, ktorý rozsieva dobré semeno, je Syn človeka. A roľa je svet, dobré semeno však, to sú synovia kráľovstva, kdežto kúkoľ sú synovia zlého. Nepriateľ zas, ktorý ho zasial je diabol. A žatva je skončenie sveta a ženci sú anjeli. Ako sa teda kúkoľ sbiera a na ohni páli, tak bude pri skončení sveta. Syn človeka pošle svojich anjelov a posbierajú z jeho kráľovstva všetko pohoršenie aj tých, ktorí činia nepravosť a vhodia ich do pece ohnivej, tam bude plač a škripanie zubov. Vtedy spravodliví skvieť sa budú, ako slnko v kráľovstve svojho Otca."

Týmto podobenstvom nám odpovedá Ježiš Kristus na otázku, odkiaľ je zlo v Cirkvi. Není ovocím učenia Kristovho, lež pochádza od diabla. V Cirkvi sú dobrí a zlí. Ale milosrdný Boh nechce hriešnikov hneď trestať smrťou, ako by si toho zaslúžili, lež dáva im čas na obrátenie. Ale keď príde posledný deň súdu, vtedy zavládne božská spravodlivosť, dobrí obdržia odmenu a zlí trest.

⁰ kúkoli,

- O zrne hors
čičnom. Ježiš Kristus chcel vyobraziť jako rýchle sa rozšíri Cirkev jeho po celom svete a preto riekol: „Podobné je kráľovstvo nebeské zrnú horčičnému, ktoré vzal človek a zasial na svoju roľu. Ono je síce najmenšie z pomedzi ostatných semien, ale keď vyrastie, väčšie býva od všetkých bylín, ba stáva sa stromom, tak že vtáctvo nebeské priletuje a prebýva na jeho vetvách.“
- Aj hľa, práve tak sa rozšírila Cirkev Kristova. Z počiatku len málo ľudí bolo v nej, teraz však sa rozprestiera po celom svetg, a je rozšírená medzi všetkými národami. 'taťu?', • o o o ^ v ^ S ^ f f l l ^
- O kvase. Povedal im aj iné podobenstvo: „Podobné je kráľovstvo nebeské kvasu, ktorý vzala žena a zapravila do troch mier múky, kým neskyslo všetko.“
- Podobenstvo toto poukazuje na vnútorné pôsobenie učenia Kristovho. Keď presiakne dušu človeka, premení a zošlachti jeho smýšľanie.
- O poklade. „Podobné je kráľovstvo nebeské pokladu, skrytému na roli, ktorý keď človek nájde, ukryje a od radosti za ním ide a spredá všetko čo má a kúpi tú roľu.“
- O perle. Opäť podobné je kráľovstvo nebeské človeku obchodníkovi hľadajúcemu dobré perly, a keď našiel jednu drahocennú perlu, odišiel a spredal všetko čo mal a kúpil ju.“
- V týchto podobenstvách porovnáva Ježiš Kristus vieru a Cirkev svätú s drahocennými vecmi. Málokto vie, jak veľký poklad milosti je skrytý v Cirkvi svätej. Dobrá (pravá) perla znázorňuje jedinú pravú Cirkev Kristovu, Cirkev katolícku, na rozdiel od iných cirkví.
- O sieti. „Opäť podobné je kráľovstvo nebeské sieti vlečnej, pustenej do mora a zahrňujúcej ryby všetkého druhu; ktorú, keď sa naplnila, vytiahli a na brehu vyberali dobré ryby do nádob, kdežto zlé hádzali von. Tak bude pri skončení sveta. Vyjdú anjeli a vylúčia zlých z pomedzi spravodlivých a vhodia ich do pece ohnivej: tam bude plač a škrípanie zubov.“
- Sieť znázorňuje Cirkev, ryby v nej sú veriaci. Sú medzi nimi spravodliví, ale aj nespravodliví. Pri poslednom súde budú jedni od druhých oddelení.

§ 22. Ježiš utíši búrku na mori.

Mat. 8, 23—27.

Búrka na jazere Genezaretskom. Jedného dňa Pán Ježiš celý deň vyučoval ľud pri jazere Genezaretskom. Večer vstúpil do ložky so svojimi apoštolmi a veslovali do Kafarnaumu. Pán Ježiš, keďže bol ustatý, zaspal na ložke. Tu razom sa strhla nad jazerom veľká búrka. Rozbúrené vlny sem tam hádzaly

malou loďkou; voda sa liala do nej a hrozilo jej nebezpečenstvo. Vtedy naľakaní učenici zobudili Pána a volali: „Pane, zachráň nás» hynieme!“ Ježiš im riekol: „Čo sa bojíte, maloverní?“ Potom vstal, rozkázal vetru a moru a nastalo veľké utíšenie. Ľudia však, ktorí to videli, divili sa veľmi a hovorili: „Kto je tento, že rozkazuje i vetru a moru a poslúchajú ho?“

Ježiš týmto zázrakom dokázal, že je pánom prírody. Na jazere Genezaretskom ešte aj dnes často bývajú prudké búrky, ktoré sa rýchlo strhnú nad hladinou jazera. Lodky rybárov bývajú víchricou ohrožované.

Loďka na rozbúrenom mori predobrazuje Cirkev svätú. Búrka predstavuje prenasledovania, ktoré Cirkev stíhaly a stíhat budú po všetky veky. Kolkokrát sa už zdalo, že Cirkev už-už zahynie, ale Ježiš Kristus bdel nad ňou a prežila všetky protivenstvá.

Poučenie. V trápení a v pokušení skladajme svoju dôveru v Boha, volajme o pomoc Ježiša Krista a on nám nedá zahynúť.

§ 23. Ježiš vzkriesi Jairovu dcéru.

Mat. 9, 18—26.

Keď sa Ježiš navrátil do Kafarnaumu, tam ho už očakávaly zástupy ľudu. Vtedy prišiel k nemu aj predstavený synagógy, menom Jairus, padol k jeho nohám a prosil: „Pane, moja dcéra skonáva; poď, vlož na ňu ruku, aby vyzdravela – a žila.“ Ježiš vidiac jeho vieru, hneď išiel s ním a išli tiež aj jeho učenici a veľký zástup ľudu sa tlačil okolo neho.

Jairus u Ježiša.

V zástupe bola aj istá úbohá žena, ktorá už dvanásť rokov bola ťažko chorá a márne hľadala pomoc u lekárov. Počula o zázračnej moci Ježišovej a pevne verila, že ak sa len dotkne jeho rúcha, bude uzdravená. I pretisla sa cez zástup k Pánovi a dotkla sa jeho rúcha.

Ježiš uzdraví chorú ženu.

Keď to Ježiš zbadal, obrátil sa k nej a riekol jej: „Dcéro, tvoja viera ťa uzdravila.“ A uzdravená bola v tú chvíľu.

Medzitým prišiel jeden z domácich k Jairovi a riekol mu: „Tvoja dcéra umrela, neunúvaj Učiteľa.“ Ale Ježiš tešil zarmúteného otca slovami: „Neboj sa, len ver a spomôže sa jej.“

A keď prišiel Ježiš do domu Jairovho a videl pískačov a plačúci zástup riekol: „Neplačte, neumrelo dievča, lež spí.“ Potom vzal k sebe zo svojich apoštolov Petra, Jakuba a Jána a tiež aj rodičov zomrelej, vošiel do miestnosti, kde ležalo mrtvé dievča, chytil ho za ruku a zvolal: „Dievča, vstaň!“ A hľa, dievča hneď vstalo a chodilo. Povešť o tomto zázraku rozniesla sa po celom kraji.

Vzkriesenie Jairovej dcéry.

Uzdravenie nemocnej ženy dotknutím sa rúcha Kristovho odôvodňuje úctu svätých pozostatkov.

U Židov v Palestíne bola obyčaj, že k mŕtvole povolávali hudobníkov, ktorí hrali smútočné piesne; najímali aj ženy, takzvané oplakávačky, ktoré nariekaly pri mŕtvole.

Ježiš Kristus porovnáva smrť so spánkom. Spravodliví skrze sinírí prechádzajú zo života časného do života večného.

* § 24. Rozoslanie apoštolov.

Mat. 10, 1—42, Luk. 9, 1—2.

Ježiš rozosiela apoštolov.

Apoštolovia za istý čas boli len svedkami rečí a skutkov Ježišových, ale neskoršie sa stali jeho pomocníkmi. Keď už boli od Pána Ježiša dostatočne poučení, rozoslal ich do všetkých krajov Židovskej krajiny hlásať kráľovstvo božie. Pred rozoslaním shromaždil ich okolo seba a dal im moc činiť zázraky, a to uzdravovať chorých, kriesiť mŕtvych a vyháňať diablov. Súčasne im dal aj napomenutie na ich apoštolskú cestu. Poučil ich a) o ich povinnostiach, b) o bojoch, ktoré ich čakajú a c) o odmene ich.

Riekol im totiž:

Povinnosti apoštolov.

a) „Na cestu k pohanom nezabočujte, ale idte radšej k ovciam, ktoré sa potratily z domu Izraelovho. A idúcky kážte a hovorte: Priblížilo sa kráľovstvo nebeské. Chorých uzdravujte, mŕtvych krieste, prašivých očisťujte, diablov vyháňajte. Nemajte zlata, ani striebra, ani peňazí vo svojich opaskoch, lebo hoden je robotník svojho pokrmu. A do ktoréhokoľvek mesta vojdete, dopytujte sa, kto je v ňom hoden a tam zostaňte. A keď vojdete do domu, pozdravte ho: Pokoj tomuto domu. A jestli ten dom bude hoden, pokoj váš príde naň.

Boje apoštolov.

b) Hľa, ja posielam vás ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní ako hadi a jednoduchí ako holubi. Ale varujte sa ľudí, lebo vydajú vás súdom a budú vás bičovať, a budete v nenávisti u všetkých pre moje meno. A nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu nemôžu zabiť, ale radšej bojte sa toho, ktorý môže i dušu i telo zatratiť do pekla.

Odmena apoštolov.

c) Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi, i ja vyznám pred mojim Otcom, ktorý je na nebesách; ale kto mňa zapre pred ľuďmi, toho i ja zaprem pred mojim Otcom. A kto neprijme svoj kríž a nenasleduje mňa, nie je mňa hoden. Kto vás prijíma, mňa prijíma a kto mňa prijíma, prijíma toho, ktorý mňa poslal. A ktokoľvek podá ná-

poja jednému z týchto najmenších, čo len pohár studenej vody, nestratí svojej mzdy."

Po tomto napomenutí sa apoštolovia rozišli po dvoch a dvoch, hlásali kráľovstvo božie, napomínali ľud k pokániu, činili mnohé zázraky, mazali chorých olejom a uzdravovali ich.

Cirkev svätá dľa príkladu a na rozkaz Ježiša Krista ai dnes posíela svojich misionárov do šireho sveta, aby hlásali evanjelium Kristovo. Aj my si máme stat do radu učeníkov Kristových, máme smele vyznávať svoju vieru, máme pracovať na rozšírení kráľovstva Kristovho tu na zemi. Dľa svojich síl ochotne podporujeme sv. misie medzi pohanmi.

§ 25. Ježiš zázračne rozmnoží chleby.

Mat. 14, 13—36, Mark 6, 30—56, Luk. 9, 10—17, Ján 6, 1—21.

Keď sa apoštolovia navrátili zo svojej apoštolskej cesty, zvestovali Pánu Ježišovi všetko, čo, vykonali a učili. Boli ustatí, a preto im Ježiš riekol: „Poďte súkromne na pusté miesto a trochu si odpočiňte." Sadli teda na loďku, preplavili sa na druhý breh jazera Genezaretského, aby si tam na vzdialenom pustom mieste oddýchli. Ale darmo sa chceli utiahnuť, lebo ľudia zbadali, kde sa plaví Ježiš so svojimi učeníkmi, šli po nábřeží jazera a keď učenici na druhom brehu vystúpili z loďky, už ich tam čakal veľký zástup ľudí.

Keď ich Ježiš videl, slutoval sa nad nimi, lebo boli ako ovce, ktoré nemajú pastiera, a začal ich vyučovať. Zástup ľudu stále vzrástol, lebo na blížiaci sa veľkonočné sviatky mnoho Židov putovalo do Jeruzalema a títo sa pripojili k zástupu.

Medzitým deň sa chýlil ku koncu. Učenici pristúpili k Pánovi a riekli mu: „Pusté je toto miesto a čas sa už minul, rozpušť ich, nech idú do najbližších osád a dedín a nakúpia si pokrmov na jedenie." Ježiš riekol: „Dajte im vy jesť." Filip odpovedal: „Za dvesto desiatnikov chleba nedostačí im, aby sa každému jednému len máločo ušlo." Nato riekol Ondrej, brat Šimona Petra: „Je tu jeden chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby: ale čo je to medzi toľkých?" Vtedy riekol Ježiš: „Kážte ľuďom posadiť sa."

A posadilo sa mužov okolo 5000. Ježiš potom vzal chleby, požehnal ich, lámal a dával apoštolom a tí rozdávali ľudu; podobne aj ryby. A hľa, každému sa ušlo a všetci sa nasýtli. Vtedy riekol Ježiš učeníkom: „Pozbierajte odrobinky, čo pozostalý, aby nezahynuly." Po-

"^lijvuM: . CíAWW.

Apoštolovia
p[^]té miesto

^e ži^s,^á „[^]py^Ui

Ježiš nasýti
zástupy,

sbierali ich a naplnili nimi dvanásť košov. Keď ľudia videli tento zázrak, riekli: „To je zaiste ten prorok, ktorý má prísť na tento svet.“ A chceli Ježiša zvoliť za kráľa. Keď Ježiš zbadal ich úmysel, vzdialil sa od nich a išiel na horu sám jediný.

Zázračné rozmnoženie chleba a nasýtenie zástupov na púšti je predobrazom najsv. Sviatosti oltárnej.

Poučenie. Pán Ježiš pred rozdávaním pokrmu modlil sa a požehnal ho. Podobne aj my sa máme modliť pred jedením a po jedení.

*** Ježiš chodí po vode.** Keď sa Ježiš po zázračnom rozmnožení chleba vzdialil na horu, učeníci jeho vstúpili do ložky, aby prešli do Kafarnauma. Ale ťažko im bolo veslovať, lebo povstal veľký víchor. Ložku uprostred jazera sem-tam hádzaly vlny, lebo vietor dul s protívnej strany. Tu o štvrtej nočnej stráži, keď už počalo svitať, približoval sa k apoštolom Ježiš, chodiac po vode. Učeníci veľmi sa naľakali, lebo ho nepoznali. Ježiš zavolał na nich: „Vzmužte sa: ja som to, nebojte sa!“ Tu riekol Peter: „Pane, keď si to ty, rozkáž mi prísť k tebe po vode.“ A on riekol: „Poď!“ A zostúpil Peter z ložky a kráčajúc po vode približoval sa k Ježišovi. Ale keď videl rozbúrené vlny, zľakol sa a počal sa topiť. Vtedy so strachom volal: „Pane, spomôž mi!“ Ježiš hneď ho chytil za ruku a riekol mu: „Maloverný, načo si pochyboval?“ A keď vstúpili na ložku, hneď prestal víchor. Tu tí, ktorí boli na ložke, klaňali sa mu a riekli: „Opravdu, Syn Boží si.“

V dobe Kristovej delili Židia podľa rímskej obyčaje noc na štyri čiastky alebo stráže. Štvrtá stráž počínala sa pred svtaním.

Kým mal sv. Peter pevnú vieru, udržali ho vlny morské a približoval sa k Pánovi; ale len čo sa zakolísala jeho viera, počal sa topiť. Naša viera v Ježiša Krista má byť pevná bez pochybností.

§ 26. Ježiš sľubuje Sviatosť oltárnu.

Ján 6, 22—70.

Zástupy vy*
hľadajú
Ježiša.

Na druhý deň po zázračnom rozmnožení chleba zástupy prišli do Kafarnauma a hľadali Ježiša. A keď ho našli, riekol im Ježiš: Hľadáte ma nie preto, že ste videli zázraky, lež preto, že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa. Snažte sa dostať pokrm, nie ktorý sa kazí, lež ktorý trvá do života večného, ktorý Syn človeka dá vám.“ I riekli ľudia: „Pane, vždy nám dávaj toho chleba.“ Pán Ježiš odpovedal: „Ja som chlieb živý, ktorý som sostúpil s neba. Kto bude jesť z tohoto chleba, bude žiť na veky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo, svetu na živobytie.“

Ježiš sľubuje
sviatosť
oltárnu.

Židia, keď to počuli, dohadovali sa medzi sebou a hovorili: „Jakože nám tento môže dať jesť svoje telo?“

Preto riekol im Ježiš: „Veru, veru povedám vám: Jestli nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe života. Kto jie moje telo a pije moju krv, má život večný a ja ho vzkriesim v posledný deň; lebo moje telo opravdivé je pokrmom a moja krv je opravdivé nápojom. Kto jie moje telo a pije moju krv, prebýva vo mne a ja v ňom. Toto je chlieb, ktorý s neba sostúpil: Nie jako vaši otcovia jedávali mannu a pomreli. Kto jie tento chlieb, bude žiť na veky.“ Toto povedal Ježiš v synagóge v Kafarnaume.

Keď to počuli jeho učenici, niektorí z nich riekli: „Tvrdá je to reč, ktože ju môže počúvať?“ A mnohí z učeníkov odišli od Ježiša a už nechodili s ním. Vtedy obrátil sa Ježiš k dvanástim a riekol im: „Či aj vy chcete odísť?“ Odpovedal mu Šimon Peter: „Pane, ku komu pôjdeme? Ty máš slová života večného a my sme uverili a poznali, že ty si Kristus, Syn boží.“

Čo Pán Ježiš tu prisľúbil, splnil pri poslednej večeri. Pán Ježiš je vo Sviatosti oltárnej pod spôsobom chleba a vína skutočne prítomný. Dľa slov jeho samého sv. prijímanie je zárukou nášeho z mŕtvych vstania a večného života.

IV. Tretí rok verejného účinkovania Ježišovho.

* § 27. Ježišovo účinkovanie za hranicami Galilejskými.

Mat. 15, 21—28, Mark 7, 31—37, 8, 1—9.

Žena Kananejská. Začiatkom tretieho roku učiteľského úradu Pán Ježiš nešiel do Jeruzalema na slávnosť veľkonočnú, lebo Židia ho hľadali, chcejúc ho usmrtiť. Keď pochodil po Galilejsku, prešiel do krajín týrskych a sidonských. Tam bývali pohania, potomci Kananejských. Prišla tam k Ježišovi istá kananejská žena, padla k jeho nohám a riekla: „Smiluj sa nado mnou Pane, Synu Dávidov, moja dcérka ťažko sa trápi od diabolstva.“ Ježiš jej neodpovedal ani slova, ale šiel ďalej, akoby ju nebol ani zbadal. Ale ona vytrvale ďalej prosila. Vtedy riekli učenici: „Prepusť ju, lebo kričí za nami.“ Ale on odpovedal: „Nie som poslaný, iba k ovciam potrateným z domu Izraelovho.“ Ale žena opätovne prišla k Ježišovi a prosila: „Pane, pomôž mi!“ I riekol jej Ježiš: „Žena, veľká je tvoja viera, nech sa ti stane, ako chceš.“ A uzdravená bola jej dcéra v tú hodinu.

Viera ženy Kananejskej.

Ježiš uzdraví jej dcéru.

Na žene kananejskej máme príklad vytrvalej modlitby. Nemáme prestať sa modliť, keď nás Boh hned nevyslyšal.

Ježiš uzdraví
hluchonemes
ného.

Uzdravenie hluchonemého. S končín tyrských Ježiš znovu prišiel k moru Galilejskému. Tu priviedli k nemu hluchonemého a prosili ho, aby ho uzdravil. Ježiš vložil mu svoje prsty do ušú a posliniac ich dotknul sa jeho jazyka, pozrel k nebu a riekol: „Effeta, t. j. otvor sa!“ A hneď otvorily sa mu uši a rozviazal sa jeho jazyk a hovoril správne.

Ježiš prikázal prítomným, aby to nikomu nepovedali. Ale čím viac im prikazoval, tým viac to ohlasovali, hovoriac: „Všetko dobre učinil; i hluchým dal slyšať i nemým hovoriť.“

Tento hluchonemý je obrazom ľudstva odpadlého od Boha, ktoré bolo neschopné kresťanské pravdy slyšať a vyznávať. Ježiš Kristus ho priviedol k tomu, a preto Cirkev svätá tento obrad koná pri sv. krste.

Z toho, že Ježiš Kristus pri uzdravení hluchonemého použil viditeľného znaku (obradu), môžeme poznať dôležitosť viditeľných znakov pri vysluhovaní sv. sviatostí.

Ježiš znovu
rozmnoží
chleby.

Ježiš opätovne nasýti zástupy. V tých dňoch zase zástupy ľudu shromaždily sa okolo Pána Ježiša. Vytrvale počúvaly jeho slová. Keď končil učenie, riekol učeníkom: „Lúto mi je zástupu, lebo už tri dni zotrávajú pri mne a nemajú čo jesť, a jestli ich rozpustím lačných domov, ustanú na ceste, keďže niektorí z nich prišli zdaleka.“ I riekli mu učeníci: „Odkiaľ ich nasýtiť chlebmi tu na púšti?“ On sa ich opýtal: „Koľko chlebov máte?“ Riekli mu: „Sedem.“ Nato rozkázal zástupom, aby sa usadily, požehnal chleby a podával svojim učeníkom a tí rozdeľovali zástupom. Tiež mali aj málo rybyčiek; tie tiež požehnal a kázal rozdať. A hľa, všetci sa nasýtili. A odrobínok nasbierali za sedem košov. A bolo tých, ktorí jedli asi štyritisíc. Po nasýtení rozpustil zástupy.

Ježiš Kristus rozmnožil chleby aj podruhé, aby nasýtil hladujúce zástupy. Činí to Boh aj podnes, rozmnožuje chlieb, keď nám požehnáva úrodu zemskej.

§ 28. Ježiš sľubuje Petrovi primát. Premenenie Pána.

Mat. 16, 13—19, 17, 1—9.

Vierovyzna*
me Petrovo.

po nejakom čase prišiel Ježiš so svojimi učeníkmi do *Qgzaree* Filipovej, ktoré mesto leží v severnej častke Palestíny. Tu jedného dňa pýtal sa učeníkov svojich: „Za koho považujú ľudia Syna človeka?“ Oni riekli: „Jedni za Jána Krstiteľa, iní zas za Eliáša, iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov.“ Vtedy riekol im Ježiš: „A vy za koho ma držíte?“ Odpovedal Šimon Peter a riekol: „Ty si Kristus, Syn Boha živého.“ Riekol mu Ježiš: „Blahoslavený si, Šimone, synu Jonášov, lebo telo a krv nezja-

vily to tebe, ale môj Otec, ktorý je na nebesách. A ja ti ^{bi pⁿmat_} Ježiš mu slú* povedám, že ty si Peter, t. j. skala, a na túto skalú vystavím svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu. A tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského a čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách, a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebesách."

Oddať niekomu kľúče na východe znamená, učiniť ho svojim zástupcom, oddať mu svoju moc. Kto má kľúče, je pánom domu.

Brány pekelné znamenajú tolko, čo celé peklo.

Ježiš Kristus sľubuje sv. Petrovi, že ho učíniť základom svojej Cirkvi a že mu oddá najvyššiu moc v Cirkvi. Ďalej ubezpečuje Cirkev svoju, že odolá každej moci nepriateľskej.

Premenenie Pána. Po šiestich dňoch Pán Ježiš pojal ^{re labor_} Ježiš na ho* so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vystúpil s nimi na horu vysokú. Tu sa začal modliť. Razom zaskvela sa jeho tvár ako¹ slnce a rúcho jeho ostalo biele ako sneh. A hľa, zjavili sa Mojžiš a Eliáš a shovárali sa s Ježišom.

Veľká radosť naplnila srdcia apoštolov, takže Peter zvolal: „Pane, dobre je nám tu byť, ak chceš, spravíme tu tri stánky: tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden.“ Kým ešte hovoril, jasný oblak ich obklúčil a z neba bolo počuť hlas: „Toto je môj milovaný syn, v ktorom mám zaľúbenie; jeho poslúchajte.“

Svedectvo
Otca
nebeského.

Keď to učeníci počuli, padli na tvár a veľmi sa báli. Onedlho pristúpil k nim Ježiš, dotkol sa ich a riekol im: „Vstaňte a nebojte sa.“ A keď pozdvihli svoje oči, nevideli nikoho, iba samého Ježiša. A keď sostupovali s hory, prikázal im Ježiš: „Nikomú nehovorte o videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.“

Dľa ústneho podania premenenie Pána stalo sa na hore Tábor. Zjavil sa vtedy Mojžiš, jakožto zástupca Starého zákona a Eliáš, čo zástupca prorokov, aby dosvedčili, že v Pánu Ježišovi vyplnil sa zákon i proroci.

Na hore Tábor ukázal sa Ježiš svojim apoštolom v sláve svojej. Radosť ich bola tak veľká, že sa ani nechceli vzdialiť s toho miesta. Bol to predcit radosti nebeských, ktoré očakávajú každého spravodlivého človeka.

* § 29. Daň chrámová. Reč Ježišova v Kafarnaume.

Mat. 17, 23—26, 18, 1—35.

Daň chrámová. Keď prišiel Pán Ježiš so svojimi učeníkmi do Kafarnaumu a vstupoval do synagógy, vtedy pristúpili k Petrovi tí, ktorí vyberali poplatok chrámový a riekli mu: „Či váš učiteľ neplatí chrámového?“ On odpovedal: „Platí.“ A keď vstúpili do domu, predchytil Ježiš Petra v reči a opýtal sa ho: „Čo sa ti zdá Šimone? Kráľovia zemskí od koho berú poplatok alebo daň, od svojich

detí a či od cudzích?" A on riekol: „Od cudzích." I povedal mu Ježiš: „Teda dietky sú oslobodené; ale aby sme ich nepohoršili, id' k moru a hoď udicu; a tú rybu, ktorá najprv vyjde, vezmi, otvor jej ústa a nájdeš peniaz; ten vezmi a daj za mňa i za seba." I stalo sa tak.

Podľa zákona Mojžišovho každý Izraelita od 20. roku bol povinný každoročne platiť daň chrámovú. Z jej výnosu sa udržiaval chrám a kupovali sa veci potrebné k bohoslužbám.

Ježiš Kristus ako Syn boží nebol povinný platiť daň chrámovú, ale predsa to učinil, aby nepohoršil farizejov, že nedbá predpisov zákona.

Ježiš učí apoštolov pokore.

Ježišova reč. V tú chvíľu pristúpili k Pánovi jeho učeníci a riekli mu: „Kto je asi väčší v kráľovstve nebeskom?" Vtedy zavolał Ježiš malé dieťa, postavil ho uprostred nich a riekol: „Veru povedám vám, ak sa neobrátite a nebudete jako malučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského. Ktokoľvek teda uponíži sa, ako tento malučký, ten je väčší v kráľovstve nebeskom. A kto prijme jedného takého malučkého v mojom mene, mňa prijíma. Kto však pohorší jedného z týchto malučkých, ktorí vo mňa veria, lepšie by bolo, keby sa mu mlýnsky kameň zavesil na krk, a tak bol pohrúžený do hĺbiny morskej. Beda svetú pre pohoršenie! Musí to síce byť, aby pohoršenia prišli, ale beda tomu človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza."

Pohoršenie.

Bratské nas pomenutie.

Potom poučil Ježiš Kristus svojich apoštolov, ako majú po bratsky napomenúť blížneho, keď sa ten previní: „Jestli sa-prehreší proti tebe tvoj brat, id' a pokáraj ho o samote. Ak ťa poslúchne, získal si svojho brata. Jestli ťa však neposlúchne, príber si ešte jedného alebo dvoch, aby v ústach dvoch svedkov obstálo každé slovo. Ak ich neposlúchne, povedz cirkvi; a keď ani cirkev neposlúchne: maj ho za pohana a mýtnika."

Na týchto slovách Kristových zakladá sa právo a povinnosť Cirkvi vylúčiť neposlušných členov. Ako zákonu verný žid vyhýbal pohanovi a mýtnikovi, tak aj kresťan-katolík má sa chrániť človeka neverca, ktorý neposlúcha Cirkev a nezachováva jej prikázania.

O odpustení.

Vtedy pristúpil k nemu Peter a riekol: „Pane, koľkokrát zhreší môj brat proti mne a mám mu odpustiť, až po sedemkrát?" Ježiš odpovedal: „Nehovorím ti po sedemkrát, lež po sedemdesiatšedemkrát." A hneď povedal učeníkom toto podobenstvo: „Podobné je kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý chcel počet robiť so svojimi sluhami. I priviedli mu jedného, ktorý mu bol dlžen desaťtisíc hrivien. A keď nemal odkiaľ zaplatiť, kázal ho pán predať i jeho ženu i dietky a všetko, čo mal a zapla-

tif. Ale ten sluha padol pred ním na kolená, prosil ha a riekol: „Poshovej mi a všetko ti zaplatím." Tu pán sľu- toval sa nad tým sluhom, prepustil ho a dlh mu odpustil. Ale keď ten sluha vyšiel, našiel jedného zo svojich spolu- sluhov, ktorý mu bol dlžen sto desiatnikov. I chytil a hrdúsil ho a riekol: „Zaplať, čo si dlžen!" Tu padol jeho spolusluha pred ním na kolená a prosil ho: „Poshovej mi a všetko ti zaplatím." Ale ten nechcel, lež odišiel a hodil ho do žalára, dokiaľ nezaplatí dlh. Ale keď jeho spoluslu- hovia videli, čo sa stalo, veľmi sa zarmútili a išli a roz- povedali svojmu pánovi všetko. Vtedy zavola ho jeho pán a povedal mu: „Sluha ničomný, všetok dlh som ti odpustil, preto že si ma prosil; či si sa teda i ty nemal smilovať nad svojim spolusluhom, ako i ja smiloval som sa nad tebou?" A jeho pán rozhnevaný vydal ho muči- teľom, dokiaľ nezaplatí celý dlh. Tak i Otec môj nebeský vykoná vám, jestli neodpustíte každý svojmu bratovi zo srdca."

Hrivna (lat. talentum) bola najvyššia jednotka peňažnej a váhovej sústavy u východných národov. V Palestíne užívali ba- bylonskú hrivnu. Babylonská hrivna striebra mala hodnotu asi na- šich 9.000 K, hrivna zlata asi 160.000 K.

Dľa zákona Mojžišovho veritel smel dat zavrieť a predať do otroctva dlžníka a jeho rodinu, keď ten nechcel, alebo nemohol platiť.

Z podobenstva tohoto plynie pre nás poučenie: keď chceme, aby nám Boh odpustil naše previnenia, aj my musíme odpúšťať svojim vinnikom.

§ 30. Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi.

María a Marta.

Luk. 10, 25—42.

[¶] Keďže sa približovali sviatky stánkov, Pán Ježiš odobral sa so svojimi učeníkmi do Jeruzalema, ale nie vo verejnom sprievode pútnikov, lež tajne cez Zajordánsko.

Ježiš si vy»
voli 72.
učeníkov.

Tu si vyvolil k dvanástim apoštolom ešte 72 učení- kov, aby pomáhali apoštolom. Týchto tiež rozposlal po dvoch a dvoch do miest, kde sám hodlal prísť, aby pripra- vovali ľud k jeho príchodu.

Milosrdný Samaritán. Keď išiel Ježiš cestou do Jeru- zalema, pristúpil k nemu istý znalec zákona a pokúšajúc ho riekol: „Učiteľu, čo mám činiť, aby som dosiahol život večný?" Ježiš odpovedal: „Čo je písané v zákone? Jako tam čítaš?" Nato on odpovedal: „Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho a z celej duše svojej a zo všetkej sily svojej a zo všetkej mysli svojej a bližneho

Ježiš učí o
láske k
bližnému.

svojho, ako seba samého." I riekol mu Ježiš: „Dobre odpovedal: to čiň a budeš žiť." Ale ten chcel ospravec niť seba a riekol Ježišovi: „A kto je môj blížny?"

Milosrdný
aman an.

Vtedy Ježiš odpovedal týmto podobenstvom: „Aký g_iovejj. sostupoval z Jeruzalema do Jericha a upad medzi lotrov, ktorí ho olúpili, a keď ho pokryli ranan odišli a nechali ho polomŕtveho. I prihodilo sa, že ktorý kňaz sostupoval tou istou cestou, a keď ho videl prešu Podobne i levít, keď bol pri tom mieste a videl ho, pri šiel. Ale istý Samaritán cestujúci prišiel k nemu a keď l videl, milosrdenstvom bol pohnutý. I pristúpil k nemu, ol viazal jeho rany, nalial na ne oleja a vína a posadil ho r svojho osla, zaviedol do hostinca a postaral sa o neh A druhého dňa vyňal dva desiatniky, dal ich hoštiniském a riekol: „Maj o neho starosť a čokoľvek viac vynaloží keď pôjdem nazpät, ja ti to vynahradím." Kto z týchl troch zdá sa ti byť blížnym tomu, ktorý upadol medzi k trov?" A on riekol: „Ten ktorý mu preukázal milosrdeí stvo." I riekol mu Ježiš: „Íď, i ty čiň podobne!"

Židia za blížnych považovali len príslušnikov svojho národ Ježiš Kristus nás týmto podobenstvom poučuje, že každý človek . náš blížny, nech je to priateľ alebo nepriateľ. Každého človeka m: me milovať a v čas núdze každému sme povinní pomáhať. Lásk k blížnemu má sa javiť v skutkoch a nie len v slovách.

Ježiš u sestier
azarovyc .

Maria a Marta. Na ceste do Jeruzalema prišiel Pá j_eg_jš Jq B_etánie, mestečka neďaleko Jeruzalema. Tu b^ valy dve nábožné sestry: Maria a Marta. Pán Ježiš vošii k nim. Maria si sadla k nohám Pánovým a pobožné počú vala jeho slová. Ale Marta sa starala, aby mohla Pán obslúžiť. Mala dosť práce a bola by bývala rada, keb jej aj Maria bola šla pomáhať, a preto riekla Ježišovi „Pane nedbáš na to, že moja sestra nechala ma samú po sluhovať? Povedz jej, aby mi pomáhala." Ježiš jej na t riekol: „Marta, Marta, starostlivá si a staráš sa o mnoh veci, ale jedno je potrebné. Maria najlepšiu čiastku si vy volila, ktorá jej nebude odňatá."

Obe sestry uctily Pána Ježiša. Marta pohostinstvom a pozoi nou obsluhou a Maria svojou pobožnosťou. Ježiš Kristus nezazliev starostlivosť Marty, lež dáva prednosť starostlivosti o dušu nad sta rosťou o telo.

* § 31. Uzdravenie slepého od narodenia.

Ján 9, 1—41.

Hi

Ježiš Kristus cez sviatky stánkové denne učil v chrá me a dokazoval Židom, že je Synom božím. Často sa do

hadoval s farizejmi a zákonníkami, a keď im vyhadzoval na oči ich zátvrdlosť, nahnevali sa na neho a chceli ho aj ukameňovať, tak že Pán Ježiš vyšiel z chrámu a skryl sa pred nimi.

I stalo sa, keď jedného sobotného dňa išiel Ježiš ve-
dľa brány chrámovej,*)že uzrel tam človeka slepého od
narodenia. A jeho učeníci sa ho spýtali: „Učiteľu, kto
zhrešil, tento a či jeho rodičia, že sa narodil slepý?" Ježiš
odpovedal: „Ani tento nezahrešil, ani jeho rodičia, ale aby
sa zjavily na ňom skutky božie." A keď toto povedal,
spravil zo sliny blato i pomazal mu oči blatom a riekol
mu: „Íď, umy sa v rybníku Siloe." Odišiel teda a umyl
sa a hneď videl.

Ježiš uzdra-
V1 slepeho.

Susedia teda a tí, ktorí ho prv vídali, že bol žobrá-
kom, hovorili: „Či je to nie ten, ktorý sedával a žobral?"
Jedni hovorili: „Áno, on je to"; iní zasa: „Nijakým spôso-
bom, ale je mu podobný." On však povedal: „Ja som to".
Tedy mu riekli: „Jakože sa ti otvorily oči?" Odpovedal:
„Ten človek, ktorý sa menuje Ježiš, spravil blato a po-
mazal mi oči, a riekol mi: Íď na rybník Siloe a umy sa.
A išiel som ta, umyl som sa a vidím." A riekli mu: „Kdeže
je ten?" Riekol: „Neviem."

Priviedli toho, ktorý býval slepý, k farizejom. A bo-
la sobota, keď Ježiš urobil blato a otvoril mu oči. Znova
sa ho teda pýtali farizeji, jakým činom prehliadol. A on
im povedal: „Položil mi blato na oči, umyl som sa a vi-
dím." Tu hovorili niektorí z farizeov: „Tento človek, kto-
rý nezachováva soboty, nie je od Boha." Druhí zasa po-
vedali: „Jako môže hriešny človek robiť takéto divy?"
I povstala roztržka medzi nimi. Riekli teda opäť slepému:
„Čo ty hovoríš o ňom, keďže ti otvoril oči?" A on riekol:
„Je prorok."

Farizeji vy-
šet TMj u ten
z r ak

I neverili Židia o ňom, že bol slepý a zavolali rodi-
čov jeho a opýtali sa ich: „Tento je váš syn, o ktorom
vy hovoríte, že sa narodil slepý? Akože teda teraz vidí?"
Odpovedali jeho rodičia: „Vieme, že tento je náš syn a
že sa narodil slepý, ale akým činom teraz vidí, nevieme;
alebo kto mu otvoril oči, my nevieme. Jeho sa opýtajte,
je dospelý, nech sám hovorí za seba." Toto riekli jeho ro-
dičia, lebo sa báli Ziaov, lebo tí už predtým sa ushovorili,
že vyobcujú zo synagógy každého, kto Ježiša uzná za
Mesiáša.

Zavolali teda znovu toho človeka, ktorý bol slepý a
riekli mu: „Vzdaj chválu Bohu! My vieme, že ten človek
je hriešnik." Ale on riekol: „Či je hriešnik neviem, to jed-

Obviňujú
^ u ^ ž e ruší
c "obotu TM⁹¹

no viem, že som bol slepý a teraz vidím." Tedy mu r
kli: „Čo ti urobil? Ako ti otvoril oči?" Odpovedal im: „
som vám povedal a počuli ste: načo chcete znova počú
Či snáď i vy chcete byť jeho učeníkmi?" Nato mu oni zl
rečili a riekli: „Ty buď jeho učeníkom, my sme učeň
Mojžišovi. My vieme, že Mojžišovi hovoril Boh, ale
tomto nevieme odkiaľ je." Odpovedal ten človek a riek
im: „Veď je to podivné, že vy neviete odkiaľ je a otvo
mi oči. A predsa vieme, že Boh hriešnikov nevyslyší, a
toho vyslyší, kto mu slúži a plní jeho vôľu. Nikdy nebo
počuť, žeby kto bol otvoril oči slepému od narodení
Keby tento nebol od Boha, nič by nemohol spraviť." O
povedali mu: „Všetok si sa v hriechu narodil, a ty ní
budeš učiť?" I vyhodili ho von.

O tom sa dozvedel Ježiš, že ho vyhodili von a ke
sa s ním stretol riekol mu: „Veríš ty v Syna božieho?
On odpovedal: „Kto je to, Pane, aby som uveril v neho?
Tu riekol mu Ježiš: „Však si ho videl, a ten, čo s tebo
hovori, to je on." Nato on zvolal: „Verím, Pane". A pad
na zem a klaňal sa mu.

Židia sa domnievali, že každá choroba je trestom za hriec)
vlastný alebo za hriechy predkov. Apoštolovia tiež boli tejto mienky

Pán Ježiš pri uzdravení slepého opätovne používa viditeľných
znaku, aby tým naznačil vnútornú milosť. Podobne pri sv. sviato
stiach viditeľné znamenia označuje neviditeľnú milosť, ktorá sa ude
luje.

Slepý obdržal od Pána Ježiša dvojaký zrak: telesný a duševný,
t. j. vieru.

* § 32. Ježiš dobrý pastier. Modlitba Pána.

Ján 10, 1—16., Luk. 11, 1—13.

Ježiš prirovs
náva seba k
pastierovi

Podobenstvo o dobrom pastierovi. Keď sa Ježiš do
zvedel, že toho človeka, ktorému bol prinavrátil zrak,
vytvorili farizeji zo synagógy, zazlieval ich hriešne po
čínanie. Prirovnal ich k nájomníkom, ktorí sa nestarajú
o svoje ovce, a seba prirovnal k dobrému pastierovi:
„Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier dáva svoj život za
svoje ovce, ale nájomník a ten, kto nie je pastierom, komu
ovce nie sú jeho vlastné, keď vidí prichádzať vlka, opúšťa
ovce a uteká, a vlk chytá a rozháňa ovce. Ale nájomník
uteká preto, že je nájomníkom a nezáleží mu na ovciach.
Ja som dobrý pastier a poznám svoje, a moje poznajú
mňa. Jako mňa zná Otec, i ja znám Otca, a život svoj
položím za svoje ovce. Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z
tohoto ovčine??: i tie mám nrieviesť a budú počúvať môj
hlas; a bude **jeden** rve inoff'a jeden pastier."

íftjZcr

ítrt-ioAS^s^

Ježiš Kristus dokázal skutkom, že je našim dobrým pastierom. Dokážme aj my, že sme jeho dobrými ovcami, počúvame jeho hlas. $\Theta^{\circ}iicc^{\wedge}kte^{\wedge}Jspoi$ všetkých ľudí, židov a pohanov zároveň, je Cirkev svätá.

Modlitba Pána. Keď sa raz Pán Ježiš prestal modliť, prišiel k nemu jeden z jeho učeníkov a riekol mu: „Pane, nauč nás modliť sa ako i Ján naučil modliť sa svojich učeníkov.“ Ježiš odpovedal: „Vy sa takto budete modlievať: Otče náš, ktorý si na nebesách, posväť sa meno tvoje. Príd kráľovstvo tvoje; buď vôľa tvoja, jako na nebi tak i na zemi. Chlieb náš vezdejší daj nám dnes. A odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame našim vinnikom. ne-
uvod nás v pokušenie, ale zbav nás od zlého.“

Ježiš učí
modliť sa_

Potom napomínal učeníkov svojich, aby sa modlili vytrvale. Výsledok vytrvalej prosby predstavuje im v tomto podobenstve: „Kto z vás bude mať priateľa a pôjde k nemu o pol noci a povie mu: Priateľu, požičaj mi tri chleby, lebo môj priateľ prišiel ku mne s cesty a nemám mu čo predložiť. A ten by odpovedal znútra: Nebuď mi na ťarchu, dvere sú už zatvorené a moje dietky sú už so mnou v spálni; nemôžem vstať a dať ti. A jestli ten ďalej bude klopať, povedám vám, že keď i nevstane a nedá mu preto, že mu je priateľom, ale preca pre jeho neodbytnosť vstane a dá mu, koľko potrebuje. I ja povedám vám: Pýtajte a dá sa Vám, hľadajte a nájdete; klopaťte a otvorí sa vám. Lebo každý kto si pýta dostane a kto hľadá, nájde, a klopaúcemu otvorí sa. A keď kto z vás pýta si od otca chleba, či mu dá kameň? Alebo rybu, či miesto ryby dá mu hada? Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dobré dary dávať svojim deťom; čím viac Otec váš nebeský dá dobrého ducha tým, ktorí ho prosia.“

Podobenstvo
o neodbytnosti
priateľa

Sám Syn boží nás ubezpečuje, že Otec nebeský vyslyší naše prosby, keď ho o niečo vrúčne budeme prosiť. Modlime sa vytrvale. Zvlášť radi sa modlievame „Otčenáš“, ktorej modlitbe nás sám Ježiš Kristus naučil.

§ 33. Podobenstvá Ježišove o milosrdenstve božom.

Luk. 15, 1–32.

V Zajordánsku mnohí uverili v Ježiša Krista. Najmä publikáni a hriešnici vyhľadávali Pána Ježiša, aby ho počuli. On ich láskavo prijal. Proti tomu reptali farizeji a zákonníci, ktorí pyšní súc na svoje domnelé ctnosti, publikánmi a hriešnikmi pohrdali. Zazlievali to aj Pánovi a povedali: „Tento prijíma hriešnikov a jedáva s nimi.“

Ježiš prijíma
hriešnikov,

Vtedy Pán Ježiš poučil farizejov o milosrdenstve božom ku hriešnikom týmito podobenstvami:

i) $\dot{f}yvZiorfL^* I^{\wedge}W^* -$

- O **ztratenej ovci.** * „Ktorý človek zpomedzi vás, majúci sto oviec, keď stratí jednu z nich, neopustí 99 na púšti a nejde za stratenou, kým ju nenájde? A keď ju nájde vloží si ju naradovaný na ramená, a keď príde domov svolá priateľov a susedov a povie im: Radujte sa so mnou, lebo som našiel, svoju stratenú ovcu. Povedám vám, že tak väčšia bude radosť na nebi nad jedným hriešnikom pokánie činiacim, nežli nad devädesiatdeviatimi spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánia.“
- O **ztratenom peniazi.** * „Alebo ktorá žena, majúca desať korún, ak stratí jednu korunu, či nezažne sviecu a nevymetie dom a nebude hľadať pilne, dokiaľ ju nenájde? A keď nájde, volá priateľky a susedky a povie: Radujte sa so mnou, lebo našla som korunu, ktorú som bola stratila. Tak povedám vám: Budú anjeli mať radosť nad jedným hriešnikom pokánie činiacim.“
- O **márnotrats nora synovi.** „Istý človek mal dvoch synov a mladší z nich riekol otcovi: Daj mi čiastku z majetku, ktorá mi pripadá, I rozdelil im majetok. A po niekoľkých dňoch posháňal mladší syn všetko i odobral sa preč do krajiny ďalej a tam premárnil svoj majetok žijúc prostopašne. A keď všetko premárnil, nastal v tom kraji veľký hlad a on počal trieť núdzu. Tu odišiel a pridržal sa istého občana toho kraja a ten ho poslal do svojho majera svine pásť. I žiadal si nasýtiť sa aspoň lúštinami, ktoré svine požívaly, ale nikto mu ich nedával.

Vtedy vstúpil do seba a riekol: Koľko nádenníkov v dome môjho otca má hojnosť chleba a ja tu hladom hyniem. Vstanem a pôjdem k otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou; už nie som hoden volať sa tvojim synom. Učiň ma ako jedného zo svojich nádenníkov. I vstal a išiel k svojmu otcovi.

A keď bol ešte ďaleko, videl ho jeho otec a pohnutý útrpnosťou pribehol k nemu, padol mu okolo krku a pobozkal ho. I riekol mu syn: Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou; už nie som hoden volať sa tvojim synom. Ale otec riekol svojim sluhom: Chytro prineste najlepšie rúcho a oblečte ho a dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy; a priveďte vykrmené teľa a zabite; jedzme a hodujme, lebo tento môj syn bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel sa. I počali hodovať.

Starší syn bol na poli a keď prichádzal a približoval sa k domu, poču[hudbu a tanec. I zavolať: jedného zo sluhov a pýtal sa: Čo je to? A ten mu riekol: Tvoj brat prišiel a tvoj otec zabil vykrmené teľa, že" ho zase dostal

zdravého. I nahneval sa a nechcel vojsť. Tedy jeho otec vyšiel a počal ho chlácholiť. Ale on riekol svojmu otcovi: Hľa, toľko rokov ti slúžim a nikdy som tvojho rozkazu neprestúpil a nikdy si mi nedal ani kozia, aby som hodoval so svojimi priateľmi. Ale keď prišiel tento tvoj syn, ktorý premrhal svoj majetok, zabil si mu tučné teľa. On však mu riekol: Synu, ty si vždycky so mnou a všetko moje je tvoje; no hodovať a radovať sa náležalo, lebo tento tvoj brat bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel sa.

V týchto podobenstvách je krásne znázornená láska Boha k ľuďom trebárs i hriešnym. Poblúdená ovca, stratený peniaz, a márnratný syn znamenajú hriešnika.

Podobenstvo o márnratnom synovi nás poučuje, pod akými podmienkami nám odpustí Boh. Márnratný syn poznáva svoju vinu (spytovanie svedomia), ľutuje, že otca opustil (ľútosť nad hriechami), chce sa navrátiť k otcovi, odprosiť ho a polepšiť sa (pevné predsavzatie), ide k otcovi a vyznáva, že zhrešil (spoveď) a hotový je prijať aj najnižšiu službu u otca svojho (zadosťučinenie).

Otec znázorňuje nášho Otca nebeského, ktorý nečaká, kým hriešnik príde a padne mu k nohám, lež vychádza mu v ústrety so svojou milosťou.

* § 34. Podobenstvá Ježišove o užívaní zemských majetkov.

Luk. 16, 1–31.

Keď Ježiš videl, že medzi jeho poslucháčmi sú aj mnohí publikáni, ktorí mali mnoho majetkov, v podobenstvách ich poučoval, ako majú užívať majetky pozemské.

Medzi iným povedal im toto podobenstvo:

„Bol istý bohatý človek, ktorý mal správcu, a tento bol udaný u neho, že mu márne majetok. Tedy zavolať ho k sebe a riekol mu: Čo to počujem o tebe? Vydaj počet zo svojho vladárenia, lebo už nebudeš môcť vladáriť. I hovoril správca sám v sebe: čo spravím, keďže môj pán odoberá mi vladárstvo? Kopať nevládzem, žobrať sa hanbím. Viem čo spravím, aby ma prijali do svojich domov, keď budem shodený s vladárstva. Zavolať teda k sebe každého dlžníka svojho pána a pýtal sa prvého: Koľko si dlžen môjmu pánovi? Ten odpovedal: Sto kadí oleja. I riekol mu: Vezmi svoj úpis, sadni chytrý a napíš pädesiat. Potom riekol druhému: A ty koľko si dlžen? Ten odpovedal: Sto meríc pšenice. Riekol mu: Vezmi svoje písmo a napíš osemdesiat. I pochválil pán neverného správcu, že opatrne konal: Lebo synovia tohoto sveta sú opatrnejší vo svojom pokolení, nežli synovia svetla. I ja poviem vám: Robte si priateľov z nespra-

O nevernom
správcovi,

vodlivej mamony, aby vás prijali do večných stánkov, keď sa pominiete."

Pán nepochválil správcu svojho, že jednal správne, keď ho klamal, lež pochválil ho pre jeho opatrnosť, že sa staral o svoju budúcnosť. Keďže sme len správcami toho majetku, ktorým vládeme, užívajme ho správne, konajme skutky milosrdenstva, lebo raz zo správcovstva svojho budeme skladať účty pred Bohom.

? Lazarová

Potom im povedal aj iné podobienstvo:

„Bol istý bohatý človek, ktorý sa odieval šarlátom a každodenne hodoval skvostne. A bol istý žobrák menom Lazar, ktorý ležal pri jeho vrátach plný vredov a žiadal si nasýtiť sa odrobinkami, ktoré padaly so stola boháčovho, a nikto mu nedával. I stalo sa, že ten žobrák umrel a zanesený bol anjelmi do lôna Abrahámovho; umrel i boháč a pochovaný bol do pekla.

A keď bol v mukách, pozdvihol svoje oči a videl zďaleka Abraháma a Lazara v jeho lone. Vtedy zvolal: Otče, Abraháme, smiluj sa nado mnou a pošli Lazara nech si omočí koniec prsta do vody a ochladí mi jazyk, lebo sa mučím v tomto plameni. I riekol mu Abrahám: Synu, rozpomeň sa, že si obdržal veci dobré za svojho živobytia a Lazar zlé; teraz tento sa tu potešuje, ale ty sa mučíš. A nad to nado všetko medzi nami a vami je veľká priepasť, aby tí, ktorí chcú odtiaľto preísť k vám, nemohli, ani odtiaľ sem prestúpiť. I riekol: Teda prosím ťa, otče, aby si ho poslal do domu môjho otca, lebo mám päť bratov: nech im oznámi, aby aj oni neprišli do tohoto miesta múk. I riekol mu Abrahám: Majú Mojžiša a prorokov, nech tých poslúchajú. Ale on riekol: Nie, otče Abraháme, ale keď niekto zo zomrelých pôjde k nim, dajú sa na pokánie. I riekol mu Abrahám: Keď neposlúchajú Mojžiša a prorokov, ani keby niekto z mŕtvych vstal, neveria."

Týmto podobienstvom nezavrhol Pán Ježiš bohatstvo, lež naznačil, ako ho treba užívať. Nebuďme naproti chudobným zátvrdlivého srdca, ale pomáhajme im podľa svojej možnosti.

Z tohoto podobienstva učíme sa ďalej: 1. že každý človek hneď po smrti bude súdený podľa svojich skutkov; 2. že je trest večný a odmena večná a že z pekla není vyslobodenia ani z neba vylúčenia; 3. že medzi obyvateľmi nebeskými a pekelnými nielo spojenia.

§ 35. Ježiš vzkriesi Lazara.

Ján 11, 1—56.

Smrť
Lazarova.

V tom čase, keď sa zdržoval Ježiš za Jordánom, v Betánii neďaleko Jeruzalema ťažko ochorel istý Lazar,

brat Márie a Marty. Sestry odkázaly Pánovi: „Pane, ochorel ten, ktorého miluješ“. Keď to počul Ježiš, riekol apoštolom: „Táto choroba nie je na smrť, ale na slávu božiu, aby Syn boží bol oslávený skrze ňu.“ A zostal ešte dva dni na tom mieste. Po dvoch dňoch sa vydal na cestu do Judska. I riekol apoštolom svojim: „Náš priateľ Lazar usnul, ale idem, aby som ho zo sna prebudil.“ Riekli jeho učeníci: „Pane, keď spí ozdravie“. Ježiš to riekol o jeho smrti, ale oni mysleli na spánok. Vtedy im Ježiš otvorene povedal: „Lazar umrel, poďme k nemu.“

Keď prišiel Ježiš do Betanie, Lazar už štyri dni ležal v hrobe. Márta len čo sa dozvedela, že Ježiš prichádza, išla mu v ústrety a riekla: „Pane, keby si tu bol býval, môj brat nebol by umrel: Aie viem, že i teraz o čokoľvek Boha požiadaš, Boh ti dá.“ Riekol jej Ježiš: „Tvoj brat vstane.“ Riekla Márta: „Viem, že vstane pri vzkriesení v posledný deň.“ Riekol jej Ježiš: „Ja som vzkriesenie a život; kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by bol aj umrel. A každý kto žije a verí vo mňa, neumre na veky. Veríš tomu?“ Odpovedala mu: „Áno, Pane, ja som uverila, že si ty Kristus, Syn Boha živého, ktorý si prišiel na tento svet.“

Ježiš a sestry
Lazarove.

Medzitým prišla k Pánovi aj Maria a s ňou aj niektorí Židia, ktorí boli prišli tešiť sestry v zármutku. Keď Ježiš videl plakať obe sestry a tiež aj plačúcich Židov, skormútil sa v duchu a riekol: „Kde ste ho položili?“ Riekli mu: „Pane, poď a pozri!“ A hľa, Ježiš tiež zaplakal. Tu hovorili Židia medzi sebou: „Hľa, jako ho miloval. Či tento, ktorý otvoril oči slepému od narodenia, nemohol učiniť, aby tento neumrel?“

Medzitým Ježiš pristúpil k hrobu. Bola to jaskyňa, ktorej otvor bol kameňom privalený. Riekol Ježiš okolo stojacím: „Odvalte kameň!“ Riekla mu Marta: „Pane, už páchne, veď štyri dni je v hrobe.“ Riekol jej Ježiš: „Či som ti nepovedal, že ak budeš veriť, uzrieš slávu božiu?“ Odvalili teda kameň. Tu Ježiš pozdvihol oči k nebesám a zvolal veľkým hlasom: „Lazare, poď von!“ A hľa, mŕtvy Lazar hneď ožil a vyšiel z hrobu.

Ježiš pri hrobe
Lazaros

Mnohí zo Židov, keď videli tento veľký zázrak, uverili v Ježiša Krista.

Ježiš Kristus schválne nešiel hneď k chorému Lazarovi, aby vykonal väčší zázrak, lebo vzkriesiť mŕtveho je väčší zázrak, ako uzdraviť chorého. Lazarovo vzkriesenie k životu mocou Ježiša Krista je potešením pre nás: sám Ježiš Kristus nás uistil, že naše telo nebude na veky ležať v hrobe, lež raz ho Ježiš Kristus k večnému životu vzkriesi.

Veľrada sa
USI Ježiša
ZC

Ale niektorí zo Židov odišli k farizejom a povedali učinil. Farizeji a hlavní kňazi nato svolali

usmrtia. ^{1a}du židovskú a riekli: „Čo spravíme, lebo tento človek robí mnohé znamenia? Ak ho tak necháme, všetci uveria v neho, i prídu Rimania a zaujmú naše miesto i národ." Tu jeden z nich, Kaifáš, hlavný kňaz toho roku riekol: „Vy neviete nič, ani nepomyslíte, že vám je užitočné, aby jeden človek umrel za ľud a nie aby celý národ zahynul." Usniesli sa teda, že Ježiša Krista zabijú.

Preto Ježiš už nechodil verejne medzi Židmi, utiahol sa do kraja blízko púšte, do mestečka Efrem a tam sa zdržoval so svojimi učeníkmi.

Rada židovská sa obávala, že ak národ uzná Ježiša za Mesiasa a vyhlási ho za kráľa, že vtedy Rimania s vojskom vtrhnú do krajiny a ešte viac budú utláčať Židov.

§ 36. Posledná cesta Ježišova do Jeruzalema.

Luk. 17, 11—19; 18, 9—17; 19, 1—10., Mat. 19, 16—30; 20, 17—34.

Ježiš uzdraví
desať
prašivých.

Uzdravenie prašivých. Blížily sa veľkonočné sviatky a mnohí Židia putovali do Jeruzalema na slávnosti. Pán Ježiš sa tiež vybral so svojimi apoštolmi na cestu do Jeruzalema. Šiel z Qalilejska cez Samaritánsko. Na ceste neďaleko istého mestečka stretlo sa s nim desať mužov prašivých, ktorí stáli pozďaleč, a pozdvihli hlas a volali: „Ježišu, majstre, smiluj sa nad nami!" Keď ich Ježiš uzrel, riekol im: „Idte a ukážte sa kňazom." I stalo sa, keď šli, že boli očistení.

Vďačnosť sa*
maritánova.

Vtedy jeden z nich, len čo zbadal, že je uzdravený, navrátil sa k Pánovi, padol pred nim na tvár a velebil Boha; a tento bol Samaritán. I riekol Ježiš: „Či sa ich neočistilo desať? A kde je tých deväť? Nenašiel sa, čo by sa bol vrátil a vzdal chválu Bohu, iba tento cudzozemec?" I riekol mu: „Vstaň a id: tvoja viera ťa uzdravila."

Z udalosti tejto poznávame, jak veľkú váhu kladie Ježiš Kristus na vďačnosť a jako ju odmeňuje. Uzdraví chorého i duševne, udelí mu dar viery. Buďme vďační za všetky dobrodenia, ktoré dostávame jako od Pána Boha tak aj od ľudí.

Podobenstvo o farizejovi a mýtnikovi. Ježiš povedal niektorým, ktorí seba samých držali za spravodlivých a ostatnými pohrdali toto podobenstvo:

Modlitba fas
rizeova a
mýtnikova.

„Dvaja ľudia vstupovali do chrámu pomodliť sa, jeden farizej a druhý mýtnik. Farizej stál a sám v sebe takto sa modlil: Bože ďakujem ti, že nie som ako ostatní

Ľudia, dráči, nespravodliví, cudzoložníci alebo ako i tento mýtnik. Postím sa dvakrát do týždňa, desiatky dávam zo všetkého, čím vládnam. Kdežto mýtnik stál obďaleč, nechcel ani oči k nebu pozdvihnúť, ale bil sa v prsia a riekol: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu! Povedám vám: Sostúpil tento ospravedlnený do svojho domu a nie ten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený a kto sa ponízuje, bude povýšený.“

Ježiš priateľ dietok. Mnohí rodičia prinášali k Pánu Ježišovi svoje malé dietky, aby ich požehnal. Stalo sa raz, že Ježiš Kristus bol po celodennom vyučovaní ustáť a vtedy priniesli k nemu matky svoje dietky. Učeníci nechceli ich pripustiť k Pánovi, hovorili im, aby ho neobťažovali. Keď to Ježiš zbadal, riekol im: „Nechajte deti ku mne prichádzať a nebráňte im, lebo takých je kráľovstvo božie. Veru povedám vám: Ktokoľvek neprijme kráľovstva božieho jako dieťa, nevojde do neho.“ Potom kládol na dietky svoje ruky a požehnával ich.

Ježiš žehná
cietkam_

Ježiš Kristus miluje dietky pre ich nevinnosť, a preto ju zachovajme a budeme vždy milými Bohu.

Ježiš a bohatý mladík. Vtedy pristúpil k Pánovi istý mladík a riekol mu: „Učiteľu dobrý, čo mám činiť, aby som obsiahol život večný?“ Ježiš mu odpovedal: „Ak chceš vojsť do života zachovávaj prikázania.“ Mladík sa opýtal: „Ktoré?“ Ježiš odpovedal: „Nezabiješ, nezosmilníš, nepokradneš, nepremlúviš krivého svedectva, cti otca svojho i matku svoju a milovať budeš bližného svojho ako seba samého.“ Riekol mu mládenec: „Toto všetko som zachovával od svojej mladosti: Čo mi ešte chýbí?“ Tu Ježiš pozrel na neho, zamiloval si ho a riekol mu: „Ak chceš byť dokonalým, id, predaj všetko, čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi; a príď a nasleduj ma.“ Ale mládenec, keď počul tú reč, odišiel zarmútený, lebo mal mnoho majetkov. Vtedy riekol Ježiš učeníkom svojim: „Veru povedám vám, že boháč ťažko vojde do kráľovstva nebeského.“

Evanjeliumo-
ve y

Ježiš Kristus v tomto rozhovore rozoznáva radu od prikázania. Prikázania zaväzujú všetkých ľudí, rada sa odporúča tým, ktorí chcú byť dokonalými. Evanjeliumové rady sú tri: Dobrovoľná chudoba, ustavičná čistota a dokonalá poslušnosť voči duchovným predstaveným. Tieto rady zachovávajú reholníci.

Ježiš predpovedá svoje utrpenie. Keď sa Pán Ježiš so svojimi učeníkmi približoval k Jeruzalemu, riekol im: „Hľa, vstupujeme do Jeruzalema, a Syn človeka vydaný bude kniežatám kňazským a zákonníkom a odsúdia ho na smrť a vydajú ho pohanom. I budú sa mu posmievať

a na neho pľuvať, a ubičujú ho a zabijú ho; ale tretieho dňa vstane z mŕtvych." Ale učeníci vtedy ešte nerozumeli slovám Ježišovým.

Apoštolovia veriac v božstvo Ježiša Krista nevedeli si predstaviť, ako by mohol on trpieť a zomrieť. Ich predstava o Mesiášovi bola pozemská, podobne aj ich túžby, a preto nerozumeli slovám Ježišovým.

Slepec pri
ceste—

Uzdravenie slepého pri Jerichu. I stalo sa, keď sa Ježiš približoval k Jerichu, že jeden slepec sedel pri ceste a žobral. Keď zbadal, že okolo neho ide zástup ľudu, spytoval sa, čo je to. A povedali mu, že Ježiš Nazaretský ide tade. Nato on zvolal: „Ježišu, Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!" Tí, ktorí šli napredku, dohovárali mu, aby mlčal. Ale on ešte hlasnejšie volal: „Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!" Vtedy sa Ježiš zastavil a kázal slepca priviesť k sebe a opýtal sa ho: „Čo chceš, aby som ti učinil?" A ten odpovedal: „Pane, aby som videl. „Riekol mu Ježiš: „Pozri, tvoja viera ťa uzdravila." A naskutku videl, pripojil sa k zástupu a spolu s ostatnými velebil Boha.

Ježiš mu
navráti zrak.

Bola to živá viera, ktorá povzbudzovala slepca, aby prosil láskavého Spasiteľa o smilovanie. Ježiš Kristus odmenil jeho vieru, uzdravil ho. Bez viery nemožno sa líbiť Bohu a nemožno od neho dobrodenia očakávať.

Zachej.

Ježiš u Zacheja. Keď Ježiš išiel cez Jericho, istý muž, menom Zachej, ktorý bol bohatý a bol hlavný mýtny, žiadal si vidieť Ježiša. Pre zástup však nemohol, lebo bol nízkej postavy. Predbehol teda zástup a vystúpil na fíkovú strom pri ceste, aby ztadiaľ videl Ježiša, ktorý mal tade ísť.

Ježiš stoluje
u Zacheja.

Keď prišiel Ježiš k tomu miestu, pozrel hore, uvidel a j-g^Qj mu: „Zachej, zostúp dolu, lebo dnes treba sa mi v tvojom dome pobaviť." On rýchlo zostúpil a uvítal Pána v dome svojom s veľkou radosťou. Keď to niektorí zo zástupu videli, reptali, že sa Ježiš u hriešnika ubytoval. Ale Zachej vstal a riekol Pánovi: „Hľa, polovicu svojho majetku, Pane, dám chudobným a jestli som koho v niečom oklamal, vrátim to štvornásobne." Ježiš riekol: „Dnes dostalo sa spasenie tomuto domu, preto že i on je synom Abrahámovým. Veď Syn človeka prišiel hľadať a spasiť, čo zahynulo."

Toto evanjelium čítava sa na sviatok posvätenia chrámu. Pri posvätení chrámu totiž Pán Ježiš vchádza do neho a prebýva tam, ako v dome Zachejovom.

Zachej je vzorom prípravy ku sv. prijímaniu: a) túžil po Pánu Ježišovi; b) prijal ho ochotne; c) radoval sa z jeho príchodu; d) slúžil nahradiť škodu, a e) zaviazal sa konať skutky milosrdenstva.

§ 37. Ježiš stoluje v Betánii.

Ján 12, 1—11.

Šiesteho dňa pred Veľkou nocou prišiel Ježiš so svojimi učeníkmi do Betánie, kde bol z mŕtvych vzkriesil Lazara. Sestry Maria a Marta pripravily hostinu a Lazar bol tiež medzi spolustolujúcimi. Marta posluhovala hostom, Maria však priniesla v alabastrovej nádobe funt drahej masti z pravého nardu a pomazala ňou nohy Ježišove a utierala ich svojimi vlasmi. Celý dom sa naplnil vôňou tej masti. Keď to videli niektorí z učeníkov, mrzeli sa a riekli: „Načo je táto márnotratosť?“ Judáš Iškariotský povedal: „Prečo sa táto masť nepredala za tristo desiatnikov a nedalo sa chudobným?“ Ale povedal to nie zo starostlivosti o chudobných, lež že bol pokladníkom apoštolského sboru, nosieval mešec a z utržených peňazí chcel jednu čiastku pre seba zadržať. Vtedy im riekol Ježiš: „Nechajte ju, prečo ste jej na ťarchu? Dobrý skutok vykonala. Veď chudobných máte vždy u seba; keď budete chcieť, môžete im dobre činiť; ale mňa nebudete mať vždycky. Táto predbehla pomazať moje telo na pohreb.“

Maria pomas
že nohy
Ježišove.

Keď sa Židia dozvedeli, že Ježiš stoluje v Betánii, mnohí prišli ta nielen k vôli Ježišovi, ale chceli vidieť aj Lazara, ktorého bol z mŕtvych vzkriesil. A mnohí pre neho uverili v Ježiša Krista. Vtedy kniežatá kňazské zamýšľali zabiť aj Lazara.

Nard je indická rastlina, z ktorej sa pripravoval drahocenný voňavý olej.

Judáš bol pokladníkom apoštolského sboru. Apoštolovia mali spoločný majetok z odpredaného majetku učeníkov a z milodarov, ktoré od veriaceho ľudu obdržali.

§ 38. Slávny vchod Ježišov do Jeruzalema.

Mat. 21, 1—17.; Luk 19, 29—46.

Niekoľko dní pred svojim utrpením šiel Pán Ježiš do Jeruzalema. Blížily sa práve sviatky veľkonočné. A keď prišiel so svojimi učeníkmi do Betfage pri hore Olivetskej vtedy poslal dvoch učeníkov a riekol im: „Idte do mestečka, ktoré je naproti vám; a hneď nájdete priviazanú oslicu a s ňou osliatko, na ktorom ešte nikto z ľudí nesedel; odviažte ich a priveďte mi. A jestli vám kto čo povie, povedzte, že Pán ich potrebuje a hneď prepustí ich.“

Príprava k
vchodu_

Učeníci tak učinili, ako im Ježiš prikázal a priviedli oslicu s osliatkom. Potom na osliatko položili svoje rúcho a posadili naň Ježiša. Takto sa vyplnilo, čo predpovedal prorok Zachariáš: Plesaj dcéro sionská: Hľa, tvoj kráľ príde, tebe spravodlivý a spasiteľ; on je chudobný sediacy na mladom osliatku." (Zach. 9, 9.)

Ježiš slávne
vchádza do
Jeruzalema.

V tom shromaždil sa okolo nich veľký zástup ľudu, ktorý prejavoval veľkú radosť. Mnohí zo zástupu prestierali svoje šaty na cestu, kade mal Ježiš ísť, iní zas lámali ratolesti stromov, hádzali ich na cestu a celý zástup radostne volal: „Hosanna Synu Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom: Hosanna na výsostiach!"

Vtedy niektorí farizeji zo zástupu riekli Ježišovi: „Učiteľu! Zahriakni svojich učeníkov." On im odpovedal: „Povedám vám, jak tito umlknu, kamene budú kričať."

Ježiš plače
nad Jerus-
zalemom.

Keď sa Ježiš priblížil k Jeruzalemu a videl mesto, plakal nad nim a riekol: „Ó, keby si poznalo i ty a to v tento svoj deň, čo ti slúži k pokoju; ale teraz je to skryté pred tvojimi očami. Lebo prídu na teba dni a tvoji nepriatelia obženú ťa násypom a obklúčia ťa a sužovať ťa budú so všetkých strán a na zem ťa porazia i tvoje dietky, ktoré sú v tebe a nenechajú v tebe kameňa na kameni, preto že si nepoznalo času svojho navštívenia."

Vyčistí
chrám.

Potom vošiel Ježiš do chrámu božieho. A keď počul krik predavačov a kupcov, naplnený svätou horlivosťou, vyhnal ich všetkých von z chrámu, ako to bol učinil na začiatku svojho verejného vystúpenia. A riekol im: „Napísané je: Môj dom je domom modlitby, vy však učinili ste ho pelešou lotrovskou." Potom denne vyučoval ľud v chráme a uzdravoval chorých.

Slávne vstúpil Ježiš posledný raz do Jeruzalema, ľud ho pozdravoval ako kráľa. „Hosanna" značí toľko, ako: „nech žije, sláva!" Ale onedlho ten istý ľud sa dal sviesť a kričal: „Ukrižuj ho!"

Pamiatku vjazdu Ježišovho do Jeruzalema slávi Cirkev svätá v nedeľu Kvetnú. Vtedy svätia sa ratolesti stromov (u nás vrbové prúty, bahniatka), a s nimi sa koná sprievod okolo kostola.

Láska k svojmu národu pohnula Ježiša Krista, že zaplakal nad krutým osudom hlavného mesta svojej zemskej vlasti. Slzami svojimi posvätil lásku k vlasti. Pán Ježiš nám dáva príklad, ako sa aj nás má dotýkať nešťastie, ktoré by zastihlo našu vlasť.

§ 39. Ježiš naposledy učí v chráme.

Mat. 22, 1—22; 23, 1—33., Mark 12, 38—44.

svadbuWráf
lovskú.

* **Podobenstvo o svadbe kráľovskej.** Keď sa v chráme okolo Pána Ježiša shromaždily kniežatá kňazské a

starší z ľudu, povedal im toto podobenstvo: „Podobné je kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý robil svadbu svojmu synovi. I poslal svojich sluhov zavolať pozvaných na svadbu; a nechceli prísť. Opäť poslal iných sluhov a riekol: Povedzte pozvaným: Hľa, prihotovil som obed; moje voly a krmný hyd sú pozabíjané a všetko je pripravené; poďte na svadbu. Ale oni nedbali a odišli: jeden na svoj majer, iný zas po svojom obchode. Ostatní však pochytili jeho sluhov, potupili ich a pohanených pozabíjali. Keď to kráľ počul, rozhneval sa; poslal svoje vojská, zahubil tých vrahov a podpálil ich mesto. Vtedy riekol svojim sluhom: Svadba je síce pripravená, ale tí, ktorí boli pozvaní, neboli hodní. Idte teda na križne cesty a ktorýchkoľvek nájdete, povolajte na svadbu. I išli jeho sluhovia na cesty a shromaždili všetkých, ktorých našli, zlých aj dobrých, až naplnila sa svadba stolujúcimi. Tu vošiel kráľ si pozrieť stolujúcich a videl tam človeka, nedotého rúchom svadobným i riekol mu: Priateľu, ako si sem vošiel, keď nemáš rúcha svadobného? Tu ten onemel. Vtedy riekol kráľ sluhom: Sviažte mu ruky a nohy a vyhoďte ho do tmy zovnútornej; tam bude plač a škrípanie zubov. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.“

V podobenstve tomto kráľ znamená Boha Otca, syn Ježiša Krista, svadobná hostina ie Cirkev svätá a blaženosť nebeská. Sluhovia prv vyslaní sú proroci Starého zákona; neskoršie poslaní sú sv. apoštolovia. Pozvaní sú Židia, a na cestách shromaždení znamenajú pohanov. Vojská sú: najprv asyrské, potom babylonské a na koniec rímské, ktoré zničily krajinu Židovskú. — Človek bez svadobného rúcha značí kresťana, ktorý je bez posväcujúcej milosti. Bez posväcujúcej milosti nikto nebude pripustený do slávy večnej.

Peniaz daňový. Farizeji sa radili, ako by mohli Ježiša podchytiť v reči. A poslali k nemu svojich učeníkov s herodiánmi. Títo mu riekli: „Učiteľu, vieme, že si pravdomluvný a cešte božej v pravde učíš a nedbáš na nikoho; lebo nehľadáš na osobu ľudskú. Povedz nám teda, čo sa ti zdá: smie sa dávať daň cisárovi a či nie?“ Ale Ježiš poznajúc ich podlosť, riekol: „Čo ma pokúšate, pokrytci? Ukážte mi peniaz daňový.“ A oni podali mu desiatnik. I riekol im Ježiš: „Čí je tento obraz a nápis?“ Riekli mu: „Cisárov.“ Vtedy riekol im: „Odovzdajte teda, čo je cisárovo cisárovi, a čo je božie, Bohu.“ Keď to počuli, divili sa a odišli.

Otázka, ktorú dali farizeji Pánu Ježišovi, bola veľmi háklivá. Ak povie, že sa nemá platiť daň cisárovi, tak ho ako buriča obžalujú u cisára; ale ak povie, že treba platiť daň, tak upadne do nemilosti u ľudu, ktorý nerád platil daň Rimanom.

M laltriX^tf^jýjw rMKA

Platenie
dane_

Slovami: „Odovzdajte čo je cisárovo, cisárovi a čo je božie, Bohu" označuje Ježiš Kristus naše povinnosti tak k moci svetskej ako aj duchovnej.

Obeta chudobnej vdovy. Raz Pán Ježiš sedel v chráme naproti pokladnici a pozoroval, ako ľudia hádzajú peniaze do nej. Mnohí boháči hádzali mnoho. Prišla však aj istá chudobná vdova a hodila do pokladnice dva peniažky, t. j. štvrták (asi dva haliere). Keď to spozoroval Ježiš, riekol svojim učeníkom: „Veru povedám vám, že táto chudobná vdova viac hodila než všetci, ktorí hádzali do pokladnice. Lebo všetci hádzali z toho čo im zvyšovalo, ale táto vhodila zo svojho nedostatku všetko, čo mala, celú svoju živnosť."

U Boha nerozhoduje veľkosť daru, ale láska a úprimnosť s akou ho obetujeme.

Prikázanie lásky k Bohu a k bližnému.

Hlavné prikázanie lásky. Jedného dňa znovu sa sišli farizeji okolo Pána Ježiša a istý učiteľ zákona, pokúšajúc ho, riekol: Učiteľu, ktoré prikázanie je veľké v zákone?" Ježiš odpovedal: „Milovať budeš Pána Boha svojho, z celého svojeho srdca, celou svojou dušou a celou svojou myslou. Toto je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé je podobné tomuto: Milovať budeš svojho bližného, ako seba samého. V týchto dvoch prikázaniach obsahuje sa všetok zákon i proroci."

Ježiš vyšlo* vuje »beda« naa farizejmi.

*** Ježiš kára farizejov a zákonníkov.** Potom Pán Ježiš vytýkal shromaždeným farizejom a zákonníkom ich zátvrdlosť a podlé jednanie: „Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, preto že zatvárate kráľovstvo nebeské pred ľuďmi, lebo sami doň nevchádzate a ani vchádzajúcim vstúpiť nedáte." Potom im vytýkal ich držanie sa voči prorokom, ako božím poslom a k nemu samému: „Jeruzaleme, Jeruzaleme, ktorý zabíjaš prorokov a kameňuješ tých, ktorí boli poslaní k tebe; koľkokrát chcel som shromaždiť tvoje dietky, tak ako sliepka shromažďuje svoje kurenca pod krídla, a nechcel si. Hľa, zanechá sa vám váš dom pustým."

§ 40. Proroctvo Ježišovo o skaze Jeruzalema a o konci sveta.

Mat. 24, 1—44; 25, 1—46., Mark 13., Luk. 21, 5—38.

O skaze Jeruzalema,

Keď raz Ježiš vykročil z chrámu, pristúpili k nemu jeho učeníci, ukazovali mu staviská chrámové a jeden z nich riekol: „Učiteľu, pozri aké kamene a aké stavby!" Ježiš odpovedal: „Veru, povedám vám, nebude tu po-

nechaný kameň na kameni." A keď sa posadil na hore Olivetskej proti chrámu, riekli mu jeho učeníci: „Povedz nám, kedy to bude a čo bude znamením tvojho príchodu a skončenia sveta?"

Ježiš odpovedal: „Keď uvidíte Jeruzalem vojskom oblahnutý, vtedy vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie. Vtedy tí, ktorí sú v Júdsku, nech utekajú do hôr, a kto je na streche, nech nesostupuje vziať si niečo z domu, a kto je na poli, nech sa nevráti vziať si svoje rúcho (aby sa s tým nezdržal). Lebo sú to dni pomsty a bude veľké súženie na zemi a hnev nad týmto ľudom. A budú padať pod ostrím meča a do zajatia**budú vedení medzi všetky národy. A Jeruzalem bude šliapaný od pohánov... Veru povedám vám: že nepominie toto pokolenie, až sa to všetko stane.

Proroctvo Ježišovo o skaze Jeruzalema sa splnilo do slova v 70. roku po Kr., keď rímske vojsko pod vedením vojvodu Titusa po dlhých bojoch dobylo Jeruzalem. Mesto aj s chrámom bolo zapálené a sbožené. Obyvateľstvo jeho bolo čiastočne povraždené a čiastočne odvedené do zajatia a odpredané do otroctva. Hrízy toho pustošenia opísal očitý svedok, židovský kňaz Jozef Flávius.

Od predpovedí o skaze mesta Jeruzalema prešiel Ježiš v duchu k posledným dňom ľudstva na zemi a k hrúzam, ktoré budú na konci sveta. Medzi iným hovoril: „Povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu a budú miestami rany mor^o a hlad a zemetrasenie; ale toto všetko je len začiatok bolestí. A vtedy mnohí sa pohoršia a budú sa vospolok udávať a nenávidieť. A povstanú mnohí lži prorocfa svedú mnohých.~A keďže sa nepravosť rozmnoží, mnohým vystydne láska, ale kto sotrva až do konca, ten bude spasený. A bude sa kázať toto evanjelium o kráľovstvo po celom svete na svedectvo všetkým národom a potom príde skončenie}

o konci sveta,

V tých dňoch slnko sa zatmie a mesiac nevydá svojho svetla a hviezdy budú padať z neba a pevnosti nebeské budú sa triasť; a vtedy objaví sa znamenie Syna človeka na nebi, a vtedy kvilíť budú všetky pokolenia zemskej, a uzrú Syna človeka prichádzať na oblakoch nebeských s veľkou mocou a velebnosťou. I pošle svojich anjelov s trúbou a veľkým hlasom a shromaždia jeho vyvolených od štyroch vetrov (strán sveta), od kraja nebies až po ich končiny.

Príchod Syna božieho.

A od stromu fíkového naučte sa podobenstvo: Keď mu ratolesť už omladá a listie narástlo, viete že blízko je leto. Tak i vy, keď uzriete toto všetko, vedzte, že je blízko u dverí."

Keď Pán Ježiš toto povedal, doložil: „Nebo a zem pomínú, ale moje slová nepomínú. No, o tom dni a o hodine nikto nevie, ani anjeli nebeskí, iba sám Otec.“

Podobenstvo
o desiatich
pannách.

* Keďže deň a hodina príchodu Pánovho a tým aj posledného súdu je neistá, napomína nás Ježiš Kristus k bdelosti týmto podobenstvom: „Vtedy kráľovstvo nebeské bude podobné desiatim pannám, ktoré si vzaly lampy a vyšly naproti ženíchovi a neveste. Ale päť z nich bolo ľahkomyseľných a päť opatrných. Tie ľahkomyseľné, keď si braly lampy, nevzaly so sebou oleja, kdežto opatrné s lampami vzaly si oleja do nádob. A keď ženich dlho nešiel, driemalo sa všetkým a zaspaly. Tu o pol noci strhol sa krik: Hľa, ženich prichádza, vyjdite mu naproti. Vtedy vstaly všetky tie panny a pristrájaly si lampy. Tu ľahkomyseľné riekly opatrným: Dajte nám z vášho oleja, lebo naše lampy zhasínajú. Opatrné odpovedaly: Aby snáď nestačilo nám i vám, idte radšej k predavačom a kúpte si. No, kým išly kupovať, prišiel ženich a tie, ktoré boli hotové, vošli s nim na svadbu a dvere sa zatvorily. Napokon však prišli i ostatné panny a riekly: Pane, pane, otvor nám! Ale on odpovedal a riekol: Veru povedám vám, nepoznám vás. Bedlite teda, lebo neznáte dňa ani hodiny.“

Podobenstvo toto je vziať zo svadobných obyčajov židovských. Svadby slávievaly sa u Židov v noci. Ženich, sprevádzaný mládenkami, šiel si pre nevestu do domu jej otca. Nevesta čakala ho s družicami, ktoré potom s horiacimi lampami odprevádzaly svadobný sprievod do domu mladoženíchovho.

Kedy bude koniec sveta to nevieme. Pán Ježiš naznačil len niektoré znamenia, ktoré mu budú predchádzať.

Znamenie Syna človeka je kríž, znak víťazstva Kristovho.

Pre každého jednotlivca koniec sveta nastáva jeho smrťou. Ako koniec sveta, tak aj koniec nášho života je neistý, preto na príchod Pánov máme byť stále pripravení.

Súd spras
vodlivých.

O **poslednom súde**. Po napomenutí k bdelosti začal pán Ježiš hovoriť o tom, aký bude priebeh posledného súdu: „Keď príde Syn človeka vo svojej velebnosti a všetci anjeli s ním, vtedy zasadne na trón. A shromažďia sa pred neho všetky národy a oddelí ich jedných od druhých, ako pastier odlučuje ovce od kozlov. Vtedy povie tým, ktorí mu budú zprava: Poďte požehnaní od môjho otca, vládnete kráľovstvom pripraveným vám od ustanovenia sveta. Lebo bol som hladný a dali ste mi jesť, bol som smädný a dali ste mi piť, bol som počestný a prítúlili ste ma, bol som nahý a priodeli ste ma, bol som chorý a navštívili ste ma, v žalári som bol a prišli ste

ku mne. Vtedy odpovedia mu spravodliví: Pane, kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, smädného a dali sme ti piť? Tu Ježiš odpovie a riekne im: Veru povedám vám: nakoľko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to učinili.

Potom riekne tým, ktorí boli zľava: Vzdialte sa od mňa zlorečení do ohňa večného, ktorý je pripravený diablu a jeho anjelom. Lebo hladný som bol a nedali ste mi jesť, smädný som bol a nedali ste mi piť, pocestný som bol a nepritúlili ste ma, nahý som bol a nepriodeli ste ma, chorý som bol a v žalári a nenavštívili ste ma. Vtedy odpovedia mu: „Pane, kedy sme ťa videli hladného, alebo smädného, alebo pocestného, alebo nahého, alebo chorého, alebo v žalári a neposlúžili sme ti? Vtedy odpovie im: Veru povedám vám: Nakoľko ste toho neučinili jednému z týchto najmenších,¹¹ ani mne ste toho neučinili. — I pôjdu títo do trestu večného, ale spravodliví do života večného.“

Súd hriešni*
kov.

Poučenie. Zo slov Pánových, ktoré povie pri poslednom súde dobrým aj zlým, poznávame dôležitosť skutkov milosrdenstva. Ich konanie zabezpečí nám slávu večnú, ich zanedbávanie nás môže uvrhnúť do večného zatratenia. Preto dľa našich síl horlivo konajme skutky telesného a duševného milosrdenstva.

V. Utrpenie a smrť Ježiša Krista.

§ 41. Sprisahanie nepriateľov proti Ježišovi.

Posledná večera.

Mat. 26, 1—30., Mark 14, 1—31., Luk. 22, 1—39., Ján 13—17.

Sprisahanie nepriateľov. Dva dni pred veľkonočnými sviatkami shromaždili sa kniežatá kňazské a starší z ľudu u hlavného kňaza Kaifáša a radili sa, akoby mohli Pána Ježiša podvodne chytiť a zabiť. Ale obávali sa to urobiť cez sviatky veľkonočné, keď je mnoho pútnikov v Jeruzaleme. Preto riekli: „Nie v deň sviatočný, aby nevypuklo azda vzbúrenie ľudu.“

Judáš priprav
vu je zra*^u—

Vtedy jeden z dvanástich apoštolov, Judáš Iškariotský, prišiel ku kniežatám kňazským a riekol im: „Čo mi dáte, ja vám ho vydám?“ Oni mu sľúbili tricať strieborných. A odvtedy Judáš hľadal príležitostí, aby Ježiša vydal.

Tricať strieborných bola pokuta za usmrteného otroka. Judáš zradil Pána Ježiša za nepatrný peniaz a od tých čias s opovržením sa spomína jeho meno. Judášovi sú podobní aj tí ľudia, ktorí za nepatrný dočasný zisk zriekajú sa Pána Ježiša a jeho učenia.

Veľkonočný
baránok.

Posledná večera. V prvý deň Priesnic (nekvasených chlebov), v ktorý židia dľa zákona Mojžišovho mali jesť baránka veľkonočného, poslal Ježiš do mesta Petra a Jána a riekol im: „Idte a pripravte baránka, aby sme jedli.“ Učeníci sa opýtali: „Kde chceš, aby sme ho pripravili?“ On im odpovedal: „Hľa, keď budete vchádzať do mesta, stretne sa s vami človek nesúci džbán vody; idte za ním do domu a povedzte hospodárovi: Učiteľ sa ťa opytuje, kde je hospoda, kde by som jedol baránka so svojimi učeníkmi? A on vám ukáže veľkú jedáleň, tam pripravte.“ Oni odišli a všetko našli tak, ako im Pán Ježiš bol povedal, a pripravili baránka. A keď nastala hodina, posadil sa k večeri a dvanásť apoštolov s nim. A keď jedli riekol im: „Žiadostivo som si žiadal jesť tohoto veľkonočného baránka s vami, prv než by som trpel.“

Ježiš Kristus naposledok jedol baránka starozákonného, ktorý bol jeho predobrazom. Pri poslednej večeri uskutočnil sa predobraz: Kristus — novozákonný baránok boží — obetuje sa za nás.

Ježiš umýva
apoštolom
nohy.

Po večeri složil Ježiš svoj odev, vzal bielu zásteru, opásal okolo seba, nalial do nádoby vody a počal umývať nohy apoštolom svojim a utierať ich zásterou. Keď prišiel k Petrovi, ten nechcel dovoliť, aby mu Pán umyl nohy; ale Ježiš mu riekol: „Jestli ťa neumyjem, nebudeš mať účasti so mnou.“ Vtedy zvolal Peter: „Pane, umy nielen moje nohy, ale i ruky i hlavu.“

Umývanie nôh bolo prípravou na sväté prijímanie. Znázorňuje čistotu duševnú. Ježiš Kristus umývaním nôh dal apoštolom svojim príklad pokory a poníženosti. Cirkev sv. vykonáva tento obrad na Zelený štvrtok, keď biskupi umývajú nohy dvanástim chudobným. Tento príklad nasledujú aj katolícki panovníci.

Ustanovenie
Sviatosti
Oltárnej.

A keď povečerali, Ježiš vzal do rúk chlieb, pozdvihol oči k nebesám, vďaky vzdával Bohu, požehnal chlieb, lámal a dával učeníkom svojim a riekol: „Vezmite a jedzte, toto je telo moje.“ Potom vzal kalich s vínom, zase vďaky vzdával Bohu, požehnal ho a dával im vra-
viac: „Pite z toho všetci, lebo toto je moja krv Nového zákona, ktorá sa vyleje za mnohých na odpustenie hriechov. Toto čiňte na moju pamiatku.“

V tejto chvíli splnil Ježiš Kristus svoj sľub, že telo svoje nám dá za pokrm. Premenil chlieb na svoje najsvätejšie telo a víno na svoju najsvätejšiu krv. Slovom: „Toto čiňte na moju pamiatku“ dal apoštolom moc, aby to isté činili, t. j. chlieb a víno premieňali na jeho sv. telo a krv, a tak uctievali jeho pamiatku. Pamiatku poslednej večere slávime na Zelený štvrtok.

Ježiš predpos-
vedá zradu
Judášovu.

Učeníci Ježišovi boli plní lásky a úctivosti k nemu, ešte aj Judáš sa choval priateľsky. Ale Ježiš videl do jeho srdca, preto sa skormútil a riekol: „Veru, povedám

vám, jeden z vás ma zradí." Učeníci sa zľakli nad týmito slovami, pozerali jeden na druhého a jeden po druhom sa pýtali Pána: „Či som to ja, Pane?" On odpovedal: „Ten je to, ktorému podám omočeného chleba. Syn človeka síce ide, ako je ustanovené, ale beda tomu človeku, skrze ktorého bude vydaný." A omočil kúsok chleba a podal ho Judášovi Iškariotskému. Judáš zákusok prijal a vtedy vošiel do neho satan. Ježiš mu ešte riekol: „Čo robíš, urob čím skorej!" Judáš hneď odišiel a bola už noc.

Keď Judáš odišiel, riekol Pán Ježiš svojim apoštolom: „Synáčkovia, ešte chvíľku som s vami. Nové prikázanie vám dávam: Aby ste sa vo spoločnosti milovali, ako som vás ja miloval. Po tom budú poznávať všetci, že ste moimi učeníkmi, keď budete mať lásku jedni k druhým."

Ježiš lúči sa s apoštolmi,

Apoštolovia zo slov Pánových tušili, že sa lúči s nimi, a preto Peter riekol k nemu: „Pane, kam ideš?" Ježiš odpovedal: „Kam ja idem, nemozes teraz za mnou ísť, ale pôjdeš neskôr." Riekol mu Peter: „Prečo by som nemohol teraz ísť za tebou? Svoj život položím za teba." Ježiš odpovedal: „Svoj život položíš za mňa? Veru povedám ti, že tejto noci prv než kohút dvakrát zaspievaj trikrát ma zapreš." A potom ešte dodal: „Šimone, hľa satan vypýtal si vás, aby vás preosieval ako pšenicu; ale ja prosil som za teba, aby neprestávala tvoja viera; a ty, keď sa niekedy obrátiš, utvrdzuj svojich bratov." Potom sa obrátil Ježiš ku ostatným apoštolom a riekol: „Vy všetci pohoršíte sa nado mnou tejto noci, lebo písané je: Ubijem pastiera a rozprchne sa stádo ovčie." (Zach. 13, 7.) Peter zvolal: „I keď sa všetci pohoršia nad tebou, ja sa nikdy nepohorším. I keby som mal umrieť s tebou, nezaprem ňa." Podobne hovorili aj ostatní učeníci.

Ježiš pred* po v e<g>á' že ho Peter za pre a apoštolovia opustia.

Apoštolovia veľmi sa zarmútili nad slovami, ktorými sa Pán Ježiš s nimi lúčil, preto ich tešil: „Nech sa vám srdce nezarmucuje, lebo odchádzam pripraviť vám miesto, abyste i vy boli, kde som ja. A budem prosiť Otca a dá vám iného Utešiteľa, aby s vami zostával na veky, Ducha pravdy. A Utešiteľ, Duch svätý, ktorého Otec pošle v mojom mene, ten vás naučí všetkým veciam a pripomenie vám všetko, čo som vám hovoril." Po týchto slovách vyzval apoštolov, aby vstali od stola a chystali sa na cestu: „Vstaňte, poďme odtiaľto!" Keď teda vykonali modlitbu vďaky, opustili jedáleň a išli na horu Olivetskú.

Ježiš teší apoštolov,

O viničnom
kmeni.

* Cestou prehovoril Ježiš k apoštolom podobenstvo o viničnom kmeni: „Ako ratolesť nemôže donášať ovocie sama od seba, jak len nezostane na viniči, tak ani vy jak len nezostanete vo mne. Ja som vinič, vy ste ratolesti; kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten donesie mnoho ovocia. Jestli kto vo mne nezostane, vyhodí sa von jako ratolesť, i uschne a soberú ho a hodia na oheň.“

V tomto podobenstve je zahrnutý článok viery, že bez milosti božej nemôžeme konať skutky záslužné. Zásluhy pre nebo môžeme si získať, len keď sme spojení s Kristom, t. j. keď sme v milosti posväcujúcej.

Velkňazská
modlitba Je*
žišova.

* Potom Pán Ježiš pozdvihol oči k nebesám a modlil sa k Otcu nebeskému: „Otče prišla hodina, osláv svojho syna... Prosím za tých, ktorých si mi dal (apoštolov) .. [V mene svojom zachovaj ich ... posväť ich v pravde! . Q Ale neprosím len za nich, ale i za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci jedni boli.“

Táto modlitba sa menuje veľkňazskou modlitbou Pána, lebo Ježiš Kristus ako veľkňaz modlil sa ju po obete nekrvavej a pred obetou krvavou. Ježiš Kristus modlil sa v nej za svojich apoštolov a všetkých veriacich, aby y jednote viery zotrvali.

§ 42. Ježiš v zahrade Getsemánskej.

Mat. 26, 30—56., Mark 14, 26—52., Luk. 22, 39—53., Ján 18, 1—12.

Záhrada
<getsemanska.

p o poslednej večeri išiel Pán Ježiš so svojimi apoštolmi na horu oliivetskú. Keď prešli cez potok Cedron, prišli k zahrade Getsemánskej. Do tejto vošiel Ježiš aj so svojimi apoštolmi.

Hora Olivetská bol vršok na východ od Jeruzalema. Meno má odtiaľ, že tam boly bohaté sady olivové. Qetsemany (= lis olivový) bol majer na hore Olivetskej. O tomto mieste vedel aj Judáš, lebo Ježiš sa tam často schádzaval so svojimi apoštolmi.

ježiš sa modlí
a rvou potí.

p r j vchode riekol Ježiš apoštolom: „Poseďte tu, ja pomodlím sa.“ Len Petra, Jakuba a Jána vzal so sebou ďalej do zahrady. Tu sa Pán Ježiš veľmi zarmútil a riekol im: „Smutná je duša moja až na smrť, počkajte tu a bedlite so mnou!“ Nato odišiel pár krokov, padol na tvár a modlil sa hovoriac: „Otče môj, ak je možno, nech ma pominie tento kalich, avšak nie ako ja chcem, lež jako ty.“ Keď sa pomodlil, navrátil sa k apoštolom a našiel ich spiacich. Vtedy riekol Petrovi: „Šimone, spíš? Nemohol si bedliť so mnou jednu hodinu? Bedlite a modlite sa, abyste neprišli do pokušenia. Duch je síce ochotný, ale telo nevládne.“ Potom po druhý raz

odišiel na predošlé miesto a znovu sa modlil: „Otče môj, ak nemôže tento kalich pominúť, aby som ho nepil, nech je tvoja vôľa.“ A prišiel znovu k apoštolom a našiel ich zase spať. I nechal ich, odišiel zase a modlil sa po tretie tú istú modlitbu. A vtedy taká smrteľná úzkosť a bolesť ho obklúčila, že krvavý pot zjavil sa na jeho tvári a v podobe krvavých krupají padal na zem. I ukázal sa mu anjel z neba a posilnil ho.

Dľa lekárov krv človeka v úzkosti, v strachu alebo v rozčúlení môže sa natoľko rozprúdiť a naplniť žily krvné, že vyrazí s potom na kožu. Na mieste, kde sa Ježiš krvou potil, stojí jaskyňa „Smrteľnej úzkosti Ježišovej.“

Potom išiel Ježiš znovu ku svojim učeníkom a riekol im: „Hľa, priblížila sa hodina a Syn človeka bude vydaný do rúk hriešnikov. Vstaňte, poďme! Hľa, priblížil sa ten, ktorý ma zradil.“

Príchod
Judášov,

Kým Ježiš ešte hovoril, prišiel ta Judáš, jeden z dvanástich apoštolov a s nim veľký zástup sluhov a vojakov s lampášmi, mečmi a kyjakmi, ktorí boli poslaní kniežatmi kňazskými a staršími ľudu. Aby vedeli, koho majú sluhovia chytiť, Judáš dohodnul sa s nimi na znamení: „Koho pobozkám, to je on, chyťte ho.“ Pristúpil k Ježišovi, pozdravil ho a pobozkal. Pán Ježiš pozrel do očí zradcovi a riekol mu: „Priateľu, načo si prišiel? Bozkom zrádzaš Syna človeka?“ Potom smelo pristúpil pred zástup a pýtal sa: „Koho hľadáte?“ Odpovedali mu: „Ježiša Nazaretského.“ Ježiš im riekol: „Ja som.“ A keď to povedal, všetci ustúpili nazad a jako by božskou mocou porazení, padli na zem. Keď sa vzpamätali, opýtal sa ich zase Ježiš: „Koho hľadáte?“ A oni znovu odpovedali: „Ježiša Nazaretského.“ Riekol im Ježiš: „Povedal som vám, že ja som; keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť“ (t. j. apoštolov).

Zrada,

Nato pristúpili sluhovia ku Pánu Ježišovi a chytili ho. Ale v tom Peter vytasil svoj meč a jednému sluhovi odťal ucho. Vtedy riekol Ježiš Petrovi: „Schovaj svoj meč, lebo všetci, ktorí chytajú meč, mečom zahynú. Alebo nazdávaš sa, žeby som nemohol prosiť svojho Otca a dal by mi viac nežli dvanásť plukov anjelov? Či nemám piť kalich, ktorý mi dal Otec?“ Vtedy sa dotknul ucha sluhovho a uzdravil ho. Potom sa dal Ježiš dobrovoľne chytiť a poviazať. Keď to učeníci videli, naplnení strachom rozutekali sa, len Peter a Ján zďaleka išli za Ježišom.

Ježiš zajatý,

Poučenie. Ježiš v záhrade Qetsemánskej nám dal príklad, čo máme činiť v úzkosti a v trápení. Hľadajme útechu vo vrúcnej modlitbe a odovzdajme sa do vôle božej.

§ 43. Ježiš pred veľradou židovskou.

Mat. 26, 57—75., Mark 14, 53—72., Luk. 22, 54—71., Ján 18, 13—27.

Ježiš u
Annáša.

Stráž viedla Ježiša poviazaného najprv k Annášovi, bývalému veľkňazovi. Tento bol svokrom hlavného kňaza Kajfáša. Annáš spytoval sa Ježiša o jeho učeníkoch a učení. Ježiš odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu, a vždy som učil v synagóge a v chráme, kde sa schádzajú všetci Židia; a potajomne nehovoril som ničoho. Čo sa ma vypytuješ? Spýtaj sa tých, ktorí ma počuli.* Vtedy jeden zo sluhov uderil Ježiša po tvári a riekol: „Takto odpovedáš hlavnému kňazovi?“ Odpovedal mu Ježiš: „Keď som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom, keď však dobre, prečo ma biješ?“

Ježiš u
Kaifáša.

Annáš poslal Ježiša ku Kajfášovi, ktorý bol v tom roku hlavným kňazom. U tohoto bola shromaždená veľrada, t. j. kňazi, zákonníci a starší z ľudu. I hľadali svedctvá proti Ježišovi, aby ho mohli vydať na smrť. Mnohí krivo svedčili proti nemu, medzi inými dvaja falošní svedkovia hovorili: „Tento povedal: Môžem sboriť chrám boží, a po troch dňoch zase ho vystavím.“ Tu povstal Kaifáš a riekol k Ježišovi: „Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia proti tebe?“ Ale Ježiš mlčal. Vtedy Kaifáš ďalej sa ho pýtal: „Sprisahujemvta na Boha živého, aby si nám povedal, či si ty Kristus, Syn boží?“ Riekol mu Ježiš: „Ty si to povedal. Ale poviedam vám; odtetaz uvidíte Syna človeka sedieť na pravici mohútnosti božej a prichádzať na oblakoch nebeských.“ Vtedy hlavný kňaz na znak pohoršenia roztrhol svoje rúcho a zvolal: „Rúhal sa; čo ešte potrebujeme svedkov? Hľa, včul ste počuli rúhanie. Čo sa vám zdá?“ A všetci odpovedali: „Hoden je smrti.“

Židovská veľrada odsúdila Ježiša na smrť pre rúhanie Bohu, že sa činil Synom božím. Jeho osvedčenie, že je Synom božím, považovali sa rúhanie.

Zaprenie
Petrovo.

Peter a Ján zďaleka šli za Pánom Ježišom až do predsiene domu, kde bola veľrada shromaždená. Na dvore bol oheň, u ktorého sa ohrievali vojaci, lebo bolo chladno. Peter sadol si k nim a sohrieval sa. Tu pristúpila k nemu vrátna a riekla mu: „I ty si bol s Ježišom Nazaretským!“ Ale on zaprel pred všetkými a povedal: „Neviem čo hovoríš.“ Peter hneď chcel opustiť to miesto, ale uzrela ho iná slúžka a riekla okolostojacim: „I tento bol s Ježišom Nazaretským!“ On znovu zaprel s prisahou: „Neznám toho človeka.“ Po chvíľke viacerí

z okolo stojacích riekli Petrovi: „Veru i ty si z nich, lebo i tvoja reč ťa prezrádza.“

Peter zaprisahal sa, že vôbec nezná toho človeka. A v tej chvíli zaspieval kohút. Práve vtedy viedli Ježiša von zo siene. I obrátil sa Ježiš a pozrel na Petra. Pohľad ten preniknul dušu Petrovu, prišli mu na um slová Pánove: Prv než kohút zaspieva, trikrát ma zapreš. I vyšiel von a horko plakal.

Po vynesennom výroku velrady strážcovia odviedli Ježiša do žalára, aby ho tam strážili do rána. Tu robili si z neho najväčší posmech: Pľuvali na neho, bili ho po hlave, zaviazali mu oči a dávali mu pohlavky, a pritom hovorili: „Hádaj nám, Kriste, kto ťa uderil?“ A Ježiš všetko toto znášal trpezlivo. Ježiš v žalári.

Zavčas ráno sa znovu shromaždily kniežatá kňazské a starší z ľudu, aby vydali Ježiša na smrť. Keď sa dozvedel zradca Judáš, že velrada odsúdila Pána na smrť, ľúto mu bolo zločinu ošklivého, vzal tých tricať strieborných, zanesol ich nazpät kniežatám kňazským a zúfale volal: „Zhrešil som, vydal som krv spravodlivú!“ Ale tí mu opovržlivo odpovedali: „Čo nám po tom. To je tvoja vec!“ Vtedy Judáš v zúfalstve bežal do chrámu, ta hodil tie peniaze, vyšiel von a obesil sa. Smrť
Judášova,

Za tie peniaze potom kúpili Židia pole istého hrnčiaru na hrobitov pre cudzích pocestných. Toto miesto sa menuje až podnes poľom krvi. ^)

Peter nech nám je vzorom pravého pokánia, Judáš však odstrašujúcim príkladom zatvrdlivosti srdca. Z jeho príkladu vidíme, kde môže človeka priviesť lakomstvo.

§ 44. Ježiš pred súdom svetským.

Mat. 27, 11–31., Mark 15, 1–20., Luk. 23, 1–25., Ján 18, 28–30.

Na druhý deň zavčas rána priviedli Pána Ježiša po-
viazaného k rímskemu námestníkovi, Pontskému Pilátovi. Podľa zákona svojho Židia nesmeli vstúpiť do domu pohanského, a preto ostali stáť pred domom Pilátovým. Žiadali od Piláta, aby aj on odsúdil Ježiša na smrť. u Piláta,

Pilát vyšiel von k nim a pýtal sa ich: „Akú žalobu máte proti tomuto človekovi?“ Oni odpovedali: „Tento búri náš národ a zabraňuje dávať cisárovi dane a vydáva sa za kráľa.“ židia žalujú
na Ježiša,

Vtedy Pilát vošiel do súdovej siene, predvolal Ježiša a riekol mu: „Ty si kráľ židovský?“ Odpovedal mu Ježiš: „Ty sám hovoríš, že som ja kráľ. Ale kráľovstvo

moje nie je z tohoto sveta. Ja som sa nato narodil, aby som vydal svedectvo pravde. Každý kto je z pravdy, počúva môj hlas." Riekol nato Pilát pohrdlivo: „Čo je pravda?" A hneď vyšiel k Židom a vyhlásil: „Ja nena-
chádzam na ňom žiadnej viny." Ale oni kričali: „Búri ľud a učí po celom Judsku, počnúc od Qalilejska až sem."

Ježiš u
Herodesa.

Keď Pilát počul o Qalilejsku, pýtal sa, či je Ježiš Galilejčan. Keď sa dozvedel, že pochádza z Galileje, poslal ho k vládárovi Galilejska, k Herodesovi, ktorý sa práve zdržoval v Jeruzaleme. Herodes už veľa bol počul o Ježišovi Nazaretskom, už od dávna túžil ho vidieť, preto sa teraz veľmi zaradoval, keď Ježiša priviedli k nemu. Myslel si, že Ježiš k vôli nemu učiní nejaký zázrak. I spytoval sa ho na mnohé veci, ale Ježiš mu nič neodpovedal. Preto s opovržením dal ho Herodes obliecť do rúcha bieleho a posmievajúc sa mu, poslal ho nazpäť k Pilátovi. A od toho času stali sa Herodes a Pilát priateľmi, lebo predtým boli nepriateľmi.

Ježiš znova
pred Pilátom.

Pilát videl, že Ježiša len z nenávisti obžalovali Židia a preto sa snažil ho prepustiť. Bolo v obyčaji, že námestník na slávnosť veľkonočnú na pamiatku vyslobodenia z Egypta prepúšťal na slobodu jedného väzňa, ktorého si žiadali. Mal vtedy v žalári povestného väzňa, lupiča a vraha menom Barabáša. Pilát teda pýtal sa shromaždeného ľudu: „Ktorého chcete aby som vám prepustil Barabáša a či Ježiša, ktorý sa volá Kristus?" Pilát si myslel, že ľud istotne bude žiadať prepustenie Ježiša, ktorý mu toľko dobrého učinil. Ale ľud nahovorený kniežatmi kňazskými a staršími ľudu kričal: „Nie tohoto, ale Barabáša!" „Čo teda spravím s Ježišom?" Pýtal sa zadivené Pilát. I celý zástup volal: „Ukrižuj ho, ukrižuj ho!" Vtedy vládár rozkázal Ježiša bičovať. Dúfal, že sa Židia s tým uspokoja a nebudú žiadať jeho smrti.

Ježiš bičovaný
a trním
korunovaný.

Vtedy pojali vojaci Ježiša do súdneho dvora. Tam ho zvliekli zo šiat až po pás, priviazali ho k stĺpu a ukrutne ho bičovali. Potom z posmechu ho priodiali plášťom šarlátovým, uplietli trňovú korunu a vtlačili na hlavu jeho, do pravej ruky miesto kráľovskej berly dali mu trstinu a posmešne klakali pred ním a volali: „Zdrav buď, kráľu židovský!" Pľuvali na neho a bili ho po hlave.

U Rimanov bolo bičovanie považované za najpotupnejší trest. Bičovaním trestali obyčajne len otrokov; rímsky občan nesmel byť trestaný. Vojaci obnažili odsúdenca, priviazali ho k stĺpu, potom ho bili remeňami alebo bičami, na ktorých boli priviazané olovené guľky alebo háčiky. Často mäso až do kostí bolo roztrhané a ne jeden nešťastník pod bičovaním zomrel.

Pilát chcel vzbudiť u zástupu súciti nad Ježišom, a preto dal takto zhanobeného Pána, odiatého do šarlátového rúcha a s trňovou korunou na hlave predviesť pred zástup a ukazujúc na neho zvolal: „Ejhľa, človek!“ Ale ani tento pohľad na trpiaceho Spasiteľa neobmäkčil ich srdcia, lež opätovne zúrivo kričali: „Ukrižuj ho, ukrižuj ho!“

Keď Pilát ešte váhal vydať Ježiša na smrť, začali sa mu Židia vyhrážať: „Keď tohoto prepustiš, nie si priateľom cisárovým, lebo každý, kto sa čini kráľom, protiví sa cisárovi!“ Pilát sa toho naľakal, a preto sa posadil na súdnu stolicu, dal priniesť vody a pred celým zástupom umyl si ruky a povedal: „Ja som nevinný v krvi tohoto spravodlivého: Vy uvidíte!“ A celý zástup zvolal: „Krv jeho na nás a na našich synoch!“ Vtedy im Pilát prepustil Barabáša a vydal im Ježiša, aby ho ukrižovali.

Pilát odsúdi
— 1TM, 113

Židia pred Pilátom obžalovali Ježiša Krista zo zločinu politického, že totiž búri ľud proti Rimanom, zakazuje platiť daň a stavia sa proti cisárovi. Len takto vynútili od Piláta, že vyniesol rozsudok smrti.

Na miesto kde bol Ježiš Kristus odsúdený na smrť, obrátený Žid Alfonz Maria Rabisbone (1884) dal vystaviť kláštor „Dcéry sionských“, aby sa tam nábožné sestry, mníšky, ustavične modlili za obrátenie národa židovského.

§ 45. Ukrižovanie a smrť Ježiša Krista.

Mat. 27, 32—36., Mark 15, 21—47., Luk. 23, 26—56., Ján 19, 17—42.

Križová cesta. Po výroku Pilátovom vojaci svliekli s Ježiša šarlátové rúcho a obliekli ho do vlastného rúcha. Na ramená mu položili ťažký kríž a viedli ho na popravné miesto, ktoré sa menovalo Kalvária, po židovský Qolgota (= miesto lebiek). Pod ťarchou kríža Ježiš trikrát klesnul na zem. Keď vojaci videli, že už ďalej nevládze niesť kríž, prinútili istého človeka, ktorý práve s poľa prichádzal, menom Šimona Cyrenejského, aby pomáhal niesť kríž Ježišov.

Ježiš nesie
kríž svoj.

Veľký zástup ľudu šiel za nimi. Mnohé nábožné ženy, keď videly utrpenie Pánove, plakaly nad nim. Ježiš obrátil sa k nim a riekol: „Dcéry jeruzalemské, neplačte nado mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svojimi deťmi!“

Nábožné
ženy plačú
nad Ježišom.

Dľa nábožnej tradície istá nábožná žena, Veronika, keď videla tvár Ježišovu celú zakrvavenú, podala mu svoj biely ručník, aby si utrel tvár. Ježiš odmenil jej láskavosť tým, že na ručník odtlačil svoju svätú tvár.

Cesta, ktorou Pán Ježiš kráčal na Kalváriu, menuje sa „Cesta bolestná“. Tradícia kresťanská zachovala a označila niektoré jej miesta, na ktorých sa prihodily dôležitejšie udalosti. (14 zastavení alebo štáci.)

Ježiša
ukrižujú.

Ukrižovanie Pána. Keď prišli na Kalváriu, vojaci svliekli s Ježiša šaty a dali mu piť víno so žľou a myrhou miešané, aby sa týmto nápojom omámil a tak necítil hrozné bolesti ukrižovania. Ale Ježiš nepil z nápoja. Potom ho položili a pribili na kríž, ktorý pozdvihli a do zeme upevnili.

Ukrižovali s nim spolu aj dvoch lotrov, jedného zprava a druhého zľava. Na kríž Ježišov dal Pilát pripevniť tabuľku s nápisom: „Ježiš Nazaretský, kráľ židovský.“

Ukrižovanie bolo u Rimanov najpotupnejším a najhroznejším trestom smrti. Trestali ním len otrokov a veľkých zločincov. Zločínca buď vytiahli na kríž vztýčený a tak ho pribili, alebo ho na zemi pribili na kríž a potom ho vyzdvihli s krížom.

Na kríž dávali tabuľku s nápisom, prečo bol patričný na smrť odsúdený. Nápis na kríži Kristovom bol v reči latinskej, gréckej a hebrejskej.

Po ukrižovaní Ježiša rozdelili vojaci medzi sebou jeho rúcho, a o jeho odev, keďže bol tkaný v celku, hodili lós. Takto sa plnilo, čo prorokoval Dávid: „Rozdelili si moje rúcho, a na môj odev ťahali lós.“ (Zalm 21, 12.)

Sedem slov
Kristových.

Sedem slov Kristových na kríži. Okolo 12. hodiny p, j5jij ježjsa na kríž a skoro tri hodiny trápil sa na kríži v ukrutných bolestiach. Ale židovskí kňazi a zákonníci ešte i vtedy sa mu posmievali a hovorili medzi sebou: „Iným pomáhal, sám sebe nemôže pomôcť. Keď je kráľ židovský, nech včulí sostúpi s kríža, a uveríme mu.“ Ale Ježiš k nebesám pozdvihnul svoje oči a zvolal: „Otče, odpusť im, lebo nevedia čo činia.“

Jeden z ukrižovaných lotrov, ktorý bol zľava, tiež sa mu rúhal a hovoril: „Ak si ty Kristus, spomôž sebe i nám!“ Ale ten druhý na pravej strane karhal ho za toto rúhanie: „Ani ty sa nebojíš Boha, kdežto si na to isté odsúdený? My síce spravodlivo trpíme, tento však nič zlého neučinil.“ A obrátil sa k Ježišovi a riekol: „Pane, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do kráľovstva svojho!“ Ježiš mu riekol: „Veru povedám ti: Dnes budeš so mnou v raji.“

Pri kríži Ježišovom stály jeho matka, a sestra jeho matky, Maria Kleofášova a Maria Magdaléna. Bol tam aj Ján apoštol, miláčik Pána. Keď ich Ježiš uzrel, riekol matke svojej: „Hľa, syn tvoj!“ Jánovi však riekol: „Hľa,

matka tvoja!" A od tej chvíle prijal Ján apoštol Pannu Máriu za svoju matku a staral sa o ňu.

O hodine šieste, t. j. našej dvanáste, zatmelo sa slnko a tma panovala až do deviatej, t. j. našej tretej popoludní. Vtedy Pán Ježiš vo svojich veľkých mukách zvolal: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?"

A po malej chvíli trápený páľčivým smädом zvolal: „Žížnim!" Vtedy jeden z vojakov naplnil hubu octom, vložil ju na trstinu a podal mu ju k ústam. Ježiš okúsil ocot a riekol: „Dokonané je!" Potom však zvolal hlasom veľkým: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha!" I naklonil hlavu a vypustil dušu.

Ježiš zomre na kríži

Udalosti pri smrti Kristovej. V tej chvíli, keď Ježiš umrel, slnco sa úplne zatmelo a nastalo veľké zemetrasenie. Opona chrámová roztrhla sa na dvoje od vrchu až do spodku. Skaly sa pukaly, mnohé hroby sa otvorily, mnohí mŕtvi vstali zo svojich hrobov a ukázali sa v meste. Veľký zástup ľudu, ktorý stál okolo vrchu, bál sa, bál sa v prsia a utekal do mesta. Keď toto videl stotník,*) ktorý so svojimi vojakmi strážil ukrižovaných, bál sa v prsia a zvolal: „Opravdu, toto bol Syn boží!"

Zázračné zjavy.

Zatmenie slnka pri smrti Pána bolo zázračné, lebo sa stalo cez veľkonočné sviatky, ktoré Židia slávia v splne mesiaca. Vtedy ie prirodzené zatmenie slnka vytvorené.

Pamiatku smrti Krista Pána slávime na Veľký piatok.

Aby cez sobotný deň nezostaly telá ukrižovaných na kríži, Židia odišli k Pilátovi a žiadali ho, aby ukrižovaným dľa obyčaje boly polámané kosti, aby čím skorej zomreli. Preto Pilát vyslal vojakov, ktorí dvom lotrom zlámali kosti, ale keď prišli k Ježišovi, našli ho už mŕtveho a preto mu nepolámali kosti, ale jeden z vojakov, aby sa určite presvedčil o jeho smrti, kopijou prebodnul jeho bok, z ktorého vytiekla krv a voda.

Otvorenie boku Ježišovho.

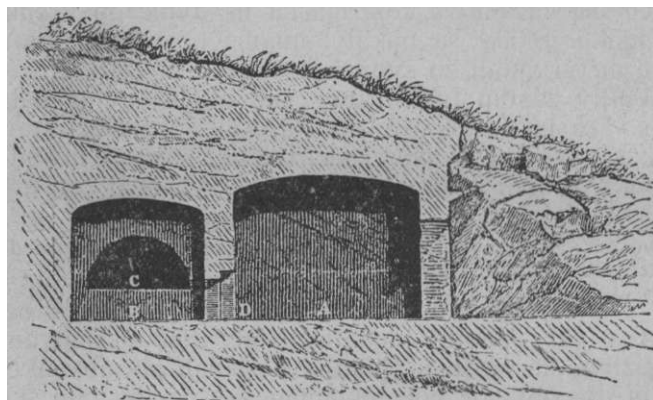
Pod večer prišiel k Pilátovi Jozef z Arimatie, muž bohatý a tajný učeník Ježišov a prosil, aby smel sňať a pochovať mŕtvé telo Ježišovo. Pilát to dovolil. Prišiel ku krížu Kristovmu aj Nikodem, ktorý bol navštívil Ježiša v noci, a spolu opatrne sňali s kríža telo Kristovo, pomazali ho drahými voňavými masťami, zavinuli do čistých bielych plachiet a úctivo ho pochovali do nového hrobu, ktorý bol dal Jozef z Arimatie do skaly vytesať vo svojej zahrade pre seba. Pri pohrebe Kristovom bol prítomný aj verný apoštol sv. Ján, boly tam aj matka Panna Maria, Maria Magdaléna a iné nábožné ženy. Na-

Pohreb Ježišov.

pokon ku vchodu hrobovému privalili veľký kameň a žiaľom zronení odišli do mesta.

V sobotu ráno prišli k Pilátovi hlavní kňazi a farizeji a riekli: „Pane, rozpamätali sme sa, že ten svodca ešte za živa povedal: Po troch dňoch zasa vstanem. Rozkáž teda hrob strážiť až do tretieho dňa, aby snáď neprišli jeho učeníci, neukradli ho a neriekli ľudu: Vstal z mŕtvych, a bude posledný blud horší od prvého.“ Riekol im Pilát: „Máte stráž, idte, strážte si, jako viete.“ A hneď odišli, zapečatili kameň, na hrob privalený, a hrob dali strážiť vojakmi vo dne i v noci až do tretieho dňa.

Hrob Kristov pozostával z predsieni a z komory hrovej, do ktorej sa vchádzalo nízkym vchodom. Tu bol vytesaný do skaly výklenok a do toho položili telo Pánovo. Vchod zatvorili kameňom.

Podoba hrobu Kristovho.

Nad hrobom Ježišovým dal cisár Konštantín Veľký vystaviť nádherný chrám, zvaný „Chrám Božieho hrobu.“

Križ Kristov s kľúčmi a tabuľku s nápisom našla sv. Helena, matka cisára Konštantína, keď dala kopať na vrchu Kalvárii. (Sviatok Nálezenia sv. križa je 3. mája.) Čiastky sv. križa boli časom rozposlané do rozličných kostolov celého sveta kresťanského. Najväčšia čiastka je uschovaná v Ríme v chráme sv. Križa.

Utrpenie Pánovo si pripomíname, keď sa modlíme bolestný ruženec. Tajomstvá bolestného ruženca sú: 1. Ktorý sa pre nás krvou potil; 2. ktorý bol pre nás bičovaný; 3. ktorý bol pre nás trním korunovaný; 4. ktorý pre nás križ niesol; 5. ktorý bol pre nás ukrižovaný.

Poučenie. Často rozjímajme o utrpení a smrti Pánovej, aby sme si upovedomili, ako nás miloval Syn boží, keď toľké utrpenie podstúpil za naše spasenie. S ošklivosťou sa odvráťme od hriechu, ktorý zapríčinil smrť Krista Pána.

VI. Oslávenie Ježiša Krista.

§ 46. Z mŕtvych vstanie Ježišovo.

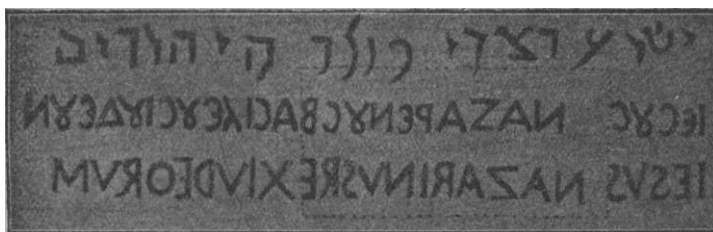
Mat. 28, 1—16., Mark 16, 1—8., Luk. 24, 1—12., Ján 20, 1—10.

V prvý deň týždňa na svitaní povstalo zemetrasenie a Pán Ježiš slávne vstal z mŕtvych. Súčasne anjel Pánov s veľkou žiarou zostúpil s neba, odvalil od hrobu kameň a sadol si naň. Jeho vzhľad bol ako blesk a jeho rúcho ako sneh. Vojaci, ktorí strážili hrob, veľmi sa naľakali zjavenia anjelského a jakoby omráčení padli na zem. Keď prišli k sebe, zutekali.

Toho istého dňa včas ráno ešte pred východom slnka Maria Magdaléna a iné nábožné ženy šly ku hrobu Ježišovmu a niesly voňavé masti, aby namazaly telo Kristovo. Cestou ustarostene hovorily medzi sebou: „Ktože

^v e j"ie

ženy u
hrobu,

Celý nápis na kríži.

Miesto bodkami označené je dodnes zachované.

nám odvalí kameň od dverí hrobových?" Bol totiž veľmi veľký. Keď však prišli k hrobu, videli, že kameň je odvalený. Vošli teda do hrobu a videli tam mladíka odetého bielym rúchom a veľmi sa naľakaly. Ale on im riekol: „Nebojte sa, lebo viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný; niet ho tu, lebo vstal ako povedal; poďte a pozrite si miesto, kde bol položený a chytré idte a povedzte jeho učeníkom, že vstal z mŕtvych." Vtedy opustily ženy hrob a ponáhľaly sa to zvestovať apoštolom.

Maria Magdaléna zvestovala Petrovi a Jánovi, čo videla u hrobu Kristovho. Apoštolovia nechceli tomu veriť a preto sa hneď ponáhľali ku hrobu, aby sa presvedčili o všetkom. Vošli do hrobu najprv Peter a potom Ján, a videli, že plachty sú v poriadku tam složené a tiež aj šatka, do ktorej bola ovinutá hlava Pánová. Ináč nikoho tam nevideli, preca uverili a vrátili sa domov.

Peter a Ján
P^{ti} hrobe,

Rada pod* Medzitým niektorí zo strážcov bežali oznámiť knie-
p aca S raz. ž a t á m kňazským, čo sa pri hrobe stalo. Kňazi a starší
z ľudu sa poradili, potom však podplatili strážcov a rie-
kli im: „Povedzte, že jeho učeníci prišli v noci a ukradli
ho, keď ste zaspali. A keby sa o tom dozvedel vládár,
my ho prehovoríme a vás zabezpečíme.“ Vojaci prijali
peniaze a tak učinili, ako im to naložili.

Marné bolo namáhanie Židov, lebo Ježiš Kristus, ako bol pred-
povedal, tretieho dňa vlastnou mocou vstal z mŕtvych. Tým skvele
dokázal svoje božstvo a pravdivosť svojho učenia. Preto sv. Pavel
apoštol volá: „Keď Kristus nevstal z mŕtvych, marné je naše ká-
zanie, márna je i vaša viera.“ (I. Kor. 15, 14.)

Pamiatku z mŕtvych vstania Pánovho slávime na Veľkú noc.

§ 47. Ježiš zjaví sa Márii Magdalene, nábožným ženám a dvom učeníkom, idúcim do mestečka Emausu.

Mat. 28, 9—10., Luk. 24, 13—35., Ján 20, 11—18.

Zjaví sa
Márii
Magdalene.

Maria Magdaléna vrátila sa ku hrobu a plakala. V
tom uvidela v hrobe dvoch anjelov, ktorí jej riekli: „Že-
no, čo plačeš?“ Odpovedala im: „Preto, že vzali Pána
môjho a neviem, kde ho položili.“ V tom sa obozrela a
videla neďaleko stáť človeka. Bol to sám Ježiš, ale ne-
poznala ho, nazdávala sa, že je to zahradník a preto ho
oslovila a riekla mu: „Pane, jestli si ho ty vzal, povedz
mi, kde si ho položil.“ Vtedy ju oslovil Pán: „Maria!“
Vtedy ho poznala, padla k jeho nohám a zvolala: „Učite-
ľu!“ Riekol jej Ježiš: „Íď k bratom mojím a povedz im:
Vstupujem k svojmu otcovi a vášmu otcovi, k svojmu Bo-
hu a vášmu Bohu.“ A keď to povedal zmizol. Maria Mag-
daléna hneď šla a zvestovala apoštolom: „Videla som Pá-
na a toto mi povedal.“

Nábožným
ženám.

Pán Ježiš sa zjavil aj ostatným ženám, ktoré boly pri
hrobe. Stretol sa s nimi na ceste a riekol im: „Vitajte!“
Tu ony padly na kolená a klaňaly sa mu. Vtedy im riekol
Ježiš: „Íďte, zvestujte mojím bratom: Nech idú do Gali-
lejska, tam ma uvidia.“

Učeníci idú
do Emausu.

Toho istého dňa v podvečer šli dvaja učeníci do me-
stečka Emausu, ktoré bolo blízko Jeruzalema. Hovorili
spolu o tom, čo sa v tie dni bolo prihodilo. Keď si tak vy-
právali, priblížil sa k nim Ježiš, ale oni ho nepoznali.
I riekol im: „Čo sú to za reči, ktoré medzi sebou idúcky
vediete a ste smutní?“ A odpovedal jeden, ktorému bolo
meno Kleofáš a riekol mu: „Ty sám si prespolný v Jeru-
zaleme a nedozvedel si sa, čo sa tam stalo v tieto dni?“

/- 0- flo- fi Ha fjUinvjL/r, .

„Čo“, pýtal sa on. A vtedy mu oni začali vyprávať o Ježišovi Nazaretskom, že to bol prorok mocný v skutkoch i v slove a ako ho hlavní kňazi a starší z ľudu vydali na smrť a ukrižovali. „No, my sme úfali, že on vykúpi Izraela — hovorili ďalej — ale teraz je tomu tretí deň čo sa to stalo. Ale i niektoré ženy z našich, ktoré boli predo dňom u hrobu, nastrašily nás a hovorily, že videly pri hrobe zjaviť sa anjelov, ktorí hovoria, že žije.“ Vtedy im on riekol: „O nesmyselní a váhaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci! Či nebolo treba Kristovi toto trpieť a tak vojsť do svojej slávy?“ A počnúc od Mojžiša a všetkých prorokov vykladal im Písma, ktoré sa vzťahovaly na Krista.

Medzitým sa priblížili k mestečku, do ktorého šli. Pán staväl sa, akoby chcel ísť ďalej. Ale oni ho prosili: „Zostaň s nami, lebo sa zvečeriava a deň sa už schýlil.“ Vtedy vošiel s nimi. A stalo sa, keď stoloval s nimi, že vzal chlieb a dobrorečil, lámal a podával im. Tu otvorily sa im oči a poznali ho, ale on im zmizol s očú. I hovorili medzi sebou: „Či naše srdce nehořelo v nás, keď hovoril na ceste a otváral nám Písma?“ A hneď vstali, vrátili sa do Jeruzalema, vyprávali apoštolom, ako sa im zjavil Ježiš na ceste a ako ho poznali pri lámaní chleba? Apoštolovia tiež radostne im zvestovali: „Vstal Pán opravdu a zjavil sa Šimonovi.“

Ježiš sa
TM
Jj^e a^á pozna .

§ 48. Pán Ježiš sa zjaví apoštolom v Jeruzaleme.

Ustanoví sviatosť pokánia.

Luk. 24, 36—43., Ján 20, 19—29.

Toho istého dňa, keď Ježiš vstal z mŕtvych, v podvečer boli shromaždení apoštolovia v Jeruzaleme v istej jedálni. Dvere mali zatvorené pred Židmi. Vtedy naraz zjavil sa im Ježiš a riekol im: „Pokoj vám! Ja som to, nebojte sa!“ Ale oni sa ešte báli a mysleli si, že vidia ducha. Vtedy im Ježiš riekol: „Čo ste splašení? Pozrite moje ruky a nohy, že som to ja. Ohmatajte ma a vidte, lebo duch nemá tela a kostí, jako vidíte, že ja mám.“ A keď to povedal, ukázal im ruky a nohy. A keď oni ešte pochybovali, riekol im: „Máte tu niečo zajesť?“ A oni mu podali kus pečenej ryby a plášť medu. A keď jedol pred nimi, uverili a radovali sa, že vidia Pána.

Zjaví sa
a p^a oš^o t^o v
n e r^o 10
"ti Tomáš!

Potom im Ježiš zasa riekol: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás.“ A keď to povedal vdýchnul na nich a pokračoval: „Prijmite Ducha sväté-

Ustanovenie
sviatosti
pokánia -

ho.' Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým zadržíte, zadržané sú."

Neveriaci
Tomáš.

Ale Tomáš, jeden z dvanástich, nebol medzi nimi, keď sa im zjavil Ježiš. Keď mu ostatní s radosťou zvestovali, že videli Pána, nechcel tomu veriť a riekol: „Ak len neuvidím jazvy od klinčov na jeho rukách a nevložím svoj prst do miesta klinčov a svoju ruku do boku jeho, neuverím."

Ježiš sa zjaví
v prítomnosti
Tomášovej.

A po ôsmych dňoch boli znovu všetci apoštolovia spolu a Tomáš bol tiež medzi nimi. Naraz zjavil sa Ježiš, zastal medzi nimi a pozdravil ich: „Pokoj vám!" Potom sa obrátil k Tomášovi a riekol mu: „Vlož svoj prst sem, a pozri mi na ruky, a vlož svoju ruku do boku môjho, a nebuď neveriaci, lež veriaci!" Vtedy Tomáš padol na kolená a zvolal: „Pán môj a Boh môj!" Riekol mu Ježiš: „Že si ma videl Tomášu, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a uverili."

Oslávené telo Ježišovo nepodliehalo už prirodzeným zákonom priestorovým, a preto sa bez hluku mohlo kdekoľvek zjaviť.

Ježiš podržal si päť rán aj na oslávenom tele, aby presvedčil apoštolov a nás, že jeho vzkriesené telo je to isté, čo na kríži trpelo, a aby nám stále pripomínal svoje utrpenie.

„K viere viac nám prospela nevera Tomášova, ako viera ostatných apoštolov, lebo Tomáš dotýkajúc sa Pána bol prevedený k viere a tým aj našu myseľ bez všetkého pochybovania vo viere potvrdil", hovorí pápež Rehor Veľký.

§ 49. Ježiš zjaví sa apoštolom v Qalilejsku. Ustanoví Petra za hlavu Cirkvi.

Ján 21, 1—19., Mat. 28, 16—20.

Ježiš sa zjaví
pri jazere
Genezaretskom.

Apoštolovia na rozkaz Ježišov odišli do Qalilejska. Jedného dňa viacerí učenici, medzi nimi Peter a Ján, práve lovili ryby na jazere Qenezaretskom, keď sa zjavil Ježiš na brehu. Ale oni ho nepoznali. On sa ich spýtal: „Dievky, či máte čo jesť?" Oni odpovedali: „Nie." Riekol im: „Spustite sieť na pravú stranu lodi a nájdete." Poslúchli a chytili veľké množstvo rýb. Vtedy riekol Ján, miláčik Pána, k Petrovi: „To je pán." Peter rýchlo skočil do vody a plával na breh za Pánom. Ostatní učenici vytiahli siete rybami naplnené na breh. Tam na rozkaz Ježišov upiekli z rýb a jedli s chlebom, ktorý Ježiš požehnal.

Ustanoví Pe-
tra za hlavu
Cirkvi.

Keď sa najedli, riekol Ježiš k Petrovi: „Šimone, synu Jonášov, miluješ ma viac nežli títo?" Riekol mu: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem." Riekol mu Ježiš: „Pas baránky moje." O chvíľu sa ho znovu pýtal: „Šimone, synu Jonášov, miluješ ma?" Peter opätovne odpo-

dal: „Áno, Pane, ty vieš že ťa milujem.“ „Pas baránky moje“, povedal mu zas Ježiš. O malú chvíľku po tretie sa ho pýtal Pán: „Simone, synu Jonášov, miluješ ma?“ I zamútil sa Peter, že Pán tretí raz sa ho sputuje, lebo si myslel, že pochybuje o jeho láske, a preto odhodlane odpovedal: „Pane, ty všetko vieš, ty vieš, že ťa milujem.“ Riekol mu Ježiš: „Pas ovce moje.“

Slovami: „Pas baránky moje“ a „pas ovce moje“ ustanovil Ježiš Kristus sv. Petra za najvyššieho pastiera svojej Cirkvi.

Inokedy zas zjavil sa svojim učeníkom na jednej hore v Qalilejsku a riekol im: „Daná mi je všetka moc na nebi a na zemi; idte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca, i Syna i Ducha svätého; učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“

Rozposiela apoštolov do sveta.

Hlava Krista Pána. Obraz z Katakomb.

i na zemi; idte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca, i Syna i Ducha svätého; učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“

§ 50. Nanebestúpenie Pána.

Mark. 16, 19—20., Luk. 24, 50—53., Skut. 1, 8—12.

Naposledy sa zjavil Ježiš Kristus svojim učeníkom Ježiš posled* štyrícateho dňa po svojom z mŕtvych vstani. Opakoval ný raz sa zja» im znovu sľub, že im pošle Ducha svätého a napomenul ví apoštolom, ich, aby neodchádzali z Jeruzalema, dokiaľ Duch svätý

nesostúpi na nich. „Dostanete moc Ducha svätého, ktorý sostúpi na vás a budete mi svedkami v Jeruzaleme a vo všetkom Júdsku i v Samaritánsku až do končín zeme.”

Nanebevstúpí ^ j ^ ' p_ove dal, vyviedol ich von z mesta na horu peme. Olivetskú. Tu pozdvihol svoje ruky a požehnal ich. A potom povzniesol sa do neba pred ich očami. Konečne zastrel ho oblak. Apoštolovia smutní hľadeli za ním. A vtedy dvaja anjeli v bielom rúchu ukázali sa im a hovorili: „Mužovia galilejskí, čo stojíte a hľadáte do neba? Tento Ježiš, ktorý je vzatý od vás do neba, tak príde, ako ste ho videli odchádzať.”

I navrátili sa apoštolovia s hory Olivetskej do Jeruzalema a očakávali príchod Ducha svätého podľa zasľubenia Ježišovho.

Ježiš vstúpil na nebesá a) aby aj jako človek vošiel do slávy nebeskej; b) aby Cirkvi svojej soslal Ducha svätého; c) aby sa prilúval za nás u Otca; d) aby svojim verným pripravil tam miesto.

Ježiš vstúpil na nebesá s tej hory, na ktorej sa počalo jeho utrpenie; tým naznačil, že utrpenie tuzemské súvisí so slávou nebeskou.

Oslávenie Pánovo a Panny Márie si pripomíname, keď sa modlíme slávnostný ruženec. Tajomstvá slávnostného ruženca sú: 1. ktorý slávne z mŕtvych vstal; 2. ktorý na nebesá vstúpil; 3. ktorý nám Ducha svätého soslal; 4. ktorý ta, Panno, na nebesá vzal, 5. ktorý ía, Panno, v nebi korunoval.

C) Život a činnosť sv. apoštolov.

j

§ 51. Soslanie Ducha svätého.

Sk. 1, 12—26; 2, 1—47.

yolba Mate* Po nanebevstúpení Pána jeho učenci s Máriou, mat- ja apoštola. j_{IOU} Ježišovou, aj s inými veriacimi zdržovali sa v Jeruzaleme a shromažďovali sa v tej sieni, v ktorej odbavil Ježiš Kristus poslednú večeru. Bolo ich tam asi stodvacať. Vtedy Peter, ako hlava Cirkvi, predniesol, že miesto zradca Judáša treba vyvoliť iného apoštola z pomedzi tých mužov, ktorí od počiatku boli svedkami skutkov Ježišových. Shromaždení navrhli dvoch mužov: Istého Jozefa a Mateja. I modlili sa: „Pane, ktorý znáš srdcia všetkých, ukáž, ktorého si vyvolil z týchto dvoch, aby prijal úrad apoštolský.” Potom hodili lósy a lós padol na Mateja, ktorý bol zaradený do sboru apoštolského.

Príchod Dus cha svätého. Desiateho dňa po nanebevstúpení Pána, keď bola slávnosť Turíc, boli zase všetci shromaždení v jedálni. Naraz povstal nad domom veľký hukot, akoby prichádza-

júceho prudkého vetra. A v tom ukázaly sa ohnivé jazyky nad hlavou každého z nich a všetci boli naplnení Duchom svätým a počali hovoriť rozličnými jazykmi.

Vtedy bolo v Jeruzaleme na slávnostiach mnoho Židov, ktorí sa sišli z rozličných krajín. Na podivný zvuk vetra celé zástupy sa shromaždili okolo domu, v ktorom sa zdržovali apoštolovia. Vtedy apoštolovia, osvietení a posilnení Duchom svätým, vyšli medzi zástupy a začali hlásať ukrižovaného Spasiteľa. A keď zo shromaždených jeden každý počul hovoriť apoštolov svojim jazykom, divili sa tomu a riekli: „Či hľa, títo všetci, ktorí hovoria, nie sú Qalilejčania? A akože sme my počuli každý svoje vlastné nárečie, v ktorom sme sa narodili?" Tu povstal Peter a začal kázať shromaždeným o Spasiteľovi s takou presvedčenosťou a smelosťou, že to pohnulo všetkých. Smele im povedal: „Ježiša Nazaretského, ktorého. Boh medzi vami osvedčil mocnými činmi a zázrakmi, tohoto Ježiša ste pribili na kríž a usmrtili... Boh ho však vzkriesil, čoho sme my všetci svedkami." Slová Petrove dojalý prítomných, tak že sa pýtali apoštolov: „Čo máme robiť bratia?" Peter odpovedal: „Čiňte pokánie a nech sa každý z vás dá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Ducha svätého." A ešte v ten deň dalo sa pokrstiť okolo tritisíc duší.

Apoštolovia
^nnos"

Duch svätý sostúpil na apoštolov v podobe ohnivých jazykov, aby viditeľným spôsobom bolo znázornené jeho pôsobenie.

Pamiatku soslania Ducha svätého slávime na Turice.

§ 52. Uzdravenie chromého od narodenia.

Sk. 3, 1—26; 4, 1—41.

Jedného dňa Peter a Ján šli do chrámu jeruzalemského. Pri dveriach chrámových sedel a žobral akýsi muž, ktorý bol od narodenia chromý. Peter pozrel na neho a riekol mu: „Striebra a zlata nemám, ale čo mám, to ti dám: V mene Ježiša Nazaretského vstaň a choď!" V tom chytil ho za ruku a ten hneď vstal, chodil a oslavoval Boha. Keď to videl ľud, shromaždil sa okolo neho a divil sa tomu zázraku. Peter však použil tej príležitosti a prehovoril k ľudu: „Mužovia izraelskí, čo sa divíte tomuto a hľadíte na nás, akoby sme my vlastnou silou spravili to, aby tento chodil? Boh našich otcov oslávil svojho Syna Ježiša, ktorého ste vy zabili, ale ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych. A viera, ktorá je skrze neho, dala mu celé toto zdravie pred obličajom všetkých vás." Slová Petro-

Uzdravenie
chromého.

u*

ve dojaly mnohých, uverili v Ježiša Krista a dali sa pokrstiť. Počet veriacich vzrástol na päťtisíc.

Peter ^ Ján
veiradou.

Kým Peter hovoril k ľudu, pristúpili k nemu a k Jánovi kňazi a dôstojník chrámovej stráže, položili na nich svoje ruky a uväznili ich. Na druhý deň dali svolať veľradu, pred ktorú postavili apoštolov a ohľadom uzdravenia chromého pýtali sa ich: „Akou mocou alebo v ktorom mene ste to vy učinili?“ Vtedy im riekol Peter: „V mene Pána nášeho Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ale ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, skrze toho stojí tento pred vami zdravý. A niet v nikom inom spasenia, lebo nie je iné meno dané ľuďom pod nebom, v ktorom by sme mali byť spasení.“

Veľrada bála sa siahnuť po apoštoloch, prepustila ich bez trestu, ale zakázala im kázať o Kristovi.

§ 53. Život prvých kresťanov. Ananiáš a Safira.

Sk. 2, 42—47; 4, 32—37; 5, 1—11.

Vzorné mra-
7res^an^ych
vrestanov.

Počet veriacich zo dňa na deň rástol. I utvorila sa prvá kresťanská v Jeruzaleme. Všetci jej údovia jednô srdce a jedna duša. Každodenne sa shromažďovali ku spoločným modlitbám a k lámaniu chleba (k sv. omši, k sv. prijímaniu). Žili medzi sebou ako bratia a sestry, vzájomne sa podporovali. V prvom nadšení zaviedli akési spoločenstvo majetku; zámožnejší veriaci dobrovoľne predávali svoje majetky a delili ich medzi ostatných, ako kto potreboval. Akýsi druh kresťanského komunizmu panoval medzi nimi. Nebolo medzi nimi chudobných a boháčov, všetci sa považovali za rovných. Prvú kresťanskú obec spravovali apoštolovia pod vedením sv. Petra.

Pokrstení Židia aj naďalej chodievali modliť sa do chrámu jeruzalemského, ale obetí sa tam nezúčastňovali. K lámaniu chleba, t. j. ku sv. omši a ku sv. prijímaniu sa schádzavali v súkromných príbytkoch. Tiež častejšie odbavovali v spojitosti so službami božími aj spoločné hostiny, takzvané hody lásky.

Hlásatelia dnešného komunizmu neprávom sa odvolávajú na život prvých kresťanov. Komunizmus v časoch apoštolských spočíval na láske k Bohu a k bližnému; majetnejší z lásky ku Kristu sa zriekli svojho majetku a venovali ho chudobným. Nikto k tomu nebol nútený; právo súkromného majetku bolo považované za sväté.

Komunizmus našej doby zakladá sa na násilí, popiera právo súkromného majetku, ba súkromný majetok jednotlivcov vyhlasuje za krádež. Násilným spôsobom chce uviesť spoločenstvo všetkého majetku. Miesto lásky hlása nenávisť a do zhubných triednych bojov ženie ľudskú spoločnosť.

Ananiáš a Safíra. Ale aj medzi prvými kresťanmi sa našiel kúkoľ. Bol to istý muž menom Ananiáš so svojou manželkou Safírou. Títo tiež predali svoje pole, čiastku utržených peňazí si však skryli a ostatok priniesol Ananiáš Petrovi, pretvárajúc sa, ako by mu odovzdával všetky utržené peniaze. Ale Peter mu riekol: „Ananiáš, prečo satan pokúšal tvoje srdce, aby si luhal Duchu svätému a strhol si z peňazí za roľu? Neluhaj si ľuďom, ale Bohu.“ Keď Ananiáš počul tieto slová, klesnul na zem a umrel. Mládenci tam prítomní vyniesli ho mŕtveho von, aby ho pochovali.

Hriech a trest
Ananiáša a
Safíry.

Onedlho prišla ta jeho manželka Safíra, ktorá nevedela, čo sa stalo. I riekol jej Peter: „Povedz mi, ženo, či ste za toľkoto predali pole?“ A ona riekla: „Za toľko.“ Nato jej riekol Peter: „Čo ste sa vy shovorili pokúšať Ducha Pánovho? Hľa, nohy tých, ktorí pochovali tvojho muža, sú u dverí a vynesú i teba.“ A, naskutku klesla na zem mŕtva, mládenci ju vyniesli a pochovali vedľa muža. I veľká bázeň opanovala veriacich a všetkých, ktorí o tom počuli.

Ananiáš a Safíra nedopustili sa hriechu tým, že len čiastku utržených peňazí oddali pre chudobných, lež tým, že luhali, že sú to všetky ich peniaze.

* § 54. Židovská veľrada prenasleduje apoštolov.

Sk. 5, 12—42.

Apoštolovia horlivé hlásali učenie Kristovo a činili mnohé zázraky, najmä uzdravovali mnohých chorých. Týchto ešte aj na ulicu vynášali na nosítkach, aby aspoň tôňa Petrova padla na nich a boli uzdravení. Preto aj počet veriacich stále vzrastal.

Apoštolovia
čínili zázraky.

Toto veľmi rozhnevalo kniežatá kňazské a preto dali apoštolov uvrhnúť do žalára. Ale v noci anjel Pánov ich vyviedol zo žalára, a na druhý deň ráno zas učili v chráme.

Keď sa shromaždili členovia veľrady, poslali sluhov do žalára, aby priviedli apoštolov. Vtedy zbadali, že žalár je prázdny. Medzitým sa dozvedeli, že apoštolovia učia v chráme. Dali ich teda predviesť pred radu a hlavný kňaz im riekol: „Prísne sme vám prikázali, aby ste neučili v tom mene; a hľa naplnili ste Jeruzalem svojím učením a chcete na nás uvaliť krv toho človeka.“ Na to v mene ostatných odpovedal Peter: „Viac treba poslúchať Boha, než ľudí.“ Členovia veľrady vtedy v hneve

Apoštolovia
pre~[ou^era*]

Gamaliel. zamýšľali ich zabiť. Ale tu povstal vážny člen rady, učiteľ zákona Gamaliel, a keď apoštolov von vyviedli, riekol shromaždeným: „Mužovia izraelskí, odstúpte od týchto ľudí a nechajte ich; lebo, ak je z ľudí toto dielo, rozpadne sa; ale jestliže je z Boha, nebudete ho môcť zrušiť.“ Všetci mu prisvedčili, a preto nesiahli apoštolom na život, lež dali ich vyšľahať, a prikázali im, aby už neučili o Ježišovi.

Potrescú apoštolov.

Apoštolovia sa radovali, že mohli trpieť pre Krista a s tým väčšou oduševnenosťou hlásali učenie Kristovo.

§ 55. Voľba jahňov. Sv. Štefan prvý mučeník.

Sk. 6, 1—15; 8, 1—39.

jahňovia. *y prvotnej* cirkvi sami apoštolovia sa starali o všetky potreby veriacich. Ešte aj almužnu rozdeľovali chudobným. Keď počet veriacich stále rástol, apoštolovia tú prácu sami konať nestačili a preto shromaždili veriacich a riekli: „Nie je slušné, aby sme my opustili slovo božie a obsluhovali pri stoloch. Preto bratia, vyhľadajte spomedzi seba sedem mužov dobrej povesti, plných Ducha svätého a múdrosti, ktorých by sme ustanovili nad týmto zamestnaním.“ I ľúbila sa táto reč všetkým a vyvolili sedem nábožných mužov. Predstavili ich potom apoštolom a tí sa modlili nad nimi a skladali na nich svoje ruky. Títo mužovia sa menujú jahňovia.

Jahňovia vkladáním rúk obsiahli ešte aj moc učenie Kristovo hlásať, krstít a sv. prijímanie vysluhovať.

Zo všetkých jahňov známe obširnejšie len činnosť Štefanovu a Filipovu.

Horlivosť sv. Štefana. Sv. Štefan vynikal svojou horlivosťou a múdrosťou. činil mnohé divy a zázraky a na jeho slová mnohí uverili v Ježiša Krista. Preto ho Židia nenávideli a často sa s ním hádali. Keď nevedeli odolať jeho múdrosti, postavili proti nemu falošných svedkov a obžalovali ho u veľrady, že sa rúhal zákonu Mojžišovmu. Štefan pred veľradou ujal sa slova a z dejín národa židovského dokazoval, ako sa Boh staral o tento národ, ale ten bol nevďačný oproti Bohu. Svoju reč ukončil slovami: „Tvrdošijní, vy sa vždycky protivíte Duchu svätému. Ktorého z prorokov neprenasledovali vaši otcovia? Ba pozabíjali tých, ktorí predzvestovali príchod Spravodlivého, ktorého zradcami a vrahmi stali ste sa vy teraz.“

jeho muže>
mcka smrť.

Keď to počuli, veľmi sa rozhnevali a škripali zubami. Štefan stál pred nimi so žiariacou tvárou, pozrel

k nebesám a zvolal: „Hľa vidím nebesá otvorené a Syna človeka stáť na pravici božej!" Vtedy si oni zapchali uši a oborili sa na neho. Vyvliekli ho von z mesta a kameňovali. On však pokľakol na kolená a modlil sa: „Pane, Ježišu, prijmi ducha môjho!" A ešte i v hodine smrti modlil sa za svojich nepriateľov: „Pane, nepokladaj im to za hriech." A keď to povedal, usnul v Pánu.

Sv. Štefan prvý podstúpil smrť za učenie Kristovo, preto ctíme jeho pamiatku hneď po Narodení Pána, t. j. 26. decembra.

* § 56. Účinkovanie jahňa Filipa.

Skut. ap. 8,

Po smrti Štefanovej začali Židia prenasledovať kresťanov v Jeruzaleme. Mnohí z kresťanov sa rozišli do celého Júdska, do Samarie a do susedných krajín a všade zvestovali evanjelium Kristovo.

Jaheň Filip prišiel do Samarie a hlásal učenie Kristovo. Mnohí zo Samaritánov, keď videli zázraky, ktoré činil, uverili v Ježiša Krista a dali sa pokrstiť. Keď to počuli apoštolovia v Jeruzaleme, poslali do Samarie Petra a Jána, ktorí na pokrstených vkladali svoje ruky a udeľovali im Ducha svätého, t. j. sviatosť birmovania.

Filip v Samarii. Apoštolovia birmujú.

Bol tam aj istý čarodejník menom Šimon. Keď videl, že vkladáním rúk apoštolov zostupuje Duch sv. na jednotlivcov, núkal apoštolom peniaze a riekol im: „Dajte i mne tú moc, aby, na kohokoľvek položím ruku, obdržal Ducha svätého." Peter mu riekol: „Tvoje peniaze nech sú s tebou zatratené, preto že si mienil dar boží si nadobudnúť za peniaze." Táto kliatba pohla Šimona, aby činil pokánie.

Čarodejník Šimon.

Snaha za peniaze kúpiť alebo predať nejakú moc duchovnú alebo duchovný úrad (kňazstvo, biskupstvo atčl.) menuje sa svätokupectvom, alebo po Šimonovi simoniou a je veľkým hriechom.

Onedlho sa zjavil anjel boží Filipovi a riekol mu: „Vstaň a id' na cestu, ktorá vedie od Jeruzalema do Qázy." Filip poslúchol. Na ceste sa práve približoval na svojom voze istý Etiopiec dvoranin kráľovnej etiópskej. Vracal sa z Jeruzalema, kde si odbavoval pobožnosti. Cestou čítal Izaiáša proroka: „Ako ovca bol vedený na zabitie a jako baránok bez hlasu pred tým, kto ho strihá, tak neotvoril úst svojich." Filip pristúpil blízko k vozu a spýtal sa dvoranina: „Rozumieš, čo čítaš?" Ten odpovedal: „Akoby som mohol, ak mi niekto nevysvetlí?" I pro-

Filip pokrstí kráľovského dvoranina.

sil Filipa, aby si sadol k nemu a vysvetľoval mu. Filip mu začal vyprávať o Pánu Ježišovi, na ktorom sa všetky proroctvá vyplnili. Dvoranin ho pozorne počúval, a keď prišli k vode, zvolal radostne: „Hľa, voda! Čo prekáža, aby som bol pokrstený?“ Filip riekol: „Ak veríš z celého srdca, možno.“ On odpovedal: „Verím, že Ježiš Kristus je Syn boží.“ I vstúpili oba do vody a Filip ho pokrstil. Keď vystúpili z vody, Duch Pána odniesol Filipa a dvoranin ho už nevidel.

Rozmluva jahňa Filipa s Etiopcom odporuje tvrdeniu niektorých bludárov, ktorí hovoria, že Písmo sv. je každému srozumiteľné, lebo vraj Duch svätý osvecuje každého jednotlivého čitateľa. Duch sv. neosvietil Etiopca, lež poslal k nemu sluhu cirkevného, aby mu vyložil Písmo sväté.

§ 57. Obrátenie Šavlovo.

Sk. 9, 1—30.

Jeden z najukrutnejších prenasledovateľov kresťanov bol Šavel. Už ako mladík bol prítomný pri ukameňovaní sv. Štefana; strážil rúcha tým, ktorí ho kameňovali.

[^]wf P⁶¹¹³⁵
^S Stanov*⁶¹

Šavel narodil sa v Tarze v Cilicii z rodičov židovských, ktorí však mali rímske občianske právo. Latinské jeho meno bolo Pavel. Po odbavení domácich škôl šiel do Jeruzalema, kde bol žiakom slávneho učiteľa Gamaliela. Tu sa naučil zákonu Mojžišovmu a stal sa horlivým farizejom. Keďže v kresťanoch videl nepriateľov zákona Mojžišovho, začal ich prenasledovať.

Cesta do
Damašku.

Raz si vyžiadal od hlavného kňaza plnú moc, aby vyšiel do Damašku a priviesť kresťanov k súdu. Ale na tejto ceste sa ho dotkla milosť božia. Keď približoval sa k Damašku, razom ožiarilo ho nebeské svetlo, ktorým oslepnutý padol s koňa na zem. I počul hlas: „Šavle, Šavle, prečo ma prenasleduješ?“ On riekol: „Kto si, Pane?“ „Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ“, znela odpoveď. Šavel celý naľakaný sa pýtal: „Pane, čo chceš, aby som učinil?“ Pán mu odpovedal: „Vstaň a id do mesta a tam sa ti povie, čo máš robiť.“

Sprievodcovia Šavlovi počuli síce hlas, ale nevideli nikoho. Keďže Šavel celkom oslepol, pojali ho za ruku a priviedli do Damašku. Tu sa tri dni modlil a postil.

Šavel sa dá
pokrstiť,

V Damašku bol istý učeník Ježišov, Ananiáš. Tohoto poslal Pán k Šavlovi, aby ho uzdravil a pokrstil. Ananiáš spočiatku sa obával, ale neskôršie išiel k nemu a riekol

mu: „Šavle, braté, Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, poslal ma, aby si videl a naplnený bol Duchom svätým." V tom vložil ruky na neho a spadly s jeho očí akoby lupiny a hneď sa mu prinavrátil zrak. Potom sa dal pokrstiť.

V Damašku sa zdržoval Šavel niekoľko dní a v synagogách hlásal Ježiša Krista, že je to Syn boží. Tamojší Židia divili sa tomu a konečne sa usniesli, že Šavla zabijú. Preto Šavel potajomky opustil mesto, odišiel do Jeruzalema a potom sa vybral do arabskej púšte, kde sa tri roky pripravoval k apoštolskému úradu.

§ 58. Účinkovanie apoštola sv. Petra.

Sk. 9, 32—43; 10, 11—12.

Po zázračnom obrátení Šavlovom Cirkev Kristova na čas požívala pokoj a vzťahovala sa po celom Judsku, Samaritánsku a Qalilejsku. Vtedy Peter, ako hlava; Cirkvi navštevoval obce kresťanské.

Prišiel do mesta Lydy. Tu našiel istého muža, menom Eneáša, ktorý už osem rokov ležal porazený. I riekol mu: „Eneášu, Pán Ježiš Kristus ťa uzdravuje. Vstaň!" A hneď bol uzdravený. A všetci, ktorí tento zázrak videli, uverili v Ježiša Krista.

Peter uzdraví Eneáša —

V Jope žila nábožnjukresťanka menom Tabita. Zvlášť hodne udeľovala almužnu chudobným. I stalo sa, že ochorela a zomrela. Keď sa veriaci dozvedeli, že Peter je v blízkej Lyde, poslali pre neho. Peter aj prišiel a zaviedli ho do miestnosti, kde ležala mrtvá. Vdovy a siroty, ktoré podporovala, oplakávaly ju. Peter pohnutý ľútosťou rozkázal, aby všetci vyšli, potom sa modlil k Bohu a zvolal: „Tabita, vstaň!" A ona hneď otvorila oči a vstala. Potom ju predstavil živú všetkým tam prítomným. Povešť o tom rýchlo sa rozšírila po celom meste a mnohí uverili v Pána. Peter sa zdržal niekoľko dní v Jope u istého Šimona Garbiara.

Vzkriesi Tabitu.

V Cézarei prímorskej žil rímsky stotník Kornelius. Bol síce pohan, ale veril v pravého Boha a najmä chudobných podporoval. Jedného dňa zjavil sa mu anjel a riekol: „Tvoje modlitby a almužny prišli pred tvár božiu. A teraz pošli mužov do Jopy a povolaj istého Šimona, ktorý sa nazýva Peter. Ten ti povie, čo máš robiť." Kornelius tak učinil, poslal troch mužov do Jopy, aby pozvali Petra.

Stotník Kornelius

/

Videnie
Petrovo.

Práve v tom čase vystúpil Peter na plochý vrch domu a modlil sa. Tu mal zvláštne videnie: videl plachtu, ktorá zostupovala s neba a v ktorej byly rozličné zvieratá: zemeplazy, štvornožci a vtáctvo. Súčasne počul hlas: „Vstaň, Petre, zabíjaj a jedz.“ Peter odpovedal: „Na žiaden pád, Pane, nikdy som nejedol nič nečistého a obecného.“ A znovu počul hlas: „Čo Boh očistil, ty nenazývaj nečistým!“ Toto videnie sa opakovalo trikrát.

Peter pokrstí
Kornélia a
jeho rodinu.

Peter rozmýšľal, čo má znamenať videnie. V tom prišli pred dom poslovovia Korneliovi. Duch svätý vnuknul Petrovi, aby išiel s nimi do Cézarey. Peter sa vydal na cestu. Kornelius medzitým shromaždil u seba všetkých príbuzných a priateľov. Úctivo privítali Petra a on im kázal učenie Kristovo. A Duch svätý zostúpil na všetkých, i počali hovoriť rozličnými jazykmi a velebíť Boha. Vtedy riekol Peter: „Či môže kto zabrániť vode, aby boli pokrstení títo, ktorí prijali Ducha svätého?“ A pokrstil ich všetkých a zostal tam niekoľko dní.

Kornelius a jeho domáci boli prví pohania, ktorí boli prijatí do Cirkvi Kristovej, priamo bez toho, že by sa boli museli prv podrobiť zákonu Mojžišovmu.

Herodes dá
Jakuba st.
sfaf a Petra
uväzniť.

V tom čase kráľoval nad židovskými zemiami Herodes Agrippa. Tento, aby sa zaľúbil Židom, počal prenasledovať kresťanov a dal sťapť apoštola Jakuba, brata Jánošho. Keď videl, že sa to ľúbi Židom, dal zajať a uväzniť aj Petra. Po veľkonočných sviatkoch ho chcel dať popraviť. Veriaci neprestajne sa modlili za Petra.

Petrovo vy-
slobodenie.

Poslednú noc pred popravou anjel Pána zjavil sa v žalári, zobudil Petra, ktorý tuho spal a riekol mu: „Vstaň chytro.“ On vstal a reťaze spadly s jeho rúk. Anjel mu ďalej hovoril: „Opáš sa, podviaž si obuv, odej sa svojim plášťom a poď za mnou!“ Peter vyšiel za ním, prešli pri prvej a druhej stráži až k bráne železnej, ktorá viedla do mesta. Táto sa im sama otvorila. Potom išli do známej ulice. Peter sa domnieval, že má videnie. Razom však anjel zmiznul a Peter sa našiel na ulici pred známym domom, do ktorého sa kresťania schádzavali. I teraz sa v tomto dome modlili za Petra. On len vtedy sa spamätal a riekol: „Teraz viem opravdivé, že Pán poslal svojho anjela a vytrhol ma z ruky Herodesovej.“ Potom zaklopal na dvere domu i otvorili mu. Všetci ustrnuli, keď ho uvideli. On im však vyrozprával, ako ho Boh vyslobodil zo žalára.

Peter sa potom nezdržoval dlho v Jeruzaleme, lež odobral sa na iné bezpečné miesto, pravdepodobne do

Ríma. Herodes však na druhý deň chcel dať Petra vyviesť zo žalára a popraviť, ale Petra v žalári nenašli a preto vo svojej zúrivosti dal strážnikov usmrtiť. Ale o nedlho zastihol Herodesa trest boží. Za živa červi zožierali jeho telo, až konečne biedne zahynul.

Okolo roka 42. prišiel sv. Peter do Ríma. Tu s najväčšou horlivosťou hlásal učenie Kristovo; založil mohútnu obec kresťanskú a spravoval ju ako biskup až do smrti, (42—67). Nezdržoval sa však stále v Ríme. Najmä keď cisár Klaudius (41—54) vydal edikt proti Židom a dal ich vyhnať z Ríma, aj Peter musel opustiť Rím, lebo bol považovaný za Žida. Vtedy sa vrátil do Palestíny, prišiel do Jeruzalema, kde predsedal na prvom cirkevnom sneme. (r. 50.)

Po jeruzalemskom sneme odobral sa do Antiochie. rad-radom ponavštevoval cirkevné obce maloazijské a po smrti Klaudiovej navrátil sa znovu do Ríma. Rímska cirkev pod jeho vedením prekvitala; kresťanstvo vniklo i do popredných rodín. Keď za cisára Nerona vypuklo v Ríme krvavé prenasledovanie kresťanov, aj sv. Peter bol zajatý a podstúpil mučenícku smrť dňa 29. júna roku 67. Bol ukrižovaný a to dolu hlavou, lebo za nehodného sa považoval umrieť tak, ako umrel jeho učiteľ Ježiš Kristus.

Na tom mieste, kde bol ukrižovaný, vypína sa dnes nádherný chrám vystavený na jeho počtu.

§ 59. Činnosť sv. Pavla apoštola.

Sk. 13—28.

Sv. Pavel apoštol po svojom zázračnom obrátení pripravoval sa tri roky na arabskej púšti k apoštolskému povolaniu. Sám Pán Ježiš sa mu zjavoval a vyučoval ho. Potom sa predstavil Petrovi a ostatným apoštolom, bol vysvätený za biskupa a vradený do sboru apoštolského.

Najprv účinkoval v Antiochii. Tu sa učenie Kristovo šírilo najmä medzi pohanmi a to od tých čias, čo sv. Peter prijal pohana Kornélia do Cirkvi. Veriaci v Antiochii viedli práve taký svätý život ako veriaci v Jeruzaleme. Antiochijskí veriaci sa začali najsamprv volať kresťanmi, čo znamená Kristu patriaci, pokrstení.

Sv. apoštol Pavel podnikol tri veľké cesty medzi pohanské národy.

Prvá cesta. Prvú apoštolskú cestu podnikol (r. 46—48) so sprievodcami Barnabášom a Markom na ostrov Cyprus a do južných krajín maloázijských. Na ostrove Cyprus učeníu Kristovmu získal tamojšieho vladára Pavla Sergia, u ktorého sa dlhšie zdržali.

Uzdraví chromého. Odtiaľto odišli na lodi do Pamfílie a Lykaonie. V meste Lystre bol muž od narodenia chromý. Ten pozorne počúval Pavla. Pavel videl, že tento muž má vieru, pozrel na neho a riekol mu: „Postav sa rovno na svoje nohy!“ Chromý skočil a chodil. Keď to videl zástup ľudí, považovali Pavla a jeho sprievodcov za bohov a zvolali: „Bohovia v ľudskej podobe zostúpili k nám.“ A kňazi priviedli obetné zvieratá a chceli ich k ich počte obetovať. Keď to Pavel videl, zvolal: „Mužovia, čo to robíte? I my sme smrteľní ľudia ako vy. My vám len zvestujeme, abyste sa obrátili od týchto márností k živému Bohu, ktorý stvoril nebo a zem.“ I hlásal ukrižovaného Spasiteľa. Mnohí uverili jeho slovám; medzi nimi bol aj Timoteus, neskorší sprievodca Pavlov.

Vzbura proti Pavlovi. Medzitým prišli ta zo susedných obcí Zidia a pobúrili ľud proti Pavlovi. I oborili sa na Pavla, vyvliekli ho von z mesta a kameňovali ho. Pavel zamdlel a oni si mysleli, že zomrel a preto odišli. Keď Pavel prišiel k sebe, so svojimi sprievodcami opustil to mesto a navrátil sa do Antiochie.

jeruzalemský snem. V Antiochii medzi tým povstali spory medzi kresťanmi z pokrstených Židov a kresťanmi z pohanstva. Pokrstení Zidia totiž žiadali, aby obrátení pohanovia zachovávali aj obradné predpisy zákona Mojžišovho. Apoštolovia svolali snem do Jeruzalema, aby túto otázku riešili. (V roku 50.) V Jeruzaleme sa v tom čase zdržoval aj sv. Peter, ktorý bol vypovedaný z Ríma ediktom Klaudiovým.

Peter ako hlava Cirkvi, zahájil snem a vyslovil v spornej veci svoje smýšľanie, odvolávajúc sa na skúsenosti medzi pohanmi. Po ňom hovorili aj ostatní apoštolovia. Všetci boli tej mienky, že pokrsteným pohanom netreba dodržiavať obradný zákon Mojžišov. Snem vyniesol tento výrok: „Videlo sa Duchu svätému a nám neklásť na vás viac žiadneho bremena, iba toto potrebné: Aby ste sa zdržovali vecí obetovaných modlám a krvi a zaduseného a smilstva. (Sk. 15, 1—29.)

Druhá cesta. Druhá cesta. (50—53.) Onedlho sa vydal sv. Pavel na druhú apoštolskú cestu. Spreádzali ho učeníci Silas,

Timoteus a Lukáč. Hlavné jeho pôsobišta bola Macedónia a Grécko.

Videnie v Troade.

Spočiatku prešiel severné krajiny Malej Ázie. V Troade v noci mal zvláštne videnie: muž makedonský stáli pred ním a prosil ho: „Prejdi do Macedónie a pomôž nám.“ Z toho videnia poznal, že ho Boh volá do Európy. Ihneď sadol so sprievodcami na loď a preplavil sa do Macedónie.

Prišli do mesta Filipi, kde hlásali slovo božie. Mnohých získal Kristu, medzi nimi aj istú obchodníčku Lýdiu s celou rodinou. Ale niektorí poštvali proti nim úrady rímske. Úradníci ich dali zajať, prútami šľahať a uvrhnúť do žalára. V polnoci však povstalo zemetrasenie a brány žalára sa otvorily. Keď to videl strážca žalára, myslel si, že väzni ujdú a chcel sa zavraždiť. Ale Pavel mu v tom zabránil. Potom mu Pavel vyprával o Pánu Ježišovi a jeho učení. Strážca dojatý sa pýtal: „Čo mám robiť, aby som spasenia dosiahol?“ Á on riekol: „Uver v Pána Ježiša a budeš spasený ty aj tvoj dom.“ A keď ho vyučili vo viere, dal sa pokrstiť.

Pavel vo Filipoch.

Na druhý deň sa úradníci dozvedeli, že Pavel a Silas sú rímski občania, ktorých neslobodno prútami šľahať. Preto išli k nim, odprosili ich a pustili na slobodu.

Občianské právo rímske chránilo rímskych občanov pred trestom bičovania a smrťou kríža. Ďalej sa mohol rímsky občan od každého súdu odvolať priamo k národu rímskemu, a v neskoršej dobe k cisárovi. Porušenie tohoto práva bolo prísne trestané.

Potom šiel Pavel ďalej do Tesaloniky (Solún) a odtiaľ do Athén, hlavného to mesta celého Grécka. K Židom hovorieval v synagóge a pohanom kázal každodenne na námestí. Mudrci pohanskí často sa hádali s nim. Raz ho zaviedli do areopagu t. j. do miesta, kde mávali schôdzky a súdobné pojednávania, aby ho vypočuli. Pavel stojac medzi nimi riekol: „Athénski mužovia, vidím, že vy ste naskrze, riekol by som, prinábožní ľudia, Lebo keď som sa prechádzal a prezeral vaše modly, našiel som i oltár, na ktorom bolo napísané: Neznámemu Bohu. Teda čo Vy neznajúc ctíte, toho Boha vám ja zvestujem. Veď v ňom žijeme a hýbame sa a sme.“ A hovoril im o Bohu, ktorý stvoril svet a stará sa oň. Mnohí uverili jeho slovám, ale niektorí sa mu posmievali, najmä keď začal hovoriť o súde božom a o vzkriesení z mŕtvych. I riekli mu: „Budeme ťa počúvať o tom druhý raz.“ Vtedy Pavel vyšiel zpred nich.

V Athénach zvestuje „neznámeho Boha“.

Z Athén odišiel do Korintu. Tu sa zdržiaval pol druhá roka a založil tam kvetúcu obec kresťanskú. Odtiaľ sa potom cez Efez navrátil do Antiochie.

Tretia cesta.

Tretiu apoštolskú cestu podnikol sv. Pavel v rokoch 53—58. Ponavštevoval kresťanské obce v Malej Azii. Najdlhšie sa zdržoval v Efeze. Tu sa stretol s dvanástimi mužmi, ktorí boli pokrstení od Jána Krstiteľa len krstom pokánia. I pokrstil ich v mene Ježiša Krista a hneď ich aj pobirmoval. Keď skladal na nich svoje ruky, sostúpil na nich Duch svätý a hovorili rozličnými jazykmi.

Účinkuje v Efeze.

V Efeze počet veriacich stále rástol. Z celého kraja prichádzali veriaci k Pavlovi a vyznávali svoje skutky t. j. spovedali sa. Mnohí spálili svoje pohanské poverčné knihy. Konečne proti Pavlovi zosnoval povstanie istý zlatník menom Demetrius, ktorý zhotovoval pohanské modly a sošky a bál sa o svoj zárobok, ak pohanstvo vymizne. Vtedy Pavel opustil mesto, navštívil Macedóniu, Grécko a maloazijské ostrovy a navrátil sa do Jeruzalema.

Jeruzalemskí židia sa vzbúria proti Pavlovi.

Vo väzení. Kresťania jeruzalemskí s radosťou uvítali Pavla. Ale Židia vzbúrili sa proti nemu, chytili ho, keď práve vyučoval v chráme a chceli ho ukameňovať. Z ich rúk ho vyslobodil Lysias, veliteľ rímskej posádky. Tento dal Pavla strážiť na hrade Antónia. Tu sa Pavlovi zjavil v noci Pán a riekol mu: „Buď vytrvalý, lebo, ako si svedčí! o mne v Jeruzaleme, tak budeš svedčiť i v Ríme.”

Ale Židia ďalej strojili úklady životu Pavlovmu. Asi štyričiaty sa sprisahali, že nebudú ani jesť ani piť, kým ho nezabijú. Vtedy Lysias obávajúc sa o bezpečnosť Pavlovu, so sprievodom vojanským poslal Pavla do Cezarey Prímorskej k vládárovi Félixovi.

Pavel väzne* ný v Cezarii.

Tu bol držaný Pavel dva roky v miernom väzení. Po dvoch rokoch nástupcom Felixovým sa stal Porcius Festus. Tento chcel vyhovieť žiadosti Židov a chcel Pavla poslať do Jeruzalema, aby tam bol súdený. Ale Pavel nechcel ísť do Jeruzalema, lež použil svojeho rímskeho práva a odvolal sa na cisára. Vladár mu riekol: „Odvolal si sa na cisára, k cisárovi pôjdeš.”

Cesta do Ríma.

Plaví sa do Ríma. Vtedy Pavla odovzdali s ostatnými väzňami stotníkovi Juliovi, aby ho dopravil na lodi do Ríma. U Kréty zastihla ich veľká búrka, ktorá metala loďou štrnásť dní po mori. Pavel tešil naľakaných námorníkov, aby sa nebáli, lebo nikto nezahynie, len loď stroškotá.

Kristovo. „Pán spoluúčinkoval a potvrdzoval ich kázanie zázrakmi.“ (Mark 16, 20.)

Ináč o ich účinkovaní zachovalo sa nám len málo zvestí. Pomerne najlepšie zvesti máme o Jakubovi staršom a mladšom a o sv. Jánovi.

Jakub starší bol bratom sv. Jána apoštola. Po nanebevstúpení Pána kázal v Judsku a v Samárii. Prvý z apoštolov podstúpil mučenícku smrť. V roku 42 za Herodesa Agrippu I. bol sťatý v Jeruzaleme.

Jakub mladší bol syn Alfea a Márie, príbuznej matky Pána. Bol biskupom v Jeruzaleme. Roku 62. bol od rozúrených Židov shodený z vrchu jeruzalemského chrámu a zabitý.

Sv. Ján, miláček Pána staral sa o matku Ježišovu až do jej smrti. Účinkoval v Malej Azii, hlavne v Efeze. Za cisára Domiciána bol hodený do kotla vriaceho oleja, a keď odtiaľ vyšiel bez ublíženia, bol vypovedaný na ostrov Patmos. Tu napísal svoju proročnú knihu: „Zjavenie sv. Jána apoštola.“ Po smrti Domiciánovej vrátil sa do Efezu a napomínal kresťanov k vzájomnej láske. „Synáčkovia, milujte sa vospolok!“ bol jeho stály pozdrav. Zomrel v Efeze vo vysokom veku. Bol jediný z apoštolov, ktorý umrel prirodzenou smrťou. Sviatok jeho je 27. decembra.

Dľa nábožného ústneho podania Panna Maria zomrela v Jeruzaleme. Apoštolovia úctivo ju pochovali, ale Boh ju vzkriesil a s teľohi i dušou vzal do neba. Pamiatku toho slávime 15. augusta.

O účinkovaní ostatných apoštolov vieme len z kresťanskej tradície.

Sv. Ondrej, brat sv. Petra, spočiatku pôsobil medzi Skytami a neskoršie v Grécku. Tu podstúpil mučenícku smrť. Bol ukrižovaný.

Sv. Filip hlásal evanjelium vo Frygii a usmrtený bol v Hierapoli.

Sv. Bartolomej kázal v Indii a v Armenii, kde bol umučený. Koža mu bola za živa stiahnutá.

Sv. **Tomáš** rozširoval vieru Kristovu u Partov.

Sv. Matúš pôsobil v Etiópii.

Juda Tadeus účinkoval hlavne v Palestíne.

Šimon horlivec širil vieru Kristovu spočiatku v Egypte a neskoršie v Persii.

O sv. **Matejovi** vieme len toľko, že sa vybral do východných krajín.

DODATOK.

*§ 61. Vznik Písma sv. Nového zákona.

Keď Ježiš Kristus svojich apoštolov rozposlal do sveta, riekol im: „Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu.“ (Mark 16, 15.) Apoštolovia dľa rozkazu Pánovho ústne hlásali učenie Kristovo, ale niektorí z nich alebo z ich učeníkov napísali knihy o živote a učení Ježiša Krista k poučeniu pre neskoršie pokolenia. Takto vznikli knihy sv. evanjelia.

Vznik kníh
sv. evanjelia

Evanjelium je grécke slovo a znamená toľko, čo blahá zvesť, radostná zpráva. v smysle kresťanskom znamená: blahozvesť o Mesiášovi.

Evanjelium napísali: Sv. Matúš, sv. Marek, sv. Lukáš a sv. Ján.

Sv. Matúš bol apoštolom a očitým svedkom skutkov Ježišových. Evanjelium napísal pre svojich krajanov, Židov, aby im dokázal, že Ježiš Kristus je zaslúbený Mesiáš, lebo v ňom sa splnily všetky proroctvá Starého zákona. Písal v reči aramejskej, ktorou vtedy hovorili v Palestíne, kdežto ostatní traja evanjelisti písali v reči gréckej. Svoje evanjelium začína rodokmeňom Ježišovým, a preto jeho odznakom je mladík.

Sv. Matúš.

Sv. Marek pochádzal z Jeruzalema. Z počiatku sprevádzal sv. Pavla na jeho cestách, ale neskoršie sa stal žiakom sv. Petra. Svoje evanjelium napísal dľa kázania Petrovho pre kresťanov v Ríme. Keďže evanjelium začína účinkovaním sv. Jána Krstiteľa „hlasom volajúceho na púšti“, vyobrazuje sa s levom.

Sv. Marek.

Sv. Lukáš pochádzal z Antiochie a bol pohanom. Dľa sv. Pavla bol lekárom (Kol. 4, 14.), dľa ústneho podania, bol aj maliarom. Po svojom obrátení stal sa neúnavným sprievodcom sv. Pavla. Svoje evanjelium napísal hlavne podľa kázania sv. Pavla pre kresťanov z pohanstva. Jeho odznakom je obetné zviera, lebo evanjelium začína obetou Zachariášovou. Sv. Lukáš napísal aj „Skutky apo-

Sv. Lukáš.

štolské", v ktorých opisuje účinkovanie svätých apoštolov a prvotné dejiny Cirkvi.

Sv. Ján

Sv. Ján apoštol ako očitý svedok skutkov Kristových, napísal evanjelium, aby dokázal bludárom, ktorí božstvo Ježiša Krista popierali (gnostikovia), že Ježiš Kristus je Syn boží a pravý Boh. Sv. Ján vyobrazuje sa s orlom, lebo na začiatku svojho evanjelia ako orol mohutným vzletom vznáša sa k výšinám nebies.

v * " -
apostolov

Listy apoštolské. Niektorí zo sv. apoštolov napísali jednotlivým cirkevným obciam alebo významnejším osobám listy, v ktorých dľa potreby poučovali veriacich v otázkach viery a mravov. Keďže sv. apoštolovia písali tie listy ako cirkevní predstavení z vnuknutia Ducha svätého, veriaci ich mali vo veľkej úcte, čítavali ich na shromaždeniach a Cirkev svätá ich zaradila medzi náučné knihy Písma svätého.

Sem patrí: 14 listov sv. Pavla apoštola; a 7 takzvaných „katolíckych, všeobecných listov“ od ostatných apoštolov.

Listy sv. Pavla apoštola.

1. Listy sv. Pavla apoštola:

a) *Ust k Rimanom*. V Ríme medzi pokrstenými Židmi a obrátenými pohanmi povstali hádky o prednosť. Rimania, ako národ vysokej vzdelanosti, pohrdali Židmi a aj v Cirkvi si osobovali prednosť; Židia však, ako národ od Boha vyvolený, na tomto základe chceli byť prvými. Sv. Pavel apoštol dokazuje, že vzdelanosť sama v sebe nie je v stave spasiť človeka a že Starý zákon tiež nemôže ospravedlniť človeka, nakoľko pravé ospravedlnenie pochádza od Ježiša Krista. V Cirkvi padá rozdiel medzi Židom a pohanom. Po tomto podáva veriacim niektoré mravné naučenia a vyzýva ich k láske a svornosti.

b) Dva listy ku Korinťanom. Sv. Pavel kára zlozvyky, ktoré zavládli medzi veriacimi v Korinte. Poučuje ich o manželstve, o príprave ku sv. prijímaniu a varuje ich od účasti pri obetných hostinách pohanských. V prvom liste mimo toho vyobcoval z Cirkvi istého Korinťana, ktorý svojim hriešnym životom dal pohoršenie veriacim.

c) List ku Qalaťanom, list k Lfezanom, list k Filipanom, list ku Kolosanom a dva listy k Tesaloničanom sú písané z tej príležitosti, keď v menovaných cirkevných obciach povstali mnohí falošní učitelia a bludári, ktorí sa usilovali odvrátiť veriacich od pravej viery Kristovej. Sv. Pavel dokazuje, že len to učenie, ktoré im apoštolovia

hlásali, je pravé evanjelium Kristovo a napomína veriacich, aby sa len tohoto učenia pridržali. „A keby anjel z neba kázal vám proti tomu, čo sme vám kázali, prekliaty buď!“ píše v liste ku Qalaťanom. (Qal. 1, 8.)

d) List k Židom. Pod Židmi rozumie tu sv. Pavel kresťanov zo židovstva na kresťanskú vieru obrátených, ktorí bývali v Jeruzaleme. Kresťanom týmto hrozilo nebezpečie návratu k židovskej viere. Boli zvyklí na obradné zákony Mojžišove a zvlášte lesk a nádhera chrámovej bohoslužby lákaly ich späť k židovstvu. K tomu od zatvrdlivých neobrátených Židov boli stále prenasledovaní. Sv. Pavel poukazuje v liste tomto na vznešenosť náuky kresťanskej nad zákonom Starým a usiluje sa veriacich utvrdiť vo viere.

e) Dva listy Timotejovi a list Titovi. Timotej a Titus boli učeníci sv. Pavla a neskoršie od neho boli ustanovení za biskupov. Sv. Pavel v týchto listoch im dáva pokyny k horlivému zastávaniu ich duchovno-pastierskeho úradu. Preto sa tieto listy menujú aj pastierskymi listami.

f) List k Filemonovi: Filemon bol nábožný a bohatý kresťan. Tomuto ušiel otrok, menom Onezim. Prišiel k sv. Pavlovi, ktorý ho získal viere kresťanskej a potom ho späť poslal Filemonovi. V liste napomína Filemona, aby menovaného otroka láskavo prijal a po kresťansky s ním zachádzal. Tento list sv. Pavla je prvý spis v kresťanstve, ktorý sa ujíma práv utlačovaných otrokov. Pod dojomom listu Filemon prepustil na slobodu nielen Onezima, ale všetkých svojich otrokov.

2. Listy katolícke čiže všeobecné. Menujú sa tak preto, lebo sú upravené na obširnejšie okresy a nie na jednotlivé obce alebo osoby. Sú určené väčšiemu počtu veriacich. Sem patria:

Listy
katolíck

a) list sv. Jakuba mladšieho. V liste tomto napomína veriacich k živej viere, ktorá sa má javiť v skutkoch, lebo viera bez skutkov je mrtvá. V liste svojom poučuje nás aj o sviatosti posledného pomazania.

b) Dva listy sv. Petra. Listy tieto napísal sv. Peter apoštol v posledných rokoch svojho života z Ríma veriacim na východe. V prvom liste posilňuje veriacich vo viere, aby ich pripravil na prenasledovanie, ktoré hrozilo zo západu. V druhom liste varuje kresťanov pred bludármi, ktorí učili, že sa blíži koniec sveta a druhý príchod Ježišov. Mnohí pod vlivom ich učenia začali ľahkomyseľne žiť. Sv. Peter nás napomína, že „jeden deň u

Pána je ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň". Na príchod Pánov sa máme pripravovať ctnostným životom.

c) Tri listy sv. Jána. V listoch týchto povzbudzuje sv. apoštol veriacich k účinlivej láske k Bohu a k blížnemu.

d) List sv. Judu. Apoštol Juda, brat Jakuba ml., napísal svoj list k veriacim celého sveta, aby ich varoval pred rozličnými bludármi a potvrdil v pravdách viery Kristovej.

Prorocká kniha
zákona¹⁰
— a ona —

Zjavenie sv. Jána apoštola alebo apokalypsis. Toto je šiesta prorocká kniha Nového zákona. Obsahuje zjavenia, ktoré obdržal sv. Ján vo vyhnanstve na ostrove Patmos. V tajomných obrazoch a videniach líči budúce osudy Cirkvi jej boje a konečné víťazstvo. Knihu túto písal sv. Ján za prenasledovania kresťanov pod cisárom Domiciánom (81—96), aby veriacich v utrpení posilnil a k vytrvanlivosti povzbudil.

O B S A H :

Úvod.

	Strana
S I. Pojem a rozdelenie biblických dejín	5

Časť prvá.

STARÝ ZÁKON.

I. Prazjavenie.

S 2. Stvorenie sveta	7
S 3. Stvorenie človeka	8
S 4. Hriech našich prarodičov a jeho následky	9
§ 5. Kain a Abel. Sét	10
§ 6. Všeobecná skaza mravov. Potopa sveta	12
§ 7. Potomci Noemovi	14

II. Patriarchálne zjavenie.

§ 8. Abrahám	16
§ 9. Boh navštívi Abraháma a tresce Sodomu a Qomoru.	18
§ 10. Obetovanie Izáka	20
§ 11. Ezau a Jakub	21
§ 12. Jozef a jeho bratia	25
§ 13. Jozefova rodina v Egypte	28
§ 14. Trpezlivý Jób	31

III. Mojžišovské a prorocké zjavenie.

A) Doba Mojžišova.

S 15. Narodenie a povolanie Mojžišovo	32
§ 16. Desaf egyptských trestov	34
§ 17. Izraeliti na púšti. Desatoro božích prikázaní	37
§ 18. Siator úmluvy, kňazstvo, bohoslužby a sviatky	39
§ 19. Cesta do Zaslúbenej zeme	44
§ 20. Zaujatie Zaslúbenej zeme	46

B) Doba sudcov.

§ 21. Sudcovia. Gedeon	47
§ 22. Samson	48
*§ 23. Rút	50
§ 24. Heli a Samuel	50

C) Doba slávnych kráľov.

S 25. Vznik kráľovstva v Izraeli. Saul prvý kráľ	52
§ 26. Dávid kráľ	54
§ 27. Kráľ Šalamún	57

D) Doba úpadku ríše židovskej.

§ 28. Rozdelenie ríše Židovskej. Proroci	60
--	----

a) Záhuba kráľovstva Izraelského.

S 29. Prorok Eliáš	61
S 30. Prorok Elizeus	63
31. Prorok Jonáš	64
§ 32. Assýrske zajatie	65
§ 33. Tobiaš a syn jeho	66
*§ 34. Hrdinská Judit	68

b) Úpadok kráľovstva Judského.

*§ 35. Proroci Izaiáš a Jeremiáš	70
S 36. Babylonské zajatie	71
§ 37. Daniel	72
§ 38. Danielov boj proti modlám	74
S 39. Návrat Židov zo zajatia babylonského	75
*§ 40. Ponižená Ester	77
§ 41. Prenasledovanie Židov	79
§ 42. Boje Machabejcov za samostatnosť	81
*§ 43. Túžba ľudstva po Vykupiteľovi	82

Časť druhá.

NOVÝ ZÁKON.

Úvod.

1. Palestína za časov Kristových	85
--	----

A) Skrytý život Ježiša Krista.

§ 2. Anjel zvestuje narodenie sv. Jána Krstiteľa a narodenie Ježiša Krista	88
S 3. Panna Maria navštívi Alžbetu. Narodenie sv. Jána Krstiteľa	90
§ 4. Narodenie Ježiša Krista	91
§ 5. Pomenovanie a obetovanie Pána	93
S 6. Mudrci od východu	94
S 7. Dvanásťročný Ježiš v chráme jeruzalemskom	96

B) Verejný život Ježišov.

I. Príprava k verejnemu vystúpeniu Ježišovmu.

*§ 8. Účinkovanie sv. Jána Krstiteľa	97
§ 9. Pokrstenie Ježišovo. Udalosti po krste	98
§ 10. Prvý zázrak Ježišov	100

II. Prvý rok verejného účinkovania Ježišovho.

§ 11. Ježišovo vystúpenie v Jeruzaleme. Nikodém	100
12. Ježiš a Samaritánka	103
fi 13. Ježiš v Káne Galilejskej a v Nazarete	104
S 14. Ježišovo účinkovanie v Kafarnaume	106
§ 15. Ježiš na hore Blahoslavenství	108
S 16. Udalosti po kázaní na hore	111
§ 17. Sv. Ján Krstiteľ uväznený a štatý	112
*§ 18. Ježiš a kajúca hriešnica	113

III. Druhý rok verejného účinkovania Ježišovho.

§ 19. Ježiš uzdraví človeka chorého 38 rokov	114
*§ 20. Ježiš opätovne účinkuje v Galilejsku	115
§ 21. Podobenstvá Ježišove o kráľovstve božom	116
S 22. Ježiš utíši búrku na mori	118
§ 23. Ježiš vzkriesi Jairovu dcéru	119
*§ 24. Rozoslanie apoštolov	120
§ 25. Ježiš zázračne rozmnoží chleby	121
§ 26. Ježiš sľubuje Sviatosť oltáru	122

IV. Tretí rok verejného účinkovania Ježišovho.

*§ 27. Ježišovo účinkovanie za hranicami Galilejskými	123
§ 28. Ježiš sľubuje Petrovi primát. Premenenie Pána	124
*§ 29. Daň chrámová. Reč Ježišova v Kafarnaume	1 2 5
§ 30. Podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi. Maria a Marta	127
*§ 31. Uzdravenie slepého od narodenia	128
*§ 32. Ježiš dobrý pastier. Modlitba Pána	130
§ 33. Podobenstvá Ježišove o milosrdenstve božom	131
S 34. Podobenstvá Ježišove o užívaní zemských majetkov	133
§ 35. Ježiš vzkriesi Lazara	134
S 36. Posledná cesta Ježišova do Jeruzalema	136
§ 37. Ježiš stoluje v Betanii	139
S 38. Slávny vchod Ježišov do Jeruzalema	139
§ 39. Ježiš naposledy učí v chráme	140
§ 40. Proroctvo Ježišovo o skaze Jeruzalema a o konci sveta	142

V. Utrpenie a smrť Ježiša Krista.

§ 41. Sprisahanie nepriateľov proti Ježišovi. Posledná večera	145
S 42. Ježiš v záhrade Getsemánskej	148
§ 43. Ježiš pred veľradou židovskou	150
§ 44. Ježiš pred súdom svetským	151
§ 45. Ukrižovanie a smrť Ježiša Krista	153

VI. Oslávenie Ježiša Krista.

§ 46. Z mŕtvych vstanie Ježišovo	157
§ 47. Ježiš zjaví sa Márii Magdalene, nábožným ženám a učenikom idúcim do mestečka Emausu	158
§ 48. Pán Ježiš zjaví sa apoštolom v Jeruzaleme. Ustanoví sviatosť pokánia	159

	Strana
§ 49. Ježiš zjaví sa apoštolom v Qalilejsku. Ustanoví Petra za hlavu Cirkvi	160
§ 50. Nanebevstúpenie Pána	161

C) Život a činnosť svätých apoštolov.

S 51. Soslania Ducha svätého	162
S 52. Uzdravenie chromého od narodenia	163
i? 53. Život prvých kresťanov. Ananiáš a Satira	164
54. Židovská veľrada prenasleduje apoštolov"	165
§ 55. Voľba jahňov. Sv. Štefan prvý mučeník	166
56. Účinkovanie jahňa Filipa	167
S 57. Obrátenie Šavlovo	168
S 58. Účinkovanie apoštola sv. Petra	169
S 59. Činnosť sv. Pavla apoštola	171
S 60. Činnosť ostatných apoštolov	175

Dodatok.

*§ 61. Vznik Písma svätého Nového zákona	177
--	-----